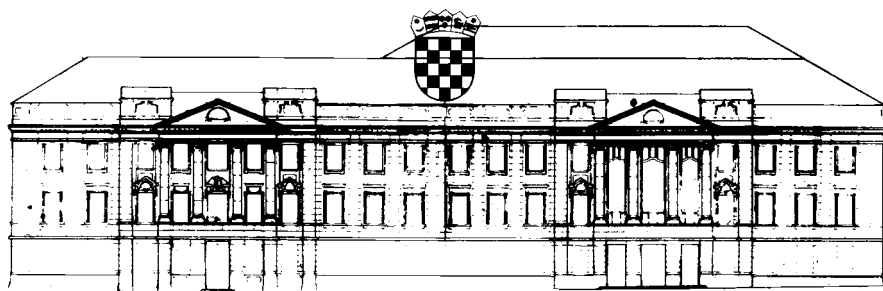

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XIV.

BROJ 374

ZAGREB, 30. IX. 2003.

33. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

34 i 35, IZVANREDNA, SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

**ZNANOST I VISOKO
OBRAZOVANJE**

Govorništvo u Saboru

Poslovník Sabora Trojedne kraljevine Hrvatske, Slavonske i Dalmatinske iz 1861. godine u članku 52 sadrži zanimljivu odredbu: "Govore s pisma čitati nije slobodno". I Poslovník iz 1875. u članku 40 donosi: "Nijednom članu Sabora nije slobodno čitati svoj govor".

Dakle, i u to doba tražilo se od zastupnika da govore slobodno bez čitanja govora zapisanog na papiru. Zapisnici tiskani na temelju stenografskih bilješki iz druge polovice 19. stoljeća svjedoče o visokoj razini zastupničkih govora i retoričkoj sposobnosti ondašnjih političara.

Odredbu o zabrani čitanja govora nalazimo i u Poslovníku Hrvatskog državnog sabora iz 1942 (članak 36), a u Poslovníku Narodnog sabora Hrvatske, kao i u kasnijim poslovnícima, takve odredbe više nema.

Izravni govor je uvjerljiviji i ima jači učinak od čitanja teksta. Međutim, on zahtijeva dobar nastup i dobro vladanje materijom.

U ranije doba, dok je Hrvatska bila u sastavu Austro-ugarske monarhije, politikom su se pretežno bavili odvjetnici koji su već po svojoj struci bili vješti govornici. Govorništvo se u to vrijeme posvećivala velika pozornost, a tako bi trebalo biti i danas na studijima politologije i prava. Na Pravnom fakultetu u Zagrebu govorništvo je tek fakultativni kolegij, a na Fakultetu političkih znanosti o retorici se uči samo na smjeru novinarstva.

Ž.S.

	Strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- 33. sjednica	
- Konačni prijedlog zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju	8
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o telekomunikacijama	21
- Konačni prijedlog zakona o elektroničkim medijima	36
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o hrani	40
- Konačni prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji	47
- 34 - izvanredna -	
- Konačni prijedlog zakona o zdravstvenoj zaštiti	52
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima	57
- Konačni prijedlog zakona o liječništvu; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o ljekarništvu; Konačni prijedlog zakona o stomatološkoj djelatnosti; Konačni prijedlog zakona o sestrištvu; Konačni prijedlog zakona o medicinsko-bioekmijskoj djelatnosti	60
- Konačni prijedlog zakona o željeznici	61
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate	64
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o sigurnosti između Republike Hrvatske i Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora	66
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Haškog sporazuma o međunarodnoj pohrani industrijskog dizajna, od 6. studenoga 1925, revidiranog u Hagu, 28. studenoga 1960. (Haški akt 1960), i dopunjenog u Stockholmu, 14. srpnja 1967, s izmjenama od 28. rujna 1979. (Stockholmski dopunski akt 1967), te Ženevskog akta Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskoga dizajna, usvojenog u Ženevi, 2. srpnja 1999. (Ženevski akt 1999)	67
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske patentne organizacije o suradnji na području patenata (Sporazum o suradnji i proširenju)	68
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save	68
- Prijedlog odluke o imenovanju pravobraniteljice za djecu	69
- 35 - izvanredna	
- Izvješće o prodaji 25 posto plus jedne dionice INA - industrija nafte d.d.	69
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona	77
- Izbori, imenovanja, razrješenja	78
- Odgovori na zastupnička pitanja	80

PRIKAZ RADA:

- 33. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 11, 12, 13, 16, 17, 18, 23, 24, 26, 27. LIPNJA TE 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 14. I 15. SRPNJA 2003.
- 34 - IZVANREDNE - SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 16 I 17. SRPNJA 2003.
- 35 - IZVANREDNE - SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 18. SRPNJA 2003.

Utvrdjivanje dnevnog reda

Na početku 34 - izvanredne - sjednice (16. srpnja 2003.) predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić** napomenuo je da je ovu sjednicu sazvao uz prethodno pribavljeno mišljenje klubova zastupnika parlamentarnih stranaka. Prije utvrđivanja dnevnog reda **Vladimir Šeks (HDZ)** zatražio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a tridesetminutnu stanku kako bi Klub mogao zauzeti stajalište o zakonskim aktima predloženim za ovu sjednicu jer, kaže, zastupnici su ih dobili tek dan prije. S istim zahtjevom javili su se i ostali klubovi zastupnika: **Želimir Janjić (HSL)** u ime Kluba zastupnika HSL-a, dr.sc. **Mate Granić (DC)** u ime Kluba zastupnika DC-a, **Tonči Tadić (HSP)** u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, **Milan Kovač (HB)** u ime Kluba zastupnika HB-a, **Milanka Opačić (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a i mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)**, Klub zastupnika LIBRE.

Zatim je predsjedatelj predložio da se prije tražene stanke utvrdi dnevni red i zamolio da se ovi klubovi zastupnika s tim suglase te potom naveo zakonske akte za koje se predlaže hitni postupak. Dr.sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)** zatražio je da se u dnevni red uvrsti Konačni prijedlog zakona o osnivanju sveučilišta u Dubrovniku. Primjedbi u prvom čitanju ovog zakona gotovo da i nije bilo pa to ne bi zahtijevalo puno vremena a puno bi značilo da se donese prije početka akademске godine.

Zlatko Tomčić odgovorio je da takvih mogućnosti prema Poslovniku nema a to je i bio i odgovor **Đuri Dečaku (HDZ)** koji je u ime Odbora za ratne veterane zatražio uvrštavanje u dnevni red zakona o Fondu hrvatskih branitelja jer ako se taj zakonski prijedlog ostavi za jesensku sjednicu branitelji će biti znatno oštećeni u konzumiranju svojih dionica ali i dividendi, upozorio je.

Dnevni red 34 - izvanredne - sjednice

- *Utvrdjivanje dnevnog reda*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Haaškog sporazuma o međunarodnoj pohrani industrijskoga dizajna, od 6. studenoga 1925. revidiranog u Haagu, 28. studenoga 1960. (Haaški akt 1960.), i dopunjenog u Stockholmski dopunski akt 1967.), te ženevskog akta Haaškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskoga dizajna, usvojenog u Ženevi, 2. srpnja 1999. (Ženevski akt 1999.)*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske patentne organizacije o suradnji na području patenata (Sporazum o suradnji i proširenju)*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o sigurnosti između Republike Hrvatske i organizacije Sjevernoatlantskog ugovora*
- *Konačni prijedlog zakona o željeznici*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima*
- *Konačni prijedlog zakona o zdravstvenoj zaštiti*
- *Konačni prijedlog zakona o liječništvu*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o ljekarništvu*
- *Konačni prijedlog zakona o stomatološkoj djelatnosti*

li su i drugim zainteresiranima koji su sudjelovali na natječaju bila ponudena takva dva ugovora (austrijska kompanija) a zastupnici nisu informirani o bitnim detaljima ove privatizacije iako je to Vlada bila dužna učiniti prema Zakonu o privatizaciji i Poslovniku, rekao je, među ostalim. Naglasio je zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a da Vlada zaustavi prodaju INA-e MOL-u i da ne potpiše ugovore bez prethodne rasprave u Hrvatskom saboru o svim elementima ugovora.

U vezi s tim predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** izvijestio je da je predsjednik Sabora povodom spomenutog zahtjeva klubova zastupnika podnio zahtjev predsjedniku Vlade RH da dostavi odgovarajuće materijale kako bi se mogla provesti rasprava o privatizaciji INA-e. Ujedno je podsjetio, među ostalim, da je prema Poslovniku moguće dopuniti dnevni red ako to traži trećina zastupnika ali pod uvjetima da se prigovor dostavi najkasnije dan prije sazivanja sjednice, no da je puno važnije, što potrebnog materijala za raspravu o toj temi nema. A da bi se materijal pripremio važno je dati bar određeno vrijeme Vladi da to može učiniti. Ne stoji tvrdnja da Hrvatski sabor nije bio informiran i o tijeku privatizacije INA-e jer je o njenom tijeku imao dva puta informaciju kao povjerljiv materijal, podsjetio je potpredsjednik Sabora mr.sc. Arlović. Dodao je da jednostavno nema ni formalnopravnih niti sadržajnih mogućnosti da ovu točku uvrsti u dnevni red izvanredne sjednice a čim stignu materijali od Vlade to će se učiniti. Ako ova četiri kluba zastupnika inzistiraju mogli bi zatražiti jedino izvanrednu sjednicu s tim da daju i materijal o kojem će se raspravljati, objasnio je.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** prigovorio je što se među spomenutim klu-

bovima zastupnik Šeks nije naveo Klub zastupnika HKDU-a (namjerno ili nenamjerno) jer bi ovako hrvatska javnost mogla misliti da je HKDU kao stranka bila protiv uvrštavanja ove točke u dnevni red a ona je za to jednako kao i kolege iz HSP-a.

Mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da u pisanom zahtjevu nije bilo naslova Kluba zastupnika i HKDU-a da je zastupnik Šeks to samo pročitao. Ujedno je odgovorio na primjedbu zastupnika **Vladimira Šeksa** o povredi Poslovnika (da nigdje nema rokova vezanih uz dostavu potrebnih materijala) te da nažalost, postoje poslovnička ograničenja i da se ni o jednoj točki na sjednici Sabora ne može raspravljati ako ne postoji materijal za raspravu a da za ovu točku taj materijal postoji, on bi je, kaže, uvrstio u dnevni red.

Urgentni razlozi za raspravu o INI

U vezi s tim javio se i **Dražen Budiša (HSLŠ)** u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a i naglasio da se u predloženom dnevnom redu za ovu sjednicu nalaze i zakoni za koje se ne može naći ni jedan valjan razlog da se uvrštavaju u dnevni red izvanredne sjednice (primjerice, zakon o željeznici koji bi se trebao početi primjenjivati 2005. godine) a s druge strane, ovdje se trikovima odbija uvrstiti u dnevni red privatizacija INA-e. Dnevni red ove izvanredne sjednice zastupnicima je podijeljen dan ranije u 16 sati i nije bilo moguće u poslovnčkih 24 sata staviti prigovor na dnevni red, objasnio je. A materijala za spomenutu točku dnevnog reda ima jer su materijali objavljeni u medijima, primjerice "Gloбус" donosi jedan od tri ugovora pa ono što je dostupno medijima nije dostupno zastupnicima, naglasio je. Podsjetio je na ustavnu odredbu da Hrvatski sabor ima i nadzornu funkciju te da su prema Poslovniku zastupnicima Hrvatskoga sabora dostupni svi dokumenti Sabora i Vlade. U praksi demokratskih država nezamislivo je da zastupnicima na njihov zahtjev nisu prezentirani dokumenti izvršne vlasti, upozorio je. Istaknuo je da je stav da postoje tajne odredbe koje se ne mogu kršiti tako što će ti dokumenti biti dostavljeni zastupnicima potpuno besmislen, protiv demokratskih načela i pravilima

- *Konačni prijedlog zakona o sestrištvu*

- *Konačni prijedlog zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti*

- *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate (predlagaatelj: Klub zastupnika HSS-a)*

- *Prijedlog odluke o imenovanju pravobraniteljice za djecu*

- *Glasovanje o točkama raspravljenim na 33. sjednici Hrvatskoga sabora*

Dnevni red 35 - izvanredne sjednice

- *Utvrđivanje dnevnog reda*

- *Prijedlog za iskazivanje povjerenja prof.dr.sc. Ivi Bancu za obavljanje dužnosti ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja*

- *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona*

- *Izvješće o prodaji 25% plus jedne dionice INA - Industrija nafte d.d. Zagreb*

rada parlamenata demokratskih zemalja. Podsjetio je i da su zastupnici već dobili izvješća o privatizaciji i postupku privatizacije INA-e u zatvorenim kovertama koje su mogli otvoriti i onda vratiti pa prema tome nema tajni za zastupnika. Čak kad bi predsjedatelj bio u pravu u pogledu proceduralnih razloga, a nije, postoji više urgentnih razloga koji traže da se upravo u ovom trenutku, prije nego se donesu konačne odluke o prodaji 25 posto plus jedna dionica INA-e strateškom partneru, otvori rasprava u Saboru a jedna od njih je što je i u zakonu o privatizaciji INA-e određeno da se redosljed i dinamika privatizacije donosi uz suglasnost Hrvatskoga sabora, rekao je, među ostalim naglašavajući da tim Zakonom nije predviđeno da bi se kupnjom 25 posto dionica plus jednu steklo pravo upravljanja INA-om kao da je strateški partner otkupio polovicu INA-e. Naime, prema onome što novine pišu, a zastupnici Hrvatskog sabora ne znaju, strateški partner stekao je pravo da zapravo stavi veto na bilo koju ključnu odluku koja se tiče budućnosti INE pa ugovor između INA-e, strateškog partnera i Vlade nakon euforije koja se podigla i umjetno održava o visokoj cijeni za INA-u (505 milijuna dolara) baca potpuno novo svjetlo na taj iznos. Sve izloženo, naglasio je na

kraju, ukazuje na nužnost da se prihvati prijedlog da se u dnevni red ove Izvanredne sjednice stavi privatizacija INA-e.

Predsjedatelj i potpredsjednik Sabora mr.sc. **Mato Arlović** podsjetio je na odredbe Poslovnika (članak 16.) o dostupnosti materijala zastupnicima te naglasio da zastupnici mogu zatražiti sve materijale i pripremiti prijedlog za pojedinu točku dnevnog reda te da nije povrijeđen Poslovník.

Ljubo Ćesić-Rojs (HDZ) ispravio je navod predgovornika i rekao da nije točno da je INA-a prodana dobro jer je njena stvarna vrijednost 5 milijardi dolara i 370 milijuna dolara a 25 posto je 1,4 milijardi dolara. Godišnja neto dobit, koja je skrivena samo za Vladu i za one koji su isisali novac iz Hrvatske i odnijeli van i tamo kupuju. Ovdje se radi o klasičnoj pljački i kriminalu za što trebaju odgovarati svi oni koji su upetljani, rekao je među ostalim. Mr.sc. **Ivo Škrabalo (LS)** ispravio je navod zastupnika Budiše o datumu ugovora jer da se radi o srpnju a ne lipnju 2003.

Tonči Tadić (HSP) izvijestio je da i Klub zastupnika HSP-HKDU-a smatra da ne treba bježati od rasprave o INA-i. Svi vrlo dobro znamo kolika je strateška važnost INA-e i da njezin suvlasnik dobiva na raspolaganje njezinu prodajnu mrežu i praktično monopol na hrvatskom tržištu ali i suvlasništvo nad plinskim poljima i nalazištima nafte i to ne samo u Hrvatskoj nego i u Angoliji i Siriji, suvlasništvo nad nekretninama. Podsjetio je da prema Zakonu o privatizaciji INA-e treba izvjestiti Hrvatski sabor o tijeku privatizacije i zastupnici su ti koji donose odluku i koji moraju znati što se događa, naglasio je ujedno ocijenivši nedopustivim da još uvijek nema na dnevnom redu Sabora zakon o osnivanju fonda hrvatskih branitelja kada je potpuno jasno da sedam posto dionica INA-e trebaju dobiti hrvatski branitelji i o tome treba konačno provesti raspravu. Hrvatski je sabor prije godinu dana prihvatio inicijativu zastupnika HSP-a da se odgodi provedba Zakona o privatizaciji INA-e dok Vlada Saboru ne dostavi procijenjenu vrijednost INA-e. Ta procjena je svojedobno dostavljena ali pod oznakom "državna tajna", spremljena u sef predsjednika Sabora da bi nakon toga potpredsjednik Vlade o njoj mirno govorio u javnosti. No ta je procjena rađena vrlo loše, njome nisu bili obuhvaćeni svi dijelovi INA-e a kako su vrijednosti bile između 1,2 do 1,9 milijar-

di dolara ponuda MOL-a od pola milijarde dolara nije ništa senzacionalno.

Glavne dokumente o prodaji INE ima "Globus" a ne zastupnici

Milan Kovač (HB) izvijestio je da Klub zastupnika HB-a podržava zahtjev da se u dnevni red uvrsti privatizacija INA-e i to iz jedinog razloga - što je aktualna vlast 1999. "izbacila" parolu koja se zvala transparentnost, koja pada u vodu ako se ne udovolji ovom zahtjevu. Razlog za uvrštavanje ove točke u dnevni red je i odredba iz Zakona o privatizaciji INA-e da se odluke donose na temelju odluke Vlade RH i uz prethodnu suglasnost Hrvatskoga sabora, naveo je, među ostalim, pitajući ujedno kako je moguće da glavne dokumente koji reguliraju prodaju 25 posto dionica INA-e ne dobiju saborski zastupnici a dobije ih tjeđnik "Globus". - Izgleda gospodo, da i u vašim redovima kao i prije 2000. godine ima onih koji hodaju po Mirogoju i dilaju dokumente, rekao je.

Ljubo Ćesić-Rojs ispravio je kao netočan navod zastupnika Budiše da zastupnici nisu dobili materijale jer su ih dobili otprije (17. prosinca 2002.) ali s oznakom "državna tajna". Znači da materijali postoje i samo treba skinuti tu oznaku i raspravljati o njima, smatra.

Dragica Zgrebec (SDP) izvijestila je da Klub zastupnika SDP-a nema ništa protiv da se raspravi svaka privatizacija koja se provodi u Hrvatskoj no u ovom trenutku može samo sa žaljenjem reći da u razdoblju kad je najveći broj tvrtki išao u privatizaciju Hrvatski sabor nije o tome raspravljao. Da je raspravljao možda bi situacija u privatizaciji i posljedice bile drugačije. Privatizacija INA-e, HEP-a i Hrvatskog telekoma provodi se po posebnom zakonu, i što se tiče ovog Kluba zastupnika u ovom trenutku mislimo, u konkretnom slučaju, da je dosad Vlada provodila sve postupke sukladno zakonu. Ne protivimo se da se otvori takva rasprava i u Hrvatskom saboru po proceduri koja je potrebna.

Ivan Penić (HDZ) ispravio je navod predgovornice i rekao da je potpuno netočno da Hrvatski sabor nije raspravljao o privatizaciji jer je to raspravljao svake godine i više puta ili pod interpelacijom ili raspravom. A ovdje nije riječ o

nekoj tvrtki koja je procijenjena na dva, tri ili pet milijuna kuna već o gigantu od nacionalnog značenja.

Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** ispravio je predgovornika rekavši da u prošlom sazivu Sabora u Poslovniku nije postojao institut interpelacije.

Ljubo Ćesić-Rojs ispravio je pak navod zastupnice Zgrebec i odgovorno ustvrdio, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću da hrvatska Vlada u prodaji INA-e nije radila po zakonu i zatražio da se kaže tko su ti lopovi, kriminalci koji su opljačkali Hrvatsku. Iznio je već spomenute podatke o vrijednosti INA-e te naglasio da kad prodamo INA-u ostajemo bez države.

Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** upozorio je zastupnika da nije ispravio netočan navod već da je iznio svoje mišljenje, a zbog toga odnosno povrede Poslovnika javila se i **Dragica Zgrebec**.

Postoje i značajni politički razlozi za traženu raspravu

U ime Kluba zastupnika DC-a dr.sc. **Mate Granić (DC)** naglasio je da osim formalnih postoje i značajni politički i gospodarski razlozi za stavljanje ove teme na dnevni red. Naime, što se tiče formalnih razloga kao potreban materijal mogu biti spomenuta tri ugovora koje može dati Vlada a među političke se može navesti da ne postoji niti jedna zemlja u tranziciji, a sada već ulaze u EU, koja je glavnu, najveću državnu tvrtku privatizirala nekoliko mjeseci prije izbora. Uz to, nitko se nije usudio bez rasprave u parlamentu to raditi čak ako je vrijednost tvrtki 20 milijuna dolara a kamoli nekoliko stotina milijuna dolara. Sigurno da je velika hrabrost ove Vlade da to radi neposredno prije izbora a da nema velikih špekulacija. Prema podacima o dugu Hrvatske očito je temeljni razlog da Vladi hitno treba novac, rekao je, među ostalim navodeći podatke o dugu Hrvatske koji je, kako je rekao, u travnju bio 17,4 milijarde dolara a sada analitičari kažu da je možda već i 20 milijardi. Podsjetio je i na izjavu predsjednika MOL-a povodom kritika da su previše platiti za 25 posto plus jednu dionicu INA-e "vidjet ćete kad se objave ugovori da smo dobili daleko više" te na riječi ministra gospodarstva Jurčića iz kojih proizlazi da se u INA-i ne može voditi nikakva poslovna politika osim uz dozvolu MOL-a.

Damir Kajin (IDS) osporio je tvrdnju predgovornika da u zadnjoj godini mandata bivše vlasti nije privatizirana ni jedna tvrtka podsjećajući na privatizaciju Privredne banke 1999. godine bez čega (oko 500 milijuna DEM ili eura) bi se hrvatska država nakon 3. siječnja 2000. našla u izuzetno teškoj situaciji. I HT je privatiziran u istom dijelu kao sada i INA i očigledno je da Vladi treba novac, a alternativa je novo zaduženje a činjenica je da je bivša vlast u zadnjoj godini mandata privatizirala banke od nacionalnog interesa.

Luka Trconić (HSS) prenio je da je Klub zastupnika HSS-a procijenio da u ovoj situaciji stvarno nema poslovnčkih pretpostavki za uvrštavanje ove točke u dnevni red ali i da bi bilo korisno kada bi Hrvatski sabor dobio priliku da o tome raspravlja. Podsjetio je da se donošenjem Zakona o privatizaciji INA-e praktički ovlastilo Vladu za sve radnje koje je obavila.

S ispravkom netočnog navoda predgovornika javio se **Branimir Glavaš (HDZ)** jer da nije točno da nema poslovnčkih pretpostavki za stavljanje ove točke na dnevni red već da nema dobre volje vladajuće većine da se o tome raspravlja i da hrvatska javnost bude upoznata sa svime što se u pozadini privatizacije INA-e događa.

O povredi Poslovnika predsjedatelja

Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** rekao je da se takvo tumačenje može dati ako se ne drži Poslovnika na što mu je **Branimir Glavaš** odvratio da on non-stop povrjeđuje Poslovnik i da si uzima za pravo da komentira, polemizira i replicira zastupnicima i da ne može biti svakom "loncu poklopac". Mr.sc. **Mato Arlović** odgovorio je da to nije točno te objasnio što je on dužan činiti kao predsjedavajući i ujedno pitao zastupnika po kojem se to članku Poslovnika ova točka može uvrstiti u dnevni red. **Branimir Glavaš** naveo je da mu Poslovnik (članak 209.) ne daje pravo da čita lekcije zastupnicima već da daje i oduzima riječ jer da je on ovdje kao predsjedavajući prvi među jednakima nakon čega mu je mr.sc. **Mato Arlović** kao predsjedatelj izrekao opomenu. U ovu raspravu uključio se nekoliko puta **Ivo Lončar (nezavisni)**

jer da je predsjedatelj grupu povrijedio Poslovnik uvrijedivši kolegu Glavaša te da si uzima pravo, koje ne postoji, te da čita poslovničke odredbe - naime mr.sc. Mato Arlović pozvao se na članke 208. i 211 - u kojima ne postoji ono na što je on upozorio. I **Branimir Glavaš** ponovio je slično rekavši da predsjedatelj vrijeđa Poslovnik, **Ivo Lončar** zatražio je da predsjedatelj navede po kojem članku komentira nastup svakog zastupnika i da krši Poslovnik (za vrijeme govora bio mu je mikrofon isključen pa je pitao događali se to kad se partija uznemiri, da nastaje nered.

I **Vladimir Šeks** također je ispravio navod zastupnika Trconića da nema poslovnčkih pretpostavki za uvrštavanje rasprave o INA-i jer je prema članku 204. Poslovnika predsjednik Sabora dužan predložiti dopunu dnevnog reda kad to traži jedna trećina zastupnika. Što se tiče potrebnog materijala ima bezbroj uvrštenih točaka dnevnog reda koje zastupnici nisu vidjeli. Mr.sc. **Mato Arlović** to je opovrgnuo a **Dorica Nikolić (HSL)** predložila je u ime Kluba zastupnika HSL-a kao izlaz iz ove, kaže, naelektrizirane situacije da sjednicu dalje vodi netko od drugih potpredsjednika jer da je očito da se predsjedatelj izgubio. Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** odgovorio je da se on nije ništa izgubio te ponovno citirao poslovničke odredbe koje se odnose na predsjedatelja rekavši da su se izgubili neki drugi koji su tražili povredu Poslovnika te zamolio zastupnike da ga ne vrijeđaju i da se on nije izgubio. **Vladimir Šeks** javio se ponovno zbog povrede Poslovnika predsjedatelja jer da je on one zastupnike koji su se pozivali na Poslovnik okvalificirao kao da su se izgubili na što je mr.sc. **Mato Arlović** ispričao za tu riječ (možda su se izgubili u odredbama Poslovnika).

Mr.sc. **Ivo Škrabalo** izrazio je u ime Kluba zastupnika LIBRE žaljenje što je došlo do ovako "naelektrizirane" atmosfere smatrajući da je potrebna ova izvanredna sjednica da se nešto uradi. Nema ništa protiv da se ova sjednica produži i dnevni red produži bez sazivanja nove a isto tako smatramo da je u dnevnom redu premalo zakonskih prijedloga koji imaju prioritet, s oznakom P.Z.E. a tu bi trebali biti i prijedlozi zakona o sveučilištu Dubrovnik, o fondu branitelja, o pristupu informacijama i o izbornim jedinicama. Klub zastupnika LIBRE ne protiv

se raspravi o privatizaciji INA-e i smatra da se može naći poslovnička mogućnost za to, rekao je zastupnik pridružujući se mišljenju zastupnice Zgrebec da se dosad privatizacija INA-e provodila sukladno zakonu. Zastupnik je djelomično "odao" državnu tajnu iz izvješća o tijeku privatizacije koji su zastupnici dobili u travnju i naveo da se spominje kao jedan od kriterija za preliminarnu ocjenu ponuda da bude prihvatljiva s rizika transakcije. Zastupnik napominje da kao ekonomski diletant ne bi volio snositi odgovornost procjene svakog poteza u okviru privatizacije ali da ne bi htio doći u situaciju da Hrvatska ispadne neozbiljan partner u svakoj privatizaciji jer smo već imali slučaj sa "Sunčanim Hvarom".

Može se sazvati nova izvanredna sjednica

Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da se ova izvanredna sjednica ne može produžiti te podsjetio na uvjete za uvrštavanje ove teme u dnevni red te da se može sazvati nova izvanredna sjednica. **Branimir Glavaš** ponovno je upozorio na povredu Poslovnika jer da predsjedatelj daje objašnjenja koja nitko nije tražio na što se mr.sc. **Mato Arlović** pozvao na članak 223. Poslovnika. **Dorica Nikolić** smatrala je pak da je zastupnik Škrabalo povrijedio Poslovnik jer da su zastupnici dužni čuvati podatke s oznakom tajnosti koje saznaju u obnašanju zastupničke dužnosti. Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da nije otkrivena nikakva tajna jer da je to izgovoreno u sabornici u travnju ove godine što je potaknulo **Ivu Lončara** da ponovno upozori na Povredu Poslovnika predsjedatelja jer da si daje pravo da komentira svaki istup zastupnika i da se stavlja u ulogu odvjetnika Vlade i vladajuće partijsko-seljačke koalicije. Mr.sc. **Mato Arlović** odgovorio je, uz podsjećanje na poslovničke odredbe, da se od predgovornika nije mogao ništa drugo nadati.

Vladimir Šeks ponovno je upozorio da je predsjednik Sabora dužan predložiti uvrštavanje u dnevni red točku ako to traži jedna trećina zastupnika te napomenuo, nakon objašnjenja mr.sc. **Mate Arlovića** da se taj zahtjev ne odnosi na izvanrednu sjednicu a i da je to uvrštavanje nemoguće bez potrebnog materijala (predsjednik Sabora je to zatražio),

da Poslovnik tu ne razlikuje redovnu i izvanrednu sjednicu. **Ivan Milas (HDZ)** rekao je, ispravljajući navod zastupnika Škrabala (da je zadatak zastupnika odraditi uvrštene točke a onda o drugima) da je zadatak Sabora prema Ustavu štititi građane Hrvatske, njenu imovinu i onda kada izvršna vlast čini obratno što je ovdje očito i zato treba izvanredna sjednica. **Ljubo Česić-Rojs** imao je također ispravak navoda zastupnika Škrabala da je postignuta cijena za INA-u bila iznad očekivanja jer firma Anderson procijenila je INA-u na 5,3 milijarde dolara i znači da je već u startu ukradeno 75 posto. Ovdje se radi o najvećoj pljački u hrvatskoj povijesti i tome se mora stati na kraj, naglasio je zastupnik.

Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** ponovio je da, nažalost, po Poslovniku ne može dopuniti dnevni red s traženom točkom ali ako tijekom ove izvanredne sjednice predlagatelji te točke daju potrebni materijal onda će se tražiti mogućnost za dopunu dnevnog reda, rekao je.

Tema izuzetno važna za sudbinu hrvatskoga naroda

Na to je **Vladimir Šeks** zatražio u ime Kluba zastupnika HDZ-a stanku radi sjednice Kluba i konzultacije o daljnjem sudjelovanju zastupnika HDZ-a na ovoj sjednici s obzirom na to da predsjedatelj otklanja prijedloge i zahtjeve o uvrštavanju u dnevni red privatizaciju INA-e. Stanku je zatražio i dr.sc. **Mate Granić** u ime Kluba zastupnika DC-a jer da je očito da se ne želi uvrstiti ova točka a o čemu će sljedećeg dana raspravljati Vlada. Radi stajališta Kluba zastupnika HSL-a stanku je zatražila **Dorica Nikolić** kao i dr.sc. **Zlatko Kramarić** u ime Kluba zastupnika LS-a budući da je, kako je rekao, naša javnost vrlo senzibilizirana za problem privatizacije. Stanku je tražio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr.sc. **Anto Kovačević**. Radi se o izuzetno važnoj temi za sudbinu hrvatskoga naroda i hrvatske države a izgleda da se radi o enormnoj pljački koja se nije dogodila u zadnjih devet stoljeća o toj temi treba govoriti i naći rješenje a i da netko drugi vodi sjednicu jer predsjedatelj nije raspoložen, kazao je. **Ivo Lončar** upozorio je predsjedatelja da je povrijedio Poslovnik jer da nije reagirao kad se partija uznemirila dok je govorio zastupnik Kovačević,

a mr.sc. **Mato Arlović** zamolio ga je da ne iznosi prijetnje Saboru. **Ante Beljo** također se javio zbog povrede Poslovnika predsjedatelja, koji je rekao da ne postoje materijali za traženu dopunu, jer materijali postoje i o njima će Vlada raspravljati i nema nikakvog razloga da se ne dopuni dnevni red. Mr.sc. **Mate Arlović** objasnio je da je on rekao da nema materijala uz zahtjev a ne da nema materijala.

Milan Kovač (HB) također je zatražio stanku, ali dužu, i predložio da se sastanu klubovi zastupnika i dogovore stajalište u vezi sa spomenutom točkom smatrajući da je ova rasprava izvan kontrole i da se ne raspravlja o biti stvari. Stanku je zatražio i **Mladen Godek** u ime Kluba zastupnika LIBRE.

Nakon toga je predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** odredio stanku jer je ionako vrijeme pred ručak napomenuvši prije toga da prema Poslovniku nije moguće tražiti ponovno stanku za istu stvar.

Vlada će tražiti izvanrednu sjednicu

Poslije stanke sjednicom je predsjedao predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić** te u uvodnim rečenicama napomenuo da nije dobro da se cijelo prijepodne izgubilo na utvrđivanje dnevnog reda. Procjenjujući situaciju predložio je Vladi RH da podnese Saboru izvješće o privatizaciji INA-e. To je prihvaćeno i Vlada će na svojoj sjednici (sljedećeg dana) donijeti odluku da zahtijeva od Hrvatskoga sabora sazivanje izvanredne sjednice i na taj način bi se riješilo pitanje na kojem je najveći dio klubova zastupnika inzistirao - rasprava o privatizaciji INA-e a dnevni red se može dopuniti i ostalim spomenutim točkama uz potrebne potpise zastupnika, rekao je predlažući da to kompromisno rješenje zastupnici prihvate.

Sa stajališta Kluba zastupnika HDZ-a ta najavljenja izvanredna sjednica imala bi smisla ako bi odluka Vlade o prodaji INA-e bila odgođena do rasprave u Saboru jer ako prije toga Vlada zaključi i odobri prodaju INA-e onda bi Sabor raspravljao post festum, upozorio je **Vladimir Šeks**. Zatražio je dodatno objašnjenje od predsjedatelja da li izvanredna sjednica s raspravom o privatizaciji INA-e implicira već donesenu ili odgođenu odluku o privatizaciji jer prema informacijama Vlada bi trebala o tome raspravljati idući dan.

Zlatko Tomčić rekao je da je i prema njegovoj informaciji ta točka na dnevnom redu sjednice Vlade sljedećeg dana i Vlada će odraditi svoj posao a mi svoj, možemo raspraviti i to je jedina poslovnička mogućnost. **Želimir Janjić (HSL)** podsjetio je da je Klub zastupnika HSL-a zatražio od predsjednika Hrvatskoga sabora obrazloženje i razloge za održavanje ove izvanredne sjednice. Vjerovali smo da će se dnevni red ove izvanredne sjednice dopuniti zahtjevom četiri oporbene stranke no obrazloženja nismo dobili pa smo stoga i danas zatražili stanku, rekao je zastupnik naglašavajući da Klub zastupnika HSL-a ne može prihvatiti ovo kompromisno rješenje koje predlaže predsjedatelj jer će na sutrašnjoj sjednici Vlade odluka biti donesena i poslije toga Sabor nema što o tome raspravljati. Zato inzistiramo da se rasprava o INA-i održi na ovoj sjednici. Ukoliko zastupnici većinom odluče drugačije Klub zastupnika HSL-a povući će potrebne poteze kako bi hrvatskoj javnosti vrlo jasno dali do znanja koliko nam je stalo do nacionalnih bogatstava.

Predsjednik Sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** podsjetio je na zahtjeve klubova zastupnika najprije o dopuni dnevnog reda redovne sjednice s privatizacijom INA-e što nije bilo moguće pa nakon toga o dopuni izvanredne sjednice. No ovaj Parlament nije dosad imao praksu dopunjavati dnevni red izvanredne sjednice a tu je i činjenica da još nije utvrđen dnevni red ove sjednice pa bi trebalo to učiniti i onda odlučivati dalje, rekao je nudeći kao kompromisno rješenje da se rasprava o INA-i otvori na novoj, izvanrednoj sjednici. U vezi s tim je zamolio da se klubovi zastupnika koji su predlagali tu točku sastanu i odgovore prihvaćaju li taj prijedlog.

Vladimir Šeks javio se u ime Kluba zastupnika HDZ-a i naveo da je usuglašeno s klubovima zastupnika koji su predlagali ovu točku i s još nekima iz oporbe da ukoliko predsjedatelj ne predloži Hrvatskom saboru uvrštavanje u dnevni red ove sjednice točku privatizacija INA-e ove sjednice, za što ima uporište u Poslovniku jer nema razlike između redovne i izvanredne sjednice u pogledu dopunjavanja dnevnog reda, da ne sudjelujemo u izglasavanju dnevnog reda ove izvanredne sjednice a o sljedećim će potezima izvijestiti i Sabor i hrvatsku javnost, rekao je.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** podsjetio je da je za sazivanje izvanredne sjednice potrebno 76 glasova zastupnika a da sada zastupnici žele reći da je za dopunu dnevnog reda potrebna jedna trećina. Te dvije stvari su inkompatibilne i tumačenje će zatražiti od Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, rekao je, među ostalim.

Dr.sc. **Mate Granić** javio se u ime Kluba zastupnika DC-a podržavajući Vladimira Šeksa te naglasio da je pitanje dnevnog reda u ovom trenutku pitanje političke volje jer ako je ima onda rasprava o INA-i treba biti na ovoj sjednici.

Damir Kajin (IDS) pozvao je u ime Kluba zastupnika IDS-a zastupnike na objektivnost naglašavajući da u ovom času raspravi o INA-i nije moguća jer nema materijala o kojem bi se raspravljalo (zar na osnovi novinskih članaka). No neka Vlada raspravi i neka njena odluka o INA-i stupi na snagu nakon pozitivnog mišljenja Sabora jer u protivnom svi ćemo se naći u problemima, rekao je.

Ljubo Česić-Rojs opovrgnuo je predgovornika (da nema materijala) i rekao neka Vlada RH, ako ima dobre namjere da Hrvatskom saboru procijenjenu vrijednost INA-e prije prodaje i kaže je li točno da je INA procijenjena na 5,3 milijarde dolara s godišnjom dobiti od 577 milijuna dolara. Mi INU prodajemo za 500 milijuna dolara i ovdje se radi o velikom kriminalu, izgubit ćemo hrvatsku državu, i ugrožen je suverenitet RH, upozorio je.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** izjavio je da i Klub zastupnika HSP-HKDU-u teško može prihvatiti ovo kompromisno rješenje. Prodaja INA-e je sudbinska za značenje cijele nacije i ova Vlada nema mandat građana prodavati INU a niti mimo volje Sabora, već ima samo stand by aranžman s MMF-om. Treba donijeti zakon kojim će se morati reći stop rasprodaji hrvatskoga bogatstva i rasprodaji Hrvatske, rekao je zastupnik naglašavajući da je ovo prevažna tema da bi se čekalo s raspravom a nakon što će to Vlada (sutra) prodati. **Krunoslav Gašparić (HB)** rekao je da Klub zastupnika Hrvatskoga bloka ima razloga sumnjati u privatizacijske odluke, ako ni zbog čeg drugog ono zbog "Sunčanog Hvara". Imamo pravo tražiti da se privatizacija INA-e raspravi u Hrvatskom saboru, naglasio je primjećujući da zastupnici još nemaju dnevni red za ovu sje-

dnicu (predsjednik Sabora to opovrgnuo). Ovdje slušamo poslovnicičke vratolomije a sve je manje vremena do sjednice Vlade na kojoj će se odlučivati o INI i to je neozbiljno. Tražiti kompromise u ovom isteku vremena nema smisla i mi zastupnici imamo pravo tražiti da se u ovom Domu na ovoj izvanrednoj sjednici, osim svih drugih točaka, raspravi i ova točka.

Predsjednik i predsjedatelj Sabora **Zlatko Tomčić** odgovorio je da ne misli da se ovdje Sabor bavi poslovnicičkim vratolomijama a na koncu ako se netko time bavi to su oni koji su zahtijevali dopunu dnevnog reda, rekao je ponovno naglašavajući potrebu da točka koja se uvrštava u dnevni red ima adekvatni materijal. Svoj prijedlog sam nazvao kompromisom no moramo znati prava koja Sabor ima. Vlada će sutra donijeti odluku o INI, pozitivnu ili negativnu, a ako zastupnici prihvate da se o INI raspravlja na drugoj izvanrednoj sjednici Sabor može donijeti odluku o poništenju odluke Vlade RH, naglasio je zamolivši zastupnike da prihvate ovaj prijedlog i nastave ovu sjednicu.

Zastupnici HDZ-a napustili sabornicu

Vladimir Šeks dao je poslovnicičku primjedbu u vezi s navodima predgovornika jer da u njegova prava davanja objašnjenja ne spada nazivati vratolomijama poslovnicička prava jedne trećine zastupnika. Očito je da nema političke volje da predsjedatelj stavi na glasovanje prijedlog za uvrštenje u dnevni red raspravu o privatizaciji INA-e. Iznesen prijedlog predsjednika se ne može nazivati kompromisom nego je to prenijeti pokušaj podvale Hrvatskom saboru. U skladu s tim zastupnici HDZ-a ovog trenutka radi prosvjeda takvog omalovažavanja parlamentarne manjine Hrvatskoga sabora napuštaju sabornicu. - Nećemo sudjelovati u izglasavanju dnevnog reda niti u tijeku današnje sjednice a o daljnjim koracima ćemo odlučiti, izjavio je i pozvao zastupnike HDZ-a da napuste sabornicu.

Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** izrekao je opomenu predgovorniku zbog uvrede pred-

sjednika Sabora te zamolio predsjednike klubova zastupnika da skupe zastupnike radi potrebnog kvoruma za nastavak sjednice te odredio stanku.

U nastavku, nakon provjere kvoruma i sustava za glasovanje, zastupnici su većinom glasova prihvatili da se u dnevni red ove sjednice hitnim postupkom uvrste zakonski prijedlog: o potvrđivanju Okvirnog sporazuma; o slivu rijeke Save; o potvrđivanju Sporazuma o sigurnosti između RH i Organizacije sjevernoatlantskog ugovora; i o ljekarništvu te prihvatili predloženi dnevni red (vidjeti okvir).

Đ.K.

35 - IZVANREDNA

Pozdravom nazočnim zastupnicima i Vladi Republike Hrvatske predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić** otvorio je 35. izvanrednu sjednicu Sabora.

Budući da pisanih prigovora na predloženi dnevni red nije bilo, predsjednik Tomčić je konstatirao da se dnevni red smatra usvojenim.

M.S.

33. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

Novi sustav znanosti i visokog obrazovanja

Obveza Hrvatske da cjelokupno zakonodavstvo, pa tako i zakone koji se odnose na visoka učilišta i znanstvenoistraživačku djelatnost, uskladi s europskim standardima, proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji i iz odredbi Bolonjske deklaracije. Za oblast visokog obrazovanja to praktički znači preuzeti dogovorene standarde znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja na europskoj razini. Znanost i obrazovanje i u Hrvatskoj trebaju postati glavni nositelj svekolikog gospodarskog i društvenog razvitka. Sadašnje stanje to ne omogućuje, ali bi

trebao omogućiti novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kojeg su zastupnici donijeli većinom glasova u tekstu kako ga je predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

Obveza Republike Hrvatske da cjelokupno hrvatsko gospodarstvo, pa tako i Zakon o visokim učilištima i Zakon o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti uskladi s europskim standardima u tim djelatnostima proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Republike

Hrvatske Europskoj uniji te iz odredbi Bolonjske deklaracije kojoj je Hrvatska pristupila 2001. godine. Preuzimanje tih međunarodnih obveza za oblast visokog obrazovanja znači preuzeti dogovorene standarde znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja na europskoj razini. Proces stvaranja društva znanja nameće brojne društvene promjene u čijem je središtu prilagodba sustava obrazovanja potrebama bržeg razvoja društva i gospodarstva. Znanost i obrazovanje, posebice visoko obrazovanje, trebaju i u Hrvatskoj postati glavni nositelj svekolikoga gospodarskoga i društvenog razvitka, ali sadašnje stanje u sustavu znanosti i visokog

obrazovanja to ne omogućuje, a u obrazloženju zakonskog prijedloga spominju se glavne prepreke u ispunjavanju spomenute zadaće. Naime, sadašnji model državnog upravljanja sustavom znanosti i visokog obrazovanja zastario je i onemogućuje brze prilagodbe. Država regulira upise studenata, odlučuje o financiranju nastave i istraživanja, o zapošljavanju u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, odobrava investicije itd. Razvitak institucija i određivanje prioriteta čini država. Istodobno akademska zajednica ima određenu nezavisnost u organizaciji svakodnevnog rada, no ponajčešće ne koristi raspoložive mogućnosti za kontrolu i poboljšanje kvalitete. Spominju se još centralizirano financiranje visokoškolskog obrazovanja i znanstvene djelatnosti, fragmentiranost istraživanja (preveliki broj premalih i međusobno nepovezanih istraživačkih skupina), nedostatna povezanost istraživanja i obrazovanja, neuklopivost Hrvatske u "Europski prostor visokog obrazovanja" i "Europski istraživački prostor", neizgrađen sustav za kontrolu kvalitete visokoškolskih ustanova i programa te neuravnotežen regionalni razvoj visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti.

Znanost i obrazovanje, posebice visoko, trebaju i u Hrvatskoj postati glavni nositelji svekolikog gospodarskog i društvenog razvika.

Imajući sve to u vidu prišlo se izradi novog Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kao jedinstvenog teksta koji objedinjuje sustav visokog obrazovanja i znanosti. U nastavku evo nekih novina. Djelovanje sustava znanosti i visokog obrazovanja nadziralo bi Nacionalno vijeće za znanost i Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, imenovao bi ih Sabor, na prijedlog Vlade, a temeljem prijedloga znanstvenih i akademskih institucija. U zakonu nalazimo vrste znanstvenih i istraživačkih zvanja te uvjeti za njihov izbor, a omogućava se reizbor ili napredovanje znanstvenika koji su svoj znanstveni rad obavljali prema ranijim propisima. Znanstvena se znanja stječu neovisno o radnom mjestu

i u tom su smislu naslovna te ne ovise o raspoloživom radnom mjestu u radnoj organizaciji. Uz izborna zvanja uvodi se znanje zaslužnog znanstvenika, koje umirovljenim znanstvenim savjetnicima omogućava sudjelovanje u znanstvenim projektima i ostalim djelatnostima instituta, odnosno zavoda. Sustav visokog obrazovanja je mješovit jer podržava stručno obrazovanje (koje izvode visoke škole, veleučilišta i sveučilišta) te sveučilišno (koje se izvodi isključivo na sveučilištima). U načelu Zakon na jednak način tretira privatna i javna visoka učilišta u pogledu osnivanja, s tim da su privatna visoka učilišta dužna prije početka rada osigurati na propisani način jamstvo radi osiguranja nastavka i dovršetka studija za slučaj prestanka rada visokog učilišta ili prestanka izvođenja određenog studija. Upravljanje sveučilištem postaje trodjelno: senat i rektor odlučuju o akademskim pitanjima; Sveučilišno vijeće je poslovodno tijelo koje sačinjavaju članci sveučilišta i njegovih sastavnica a Sveučilišni savjet je četverokomponentno tijelo, koje treba osigurati utjecaj osnivača, lokalne zajednice i gospodarstvenika na strateške odluke sveučilišta. Studentski predstavnici u Senatu sveučilišta imaju pravo suspenzivnog veta ako se raspravlja o pitanjima koja su od posebnog interesa za studente. Nadalje, odredbama Zakona reguliraju se vrste studija slijedom odredbi Bolonjske deklaracije. Studiji se organiziraju po mješovitom binarnom principu kao sveučilišni i stručni studij, s mogućnošću izvedbe stručnog studija i na sveučilištu. Sveučilišno obrazovanje obuhvaća tri razine: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Svaka razina studija mora biti u skladu s Europskim sustavom prijenosa bodova ECTS, s tim da se jednom godinom studija stječe 60 ECTS bodova. Na preddiplomskom sveučilišnom studiju, koji u pravilu traje tri do četiri godine, stječe se od 180 do 240 ECTS bodova. Preddiplomski studij osposobljava studente za diplomski studij te im daje mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima. Završetkom ovog studija stječe se akademski naziv baccalaureus odnosno baccalaurea uz naznaku struke, ako posebnim zakonom nije određeno drukčije. Na diplomskom sveučilišnom studiju, koji u pravilu traje jednu do dvije godine, stječe se od 60 do 120 ECTS bodova. Završetkom diplomskog sveučilišnog studija stje-

če se akademski naziv dipl. uz koji se dodaje naziv struke. Poslijediplomski sveučilišni studij traje u pravilu tri godine, i njegovim završetkom stječe se akademski stupanj doktora znanosti (dr.sc.), odnosno doktora umjetnosti. Stručni studiji provode se na visokoj školi ili veleučilištu, odnosno sveučilištu u skladu sa zakonom, a završetkom tog studija sa 180 ili više ECTS bodova stječe se naziv baccalaureus uz naznaku struke u skladu s posebnim zakonom. Prijenos ECTS bodova može se provesti između različitih studija, uz uvjete i na način propisan općim aktom visokog učilišta. Zakon dopušta mogućnost da veleučilište i visoka škola osnuju ili ustroje određeni studij s domaćom odnosno stranom fizičkom ili pravnom osobom, a mogu izvoditi razne programe stručnog usavršavanja.

Uvjeti za završetak studija su položeni svi ispiti ovisno o studijskom programu, izrada završnog rada ili polaganje završnog ispita. Po završetku studija studentu se izdaje isprava o završetku studija. Po završetku sveučilišnog dodiplomskog studija i stručnog odnosno specijalističkog stručnog studija studentu se izdaje svjedodžba, a po završetku diplomskog, poslijediplomskog i poslijediplomskog specijalističkog studija izdaje se diploma. Uz svjedodžbu, diplomu i potvrdu studentu se izdaje i dopunska isprava o studiju kojom se potvrđuje koje je ispite položio i s kojom ocjenom te podacima o nastavnom opterećenju i nastavnim sadržajima. Postupak priznavanja inozemnih diploma i stručnih kvalifikacija obavlja se u skladu s posebnim zakonom, odnosno temeljem bilateralnih ili multilateralnih ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku.

Zakonskim prijedlogom određeni su izvori financiranja visokih učilišta, instituta i drugih znanstvenih organizacija, način izrade prijedloga proračunskih sredstava i njihove raspodjele, financiranje javnih sveučilišta, veleučilišta i visokih škola iz državnog proračuna, s obzirom na utvrđene kapacitete pojedinog visokog učilišta, cijenu pojedinog studija te mogućnost financiranja iz državnog proračuna i privatnih visokih učilišta. Proračun sveučilišta donosi Senat na prijedlog sveučilišnog vijeća, a proračun veleučilišta i visoke škole donosi Stručno vijeće na prijedlog dekana. Financiranje javnih znanstvenih instituta provodi se putem njihovog vlastitog proračuna koji

donosi Upravno vijeće na prijedlog Znanstvenog vijeća i uz suglasnost ministra.

RADNA TIJELA

Donošenje ovoga Zakona podupro je **Odbor za zakonodavstvo**, ali je imao primjedbu na prijelazne i završne odredbe Konačnog prijedloga zakona. Odbor je predložio da se preispitaju moguće posljedice u odnosu na postojeće stručne nazive i akademske titule.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu ponovio je konstataciju izrečenu prilikom prvog čitanja, da se radi o najvažnijem zakonskom tekstu koji bi trebao Hrvatsku približiti krugu naprednih europskih zemalja. Drži da je prekršen članak 152. stavak 3. Poslovnika prema kojem je predlagatelj zakona dužan navesti prijedloge i mišljenja koja su bila dana na Prijedlog zakona, a koje predlagatelj nije prihvatio. Naime, predlagatelj se u Konačnom prijedlogu zakona uopće nije osvrnuo na vrlo ozbiljne primjedbe ovoga Odbora koje je dalo ovo matično tijelo Sabora za područja znanosti i visokog obrazovanja.

Glede Konačnog prijedloga zakona članovi Odbora predložili su Saboru donošenje zakona, ali uz dvadeset amandmanskih prijedloga koje kao i ostale amandmanske prijedloge prikazujemo u završnom dijelu teksta o glasovanju o amandmanima.

RASPRAVA

Uvodno je u ime predlagatelja zakona govorio ministar znanosti i tehnologije prof.dr.sc. **Gvozden Flego**. Ustvrdio je kako je ovdje riječ o zakonu koji uvodi nove, prvenstveno europske standarde u sustav visokog obrazovanja u Hrvatskoj, i postupno nastoji uvesti reformu sustava visokog obrazovanja i znanosti. Ujedno izražava nadu da će se primjenom ovog zakona postići veća efikasnost sustava visokog obrazovanja i znanosti te posredno i neposredno pridonijeti poboljšanju kvalifikacijske strukture hrvatskog stanovništva.

U nastavku govorili su predstavnici klubova zastupnika, a prvi je to u ime HDZ-a učinio dr.sc. **Ivica Kostović**. Činjenica je da se ovim Zakonom naš sustav znanosti i obrazovanja usklađuje s odredbama Bolonjske deklaracije, ali isto tako to se moglo i po dosad važe-

ćem zakonu, rekao je gospodin Kostović. Tijekom prvog čitanja Klub je ukazao da se novim zakonskim prijedlogom koji objedinjuje sustav visokog obrazovanja i znanosti (više ne postoje dva zakona nego jedinstveni zakonski tekst), zapravo umanjuje uloga Hrvatskoga sabora. Dosad je Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu trebalo predložiti mrežu visokih učilišta, a Saboru ju je trebao prihvatiti. Sada Sabor više nije u nadležnosti toga ključnog momenta u ovom sustavu visokog obrazovanja. Uz to, predloženim zakonom nije predviđen nacionalni istraživački program, pa tako nije niti razrađen proračun znanosti po pojedinim područjima niti to ide na Sabor. Ako je ovdje riječ o europski usmjerenom zakonu onda i način na koji se financira znanost tako treba biti strukturiran. Klub je protiv toga da se neodređeno i nerazrađeno da nekom nacionalnom vijeću sastavljenom od 12 ljudi povjerenje da određuje kompletan proračun znanosti tj. kako će i gdje biti usmjeren, nastavlja zastupnik Kostović, i dodaje kako si tako što ne mogu priuštiti niti najbogatije države na svijetu.

Ovdje se radi o najvažnijem zakonskom tekstu koji bi trebao Hrvatsku približiti krugu naprednih europskih zemalja.

Tvrdi da je prilikom prvog čitanja zakona primjedba Kluba glede određivanja prioriteta u zakonu krivo shvaćena, a u zakonu je trebalo samo izričito navesti načelo da kod svakog financiranja znanosti, a posebno prilikom donošenja proračuna, treba voditi računa o prioritetima (da li su to gospodarski prioriteti ili znanstveni, nacionalni pa čak i politički). Nadalje, veseli što je u ovom zakonskom prijedlogu uveden cijeli niz stavaka kojim se ponovno uvodi sustav novaka, ali Klub smatra da je dosadašnji zakon nudio bolja rješenja te institucije. U zakonskom su prijedlogu istaknuti projekti koji će se financirati pa tako i znanstveni projekti, te kolaborativni znanstveni programi, a gospodin Kostović ističe da su tu trebali ostati i poticajni projekti za mlade istraživače. Zamjera predlagatelju zakona što novo predviđene institucije

u Zakonu - Nacionalno vijeće za znanost, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, Agencija za znanost i visoko obrazovanje i Savez za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja nisu u čistom pravnom međuodnosu. Konačno u zakonu je trebalo jasno naznačiti je li studij besplatan ili nije i u kojem obliku, te navesti da strani državljani imaju jednako pravo kod upisa na studij, ali ga moraju plaćati. Zaključujući raspravu zamjerio je što se Zakon donosi pred kraj mandata, upozorio na amandmane Kluba, a ako se oni prihvate, kaže, glasovat će za predloženi Zakon.

Klub zastupnika HSLŠ-a prihvatit će ovaj Zakon jer drži da je ipak u odnosu na postojeće kaotično i potpuno nesređeno stanje, ali je svjestan činjenice da će ovaj zakon ovisiti o tome kako će se drugi procesi u hrvatskom društvu uskladiti, rekao je dr.sc. **Ivan Čehok**. Žalosa je činjenica da su visoko školstvo i znanost nedostavno povezani s gospodarstvom i gospodarskim potrebama, pa je to trebalo jasnije istaknuti kao cilj. Drugi ključni cilj ovog Zakona trebala bi biti daljnja samoprilagodljivost i autoadaptivnost sustava na koji se odnosi jer danas je, kaže Čehok, nemoguće stvarati sustave za vječnost i donositi zakone koji će vrijediti slijedećih deset godina nego valja donositi zakone koji neće biti tako normativni da onemogućavaju autoadaptivnost i samoprilagodljivost sustava. I taman kada se sustav prilagodi u prijelaznom razdoblju od šest godina i uskladi s normama zakona već će se morati donositi nova strategija i reforma u znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju jer će nas inače vrijeme pregaziti. Stoga očekivati da ćemo ovim zakonom ostaviti manevarski prostor i vrijeme slijedećih šest godina praktički znači živjeti u iluziji da će vrijeme stati i stvarnost se prilagoditi našim željama i administrativnim mjerama. Klub pozdravlja uvođenje bodovnog sustava u zakon, ali nažalost ne vidi kako će zakon osigurati veću unutarnju pokretljivost studenata i nastavnika, a napose veću prilagodljivost programa. Što se tiče sustava visokog obrazovanja zastupnik ne vidi nikakav razlog zašto se ne bi uveo binarni sustav, i zbog čega treba zadržati hibridan sustav u kojem će praktički doći do toga da nećemo znati tko na stručnom studiju izvodi nastavu. U regionalnoj dosta različitoj Hrvatskoj mogućnost lakšeg osnivanja

visokih škola i stručnih studija pridonosi gospodarskoj pokretljivosti i prilagodljivosti sustava.

Teško je govoriti o novom sveučilištu bez načela autonomije sveučilišta, njegove financijske samostalnosti i nepodređenog položaja u odnosu na državu, a napose europske utemeljenosti, primijetio je dr.sc. **Zlatko Kramarić** u ime Kluba zastupnika LS-a. Kod donošenja ovoga Zakona svakako treba imati u vidu činjenicu da je akademska zajednica nakon dužeg vremena postigla konsenzus oko ovoga važnoga zakonskog projekta. Neprijeporna je činjenica da nema pune integracije u Europu i primjerenoga ekonomskoga i duhovnog razvoja bez odgovarajuće reforme znanosti i visokog obrazovanja. Možemo se pitati kakav je koncept i organizacija naših studija tj. je li taj koncept i organizacija bliži konceptu iz razdoblja industrijske revolucije nego konceptu 21. stoljeća kojeg je dobar dio europskih sveučilišta već odavno realizirao? S tim u vezi nameće se pitanje kako postojeći nerazmjer nadoknaditi tj. kako realizirati razuman put koji će biti u stanju pomiriti jedan pragmatizam koji nam trka sa svijetom nameće s kvalitetom jednog humanog i ugodnog obrazovanja i života. Klub misli da sveučilišta i fakulteti moraju ići korak dalje i biti inicijatori promjene cjelokupne društvene politike obrazovanja u nas. Nasuprot proklamiranoj ideologiji borbe protiv elitizma naš je prvenstveni zadatak da svoje napore uložimo u izgradnju mlade, poletne i sposobne intelektualne stvaralačke elite koja će svojom kvalitetom, a ne svojom socijalnom, obiteljskom ili partijskom pripadnošću uspjeti izvući ovu zemlju iz jednog stanja kojeg teško možemo ocijeniti pozitivnim te nas tako vratiti u krugu obiteljskih naroda kamo smo oduvijek pripadali. Taj se zadatak, po mišljenju Kluba, može ostvariti samo ako svakom upisanom studentu osiguramo mjesto u učionici, vježbaonici, laboratoriju, fakultetskoj biblioteci i čitaonici. Naši laboratoriji i biblioteke morali bi biti opskrbljeni i organizirani po svjetskim sveučilišnim standardima.

Prije 28 godina osnovano je Sveučilište u Osijeku. Bio je to politički čin, ali se ponekad događaju dobri paradoksi u životu. Poslije Hrvatskog proljeća 1971. kada se pokazalo da glomazno sveučilište, kakvo je bilo Zagrebačko, može biti i politički opasno po određeni sistem i

režim, pa se išlo na neki način na njegovo razbijanje osnivanjem nekih drugih sveučilišta, među kojima je i bilo i spomenuto Sveučilište u Osijeku. U Osijeku i u istočnoj Hrvatskoj ništa više nije isto kao prije 28 godina. U tom smislu ovu decentralizaciju valja pozdraviti. Isto smo tako danas svjedoci inflacije veleučilišta kod nas, a ministri bez obzira iz koje političke doktrine dolazili ne raspolazu tom moći koja bi mogla kontrolirati nekontroliranu disperziju svega i svačega. Ti procesi se trebaju prije svega kontrolirati postavljanjem kriterija, prije svega, znanstvenih koji se moraju ispoštovati kako bi se stalo na kraj intelektualnom torbarenju. Zastupnik se nada da će ovaj zakon pridonijeti sprječavanju tih loših i negativnih procesa. Zbog toga misli da bi financijska samostalnost nove univerze prije svega trebala značiti neovisnost od državnog proračuna, a nepodređen položaj novog sveučilišta nikako ne znači da se poriče ideja racionalnog državnog nadzora glede ispravnosti financijskih transakcija ili primjene pristojnih, i od Vijeća Europe prihvaćenih normi Zakona o visokom školstvu. Stoga je, kaže, vrlo važno i u ovom zakonu istaknuti primjenu europskih standarda u pogledu sveučilišnog osoblja, prostorije, opreme i nastave za onaj broj studenata za koji je znanstvena institucija stvarno osposobljena. Sveučilište nikako ne smije služiti za rješavanje gorućih socijalnih pitanja, kategoričan je zastupnik Kramarić, te najavio da će Klub glasovati za predloženi zakon.

Zakon otvara prostor za mobilnost studenata

Da bi projekt bio uspješan mora sadržavati definirane ciljeve i strategiju za postizanje istih, a projekt reforme područja znanosti i visokog obrazovanja koji je definiran u ovom zakonskom prijedlogu u prvom se redu opredjeljuje za post srednjoškolsku naobrazbu, a zadnji popis stanovništva pokazuje da je to za Hrvatsku nužno, istaknula je dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a. U ostvarenju tog cilja mogući su različiti pristupi od inzistiranja na elitnoj instituciji ili pak na širenju mreže visokoškolskih post srednjoškolskih institucija, odnosno post srednjoškolske nastave i naobrazbe nastojeći pri tome u tom sustavu garantirati određenu

kvalitetu. Zakon stremi potonjem cilju, a Klub to podržava.

Primjenom ovoga zakona postigla bi se veća efikasnost sustava visokog obrazovanja i znanosti te poboljšala kvalifikacijska struktura hrvatskog stanovništva.

U nastavku zastupnica se osvrnula na glavne ciljeve koji određuju prirodu ovoga zakona, odnosno na praktične posljedice koje će ovaj zakon imati na znanstvenu i akademsku zajednicu te na sadašnje i buduće studente. Zakon otvara prostor ili još bolje mogućnost za mobilnost studenata uključivanjem u europski sustav, a napose za određivanjem odnosno vrednovanjem pojedinih nastavnih sadržaja i kolegija. Predviđa se europski sustav prijenosa bodova ili ECTS, koji omogućuje veću mobilnost studenata između različitih studija, pa potencijalno onda i iz jedne europske zemlje koja je uključena u ovaj sustav kredita u drugu zemlju. To utječe na pokretljivost studenata, a potencijalno i na kvalitetu nastave koja se na našim sveučilištima organizira i održava, smatra Klub. Mogućnost kredita, odnosno prenosivosti tih bodova s jednog sveučilišta na drugo pretpostavlja ujednačenu organizaciju studija. Uz ovu ideju mobilnosti tu je i dihotomija izbora u znanstveno zvanje i na radno mjesto. Spomenuta dihotomija otvara prostor u prvom redu mlađim znanstvenicima i znanstvenicima srednje životne dobi da i prije nego što se otvori radno mjesto docenta npr. budu izabrani u znanstveno zvanje koje je ekvivalent tom znanstvenom stupnju i tako dobiju priznanje za svoju znanstvenu kvalitetu i rad, naglašava gospođa Pusić. Zakonski prijedlog predviđa shemu studiranja 3+2+3 tj. tri godine preddiplomski studij, dvije godine diplomski studij i tri godine doktorskog studija, no zakonom to nije striktno definirano jer se omogućava tri do četiri godine preddiplomskog studija i tri poslijediplomskog studija. Takvom strukturom studija postiže se usklađivanje s Bolonjskim procesima. Na kraju najavila je podršku Kluba u donošenju predloženog zakona ali i u njegovoj realizaciji.

Neefikasnost sustava i povećanje administrativnog aparata

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je **Vesna Škare-Ožbolt**. Ustvrdila je da Klub ne može prihvatiti zakon u predloženom obliku, a ako se isti već ne može povući iz procedure, što bi zapravo bilo najpametnije, i zatim poslati u treće čitanje, tada će se Klub boriti da u zakonski tekst uđe svaki od 44 amandmana koliko ih je ukupno podnio. Kaže da je predloženi zakon prilično zbrzan i nomotehnički loš te nas u stvari udaljava od Europe tj. neće nas približiti niti uvesti u Europu. Tvrdi da je Klub još prilikom prvog čitanja pokušao ukazati na nepotpun zakonski tekst koji će nanijeti štetu visokom školstvu i znanosti, ali resorno Ministarstvo o tome nije htjelo čuti, pa se čak u svojim komentarima nije niti htjelo osvrnuti na primjedbe DC-a. DC je pokušao ukazati na loša rješenja i moguća poboljšanja, čak je organizirao i okrugli stol o ovom zakonu, ali sve je bilo uzalud jer se više od tri godine forsira novi zakon i sada je potpuno jasno da se od toga ne želi odustati. U takvoj situaciji Klubu nije preostalo ništa drugo nego podnijeti 44 amandmana pokušavajući barem tako ispraviti ono što se još može. Pri tome, kaže, nije se mogla mijenjati koncepcija zakona jer bi to praktički značilo pisanje novoga teksta, a to ipak DC neće još jedanput učiniti. Klub je, naime, to već učinio kada je napisao izmjene i dopune Zakona o visokim učilištima, ali je Ministarstvo isti preuzeo, a zatim predložio kao svoj zakonski tekst, što nije fer, ali to ne bi bilo i najgore što se moglo dogoditi. Naime, Ministarstvo pritom nije sve u potpunosti prepisalo pa je tako zakon u jednom svom dijelu postao neprovediv. U nastavku osvrnula se na podnesene amandmane Kluba podijelivši ih u tri kategorije. Prvom se kategorijom amandmana mijenjaju odredbe zakona koje su, po mišljenju DC-a, protueuropske i koje bi značile blokadu sustava znanosti i visokih učilišta ili poteškoće kod ulaza u EU. Druga grupa amandmana odnosi se na odredbe zakona koje bi bitno povećale administrativni aparat, a napose potpuno blokirale sustav znanosti ili visoke naobrazbe i u nekim segmentima zakomplicirale sustav do neprovedivosti. Treća grupa amandmana odnosi se na tzv. nomotehničke promjene zakona. Potanko potom pojašnjavajući

rekla je kako je prva skupina amandmana vezana uz zakonske prijedloge koji se ne uklapaju u viziju jedinstvenog europskog sustava visoke naobrazbe i znanosti. Tu je prije svega riječ o amandmanima koji se odnose na akademske slobode i autonomiju visokih učilišta. S tim u vezi pita kako se može dogoditi da se piše ovaj zakon, a pritom ne prouči što se događa s procesom stvaranja jedinstvenog europskog sustava visoke naobrazbe i ne shvati da ukupni sustav visokog školstva postaje jedinstven. Bolonjska deklaracija odnosi se na stručne i sveučilišne studije, a ECTS bodovi povezuju sve, a ne samo spomenute studije dok nas izgleda hoće odvesti u Europu dijeljenjem akademskih sloboda i autonomija po kriterijima od prije 20 godina. Slijedeća grupa amandmana vezana je uz, kako je rekla, vrlo opasnu neefikasnost sustava i povećanje administrativnog aparata, a tu spadaju nove nadležnosti nacionalnog vijeća, i osnivanje novih agencija ili savjeta za financiranje. Klub posebno brine o enormnom povećanju ovlasti nacionalnih vijeća pa s tim u vezi postavlja jedno pitanje. Ako je Nacionalno vijeće za znanost toliko bitno, a Klub je uvjeren da jeste, kako to da se Nacionalno vijeće za znanstveno-istraživački rad (imenovao ga je Sabor) nije od 3. siječnja 2000. godine sastalo niti jedanput ili možda samo jedanput, ali o tome nema informacije? Konačno, kako se zamišlja da će Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje ostvarivati svih sedam pobrojanih funkcija i dodatne funkcije kroz zajedničke zadaće s Nacionalnim vijećem za znanost kada je tom istom Vijeću trebalo punih godinu dana da donese samo jedan zaključak o potrebi osnivanja jednog sveučilišta kojeg će Sabor ovih dana osnovati.

Zakon je nomotehnički loš i ustvari nas udaljava od Europe.

U ime Kluba zastupnika HB-a mr.sc. **Zdravka Bušić** osvrnula se na Vladino tumačenje razlike između rješenja koja se predlažu Konačnim prijedlogom zakona i rješenja iz Prijedloga zakona s naglaskom na institut znanstvenog novaka. Vlada tvrdi da je primjedbe, prijedloge i mišljenja upućenih joj radi pripreme Konačnog prijedloga zakona u najvećoj

mogućoj mjeri uzela u obzir prilikom njegove izrade, ali zastupnica Bušić se s tim ne slaže. Najbolji primjer kako je ovaj zakonski prijedlog došao nedorađen u Sabor jeste dopuna u Konačnom prijedlogu zakona "o potrebi zadržavanja institucije znanstvenih novaka". S tim u vezi zastupnica podsjeća da je aktualna Vlada prije nepune dvije godine ofenzivno krenula u javnost s parolom "S faksa na posao" ističući pritom važnost znanstvenih novaka. Ista je Vlada smatrala u Prijedlogu zakona da je institucija znanstvenih novaka suvišna. Iako zastupnica drži da se tako važne stvari ne rješavaju dopunama zakona, naglašava da je i ovaj sadašnji zakonski prijedlog ponižavajući za znanstvene novake jer oni po njemu "zasnivaju radni odnos na određeno vrijeme dok traje projekt". Prema dosad važećem Zakonu o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti znanstvenim je novcima zajamčena sigurnost od 11 godina ako redovito ispunjavaju svoje studentske i edukacijske obveze te pružena mogućnost da rade na projektu u trajanju od četiri godine za magisterij, četiri godine za doktorski studij i tri godine za postdoktorsko usavršavanje. Takav ozbiljan pristup pokazivao je profesionalan odnos Ministarstva znanosti prema budućim znanstvenicima, a sada im se nudi zasnivanje radnog odnosa "dok traje projekt". Zna se, međutim, da znanstveni projekti u pravilu traju najdulje tri godine. Na ilustriranom primjeru zastupnica je pokazala, kaže, da ni Konačni prijedlog zakona s usvojenim primjedbama i prijedlozima nije zadovoljavajući pače nije dobar i stoga ga Klub zastupnika HB-a neće podržati.

Nastavak procesa vlastite izgradnje postići ćemo izgradnjom djelotvorne pravne države, aktivnim uključivanjem u globalizacijske procese, promjenom odnosa između pojedinca i društva, ali i promjenom mentaliteta te prihvaćanjem visokog obrazovanja kao nužnog i nadasve potrebnog ovoj državi, podvukla je **Marijana Petir** u ime Kluba zastupnika HSS-a.

Dio tog procesa svakako je i donošenje ovoga zakona kako bi Hrvatska osigurala mjesto u društvu onih država čije vrijednosti dijelimo. Uspješno provođenje zakona ovisi o spremnosti svih nivoa akademske zajednice da se prilagode promjenama, a na reformu u području znanosti i visokog obrazovanja obvezu-

je nas Bolonjska deklaracija - dokument EU-a - kojeg je Hrvatska potpisala 2001. godine. U nastavku zastupnica je izrazila zadovoljstvo što je Vlada uvažila većinu primjedbi Kluba, među ostalim, i primjedbama vezanu uz instituciju znanstvenog novaka. Upozorava, međutim, na nepisano pravilo u hrvatskoj znanosti da se ljude mlade od 50 godina tretira kao premlade za bilo kakvo ozbiljnije djelovanje. Takav pristup destimulira znanstvene novake na koje institucionalna znanstvena hijerarhijska struktura često gleda kao na manje vrijedne pojedince kojima je jedini zadatak da šute, obavljaju zadane im poslove i ne traže previše jer su još "zeleni". Drži da je prihvaćanjem primjedbi Kluba predloženi zakon znatno poboljšani iako će on tijekom godina zasigurno doživjeti mnoge izmjene. No, u trenutku dok se raspravlja o ovom zakonu on je za Klub zastupnika HSS-a prihvatljiv, kaže Petir.

Poraslo ulaganje u znanost i obrazovanje

U nastavku prisjetila se 1993. i pokušaja uvođenja nadzora nad znanstvenicima i njihovim istraživanjima. Takav obrazac ponašanja unazadio je hrvatsku znanost pa je primjerice Institut za međunarodne odnose izgubio značajna sredstva američkih demokratskih zaklada budući da je praksa međunarodnih znanstvenih zaklada da daju novac nezavisnim institucijama. Tako su 1993. u sve institute uvedena upravna vijeća kojima su na čelu bili državni činovnici sa zadaćom da kontroliraju znanstvenike, a silom uvedena upravna vijeća morali su plaćati sami znanstvenici iz svojih sredstava, kaže Petir. Takav model udaljuje Hrvatsku iz tijekova međunarodne znanstvene suradnje i od puta u Europu, a predloženi nas zakon vraća na zacrtani europski put, podvlači predstavnik Kluba. Plan o zapošljavanju 300 novih znanstvenih potencijala omogućit će tihi reformu studija, uvođenje novih predmeta, usmjerenja a Hrvatsku bolje pripremiti za veliki skok koji se očekuje ulaskom u EU. U hrvatskoj znanosti do sada nije bila prepoznata kvaliteta. Država znanstvene projekte ne financira prema učinku i kvaliteti rezultata nego uglavnom prema broju sudionika projekta što više slični na socijalnu pomoć nego na planirano i ciljano poticanje kvalitete. Takav način

financiranja pridonosi sveopćoj ravnodušnosti znanstvenika. Stoga zastupnica naglašava da je važno detaljno definirati način raspodjele novca u sustavu tako da se ne dogodi da novac zaluta na projekte što ih vode ljudi koji nikako ne mogu jamčiti njihovu inteligentnu i smislenu upotrebu. Ističe da je u ovoj godini ulaganje u obrazovanje i znanost znatno poraslo (za milijardu i pol kuna), ali odmah dodaje kako je to još uvijek daleko ispod potrebne razine. Za sada se svega 5 posto društvenog proizvoda ulaže u znanost, a tendencija je povećati to ulaganje na 7 posto, iako ni tada to neće biti dovoljno. Moramo biti spremni sudjelovati u svjetskoj raspodjeli znanja, blagostanja i demokracije ili nećemo preživjeti i stoga će Klub podržati donošenje ovoga zakona, zaključila je zastupnica Petir.

Ispravljajući netočan navod dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** reagirao je na konstataciju da je 1993. uvedeno političko upravljanje znanstvenim ustanovama što nas je udaljilo od Europe. Naprotiv, kaže ovaj zastupnik, tada su prvi put sami znanstvenici tj. znanstveni savjeti i vijeća ocjenjivali projekte i uveden sustav kakav imaju sve zemlje zapada.

Hrvoje Kraljević (LIBRA) smatra netočnim navod zastupnice Petir da je ove godine iz državnog proračuna za znanost izdvojeno milijardu i pol kuna više novca nego lani. To, kaže, nije točan podatak. Tvrdi da je za znanost izdvojeno tek 10-tak posto više što je lijepo ali nije sigurno milijardu i pol kuna.

Za Klub zastupnika **LIBBRE** reforma obrazovanja i znanosti ključna je reforma koja će odrediti budućnost hrvatskoga društva, podvlačila je dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi**. Osobito zadovoljstvo izrazila je činjenicom što je prihvaćen **LIBRIN** prijedlog o uvrštavanju ovog zakona u set zakona s oznakom P.Z.E. Klub podržava amandmane Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, a osobito amandmane koji će osigurati povećanje udjela studenata u odlučivanju na sveučilištu te kontinuirano obnavljanje znanstvenog kadra u Hrvatskoj. Rekla je još da ovaj zakon predstavlja završetak reformskog procesa kojeg je aktualna Vlada započela prvog dana svojeg mandata, a ako Vlada prihvati neke amandmane koji će biti izneseni u ime **LIBRE** zakon će biti jedan od rijetkih zaokruženih reformskih poduhvata i početak novog razdoblja u razvoju hrvatske znanosti.

U nastavku prešlo se na pojedinačnu raspravu.

Sadašnji zakonski prijedlog ponižavajući je za znanstvene novake jer oni po njemu "zasnivaju radni odnos na određeno vrijeme dok traje projekt".

Ovaj bi zakon morao odgovoriti na potrebe hrvatskoga društva ako smo svjesni činjenice da visoko obrazovanje u Hrvatskoj nije loše ali nije dovoljno učinkovito (samo 13 posto studenata diplomira u redovnom roku, a 30-tak posto studenata završi studij, podvlačila je **Marija Bajt (HDZ)**). Stoga bi ovaj zakon trebao stvoriti okvir koji bi omogućio povećanje visokoškolske učinkovitosti studiranja, jačanje poslijediplomskog stručnog i znanstvenog studiranja, a napose autonomije akademske zajednice, zatim znatnije materijalno ulaganje u visoko obrazovanje i znanost te čvršću i češću međunarodnu suradnju visokih učilišta. Zastupnica misli kako zakon ne bi smio smanjivati ulogu Hrvatskoga sabora u pogledu mreže visokih učilišta kao ni raspodjelu proračunskih sredstava unutar akademske zajednice na temelju prioriteta i primjerenijih kriterija. Očekivala je, kaže, da će drugom čitanju zakona prethoditi Izvješće o stanju u visokom školstvu i znanosti. Drži da su Vijeće za visoku naobrazbu i Vlada RH trebali dostaviti izvješće o izvršavanju nacionalnog programa u visokom školstvu i uopće o stanju u visokom školstvu kako bi se mogli postaviti jasni i provedivi ciljevi. Predloženi zakon ne predlaže revolucionarne pomake nego donosi niz postupnih koraka. Zastupnica podupire horizontalnu i vertikalnu prohodnost sustava akademske zajednice i to kako pokretljivost studenata tako i nastavnika, a za mogućnost trajnog izvođenja stručnih studija na sveučilištima, kaže, da je u suprotnosti s višekratno iskazanom podrškom razvoju binarnog sustava visokog obrazovanja u RH sukladno obrazovnom sustavu većine europskih zemalja. U znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju zalaže se za jasne kriterije, kontrolu sustava i red u sustavu, a uz pitanje plaćanja studija (članak 77.) smatra da bi trebalo osigurati besplatan studij za sve

koji polože razredbeni ispit i zadovolje ostale uvjete redovitog studiranja, ali i alternativno osigurati stipendije kao socijalnu kategoriju iz koje bi studenti plaćali troškove studiranja. Na kraju najavila je da će poduprijeti predloženi zakon, ako se prihvate amandmani Kluba zastupnika HDZ-a kojima se poboljšava tekst zakonskog prijedloga.

Glede navoda zastupnice da nije podneseno izvješće o izvršavanju znanstveno-istraživačkog programa zastupnik **Hrvoje Kraljević (LIBRA)** podsjeća da je zadnji nacionalni znanstveno-istraživački program donesen do 1998. godine, a tada je podneseno i izvješće. Nakon toga novi nacionalni program više nije donesen jer je Nacionalno vijeće za znanost zaključilo da ga neće donositi s obzirom na to da se priprema reforma znanstvenog sustava, zaključio je Kraljević.

Institut znanstvenog novaka

Dosadašnja praksa pokazuje nedostatnu povezanost istraživanja, obrazovanja i gospodarskog razvoja pa i neuklopljenost Hrvatske u europski prostor visokog obrazovanja i europski istraživački prostor, primijetio je dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)**. Drži da su to temeljni razlozi zbog kojih treba donijeti ovaj zakon. Glede znanstvenih zvanja zamjetne su pozitivne promjene, poglavito kada je riječ o trajnosti zvanja, njihovoj neovisnosti o radnom mjestu, uvođenju instituta zaslužnog znanstvenika, a napose kod detaljnog reguliranja napredovanja i mirovanja zvanja. Međutim, sadržajno promatrano ozbiljan problem predstavlja institut znanstvenog novaka. S tim u vezi upozorio je na stavak 8. članka 43. (suradnička zvanja i radna mjesta) Konačnog prijedloga zakona naglašavajući da predloženo rješenje rezultira brojnim nelogičnostima i proturječnostima jer isti zakon zapravo dokida institut znanstvenog novaka, a potom ga ponovno uvodi kao mogućnost gotovo iznenadnim dodavanjem posebnog stavka i bez potpunog usklađivanja cijelog zakona. Naime, institut znanstvenog novaka ne spominje se izravno izrijekom ni kao suradničko ni kao stručno zvanje, pa u zakonu stoji u svojevrsnom zrakopraznom prostoru - vakumu. Istodobno upozorio je i na gotovo potpuno preklapanje poslova znanstvenih novaka. Sve u svemu predložena rješenja teško su održiva jer su

proturječna i pravno nejasna, a po mišljenju zastupnika i nesvrshodna. Eventualni izlaz vidi u mogućnosti zapošljavanja znanstvenog novaka kao stručnog suradnika, dakle jezično i institucionalno napuštanje "starog" modela ili njegovo preimenovanje u mladog istraživača sui generis, što je u duhu jezičnih i institucionalnih karakteristika u komparativnom pravu ali uz striktno ograničenje njegovog rada samo na i u svezi s predmetnim projektom na koji je primljen. Zastupnik drži da bi svako drugo rješenje bilo nelogično i u koliziji sa suradničkim zvanjem asistenta. Iako zakon ide infavorem (u prilog) budućih mladih znanstvenika jer skraćuje put stjecanju doktorata i omogućuje njihovu bržu znanstvenu i stručnu profilaciju u funkciji ukupnog društvenog razvoja, ipak je jedna grupa nedvojbeno stavljena u nepovoljniji položaj. Po zastupniku riječ je o osobama koje su upisale magisterij znanosti, a ovoga časa rade na institutima i sveučilištu i svoj će magisterij privoditi kraju 2004. ili 2005. godine. U vrijeme kada će se morati ustrojiti postdiplomski studij po ovom zakonskom prijedlogu te će osobe nedvojbeno biti stavljene u nepovoljniji položaj jer će njihov znanstveni razvoj biti mnogo dulji, upozorava zastupnik i pledira da se takvim osobama izade ussret tako da ih se već od samog početka ne stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na ostale.

Govori se o tome da bismo svoje visoko školstvo trebali što prije harmonizirati s europskim, i u tom smislu ušli u neke procese, ali to ide dosta sporo pa tako i predloženi zakon dolazi tek nakon tri godine mandata aktualne Vlade, primijetio je **Želimir Janjić (HSL)**. Zastupnik drži da se to moglo dogoditi znatno prije tj. već u drugoj godini mandata ove Vlade, ali nažalost tako nije bilo. Konačni prijedlog zakona predviđa trajno uvođenje tzv. mješovitog sustava visokog obrazovanja što, kaže, odudara od europskih trendova ustroja sustava visokog obrazovanja budući da je binarni sustav opće prihvaćeni standard ustroja visokog obrazovanja u razvijenim europskim zemljama. Stoga prijedlog o uvođenju trajnog mješovitog sustava u hrvatsko visoko obrazovanje ne samo da nije u skladu s obavezama Hrvatske da cjelokupno zakonodavstvo uskladi s europskim standardima, već nije u skladu niti s osnovnim načelima ovog zakon-

skog prijedloga u kojima se navodi da se hrvatsko visoko obrazovanje temelji na europskoj humanističkoj i demokratskoj tradiciji te usklađivanju s europskim sustavom visokog obrazovanja. Prijedlog o trajnom uvođenju mješovitog sustava visokog obrazovanja nije u skladu niti s osnovnim načelima i preporukama drugih strateških dokumenata Vlade i Hrvatskoga sabora u kojim se određuju pravci razvoja hrvatskog obrazovanja kao što je Prijedlog projekta razvoja hrvatskoga odgojno-obrazovnog sustava za 21. stoljeće. Osnovna je karakteristika sustava visokog obrazovanja u zemljama zapadne Europe model binarnog dualnog sustava u kojem su programski i institucionalno odvojeni stručni od sveučilišnih studija. Uz to, prijedlog o trajnom uvođenju mješovitog sustava visokog obrazovanja u nesuglasju je i s brojnim ranijim zaključcima tematskih sjednica Odbora za znanost, obrazovanje i kulturu u kojima se kontinuirano preporuča razvijanje binarnog sustava visokog obrazovanja u Hrvatskoj. Predloženi mješoviti sustav visokog obrazovanja može se prihvatiti jedino kao prijelazna, a ne kao trajna forma tj. kao privremeno rješenje do postizanja konačnih uvjeta za izvođenje stručnih studija isključivo na visokim školama i veleučilištima.

Zadnji popis stanovništva u Hrvatskoj pokazao je da postoji tek nešto više od 7% posto visoko obrazovanih ljudi, što nas svrstava u Europi na samo dno. Zemlje EU-a sa sadašnjih 15-25% planiraju do 2010. godine doseći 40%, upozorio je zastupnik **Hrvoje Kraljević (LIBRA)**. Stoga je predloženi zakon jedan od najvažnijih zakona kojeg ovaj Sabor treba donijeti kako bismo se stvarno u pravom smislu riječi tj. kao ravnopravni i konkurentni partneri približili Europi, a ne samo kao eventualni članovi EU-a. Smatra da Hrvatska mora izrazito puno napraviti za podizanje opće obrazovne, a posebno visoko obrazovne razine svojih ljudi, ali drži kako tu neće biti pomaka sve dok se ne provede najvažnija reforma koja bi trebala biti u skladu s opće prihvaćenim dokumentima kao što su primjerice Magna karta univerzitatum, Bolonjska deklaracija i Lisabonska konvencija. Rascjepkanost naših sveučilišta glavna je prepreka za uvođenje one vrste kurikuluma kako je predviđa Bolonjska deklaracija. Iako zastupnik podržava predloženi zakon

smatra da on nije dovoljno dobar okvir za potrebnu reformu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Uvjeren je da neće biti moguće provesti tzv. funkcionalnu integriranost sveučilišta u najvažnijim dijelovima bez provođenja pravne integriranosti, a predloženih pet godina za to je previše. Zastupnik drži da je to moguće provesti i prije spomenutog roka. Uz to, zakonom valja predvidjeti način i postupak provođenja pravne integriranosti. Zabrinjava ga činjenica da unatoč usvojenih primjedbi iz prvog čitanja ovaj zakon i dalje ostaje izrazito nomotehnički neuređen. S tim u vezi zastupnik je upozorio na službeno mišljenje Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Nakon prihvaćanja zakona vrlo brzo će se pokazati da su mnoge stvari sporne i ovisne o tumačenjima do čega nije trebalo doći jer je prvo čitanje zakona bilo prije dva mjeseca pa je bilo vremena da se zakon nomotehnički popravi. Primijetio je još da je prilikom prvog čitanja zakona rasprava provedena, a da zastupnici nisu imali prilike čuti mišljenje matičnog odbora. Sada se to ponovilo i kod drugog čitanja. Odbor, međutim, nije zabušavao jer je intenzivno radio (tri sastanka), ali je izvješće toga radnog tijela izrađivano u vrijeme kada je počela rasprava u Saboru. U ogromnoj većini slučajeva predsjedavajući sjednice konstatira da nema uvjeta za raspravu pa se prelazi na drugu točku dnevnog reda dok se čeka izvješće Odbora. Sve u svemu zastupnik Kraljević smatra da je to bio veliki propust do kojega nije trebalo doći.

Zabrinjavajuća slika znanstvenog sustava u Hrvatskoj danas

U svom istupu zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** osvrnuo se na financiranje visokog školskog obrazovanja i znanstvene djelatnosti. Proračunsko financiranje visokog školskog obrazovanja i znanstvene djelatnosti u Hrvatskoj centralizirano je na razini Ministarstva te je nedostatno i netransparentno, posebice zato što se odluke ne temelje na načelu izravnosti i kvalitete već na nastavljanju zatečenog stanja tj. na glavarini. U financiranju znanstvenih i razvojnih istraživanja gotovo da ne sudjeluju ostala ministarstva, a kada i postoji takva potreba visokoškolske i znanstvene ustanove vrlo se često

ponašaju kao trgovačka društva na tržištu bez konkurencije i mogućnosti mirenja kvalitete. Uz to, u financiranje visokog školstva i znanosti vrlo se malo uključuju lokalne zajednice i gospodarstvo. Analiza proračuna Ministarstva znanosti i tehnologije pokazuje da je od 1996. do 2001. financiranje iz državnog proračuna povećano sa 1,4 na 2,4 milijarde kuna, a zajedno s vlastitim prihodima ukupno raspoloživa sredstva u sustavu znanosti i visokog obrazovanja su oko 3 milijarde kuna, rekao je Vukić. Ujedno, veća su potraživanja od obveza, visoka je razina sredstava na žiro računima, veći iznos danih otprimljenih zajmova, a pojavljuju se i viškovi prihoda iz proračunskih i vlastitih sredstava, investira se u vrijednosne papire itd. Financijska izvješća Ministarstva ne sadrže, a trebala bi, konolidacijsku bilancu kapitalne imovine i knjigu duga. U svakom slučaju, financijska izvješća trebala bi biti cjelovitija. Financijska izvješća ustanova koja su u sustavu Ministarstva trebala bi biti cjelovitija, točnija i javnosti dostupnija. A broj takvih institucija rastao je. U 1996. godini bilo je npr. 95 instituta i visokoškolskih institucija, da bi se 2002. godine ta brojka popela na 129. Da bi znanstvene i visokoškolske institucije dobile status proračunskog korisnika trebaju odobrenje Ministarstva kojim ulaze u sustav javnih institucija te se iz državnog proračuna osigurava njihovo financiranje. Stoga je potrebno da Ministarstvo znanosti i tehnologije sačini bazu podataka tih institucija jer sada takav cjeloviti popis ne postoji, zatim pojača unutarnji nadzor u Ministarstvu, a napose pojača sustav financijskog upravljanja, koji je jedan od najslabijih karika unutar sustava Ministarstva. Svakako valja poraditi i na kriteriju za dobivanje statusa proračunskog korisnika zbog veličine sredstava koja se u tu svrhu troše. Od 1996. do 2001. došlo je do značajnog povećanja financijskih sredstava koji su stajali na raspolaganju visokom školstvu i znanstveno-istraživačkim institucijama - od milijardu i 500 milijuna kuna u 1996. na 3 milijarde kuna u 2001. godini. Pri tome su najveći dio sredstava činili vlastiti prihodi - 1996. iznosili su 407 milijuna kuna, a 2001. 644 milijuna kuna. Struktura rashoda unutar Ministarstva i proračunskih korisnika koji su pod upravom Ministarstva u 2001. godini bila je takva da su 51 posto činili rashodi za zaposlene, a 12 kapitalna ula-

ganja. Je li to baš dobar omjer u odnosu na 3 milijarde ukupnih raspoloživih sredstava pitanje je procjene, kaže Vukić. Do značajnih pomaka došlo je i kod ulaganja u istraživanje i razvoj, ali se Hrvatska još uvijek nije približila čarobnoj formuli od 3 posto koliko se izdvaja u za te svrhe u zemljama EE-a. Naime, udio izdataka u istraživanja i razvoj u BBP-u rastao je od 1997. do 2000. sa 0,77 posto na 1,23 posto u 2000. godini. Kada se gledaju ukupna izdvajanja u milijunima kuna u istraživanja i razvoj na ovom području zapaža se da je posebni sektor 2000. godine uložio 847 milijuna kuna, a država i visoka učilišta oko milijardu i 20 milijuna kuna. To ujedno znači da je prepoznata važnost sektora istraživanja i razvoja za ukupni razvoj društva, i taj dobar put valja pojačati, a izdvajanja iz poslovnog i državnog sektora moraju biti značajnija za istraživanja i razvoj, zaključio je Vukić.

Na kraju uslijedilo je zaključnih pet minuta za predstavnike klubova zastupnika. Najprije je **Hrvoje Kraljević** najavio nekoliko važnih amandmanskih prijedloga Kluba zastupnika LIBRE koji bi trebali poboljšati zakonski tekst, a dr. sc. **Jure Radić** u ime Kluba zastupnika HDZ-a upozorio na zabrinjavajuću sliku znanstvenog sustava danas u Hrvatskoj. Među znanstvenicima, naime, najviše je onih najstarijih, a najmanje najmlađih i zauzima se za promjenu te slike te zahvaljuje ministru što je između dva čitanja zakona uvažio prijedlog HDZ-a da se u Zakon vrati institucija mladih znanstvenika odnosno znanstvenih novaka. Jednako tako Klub će podržati sve inicijative kojima se traži osiguranje većeg postotka izdvajanja za znanost iz državnog proračuna te da to povećanje bude opipljivije nego dosad za najmlađe znanstvene novake.

Više se nitko od predstavnika klubova zastupnika nije javio za raspravu pa je zaključnu riječ imao ministar znanosti i tehnologije prof.dr.sc. **Gvozdan Flego**. Glede zahtjeva o skorom uvođenju binarnog sustava visokog obrazovanja, ministar Flego ustvrdio je da bi usvajanjem takvog sustava visokog obrazovanja razdvojili stručno obrazovanje, a to znači visoke škole i veleučilišta s jedne strane i sveučilišta ili znanstveno obrazovanje s druge strane. A nakon toga morali bi zatvoriti možda 80 ili 90 posto veleučilišta i visokih škola. Ministar drži da je

za naše uvjete, i pogotovo materijalne okolnosti mješoviti sustav odgovarajuće rješenje i to ne možda privremeno nego kao stalno rješenje.

Podnošenju zakonskog prijedloga trebalo je prethoditi Izvješće o stanju u visokom školstvu i znanosti.

Glede znanstvenih novaka podsjeća da su to stipendisti, a zbog socijalnih su razloga u radnom odnosu i otuda određene pravno-tehničke poteškoće s njima. Riječ je o najboljim među studentima koji su dobili određene stipendije za znanstveno usavršavanje pa ih s jedne strane treba razlikovati od asistenata, a s druge strane od suradničkih zvanja. Iako je zakonodavac mislio da znanstvene novake ne treba uvoditi u zakon kao zakonsku kategoriju, Vlada je na kraju popustila pod pritiskom prijedloga zastupnika i oni su ostali u drugom čitanju zakona. Rekao je još kako mreža sveučilišta nije i neće biti izvan domene Sabora koji će i dalje odlučivati o javnim sveučilištima. Ministar naglašava kako osobno smatra da odluku o tome svakako treba donositi zakonodavno, a ne izvršno tijelo. Na kraju izrazio je nadu da će ovaj zakon trajati što kraće objasnivši to činjenicom da su događanja u oblasti znanosti u svijetu toliko dinamična da se fond znanja obnavlja za osam do deset godina, ovisno o području. Događanja u znanosti vrlo su teško predvidljiva. Tako je od 1980. do 2000. najprije 12, a kasnije 15 zemalja EU-a promijenilo otprilike 240 puta zakone o znanosti i visokom obrazovanju. Ministar je izrazio nadu da će Hrvatskoj europske zemlje i u tome biti uzor.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Nakon što je okončana rasprava predstavnika predlagatelja ministar znanosti i tehnologije prof.dr.sc. **Gvozden Flego** očitovao se o svim amandmanima koji su svrstani u posebnu tabelu. Ukupno je podnesen čak 91 amandman radnih tijela, klubova zastupnika i zastupnika.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se predlaže da se riječi "Nacionalni odbor" zamjene riječima "Nacionalno vijeće za znanost" u odgovarajućim padežima u cijelom tekstu. Nadalje, u čitavom tekstu Zakona riječima "Nacionalno vijeće" u svim padežima dodaju se riječi "za visoko obrazovanje" ukoliko te riječi nisu bile napisane.

- Ministar nije prihvatio amandman zastupnika akademika **Ive Šlause (SDP)** kojim se u članku 4. stavku 1. brišu riječi "nastavnici, suradnici, studenti i drugi sudionici u procesu visokog obrazovanja" i zamjenjuju riječima "sudionici u znanstvenoistraživačkoj i visokoobrazovnoj djelatnosti". Ministar je napomenuo da se mora razlikovati akademska od znanstvene zajednice, a podnositelj je povukao ovaj amandman.

- Nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika DC-a. Njime je predloženo da se u članku 4. u stavcima 2, 4. i 6. briše riječ "sveučilišta" i umjesto nje pišu riječi "visoka učilišta". Ministar je napomenuo da se ovaj amandman ne može usvojiti jer je riječ o autonomiji sveučilišta, a ne o autonomiji svih visokih učilišta i po Ustavu i po dosadašnjim pozitivnim zakonima. Amandman je povučen.

- Nije prihvaćen ni slijedeći amandman kojega je podnio zastupnik **Ivo Šlaus**, a kojim se predlaže da se u članku 6. stavak 1. briše riječ "savjetodavno". Predložio je da se članak 108. briše u cjelini.

Usljedio je zatim kraći prekid rada budući da je predsjedavajući dodijelio opomenu zastupnici **Zdenki Babić-Petričević (HDZ)** zbog dobacivanja. Ovakvo obrazloženje u ime Kluba zastupnika HDZ-a nije prihvatio zastupnik **Vladimir Šeks** kao ni sama opomenuta zastupnica. Zajedno sa zastupnicom **Jadrankom Kosor (HDZ)** predložio je kraću pauzu želeći raspraviti nastalu situaciju i zatražiti eventualno očitovanje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Zastupnica Kosor je nakon pauze konstatala da je na kratkoj sjednici Kluba zastupnika HDZ-a utvrđeno da je prilikom rada Sabora evidentan različiti pristup prema zastupnicima vladajuće koalicije, odnosno zastupnicima oporbe. Ocijenili su ujedno da zastupnica Zdenka Babić-Petričević nije prekršila odredbe Poslovnika i zatražila povlačenje opomene. Isto tako ponovno je zatražila

da se o tome očituje i Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Predsjedavajući je u svom odgovoru konstatao da su svi zastupnici jednaki u svojim pravima, ali nitko nema pravo na ometanje rada Doma. Ujedno je utvrdio, da je druga opomena zastupnici Babić-Petričević već povučena, a prvu opomenu ne želi povlačiti.

Na povredu Poslovnika potuzila se zatim i sama zastupnica Zdenka Babić-Petričević, koja je ocijenila da joj nije toliko važno je li dobila opomenu, ali traži da joj se obraća na hrvatskom jeziku. Nakon što su ponovno obrazložili svoje stavove nastavljeno je s radom, a zastupnik Šlaus povukao je podnijeti amandman.

- Ministar Flego nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika DC-a, a kojim se predlaže da se u članku 6. briše stavak 8. Pristupilo se glasovanju, koje je potvrdilo da amandman nije dobio potrebnu većinu zastupničkih glasova.

- Djelomično je zatim prihvatio slijedeći amandman istog podnositelja, kojim se predlaže da se u članku 8. dodaju stavci 2. i 3. Zastupnik **Pavao Miljavac** prihvatio je ovakvu soluciju i nomotehničku izmjenu, pa je ovaj amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

- Nije prihvaćen slijedeći amandman DC-a kojim je predloženo da se u članku 9 stavku 1. briše riječ "osobe izvan sustava" i umjesto te riječi upisuje "tri znanstvenika izvan institucije javne". Ministar je objasnio da je nakana da u nacionalnim tijelima djeluju i ljudi izvan sustava znanosti i visokog obrazovanja. Amandman je povučen.

- Nije prihvatio ni amandman Kluba zastupnika LIBRE kojim se predlaže da se u članku 9. iza stavka 1. doda novi stavak 2. koji glasi: "Predsjednik Nacionalnog vijeća za znanost je radno mjesto s punim radnim vremenom". Dosadašnji stavci 2. i 3. postaju stavci 3. i 4.

Ministar je ocijenio da bi bilo šteta da se znanstvenici izvlače iz sustava istraživanja i da ih se ovim prijedlogom pretvara u svojevrsne rukovoditelje i administratore.

U ime podnositelja amandman je dodatno pojasnio zastupnik dr.sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)** koji je ocijenio da je posao predsjednika Nacionalnog vijeća za znanost te za visoko obrazovanje izuzetno opsežan i zapravo predstavlja pro-

fesionalnu funkciju s punim radnim vremenom. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen.

- Ministar zatim nije prihvatio ni amandman Kluba zastupnika DC-a kojim se u članku 10. stavku 1. brišu riječi "dvije osobe izvan sustava" i umjesto tih riječi upisuju: "dva znanstvenika izvan institucije javne". Amandman je povučen.

- Klub zastupnika LIBRE podnio je i amandman kojim se u članku 10. iza stavka 1. predlaže dodavanje novog stavka 2. koji glasi: "Predsjednik Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje je radno mjesto s punim radnim vremenom". Zastupnik Kraljević je objasnio da je u pitanju posao znatno veći nego posao Nacionalnog vijeća za znanost, te zatražio glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Prihvaćen je zatim amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se predlaže da se u članku 11. dodaje novi stavak 2. koji glasi: "Članovi Nacionalnog vijeća za znanost su vrhunski znanstvenici osobito oni koji imaju svjetski priznate znanstvene radove iz više znanstvenih polja".

- Predlagatelj nije prihvatio slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika DC-a. Njime je predloženo da se u članku 11. doda novi stavak 5. koji glasi: "Predsjednici Nacionalnog vijeća za znanost i Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje obavljaju svoju dužnost profesionalno za vrijeme mandata, sa statusom državnog dužnosnika i plaćom koja odgovara plaći rektora". Ministar je obrazložio da bi se njegovim prihvaćanjem dogodila svojevrsna profesionalizacija funkcije u nacionalnim tijelima. Pristupilo se glasovanju, amandman nije prihvaćen.

Isti klub zastupnika podnio je amandman predlažući da se u članku 13. brišu stavci 2, 3. i 4. pa dosadašnji stavci 5, 6, 7. i 8. postaju stavci 2, 3, 4. i 5. Amandman je povučen nakon obrazloženja predstavnika Vlade.

Ministar nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika DC-a, kojim se sugerira da se izbriše članak 14. Ministar nije prihvatio ovaj prijedlog, tumačeći potrebu da se ide u tendenciju europskog sustava, kojim se cijeli niz poslova prebacuje na agencije, stručna tijela i ekspertne timove. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen.

- Klub zastupnika DC-a predložio je amandman kojim se predlaže brisanje članka 15. Ministar je ponudio istu argumentaciju kao i u prethodnom slučaju, pa je podnositelj povukao rečeni amandman.

- Prihvaćen je slijedeći amandman istog podnositelja kojim je predloženo da se u članku 16. u stavku 3. riječ "odboru" zamijeni riječima "Vijeću za znanost", te stavku 4. kojim se riječ "odboru" zamjenjuje istim riječima - "Vijeću za znanost".

- Prihvaćen je i amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se predlaže da se u članku 16. doda novi stavak 3. koji glasi: "Kod provjere kvalitete i učinkovitosti javnih znanstvenih instituta Agencija se u najvećoj mjeri koristi međunarodnim organizacijama i asocijacijama".

- Nije prihvaćen slijedeći amandman kojega je uputio Klub zastupnika DC-a. Predložili su da se u članku 19. briše rečenica iz stavka 2. koja glasi: "Područna vijeća sudjeluju u izboru u znanstvena i znanstveno-nastavna zvanja u posebnim slučajevima navedenim u članku 33. stavak 4. ovog Zakona". Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Predložili su da se u članku 19. u stavku 4. na koncu dodaje rečenica koja glasi: "Članovi matičnih odbora su osobito svjetski priznati znanstvenici".

- Nije prihvaćen amandman zastupnika akademika **Ive Šlausa (SDP)** koji je predložio da se u članku 25. nakon stavka 2. treba dodati stavak 3. koji glasi: "radi ostvarivanja povećavanja stope visoko-obrazovanih stručnjaka Vlada Republike Hrvatske zadužuje interdisciplinarne i multidisciplinarne znanstvene javne institute da organiziraju i provode sveučilišnu i stručnu nastavu". Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Djelomično je prihvaćen amandman kojega su uputili zastupnici DC-a. Predložili su da se u članku 26. u stavku 4. riječi "pitanjima koja statutom nisu stavljena u nadležnost drugog tijela", zamjenjuju riječima; "o ostalim pitanjima koja su određena statutom".

U članku 26. u stavku 6. predložili su da se riječi "radnim odnosom" zamijene riječima "sklopljenim ugovorom o radu s institucijom". Ministar je prihvatio članak 26. stavak 6, dok stavak 4. nije

mogao prihvatiti. Podnositelji amandmana prihvatili su ovaj prijedlog, te je amandman djelomično prihvaćen.

- Prihvaćen je i slijedeći amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se predlaže da se u članku 32. u stavku 5. dodaju riječi: "te pojedinih znanstvenih polja i interdisciplinarnih područja".

- Prihvaćen je i slijedeći amandman istog podnositelja. Predložili su da se u članku 33. u stavku 3. na četiri mjesta iza riječi "provođenje", dodaje riječ - "dijela". U stavku 4. riječi: "ni matični odbor nisu ovlaštene" zamjenjuju se riječima: "nije ovlaštena", a iza riječi "području" dodaju se riječi: "a matični odbor za to polje ili interdisciplinarno područje nije imenovan".

- Nije međutim, prihvaćen slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika DC-a, predlažući da se članak 33. izbriše. Uslijedilo je glasovanje. Zastupnici Sabora nisu podržali predloženi amandman koji nije prihvaćen od ministra.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Oni su predložili, da se u naslovu iznad članka 34. iza riječi "provođenje" dodaje riječ "djelja". Zatim, da se u stavku 1. iza riječi "provođenje", dodaje riječ "djelja", a iza riječi "polju", dodaju se riječi "odnosno interdisciplinarnom području". Predložili su da se doda i novi stavak 4. koji glasi: "Ovlaštena znanstvena organizacija može posebnim pravilnikom pobliže urediti onaj dio postupka izbora u znanstvena zvanja koji ona provodi".

- Ministar nije prihvatio amandman kojega je uputio Klub zastupnika DC-a, a kojim predlaže da se u članku 35. u stavku 2. riječ "trideset" zamjenjuje riječju "šezdeset". Amandman je povučen nakon obrazloženja ministra.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Predložili su da se preciziraju odredbe sadržane u članku 35. u stavku 7.

- Ministar nije prihvatio slijedeći amandman zastupnika akademika **Ive Šlausa** koji je predložio da se iza članka 35. doda članak 35a. koji glasi: "Znanstveni razred čine svi znanstvenici iz određenog znanstvenog polja, odnosno interdisciplinarnog djelovanja.

Znanstveni razredi osnivaju se odlukom Nacionalnog vijeća za znanost za područje cijele Republike Hrvatske i upisuju se u posebni registar.

Svaki znanstvenik obvezno je član jednog znanstvenog razreda, a istodobno može biti najviše u tri znanstvena razreda.

Prilikom izbora u znanstveno zvanje svaki znanstvenik mora zadovoljiti odgovarajuće uvjete svih znanstvenih razreda kojih je član.

Znanstveni razred je odgovoran za razvoj znanstvenog polja, odnosno interdisciplinarnu djelatnost.

Znanstveni razred bira znanstveni matični odbor koji rukovodi radom razreda".

Amandman nije prihvaćen na glasovanju koje je uslijedilo.

- Ministar je zatim napomenuo da su sva tri predstojeća amandmana koja nailaze, vezani uz izmjene istog članka 40. stavka 3. Odlučio se za prijedlog Kluba zastupnika LIBRE, koji su predložili da se u stavku 3. na koncu prve rečenice briše točka i dodaju riječi: "ukoliko nijedan od pristupnika nema obavljen taj izbor". Uslijedilo je glasovanje. Amandman Kluba zastupnika DC-a nije prihvaćen u glasovanju koje je uslijedilo. Istovjetni amandman povučen je od strane Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, dok je prihvaćena formulacija zastupnika LIBRE na članak 40.

- Prihvaćen je slijedeći amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, kojim se u članku 41. stavku 2. briše treća rečenica. U stavku 3. briše se riječ "najkasnije", a riječi "prethodnog izbora" zamjenjuju se riječima "njegovog prvog izbora na radno mjesto s tim zvanjem".

- Prihvaćen je i amandman Kluba zastupnika DC-a koji su predložili da se u članku 42. u stavku 6. riječ "institucija" zamjenjuje riječju "organizacija" u odgovarajućem padežu.

- Prihvaćen je i slijedeći amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, kojim se preciziraju odredbe sadržane u članku 43. u stavcima 1. i 8.

- Ministar je prihvatio i slijedeći amandman kojega je uputio Klub zastupnika LIBRE. Predložili su da se u članku 43. u stavku 8. treća i četvrta rečenica zamjenjuju rečenicom: "Znanstveni novaci biraju se javnim natječajem i zasnivaju radni odnos u suradničkom zvanju asistenta ili višeg asistenta".

- Nije međutim, prihvaćen amandman kojega je uputio Klub zastupnika DC-a, a koji se odnosi na članak 43. Predložili su da se u stavku 8. iza riječi "zvanja" dodaju riječi "prema odredbama članka 97.

ovog Zakona". Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Nije prihvaćen ni slijedeći amandman istog podnositelja kojim je predloženo brisanje članka 46. Predstavnik Kluba DC-a povukao je rečeni amandman iz procedure.

- Slijedeći amandman pod rednim brojem 38. podnio je Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu. Predložili su da se u članku 51. u podstavku 2. stavka 4. iza riječi "veleučilištu" dodaju riječi "i visokoj školi", a riječ "tri" zamjenjuje se riječju "pet". Ministar je napomenuo da je i slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika DC-a vrlo srodan. Odlučio se ipak za amandman Odbora, ocjenjujući da je time ujedno apsolviran i amandman Kluba zastupnika DC-a.

- Prihvatio je i slijedeći amandman DC-a kojim se predlaže izmjena u članku 53. u stavku 1. Predloženo je da se iza riječi "javnost" briše točka i dodaju riječi, "najmanje jednom godišnje".

- Prihvaćen je i amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se nadopunjuje članak 54, ali ne i onaj kojega je na isti članak uputio Klub zastupnika DC-a. Predloženo je da se u ovom članku u stavku 1. mijenja zadnja rečenica koja glasi: "Sveučilište može iznimno, temeljem posebnog mišljenja Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu i dopunske ministara, imati u svom sastavu visoka učilišta koja sukladno ovom Zakonu mogu provoditi stručne studije". Pripustilo se glasovanju. Amandman Kluba zastupnika DC-a nije prihvaćen.

- Klub zastupnika DC-a podnio je i amandman kojim se predlaže da se u članku 55. u stavcima 1, 2. i 3. riječ "sveučilišta" zamjenjuje riječima "visokih učilišta". Ministar je ocijenio da je potrebno zaštititi prostore svih visokih učilišta, pa je predstavnik predlagatelja povukao rečeni prijedlog.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se preciziraju odredbe članka 57, a kojim se uređuje sastav biračkih tijela i okolnosti izbora rektora Sveučilišta.

- Prihvaćena su i slijedeća tri amandmana istog podnositelja kojima se preciziraju i uređuju članci 58, 59. i 61.

- **Ministar** je zatim djelomično prihvatio i slijedeći amandman kojega je uputio Klub zastupnika DC-a. Predložili su da se u članku 63. u stavku 2. iza riječi "prodekani" dodaju i riječi "i tajnik". Promje-

nama koje se u istom članku odnose na članak 6, predloženo je da se iza riječi "zakonitosti" stavlja točka, a brišu se riječi "statutarni i ispravnosti". Ministar je prihvatio izmjene koje se odnose na djelomične izmjene oko stavka 6. a predlagatelj je odustao od ostatka amandmana, odnosno prihvatio ga u izmijenjenom obliku.

- Prihvaćena su i slijedeća dva amandmana Kluba zastupnika DC-a kojim se, prvo u članku 65. u stavku 3. riječ "smislenu" zamjenjuje izrazom "odgovarajuću". Drugim amandmanom uređuje se i precizira članak 67. u stavcima 2. i 3. Ministar je dodao da je time prihvaćen i slijedeći amandman kojega je uputila zastupnica dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**, a koji se odnosi na isti članak. Ponudeno obrazloženje je prihvaćeno, a rečeni amandman povučen je iz procedure.

- **Ministar** je prihvatio i slijedeći amandman dr. **Vesne Pusić** koji se odnosi na izmjene u članku 68. Predloženo je da se u stavcima 1,2,4. i 5. riječi "nadzorni odbor" mijenjaju riječima "upravno vijeće u odgovarajućem padežu". Ministar je dodao da je time ujedno konzumiran i slijedeći nadolazeći amandman Kluba zastupnika DC-a na isti članak. Ovaj amandman je povučen.

- Nije međutim, prihvaćen amandman DC-a koji se odnosi na članak 70. i kojim se predlaže brisanje druge rečenice u stavku 2. Ministar je napomenuo da bi to bilo u suprotnosti s već prihvaćenim člankom 27. stavak 2. Amandman je povučen nakon objašnjenja.

- Djelomično je prihvaćen amandman istog podnositelja. Predloženo je da se u članku 71. dodaje stavak 3, a stavak 2. se mijenja i glasi: "2. Završetkom preddiplomskog studija stječe se stručni naziv s naznakom struke, što će se definirati pravilnikom kojeg će donositi ministar".

/3./ U međunarodnom prometu i diplomu na engleskom jeziku stručni naziv po završetku preddiplomskog studija je *baccalaureus*." Ministar je napomenuo da se prva dva stavka ne mogu prihvatiti, ali mu je prihvatljiv stavak 3. Predlagatelj je prihvatio rješenje kojim se amandman prihvaća u izmijenjenom obliku. Ministar je dodao da djelomice prihvaća i slijedeći sadržajno sličan amandman Kluba zastupnika DC-a, kojim se predlaže preciznije određivanje članka 72, odnosno ispisivanje znanstvene titule na hrvatskom i engleskom jeziku. Klub zastupnika DC-

a prihvatio je predloženu formulaciju amandmana.

- Ministar je prihvatio i slijedeća dva amandmana kojima se precizira članak 73. vezano uz stjecanje znanstvenih dostignuća. Amandmane pod rednim brojevima 57. i 58. podnijeli su zastupnik akademik **Ivo Šlaus (SDP)**, te zastupnici **Marija Bajt (HDZ)** i dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)**.

- Djelomično je prihvaćen i slijedeći amandman Kluba zastupnika DC-a. Predložili su da se u članku 74. u stavku 4. briše riječ "baccalaureus" i zamjenjuje riječima "koji odgovara sveučilišnom studiju". U stavku 6. iza riječi "specijalistički" dodaje se riječ "diplomski". Ministar je rekao da prvi dio ne može prihvatiti dok je stavak 6. prihvatljiv, a djelomično prihvaćanje naišlo je na odobrenje i od podnositelja amandmana.

Ministar nije prihvatio amandman Kluba zastupnika DC-a kojim se u članku 76. u stavku 2. predlaže brisanje rečenice "po završetku programa stručnog usavršavanja visoko učilište polazniku izdaje posebnu potvrdu". Amandman je povučen nakon ministрова obrazloženja.

- Nije prihvaćen ni slijedeći amandman DC-a, kojim se u članku 81. stavak 1. riječ "odličan" zamjenjuje riječju "izvrstan". U ovom slučaju pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao.

- Ministar nije prihvatio ni slijedeći amandman istog podnositelja koji je predložio da se preciznije odredi stavak 1. u članku 84. Uslijedilo je glasovanje, a nakon prebrojavanja glasova predsjedavajući je konstatirao da amandman nije prihvaćen.

- Ministar je zatim ocijenio da slijedeći podneseni amandman koji se odnosi na preciznije određivanje sadržaja u članku 89. stavku 3. nije dovoljno precizno formuliran. Njime se sugerira dodavanje nove točke koja glasi: "kad se ne upiše u slijedeću akademsku godinu". Amandman je povučen.

- Nije prihvaćen ni slijedeći amandman DC-a kojim se predlaže brisanje riječi "osobnu" u članku 90. stavku 1. točki 2. I ovaj je amandman povučen nakon obrazloženja ministra Gvozdena Flege.

- Zastupnici **Marija Bajt (HDZ)** i dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** podnijeli su amandman koji se odnosi na članak 92. Predložili su da se u stavku 1. nakon riječi "sukladno ovom Zakonu" dodaju riječi: "Kada sveučilište izvodi stru-

čne studije, može provoditi izbor za sva nastavna zvanja iz članka 91. stavka 3. ovoga Zakona". Ovaj amandman ministar je prihvatio.

- Nije međutim, prihvatio slijedeći amandman koji se odnosi na članak 93, a koji su podnijeli članovi Kluba zastupnika DC-a. Predložili su da se iza dosadašnjeg stavka 2. doda stavak 3. koji glasi: "Pristupnik ne može biti izabran u više znanstveno nastavno zvanje ukoliko prije toga nije bio najmanje tri godine u prethodnom znanstveno nastavnom zvanju". Nakon objašnjenja ministra da se može napredovati i izvan navedenih rokova, amandman je povučen.

- Prihvaćen je amandman LIBRE kojim se predlaže da se u članku 95. u stavku 3. umjesto riječi "neki", stavlja riječ "nijedan".

- Ministar zatim nije prihvatio slijedeći amandman Kluba zastupnika DC-a kojim se uređuje članak 95. predložena ga teksta, napominjući da je to već djelomično prihvaćeno u članku 40. stavku 3. Obrazloženje je prihvaćeno, amandman je povučen.

- I slijedeći amandman podnio je Klub zastupnika DC-a. Njime se uređuju detalji vezani uz status počasnog profesora nakon odlaska u mirovinu, a sadržani su u članku 69. Nakon objašnjenja ministra Flege koji je pojasnio Vladin prijedlog, predstavnik Kluba zastupnika DC-a povukao je rečeni amandman iz procedure.

- Nije prihvatio ni slijedeći amandman istog podnositelja. Predloženo je razlikovanje sveučilišnog od veleučilišnog zvanja, sadržano u prvom stavku 98. članka. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu predložilo je amandman na članak 98. Predložili su da se u stavku 3. brišu riječi "za pojedine predmete koji ne pripadaju u znanstveno područje u okviru kojega je organiziran studij, strani jezik, tjelesni odgoj i sl.". Amandman je prihvaćen.

- Predstavnik predlagatelja nije prihvatio amandman Kluba zastupnika DC-a koji se odnosi na članak 102. Predloženo je da se u stavku 7. briše zadnja rečenica, a iza riječi "70 godina" briše zarez i dodaju riječi "ako je izabran u status profesora emeritusa". Amandman je povučen.

- Također nije prihvaćen amandman istog podnositelja kojim se uređuje redo-

slijed stavaka u članku 103. Ministar je napomenuo da je riječ o regulaciji vrlo specifičnih odnosa unutar Sveučilišta. Uslijedilo je glasovanje. Amandman DC-a nije prihvaćen.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Predložili su da se u članku 104. u stavku 1. riječi "općem aktu visokog učilišta", zamijene riječju "statuta". Ministar je dodao da zbog toga ne može prihvatiti vrlo sličan amandman DC-a kojim se također precizira članak 104. predloženoga teksta. Amandman je povučen.

- Zastupnik dr.sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)** podnio je amandman predlažući brisanje članka 104. Ministar je ocijenio da ne može prihvatiti ovaj prijedlog s obzirom na to da je prihvatio amandman nadležnog Odbora kojim se uređuje ovaj članak. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman na članak 108. Predložili su da se iza stavka 5. dodaje novi stavak 6. koji glasi: "U konačnom prijedlogu Proračuna za narednu proračunsku godinu sredstva za znanstveno istraživačke projekte moraju biti raspoređena po pojedinim prioritetnim područjima istraživanja, s naznakom iznosa za svako od područja". Dosadašnji stavci 6. i 7. postaju stavci 7. i 8.

- Ministar je najavio da će se u proračunu napraviti prijedlog za financiranje pojedinih područja, te predložio Klubu da povuče ovaj prijedlog. Govoreći u ime podnositelja amandmana, zastupnik dr.sc. **Ivica Kostović** založio se za očuvanje utjecaja Sabora na znanost, te zatražio glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Ministar zatim nije prihvatio ni amandman Kluba zastupnika DC-a kojim je predloženo brisanje članka 108. vezano uz financijsko suodlučivanje. Uslijedilo je glasovanje. Ni ovaj amandman nije prihvaćen.

- Zastupnik akademik **Ivo Šlaus (SDP)** predložio je amandman u dva dijela. U prvom se dijelu predlaže da se u članku 110. stavku 1. riječi "na prijedlog znanstvenog vijeća" zamijene riječima "na prijedlog ravnatelja".

Predložio je i da se u članku 110. briše stavak 2. te stavak 3. postane stavak 2. Ministar je prihvatio drugi dio amandmana, a predsjedavajući je konstatirao da je prvi dio amandmana povučen od podnositelja.

- Prihvaćen je zatim amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se u članku 111. u stavku 1. precizira pozicija znanstvenih novaka.

- Ministar je prihvatio i amandman Kluba zastupnika HDZ-a koji je predloženo jasnije vrednovanje uloge i financiranja Nacionalnog vijeća za znanost, sadržanog u članku 111. stavku 4.

- Prihvaćen je i amandman zastupnice dr.sc. **Vesne Pusić (HNS)** koja je predložila da se u članku 114. stavku 4, iza riječi "godine" doda nova rečenica koja glasi: "U postupku statusnih promjena visokih učilišta kojima dolazi do njihova spajanja ili razdvajanja pri čemu se imovina prenosi s jednog na drugo visoko učilište, ne plaća se porez".

- Ministar se zatim očitovao o amandmanu kojega je podnio Klub zastupnika LIBRE, a koji se odnosi na članak 114. stavak 4, navodeći da postoji nekoliko amandmana koji su vezani uz ovo područje (rokovi pravnog integriranja sveučilišta), a osobno procjenjuje da je najprihvatljiviji amandman pod rednim brojem 89, kojega je ponudio nadležni Odbor. Zbog ovih je okolnosti predložio neprihvatanje rečenog amandmana LIBRE. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman kojim predlaže da se u članku 114. stavak 4. briše i uvodi novi stavak 4. koji glasi: "Potpunu pravnu integriranost Sveučilišta u kojem će Sveučilište biti jedina pravna osoba, treba uvesti najkasnije do 31. 12. 2007. godine". I ovdje je ministar ocijenio da se ovo područje bolje rješava ponuđenim amandmanom Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu pod rednim brojem 89. Klub zastupnika HDZ-a prihvatio je ovakvu soluciju.

- Klub zastupnika HDZ-a ponudio je i amandman koji se odnosi na Prijelazne i završne odredbe u poglavlju VIII, prvo potpoglavlje / Organizacijske promjene/. Predložili su da se doda novi stavak iza stavka 4, pod novim brojem 5. koji glasi: "Sveučilišta i njegova učilišta / fakulteti

i umjetničke akademije/ mogu upisivati studente prve godine stručnih studija do zaključno šk. godine 2008/2009." Ministar je napomenuo da je ovaj amandman vezan uz nadolazeći amandman kojega su uputili zastupnici **Marija Bajt (HDZ)** i zastupnik dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)**. Predložili su podnositelju (Klubu) da odustane od prijedloga budući da će biti prihvaćen sličan amandman dvoje zastupnika kojim se preciznije uređuje navedena materija u Prijelaznim i završnim odredbama. Amandman Kluba zastupnika HDZ-a povučen je nakon ovog objašnjenja. I zastupnik **Želimir Janjić (HLS)** podnio je vrlo sličan amandman, ali je i on odustao nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja. Prihvaćena je dakle formulacija zastupnice Bajt i zastupnika Kostovića, koja se odnosi na Prijelazne i završne odredbe u poglavlju VIII.

- Klub zastupnika LIBRE podnio je amandman kojim se iza članka 114. dodaje novi članak 114a., kojim se zapravo propisuje način pravne integracije Sveučilišta, te uređuju moguće statusne promjene. Govoreći u ime podnositelja, zastupnik dr.sc. Hrvoje Kraljević ovaj je prijedlog ocijenio ključnim zahtjevom LIBRE i zatražio glasovanje. Ministar je potvrdio da je ovo ključni amandman oko kojeg su se vodili sporovi kako na stranicama novina tako i na sjednicama Vlade. Napomenuo je da se ovdje radi o cijeloj proceduri stjecanja pravne osobnosti i o načinu kako to treba obaviti. Ocijenio je ujedno da se ovaj amandman kao sistemski, nikako ne bi mogao prihvatiti. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

- Prihvaćen je amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se predlažu izmjene u članku 116. Predložena je promjena stavka 4. koji glasi: "Pravno integriranje Sveučilišta započinje danom stupanja na snagu ovoga zakona, a završit će se najkasnije do 31. 12. 2008". Ministar je napomenuo da su se u ovom slučaju potkrale dvije tiskarske pogreške jer se radi o članku 114, a ne

116, te o datumu 31. 12. 2007., a ne 2008. godine. Odbor je prihvatio ove napomene ministra, pa je amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

- Klub zastupnika DC-a podnio je amandman kojim se predlaže dodavanje novog članka 118a. iza članka 118. koji glasi: "Prilikom propisivanja uvjeta za izbor u znanstvena i znanstveno-nastavna zvanja prema odredbama ovog Zakona, primjenjivat će se, najduže dvije godine od stupanja na snagu ovog Zakona, do tada važeći uvjeti kako bi se na pravičan način omogućio reizbor ili napredovanje onih znanstvenika i nastavnika koji su svoj znanstveni i nastavni rad obavljali prema tim uvjetima". Ministar nije prihvatio predloženi amandman, ocjenjujući da je dvogodišnji rok predugačak, a cjelokupan prijedlog DC-a proturječan u odnosu na ranije prijedloge. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

Vlada je naposljetku prihvatila amandman Kluba zastupnika LIBRE kojim se u članku 120. dodaje stavak 6. koji glasi: "Osobama koje su prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovog Zakona upisale poslijediplomski znanstveni studij /magisterij/ na njihov zahtjev i po polaganju svih predviđenih ispita, ta eventualne razlike ispita koju može utvrditi odnosno visoko učilište, nužno je omogućiti završetak poslijediplomskog studija izradom doktorske disertacije". Ovaj je prijedlog dodatno u ime podnositelja obrazložio zastupnik dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** napominjući da se ovim stavkom postiže puna pravna sigurnost mladim znanstvenicima. Ministar je prihvatio rečeni amandman, a predsjedavajući zaključio raspravu.

Uslijedilo je glasovanje. Nakon brojanja glasova predsjedavajući je ustvrdio da je većinom glasova (87 "za", 1 "protiv" i 5 "suzdržanih") donesen Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

J.Š.; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O TELEKOMUNIKACIJAMA

Snažno otvaranje telekomunikacijskih usluga i tržišta

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova i hitnim postupkom donijeli Zakon o telekomunikacijama, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Najveći dio predloženih odredbi korigirao je sam predlagatelj, Vlada RH, na sugestiju Odbora za zakonodavstvo. Prihvaćeni su i amandmani Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, te uvaženi dio amandmanskih zahtjeva klubova zastupnika HSS-a, DC-a, HB-a, HSL-a te pojedinih zastupnika.

Prihvaćanju je prethodila razgrnata rasprava u radnim tijelima iz koje su proizašli brojni prijedlozi i amandmani.

O PRIJEDLOGU

O podnjetom zakonskom prijedlogu uvodno je u Hrvatskom saboru govorio ministar pomorstva, prometa i veza, **Roland Žuvanić** (opsežnije u okviru odjeljka "Rasprava"). Upozorio je da suvremeno društvo i gospodarstvo sve više ovisi o stupnju razvoja i djelotvornosti telekomunikacija, gdje istovremena ulaganja privatnog kapitala, postaju nezabilaznim faktorom razvoja. Zbog ovih je zadaća potrebna jasna i efikasna regulativa u telekomunikacijama, koja će istovremeno omogućiti ostvarenje ovih ciljeva.

Potrebno je osigurati dostignute uvjete korisnika za telekomunikacijskim uslugama, a svi sudionici moraju imati ravnopravni i nediskriminirajući položaj. Osim toga, potrebno je uskladiti regulativu s međunarodnim tehničkim standardima, te s pravnom stečevinom Europske unije.

RADNA TIJELA

O predloženom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona, ne protiveći se primjeni hitnog postupka.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je Prijedlog zakona kao

zainteresirano radno tijelo. U raspravi je podržano donošenje zakona, a Odbor je podnio i konkretne primjedbe i utvrdio amandmane.

Odbor za pomorstvo, promet i veze razmotrio je predloženi zakonski akt kao matično radno tijelo u redovnoj proceduri. U opsežnoj raspravi u kojoj su osim članova Odbora sudjelovali i predstavnici predlagatelja i oba operatera ukazano je na potrebu zaštite potrošača - korisnika od mogućeg monopola, ali ne snižavanjem dostignute kvalitete i kvantitete usluga.

U raspravi je tako istaknuto da bi se donošenjem ovog zakona produljio monopol HT-a na fiksnoj mreži sve do 2005. godine. Osim toga, konstatirano je da nije prikladno uvoditi instituciju privremenog predsjednika Vijeća Agencije i privremenog upravitelja Agencije, jer se tako zadaci i odgovornost regulatora telekomunikacijskog tržišta koncentriraju u rukama pojedinaca. U nastavku sjednice pristiglo je i pismeno očitovanje Ministarstva pomorstva, prometa i veza oko uvođenja usluge govorne pošte, a nakon toga Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o telekomunikacijama.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije raspravio je ovaj zakonski prijedlog kao nadležno radno tijelo. Nakon izlaganja predstavnice predlagatelja na predloženi zakon, sudionici u raspravi iznijeli su vlastita stajališta, primjedbe i prijedloge. Iznesen je prijedlog da se sredstva za obavljanje poslova Agencije od 0,2% od ukupnog godišnjeg bruto prihoda koji su u prethodnoj godini u obavljanju telekomunikacijskih usluga i djelatnosti ostvarili koncesionari i davatelji telekomunikacijskih usluga, povećaju kako bi se za rad Agencije osigurali dostatni prihodi. Članovi Odbora imali su različite prijedloge oko obavljanja inspeksijskog nadzora i početnom sastavu Vijeća Agencije. Radi održavanja kontinuiteta rada i djelovanja regulator-

nog tijela predložene su izmjene u članku 121, tako da bi predsjednik, zamjenik predsjednika i članovi Vijeća za komunikacije, te direktor Hrvatskog zavoda za telekomunikacije privremeno nastavili s radom i nakon stupanja na snagu ovog Zakona do dana imenovanja novih članova Vijeća Agencije prema ovom zakonu. Isto se odnosi i na radnike stručne službe Vijeća za telekomunikacije i radnike Hrvatskog zavoda za telekomunikacije koji bi nastavili s radom na poslovima na kojima su zatečeni u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona.

Zbog brojnih primjedbi, prijedloga i različitih stajališta o Konačnom prijedlogu ovog zakona, izražena je potreba da se ovaj zakon temeljitije preispita. Po završetku rasprave, Odbor je donio zaključak kojim se podržava Prijedlog zakona o telekomunikacijama, s Konačnim prijedlogom zakona.

Odbor za europske integracije raspravljao je o predmetnom Zakonu kao zainteresirano radno tijelo, te saslušao uvodno izlaganje predstavnice predlagatelja. Ona je istaknula da su u Prijedlog zakona o telekomunikacijama ugrađene direktive Europske unije postojećeg regulatornog okvira i direktive regulatornog okvira koje će se u državama članicama početi primjenjivati u srpnju 2003. godine. Predstavnik Ministarstva za europske integracije potvrdio je da je Prijedlog zakona usklađen s pravnom stečevinom Europske unije. U raspravi je istaknut problem određivanja prijelaznog razdoblja obavljanja telekomunikacijskih usluga i djelatnosti.

AMANDMANI

- Na predloženi tekst **Odbor za zakonodavstvo** uputio je amandmane koji se odnose na članke 3. i 123. U tekstu koji se odnosi na prvi podnjeti amandman, u obrazloženju se ukazuje na činjenicu, da se radi o Strategiji razvoja kojom se utvrđuju temeljna načela i smjernice i odre-

duju nacionalni prioriteti, pa je nužno da taj akt donosi Hrvatski sabor. Nadalje, nije kažu moguće ovim Zakonom propisati tko će poduzimati određene mjere u slučaju ratnog stanja ili neposredne ratne ugroženosti, neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske, a još manje je moguće zakonom odrediti da će Vlada, u tom slučaju, ovlastiti Ministarstvo za poduzimanje mjera. Mada je moguće da tako bude, to mora proizlaziti iz uredbе sa zakonskom snagom Predsjednika Republike.

U amandmanu koji se odnosi na članak 123. tekst se mijenja i glasi: "Danom početka primjene ovoga Zakona prestaju važiti odredbe Zakona o telekomunikacijama ("Narodne novine", br. 76/99, 128/99, 68/01. i 109/01.), osim odredaba Glave XII. "Radio i televizije". Time se uređuje nomotehnički izričaj, s tim da će sam zakon s preostalim odredbama prestati važiti donošenjem posebnog Zakona o elektroničkim medijima.

Pored utvrđenih amandmana Odbor je predložio predlagatelju da preispita pojedine odredbe i svojim amandmanima otkloni manjkavosti na koje se ukazuje. To se odnosi na članke: 3,5,6, od 9. do 13,15,17,18,21,23,24,25,29, 31,36,37,41,50,63,89,90,91,98,106,107,113,114. i 119. O pojedinim važnijim promjenama navedenim odredbi, u raspravi koja je provedena u Saboru, govorio je i predstavnik nadležnog radnog tijela.

- Amandmanom **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članak 3. predložene su promjene tako da Strategiju razvoja telekomunikacija i informacijske tehnologije Republike Hrvatske snosi Sabor. Predloženo je da se stavak 3. ovoga članka briše kao suvišan.

- Amandmanom na članak 8. predloženo je da se u stavku 1. iza riječi: "samostalna" dodaje riječ "neprofitna". Amandmanom se naglašava da je Hrvatska agencija za telekomunikacije neprofitna pravna osoba.

- Amandmanom na članak 16. na odgovarajući se način utvrđuju sredstva za obavljanje poslova Agencije, a onim na članak 18, utvrđuje se da se tajni nadzor može urediti samo zakonom, a ne podzakonskim aktom.

- Predložen je i amandman na članak 26, kojim se zapravo predlaže da se rješavanje o prestanku valjanosti dozvole za obavljanje telekomunikacijskih usluga izdaje tek nakon treće opomene. Sličan

amandman odnosi se na članak 33, kojim se predlaže da se odluka o oduzimanju koncesije donosi nakon treće opomene.

- Uređen je i način uplate nadoknade, a amandmanom se sugeriraju korekcije na članak 96. predloženoga teksta.

- Amandmanom koji se odnosi na članak 106. utvrđuje se da se tajnost telekomunikacijskih priopćenja uređuje samo zakonom.

- Amandmanom koji se odnosi na slijedeći 107. članak utvrđuje se da se tajnost nadzora telekomunikacijskih usluga utvrđuje samo zakonom.

- Slijedeći amandman kojega je uputio Odbor, odnosi se na članak 116. Amandmanom se predlaže sankcioniranje ponašanja koja su suprotna odredbama ovog Zakona.

- Slijedećim amandmanom predložena je kazna i za zapošljavanje člana Vijeća Agencije suprotno odredbama ovoga zakona. Ovaj se amandman odnosi na članak 117. predloženoga teksta.

- Posljednjim amandmanom kojega je podnijelo ovo radno tijelo predlažu se izmjene u članku 123, odnosno nastoji se izbjeći pravna praznina u ovom području između stupanja na snagu i primjene ovoga Zakona.

RASPRAVA

U raspravi je prvi govorio predstavnik predlagatelja, ministar pomorstva, prometa i veza **Roland Žuvanić**. Upozorio je da suvremeno društvo i gospodarstvo sve više ovise o stupnju razvoja i djelotvornosti telekomunikacija, gdje istovremeno ulaganja privatnog kapitala postaju nezaobilaznim faktorom razvoja. Stoga je potrebno stalno usmjeravati osnove komunikacijskog razvoja i istodobno poticati privatne inicijative i razvoj u ovom strateškom sektoru. Zbog ovih je zadaća potrebna jasna i efikasna regulativa u telekomunikacijama, koja će istovremeno omogućiti ostvarenje osnovnih ciljeva.

Potrebno je osigurati uvjete za zadovoljavanje potreba korisnika telekomunikacijskih usluga.

Između ostalih uvjeta ministar je naglasio potrebu da se osiguraju uvjeti

za zadovoljavanje potreba korisnika za telekomunikacijskim uslugama, dodajući da se istovremeno treba osigurati i njihova maksimalna kvaliteta, a svi sudionici imati ravnopravan i nediskriminirajući položaj. Osim toga, potrebno je uskladiti regulativu s međunarodnim tehničkim standardima, te s pravnom stečevinom Europske zajednice. Ovi prioriteti proizlaze iz procesa usklađivanja hrvatskog zakonodavstva prema preuzetim obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Osnivanje jedinstvene Agencije za telekomunikacije

Predloženi zakon predviđa bitne novine koje se odnose na okrenutost tržištu i korisniku telekomunikacijskih usluga, a manje tehnologiji koja se mijenja velikom brzinom. Osim toga, on ne sadržava odredbe o elektroničkim medijima koji se uređuju posebnim zakonom. Sukladno preporukama Europske unije i prema iskustvima razvijenih europskih zemalja, osniva se jedinstvena Hrvatska agencija za telekomunikacije kao nacionalna regulatorna agencija, umjesto sadašnjih dvaju pravnih osoba - Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskog zavoda za telekomunikacije. Naglasio je zatim, da se koncesije izdaju samo za ograničeno društveno dobro kao što su frekvencije, a za obavljanje svih ostalih telekomunikacijskih usluga predviđaju se dozvole i prijave. Adresiranje i numeriranje se smatra ograničenim društvenim resursom i posebno je regulirana dodjela brojeva. Posebno je obrađeno i poglavlje o međunarodnom povezivanju operatera kao osnovni tehnički preduvjet za otvaranje telekomunikacijskog tržišta. U posebnom poglavlju, upozorio je ministar, detaljno su razrađene odredbe o tržišnom natjecanju, a administriranje vezano za uvoz radijske i telekomunikacijske opreme, svedeno je na minimum. Uvoznik je međutim dužan pribaviti certifikat o kakvoći i kompatibilnosti opreme, da bi mogla biti montirana u Republici Hrvatskoj.

Nabrajajući osnovne značajke predloženoga teksta, ministar Žuvanić je istaknuo da je prilikom izrade radnog materijala proveden i opsežan postupak pretходnih konzultacija, rasprava i usuglašavanja sa svim zainteresiranim privrednim i drugim subjektima, operaterima i dava-

teljima usluga. Pri izradi zakona, korišteni su svi dostupni resursi suvremenih tehnologija, što je umnogome ubrzalo rad i omogućilo bolju kvalitetu i bržu komunikaciju među svim sudionicima koji su sudjelovali na njihovoj izradi.

Predlagatelj ovog zakona ujedno smatra da su predloženim Zakonom o telekomunikacijama predviđena kvalitetna rješenja koja osiguravaju postizanje spomenutih ciljeva. To se odnosi na: razvoj telekomunikacije, liberalizaciju tržišta ovih usluga s akcentom na zaštiti korisnika usluga, te na usklađivanje sa suvremenom europskom praksom i zakonodavstvom. Zbog ovih vrijednosti predloženo, zaključio je predstavnik predlagatelja, da Zakon o telekomunikacijama bude usvojen.

Važno je da korisnici usluga budu zaštićeni od sustava monopola, te izbjeći koncentraciju moći od strane pojedinaca.

Zatim su o predloženom tekstu govorili predstavnici radnih tijela. Prvi je u ime Odbora za pomorstvo, promet i veze govorio zastupnik dr.sc. **Jure Radić**. Izdvajajući akcente koji su se čuli i na sjednici Odbora, spomenuo je da bi se donošenjem ovog zakona produžio monopol HT-a na fiksnoj mreži sve do 2005. godine, a ocijenio je i da nije prikladno uvoditi instituciju privremenog predsjednika Vijeća Agencije i privremenog upravitelja Agencije. Ocijenio je da se time zadaci i odgovornost regulatora telekomunikacijskog tržišta, koncentriraju u rukama pojedinaca. Poseban naglasak dan je na tematiku zaštite potrošača od monopola, a spomenuto je i uvođenje usluga govorne pošte od HT-a. O ovoj je temi Odbor zatražio očitovanje još 9. travnja 2003. godine. Budući da nije dobio odgovor na postavljeno pitanje, jednoglasno je odlučeno da se ponovno zatraži očitovanje, a tek onda bi se Odbor očitovao o ovom tekstu. Napomenuo je zatim da je upravo jutros stigao odgovor od nadležnog ministarstva, pa je ujedno zakazan i nastavak sjednice Odbora. Očekuje ujedno da će tom prilikom biti obavljeno i glasovanje o predloženom tekstu.

U ime Odbora za zakonodavstvo govorio je zastupnik **Josip Leko**. On je napomenuo da je Odbor podupro donošenje ovog zakona, ne protiveći se hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnio je odgovarajuće amandmane. Pored utvrđenih amandmana Odbor je predložio predlagatelju da preispita pojedine odredbe i svojim amandmanima ukloni manjkavosti. Upozorio je na pojedine važnije odredbe koje bi se trebale dopuniti.

Potrebno je utvrditi ovlasti ministara oko davanja suglasnosti za dodjelu i način plaćanja koncesija.

Prema stajalištu Odbora na članak 3. potrebno je preispitati određenje, jer nije prihvatljivo propisati da Republiku Hrvatsku predstavlja ministarstvo. To mora biti Vlada Republike Hrvatske, a u njezino ime to može ministar temeljem odgovarajuće odluke. Nadalje, na članak 5, potrebno je urediti izričaj da se radi o Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja, a ne o tijelu. U njegovom stavku 3, potrebno je dopuniti odredbu da se naglasi primjena Zakona o zaštiti potrošača. U članku 9, stavku 4. potrebno je pak preispitati prava i obveze predsjednika Vijeća i odnosu na radnike stručne službe, imajući u vidu zadaće upravitelja Agencije. U stavku 5, potrebno je jasnije naznačiti da se radi o radnom odnosu, a ne o profesionalnom obavljanju poslova. U stavku 7. predlaže se dorada izričaja tako da se odnosi samo na središnja tijela političkih stranaka i čelne dužnosnike središnjih tijela.

Spominjući članke 23, 24, 25. i 29, a u svezi sa člankom 35, smatra da odredbe ovih članaka međusobno nisu usklađene, te nije dovoljno jasno za koje usluge treba koncesija, a za koje dozvola i prijava, odnosno ovlasti. Upozorio je da ministar bez ičije suglasnosti propisuje način i uvjete, te kakvoću tih usluga: trajanje i područje koncesije, mjerila za davanje koncesije, visinu i način plaćanja koncesijskih usluga. Ovakve ovlasti ministru valja preispitati glede suglasja sa člankom 52, stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske kojim je propisano da se

zakonom određuje način, na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati, iskorištavati ovlaštenici prava nad njima i vlasnici, kao i naknade za ograničenja kojima su podvrgnuti.

Također je upitno prenošenje koncesije, odnosno prenošenje prava obavljanja usluga iz članka 71, stavka 4. pri čemu su u suprotnosti sa člankom 25. stavkom 10, i člankom 26. stavak 1, točka 5.

U članku 50. nastavio je zastupnik Leko, potrebno je preispitati određenje da ministar određuje broj članova, mandat i imenovanje članova Vijeća, te propisuje način i postupak rješavanja sporova pred Vijećem. Ovo je dvojbeno upravo zato što Vijeće ima za cilj zaštitu potrošača i korisnika usluga.

U članku 106. potrebno je preispitati stavak 1. u dijelu iz kojeg proizlazi da korisnik može prislušivati, slušati i pohranjivati sve s pripadajućim podacima, jer korisnici mogu biti svi, a ne samo određeni. Glede stavka 3. nije razvidno za koga je dana mogućnost prislušivanja i pohranjivanja, zaključio je predsjednik Odbora za zakonodavstvo.

U ime Odbora za informiranje, informatizaciju i medije govorio je zastupnik **Luka Roić**, koji je objasnio prijedlog Odbora vezan uz osiguravanje sredstava za rad Agencije. Napomenuo je da se među profile stručnih osoba koji trebaju učiti u rad Agencije, trebaju uključiti i ljudi iz područja društvenih znanosti. Upozorio je da navedene odredbe o iskustvu, praktički diskvalificiraju ekonomsku i pravnu struku favorizirajući elektrotehničku struku. Po završetku rasprave Odbor je donio zaključak da se podrži predloženi zakonski tekst, zaključio je zastupnik Roić.

Izbjegavati monopol i nadzirati cijene usluga

Nakon očitovanja predstavnika stručnih radnih tijela, riječ su dobili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je govorio zastupnik **Damir Kajin**. Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a osvrnuo se na dva instituta koji se odnose na prijelazne i završne odredbe. Riječ je o članku 119, stavak 2. i članku 120, stavci 1. i 2. Upozorio je da se svi borimo za konkurenciju, a prema predloženim bi odredbama Hrvatski telekom imao monopol još dvije godine. Smatra logičnim da

se i drugim operaterima omogućiti pristup postojećoj infrastrukturi koju su manje - više izgrađivali korisnici telefonskih usluga. Upozorio je zatim na pojedine dvojbe kojih su svjesni i u nadležnim ministarstvima, a prema kojima bi i neke od članica WTO-a mogle zatražiti preispitivanje prakse koju sada ugrađujemo u hrvatsko zakonodavstvo.

Privatizacija televizijske mreže jednako je važna kao i privatizacija na području energetike ili osiguravajućeg društva.

Smatra da se u slučaju Hrvatske radi o prevelikim cijenama za pruženu uslugu, budući da je cijela matična kompanija u Europi u velikoj krizi, osim u Republici Hrvatskoj gdje ubire znatnu dobit. Svako će biti zanimljivo pratiti kretanje cijena telekomunikacijskih usluga u bliskoj budućnosti, upozorio je zastupnik Kajin.

Govoreći o slijedećoj primjedbi ukazao je na detalje kojima se uređuje postupak davanja koncesije za obavljanje djelatnosti radija i televizije. Ovdje se suština interesa odnosi zapravo na privatizaciju III. programa HRT-a. Postoje i dvojbe oko zakonske osnove prema kojoj je raspisana sama koncesija, a postavlja se i pitanje kada će Vijeće za radio i televiziju donijeti odluku o 360 radio - odašiljača, od kojih je 48 dano za treću mrežu. Podsjetio je zatim i na priopćenje Ministarstva pomorstva, prometa i veza prema kojoj se odbacuju tvrdnje predsjednice

Pojedine telekomunikacijske usluge imaju neopravdano visoku cijenu.

Vijeća kako se treća mreža HTV-a poklanja u besćenje i da je natječaj za koncesiju raspisan na poticaj tog ministarstva i Užeg kabineta Vlade Republike Hrvatske. Zatim je u kratkim potezima predstavio sve ponuđače koji se natječu za ovu televizijsku mrežu, upozoravajući da je ova privatizacija jednako bitna kao i privatizacija INA-e ili Croatia osigurnja. Upozorio je ujedno i na opasnost od

koncentracije poduzetnika u cilju ostvarenja monopola kao i na sve posljedice koje sukladno ovim procesima mogu utjecati na javnu scenu.

Tako je primjerice direktor Hrvatske radio-televizije najavio da će uvesti "embargo" na prijenos saborskih sjednica kada mu preostanu dva kanala, pa se time ujedno potkopavaju postojeći demokratski standardi, upozorio je zastupnik. Upozorio je zatim na mogućnost da će u budućnosti, domaće ili strane korporacije, a ne političke stranke "vladati Hrvatskom", a one će se sigurno rukovoditi isključivo interesima vlastitih kompanija.

Svi ugovori o privatizaciji moraju biti dostupni javnosti

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a govorio je zastupnik **Mario Kovač** koji je uvodno upozorio na sve slabosti koje proizlaze iz okolnosti da se pristupilo donošenju zakona po hitnom postupku. Dodao je ujedno da hrvatska javnost do sada nije dobila na uvid važne ugovore o prodaji u sektoru telekomunikacija, koji su se odigrali u dva navrata. Podsjetio je da je Klub zastupnika HSLŠ-a nedavno i službeno zatražio da se ovi ugovori daju na uvid, ali još nije pristigao nikakav službeni odgovor. Zbog ovih okolnosti, upozorio je zastupnik, plaši nas brzina kojom prilazimo donošenju ovog iznimno značajnog zakona, budući da njegove reperkusije mogu biti izuzetno značajne za sve naše građane, kao i za sve sudionike na tržištu telekomunikacijskih usluga. Upozorio je na mogućnost očuvanja monopola njegovog većinskog vlasnika, Deutsche telecoma, podsjećajući na prihvaćene međunarodne obveze koje upućuju na potrebu liberalizacije i otvorenosti telekomunikacijskog tržišta. Podsjetio je zatim na slabosti i skupoću prilikom davanja usluga fiksne telefonije, ocjenjujući da bi zdrava konkurencija zasigurno snizila cijene ovih usluga. Upozorio je ujedno da postoje i neke mogućnosti kojima se otvaraju vrata da se navedena kompanija pusti i na područje hrvatskih elektroničkih medija. Ukoliko se to realizira, bili bismo svjedoci slučaja koji je nezabilježen u europskim razmjerima. Napomenuo je ujedno da Hrvatski telekom za promidžbu godišnje potroši oko 400 milijuna kuna, pa bi se mnoge medijske kuće našle u teškoćama kada bi HT

odustao od reklamiranja na njihovim stranicama, odnosno u programu. Osim toga DT je uglavnom u Hrvatskoj prodavao svoju zastarjelu ISDN opremu, a jedina konkretna posljedica jest poskupljenje impulsa za hrvatske građane.

Na kraju je zatražio podršku i od ostalih stranaka, da se prezentiraju svi ugovori o privatizaciji HT-a budući da se radi o najvrednijoj imovini. Oni koji odbiju ovaj zahtjev, gube moralno pravo da govore i negoduju o načinu privatizacije hrvatskih tvrtki, zaključio je zastupnik. Usprotivio se primjeni hitnog postupka, ukazujući zatim i na slabosti onih predloženih odredbi kojima se utvrđuje mandat sadašnjim članovima Vijeća. Smatra da se u ovom slučaju radi o političkim kadrovskim obračunima. Upozorio je i da se člankom 106. stavkom 2, želi omogućiti Vladi da uredbom rješava pitanja kojima se zadire u Ustavom utvrđena i zagarantirana ljudska prava. Ujedno je citirao članak 36. Hrvatskog ustava, kojim se građanima jamči sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja, a ovo se pravo može ograničiti jedino zakonom, ukoliko je to nužno zbog sigurnosti države ili kaznenog postupka.

Vlada ovim prijedlogom zakona želi stvoriti pravnu osnovu za neustavnu uredbu, procijenio je zastupnik Kovač dodajući da se time dolazi u predvorje "policijske države i Orwelovskog okruženja". Zbog iznijetih primjedbi, mi nismo spremni dati podršku ovom zakonu.

Na povredu Poslovnika upozorio je zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** smatrajući da ministar i njegova pomoćnica nemaju pravo na ironični podsmijeh kada govore zastupnici. Predsjedavajući ga je pak upozorio da se ne radi o nikakvoj povredi Poslovnika, te riječ dao zastupniku **Damiru Kajinu (IDS)** koji je zatražio ispravak netočnog navoda. Osvrnuvši se na iznijetu konstataciju da Vlada pogoduje HT-u ukazao je i na prigovore koje pojedini krugovi upućuju Ustavnom sudu zbog odluka vezanih uz ukidanje telefonske pretplate. Istina je da politike ima i izvan Telekoma i Sabora, a možda i u Ustavnom sudu. To nije dobro, ali bi bilo dobro da računi budu niži zaključio je zastupnik Kajin.

Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** koji uskraćivanje ugovora o prodaji HT-a Deutsche Telekomu vidi u postojanju tajnog plana kojima su pojedini članovi

Vlade još od 1990. godine željeli opljačkati Hrvatsku, a slična je bila politika i kasnijih Vlada. Napomenuo je da i sam ima problema u vlastitoj stranci, ali smatra da će hrvatski branitelji kad-tad, raščistiti sve nepravilnosti koje su se nagomilale u proteklom periodu.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik **Vlado Jukić**. Smatra da je Vlada u svom nastojanju da zadovolji očekivanja i zahtjeve Europske unije, odnosno Deutche Telekom, potpuno zanemarila prava potrošača kao korisnika usluga. Oni prema ovom prijedlogu nemaju nikakav utjecaj na izbor članova Vijeća, Agencije za telekomunikaciju, a osipen je i utjecaj stručnih krugova. Osim toga, nisu određeni ni svi potrebni detalji za formiranje Vijeća potrošača. Ukazao je zatim i na stručne detalje vezane uz prirodu suvremenih telekomunikacijskih digitalnih usluga. Upozorio je i na neopravdanu visinu pojedinih telekomunikacijskih usluga, zalažući se za potpunu transparentnost cijena. Iznio je zatim i konkretne primjedbe.

Govoreći o odredbama sadržanima u članku 17, ukazao je da investitor navedene građevine, mora izgraditi komunikacijsku kanalizaciju za pretplatničke telekomunikacijske vodove, za kablsku distribuciju i zajednički antenski sustav. Zapitao je ujedno i za sankcije ukoliko se ne izvrše opisane obveze. Govoreći o članku 18. upozorio je da je operater i davatelj usluga obavezan o vlastitom trošku osigurati i održavati funkciju tajnog nadzora telekomunikacijskih usluga ili djelatnosti koje obavlja. Postavio je pitanje zašto se to obavlja na trošak davatelja usluga?

Zakonski tekst mora sadržavati puno više odredbi koje će omogućiti stvaranje monopola i zaštititi potrošače od nenaručenih usluga.

Govoreći o članku 24. zastupnik je utvrdio da se ovdje misli na koncesije za obavljanje telekomunikacijskih usluga korištenjem radio - frekvencijskog spektra. Zapitao je ujedno, što se dešava s optičkim, satelitskim i drugim telekomunikacijskim vezama, koje ne upotre-

bljavaju ograničena dobra. Upozorio je zatim i na potrebu jasnijeg formuliranja odredbi koje su navedene u člancima 48. i 55, zaključujući izlaganje konstatacijom da će stajalište Kluba u trenutku glasovanja, ovisiti o sudbini predloženih amandmana.

Potrebna je efikasnija zaštita korisnika usluga

Zastupnik dr.sc. **Jure Radić** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Podržao je intencije iznesene u ovom zakonskom prijedlogu, ali i upozorio na ozbiljne primjedbe koje se odnose na spektar zaštite hrvatskih potrošača. I on je ocijenio da se njime više štite operateri nego korisnici usluga, te najavio amandmane kojima će Klub zastupnika HDZ-a podnijeti kako bi se uklonile ove slabosti. Ocijenio je da su komunikacijske usluge na vrlo visokoj razini, što treba zahvaliti ranijim, visokim ulaganjima poreznih obveznika kroz plaćanje paušala ili putem naplata impulsa. Upozorio je da je nakon okončavanja privatizacije, došlo do značajnog poskupljenja cijena što je i potkrijepio, iznoseći vlastite ranije i sadašnje račune usluga.

Strategiju razvoja telekomunikacija i informacijske tehnologije RH trebao bi donositi Hrvatski sabor.

Zakonski tekst mora sadržavati puno više odredbi koje će štititi od monopola, ojačati konkurenciju na ovom području te onemogućiti stvaranje monopola. Upozorio je da će jedan od temeljnih amandmana ići za tim da se potrošači zaštite od uvođenja nenaručenih i neželjenih usluga. Pojasnio je zatim podnijete zahtjeve koje su članovi Odbora za pomorstvo, promet i veze uputili, kako bi dobili tumačenja oko usluga koje se vežu za govornu poštu, ukazujući na nezakonito naplaćivanje pojedinih usluga. Nije dopušteno uvesti građanima nenaručenu uslugu, podvukao je zastupnik Radić.

Predložio je zatim da strategija razvoja HT-a bude u nadležnosti Hrvatskog sabora, upozoravajući da bi i ostale ključne djelatnosti kojima se uređuje sustav

funkcioniranja energetike i cesta, trebalo razmatrati i odlučivati u Saboru. Sustav odlučivanja ne bi smio ovisiti o jednom čovjeku, a i sustav vezan uz tajni nadzor može se odvijati jedino na način koji je utvrđen zakonskim propisima. Na kraju je upozorio da se objekti potrebni za telekomunikaciju često puta izgrađuju i na lokalitetima koji bi trebali biti sačuvani i pošteđeni od dosadašnje graditeljske prakse, koja često puta nagrđuje i uništava prirodni okoliš. Završio je konstatacijom da će glasovati za predloženi zakonski tekst ukoliko predlagatelj usvoji podnijete amandmane, prvenstveno one koji se odnose na zaštitu potrošača i smanjivanje iznosa računa.

Približavanje europskim standardima TC usluga

U nastavku rada Sabora, zastupnik **Luka Roić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, te također upozorio na čitav niz amandmana kojima se uklanjaju uočene slabosti i nepreciznosti u predloženom zakonskom tekstu. Potpisivanjem međunarodnih sporazuma, Republika Hrvatska prihvatila je prilagođavanje svojih zakona europskom modelu, što u području telekomunikacija podrazumijeva liberalizaciju ovog tržišta, te produktivnost cijelog gospodarskog sustava. Ukazao je zatim na prava HT-a koja se nakon 1. siječnja 2003. godine odnose na područje javnih govornih usluga, međunarodnih komunikacija i iznajmljivanja linija. Ovo je područje za razliku od pokretne telefonije i kablске televizije prostor monopola. U vođenju ovog dijela gospodarske politike, Republika Hrvatska treba harmonizirati vlastita iskustva i težiti pozitivnim efektima. Može se postići i veći broj zaposlenih, te razviti nove inovativne usluge, uz njihovu nižu cijenu. Potrebna je ujedno uvesti kontrolu i određivanje cijene međupovezivanja novih operatera na postojeću infrastrukturu, što se može postići donošenjem i usklađivanjem potrebnih pravilnika.

Drugi se način odnosi na korištenje potencijala infrastrukture u vlasništvu države s kombinacijom efikasnog međupovezivanja na HT-ovu infrastrukturu. Ovaj je proces metaforički nazvao realizacijom "telekomunikacijskih autocesta", koje bi optičkim vodovima povezale sve gradove u Republici Hrvatskoj. Na taj bi

se način ova infrastruktura mogla iznajmljivati svim zainteresiranim davaocima usluga i operaterima. Time bi se ujedno otvorio sustav liberalizacije cijena i usluga, uz istovremenu zaštitu nacionalnih interesa. Dodao je da bi pojedine kapacitete mogle koristiti nacionalne službe, poput MORH-a i MUP-a. Glavni nositelji potencijalnih infrastruktura su prije svega Hrvatske željeznice, elektroprivreda, autoceste i JANAF. Da bi se realizirala ova strategija, potreban je konsenzus svih zainteresiranih strana te definiranje pravnog subjekta koji bi bio vlasnik ove infrastrukture.

Dodao je da bi nadležna Agencija koja se osniva predloženim zakonskim tekstom, trebala biti neovisna od izvršne vlasti, te odgovarati svom osnivaču - Hrvatskom saboru. Najavio je da će Klub zastupnika HSS-a podnijeti nekoliko amandmana, ocjenjujući osobito važnim da Agenciji i dalje pripadne inspekcijski nadzor. Važno je da bude ugrađena i odredba o naknadi oko izvršavanja prisilnim putem, jer je Agencija ovlaštena i na izricanje prisilnih novčanih kazni u iznosima od 100 do 200 tisuća kuna. Upozorio je da su dosadašnje kazne bile simbolične, i samim time neefikasne. Kaznene odredbe trebale bi se zapravo određivati u postotnom, a ne u fiksnom nominalnom iznosu, ovisno o jakosti kompanije. Jedan od podnesenih amandmana bit će usmjeren na zadržavanje postojećih ljudi, sve do izbora novoga Vijeća, a postupak izbora trebao bi se ubrzati i realizirati u najkraćim mogućim rokovima. Ukoliko ove primjedbe podnesene u ime Kluba zastupnika HSS-a budu usvojene, prihvatit ćemo konačni prijedlog zakona - zaključio je zastupnik Roić.

Tajni ugovor

Potrebno je donijeti predloženi zakon uz neke amandmanske popravke, podvukao je **Miroslav Korenika** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Podržao je amandmane Odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Prema zakonskom prijedlogu Vlada donosi Strategiju razvoja telekomunikacija i informacijske tehnologije RH, a Klub smatra da bi taj temeljni dokument kojim se dugoročno utvrđuju osnovna načela i smjernice za razvoj telekomunikacija i informacijske tehnologije trebao donijeti Hrvatski sabor na prijedlog Vlade. Uostalom, sve strate-

gije razvoja počevši od razvitka cestogradnje na dalje Sabor je razmatrao i donosio, podsjeća Korenika. Pozitivnom stečevinom ocijenio je prijedlog o osnivanju Hrvatske agencije za telekomunikacije ali naglašava da Agencija mora biti samostalna te neovisna i neprofitna pravna osoba koja će od države dobiti javnu ovlast na temelju ovoga zakona. Strane su kompanije već ušle na hrvatsko tržište i pokušavaju diktirati svoja pravila igre, pa upravo stoga spomenuta nacionalna agencija mora i može omogućiti dobru tržišnu utakmicu i pritom najbolje uvjete za korisnike usluga na području RH. Dobro je rješenje da inspekcijski nadzor ostane unutar Ministarstva pomorstva, prometa i veza jer je i to jedan od načina da Agencija ne preraste u previše moćno tijelo. Na kraju je apelirao na Hrvatski telekom da s obzirom na dobit koju je iskazao u poslovanju za prošlu godinu i vjerojatno visoku dobit koju će imati ove godine, dio tako ostvarene dobiti uloži u razvoj novih telekomunikacijskih medija, usluga i tehnologija te tako otvori nova radna mjesta.

Niti jedan strani partner ne može diktirati pravo na tajnost kod prodaje kao što država ne može prihvatiti da se kroz tajnost podataka garantira cijena.

Kao suvremena država Hrvatska je izložena sve snažnijoj i većoj upotrebi suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija pa je stoga dobro došao ovaj početak zakonskog reguliranja tog područja, rekao je **Jozo Radoš** u ime Kluba zastupnika LIBRE. To je, kaže i početak donošenja zakona koji će u potpunosti omogućiti korištenje pozitivnih prednosti novih informacijskih tehnologija, a istovremeno onemogućiti njihovu zlorabu, ali i brzu zaradu. U zakonu posebno pozdravlja razdvajanje programskih od komercijalno-tehničkih elemenata rada elektroničkih medija. To do sada nije bio slučaj pa se programska dimenzija brkala, odnosno miješala s komercijalno-tehničkom dimenzijom. U administrativnom smislu jednako je tako važno u zakonu razdvajanje nadležnosti državne uprave i nacionalnih regulator-

nih tijela jer do sada to nije bilo zastupljeno na transparentan način. Radoš je pozdravio i dva načela koja sadrži predloženi zakon. Prvo načelo je stvaranje slobodnog i otvorenog telekomunikacijskog tržišta koje omogućava i garantira ravnopravan i nediskriminirajući položaj svih sudionika telekomunikacijskog tržišta, odnosno operatera. Drugo ne manje bitno načelo je da je u prvom planu zaštita interesa korisnika telekomunikacijskih usluga.

Žao mu je što su se u jednom dijelu ove rasprave javile neke već prežvakane teme kao što je primjerice ugovor o prodaji Hrvatskih telekomunikacija Deutsche telekomu. Na može se tražiti objavljivanje ugovora ako u ugovoru o prodaji stoji da je on tajan, i da je to uvjet njegova potpisivanja, pa vjerojatno i postignute cijene. Tako bi bili narušeni komercijalni interesi firme koja je ostvarila kupnju, kategoričan je zastupnik Radoš. Uostalom, to je uzus poslovanja u svijetu. "Ako ste jednom nekome dali ovlast i povjerenje tada morate imati povjerenje u tu osobu ili instituciju", kaže Radoš i drži da je to već pitanje kulture povjerenja jednako kao što je pitanje sigurnosti kulture. Ne mogu svi sve znati, nastavlja ovaj zastupnik i objašnjava kako se u svijetu u radu parlamenata određene stvari delegiraju na vladu ili na neka uža parlamentarna tijela, ali zbog nedostatka sigurnosne kulture kod zastupnika o tome ne mogu svi oni sve znati. Ako u ugovoru između Hrvatske i Deutsche telekoma stoji da je ugovor o prodaji HT-a tajan onda tako treba i ostati, a ako se sve želi postaviti drugačije onda će zacijeli i cijena te prodaje biti niža. Ovo s Deutsche telekomom javlja se ne samo kao stara prožvakana tema već po stoti put i kao nekakav veliki prekršaj kojega je učinila izvršna vlast u odnosu na hrvatsku javnost i Hrvatski sabor. A kada smo već kod toga, kaže Radoš, dovoljno je prisjetiti se javnih parada kada je primjerice dodjeljivana koncesija Radiju 101. i kada su najviši predstavnici izvršne vlasti bili članovi tijela za dodjelu koncesija. Proteklih godina toga ipak nije bilo, kategoričan je gospodin Radoš. Hrvatskom agencijom za telekomunikacije upravlja Vijeće Agencije koje imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade i ona treba biti potpuno nezavisna, ali do potpunog postizanja tog cilja, smatra Radoš, trebat će još puno vremena i vjerojatno će biti i

kršenja odgovarajućih pravila nezavisnosti. No, u zakonu je precizno definirano sankcioniranje takvih prekršaja. Rekao je također da će Klub zastupnika LIBRE podržati predloženi zakon.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** nije se složio sa zastupnikom Radošem da je ugovor o prodaji HT-a stara prežvakana tema, pače Glavan misli da je to itekako aktualna tema, pogotovo kada se zna da kao posljedica tog poteza građani Rijeke imaju skupo telefoniranje, nikakve investicije u razvoj telekomunikacija i otpuštanje radnika. Glede pitanja sigurnosne kulture Glavan poručuje da to najbolje zna bivši ministar obrane (gospodin Radoš) kada su iz ministarstva kojem je bio na čelu curile informacije najvišeg ranga u dnevni tisak i ostalu štampu.

Sabor je donio odluku o prodaji Hrvatskog telekoma i mora znati pod kojim je uvjetima obavljena ta prodaja.

Zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** reagirala je na Radoševu konstataciju o upitnoj sigurnosti kulture saborskih zastupnika. S tim u vezi ova zastupnica upozorava na članke 16. i 18. Poslovnika koji jasno reguliraju da pred saborskim zastupnikom nema nikakve državne tajne. Za **Ivana Milasa (HDZ)** netočan je navod o tajnosti ugovora u cilju postizanja bolje cijene kod prodaje HT-a. Zastupnik Milas tvrdi da je ovdje zapravo riječ o darivanju što je lako dokazati, a u nastavku upozorio je na obvezu izvršne vlasti da kaže koliko će ta tzv. prodaja koštati državni proračun te na iskazano nepovjerenje prema zastupnicima što je protivno demokraciji.

Po mišljenju **Joze Radoša (LIBRA)** zastupnik Milas je prekršio Poslovnik jer nije ispravio netočan navod nego samo iznio svoj stav da tajnost ugovora nema veze sa cijenom. Radoš i dalje misli da onaj tko kupuje želi zaštititi svoje interese i da ta tajna klauzula postoji te da to ima veze sa cijenom. Zastupniku Glavanu poručuje da je također prekršio Poslovnik jer je govorio o stvarima koje on nije uopće izrekao. A kada je riječ o objavi informacija, a napose o tome kako one

cure iz ove države, Radoš je podsjetio na Zakon o zaštiti tajnosti podataka kojeg se moraju pridržavati i saborski zastupnici. Reagirala je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** tvrdeći da je zastupnik Radoš prekršio Poslovnik jer nije ispravio navod Ivana Milasa. Pozvala ga je zatim da se ne poziva na Zakon o čuvanju osobnih podataka jer kao ministar i kao zastupnik zna da se toga nije pridržavao te ga upitala što je radio u SIS-u.

Promjena

Za **Ivana Jarnjaka (HDZ)** netočan je Radošev navod da tajnost ugovora garantira i određenu cijenu. Kada bi cijena ovisila samo o tajnosti ugovora tada se nameće pitanje kojeg su to vruga onda zastupnici u Saboru donosili zakon i program borbe protiv mita i korupcije. U Hrvatskoj tada ne treba zakon niti USKOK jer će se svi ugovori proglasiti tajnim budući da nema razloga da jedni ugovori budu tajni, a drugi ne, pa tako i cijena. Jarnjak smatra da niti jedan strani partner ne može diktirati pravo na tajnost, kao što država ne može prihvatiti da se kroz tajnost podataka garantira cijena. Reagirao je **Jozo Radoš** konstatacijom da je potonji zastupnik prekršio Poslovnik. Radoš je zaniijekao da je rekao kako tajnost jamči višu cijenu već je samo ustvrdio, kaže, da je logično da tako nešto postoji. Takvog mišljenja nije bila **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**, pače misli da je Jozo Radoš prekršio stavak 2. članka 209. Poslovnika jer polemizira s kolegama zastupnicima, a ne ispravlja njihove točne navode. **Ivan Šuker (HDZ)** smatra da je zastupnik Radoš ispolitizirao jedan tehnički zakon, s čime se zastupnik LIBRE nije složio već je ustvrdio kako je to samo stav zastupnika Šukera, ali ne i ispravak netočnog navoda. U ponovnom istupu **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** zatražila je od predsjedatelja sjednice da zastupniku Radošu izreče opomenu jer je četiri puta povrijedio Poslovnik, a potpredsjednik Sabora gospodin **Baltazar Jalšovec** ustvrdio da je povreda Poslovnika bila na više strana pa tako i zastupnice Babić-Petričević. A kada mu je spomenuta zastupnica HDZ-a predložila da i njoj i zastupniku Radošu izrekne opomenu potpredsjednik **Jalšovec** uzvratilo je da on sam odlučuje kada će i kome izreći opomenu. Glede traženja podataka iz Vlade **Jadranka Kosor (HDZ)** ogra-

ničila se na Radoševu tvrdnju da to ovisi o sigurnosnoj kulturi zastupnika u parlamentu. Gospođa Kosor drži da to nije točno te podsjeća da je Hrvatska u parlamentarnom sustavu u kojem Vlada RH odgovara Hrvatskom saboru i dužna mu je podastrijeti sve podatke koje traži, a napose provesti zaključke Sabora. Druga je stvar što se to u stvarnosti ne događa, a ovako kako Vi govorite ispalo bi da smo svi mi ovdje izdajice, zaključila je zastupnica Kosor. Uzvrativši zastupnik **Radoš** je podvukao da je gospođa Kosor povrijedila Poslovnik jer se nije ograničila na ispravak netočnog navoda nego je iznosila interpretacije pa je čak i tumačila njegove riječi da su i zastupnici izdajice. To ne stoji, podvukao je gospodin Radoš te podsjetio na Zakon o zaštiti tajnosti podataka koji se tiče i zastupnika.

Predloženi je zakon trebao ići u dva čitanja i nužno ga je razmotriti u kontekstu Zakona o elektoničkim medijima.

Usljedila je pojedinačna rasprava. Svoje izlaganje mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** počeo je već više puta spominjanim ugovorom o prodaji HT-a. Vjeruje da nije zabilježeno u parlamentarnoj praksi da se zastupnicima ne da na uvid ugovor. Zastupnici tako nemaju pravo ni znati da su prevareni i opljačkani, a napose za koliko novaca. Iako se slaže s tvrdnjom da treba čuvati tajne drži da je još važnije boriti se protiv mita, korupcije i tajnih ugovora. Sve dok zastupnici ne znaju što je u tajnim ugovorima imaju pravo insinuirati. Podsjeća da je upravo Hrvatski sabor donio odluku o prodaji i privatizaciji Hrvatskog telekoma i prema tome mora znati pod kojim je uvjetima obavljena ta prodaja i jesu li se pri tome poštovali principi koje je Sabor odredio. Hrvatska od te prodaje ima samo skupo telefoniranje pa smo, kaže, jedina država u Europi u kojoj je omjer cijene minutaže između fiksne i mobilne telefonije 1:4 dok je u većini zemalja otprilike 1:1. Osim toga ništa se ne ulaže u razvoj telekomunikacija, osim u mobilnoj telefoniji jer ona donosi ekstra profit. S tim u vezi gospodin Glavan podsjeća da zastupnici nikada nisu dobili izvješće

koliko je Deutsche Telekom uložio u razvoj Hrvatskoga telekoma. Neslužbene informacije zaposlenika na odgovornim mjestima govore, međutim, da do sada ta firma ništa nije uložila, ali zato ima novac za objavljivanje oglasa po dnevnim i tjednim listovima i na televiziji. U tržišnoj utakmici dominiraju dva osnovna cilja. Prvi je da tehnička dostignuća suvremenog svijeta budu dostupna korisnicima te da ih oni dobiju na pošten i jeftin način. Od kada je Deutsche Telekom kupio Hrvatski telekom ti se uvjeti ne ispunjavaju. I dok u svijetu telekomunikacije bilježe gubitke u Hrvatskoj je ove godine Deutsche Telekom - po službeno objavljenim podacima - ostvario milijardu i 800 milijuna kuna dobiti. Pri tome građani nisu dobili ništa osim skupljeg telefoniranja, ponavlja Glavan. Ujedno se pita hoće li i ugovor o davanju u koncesiju Trećeg programa HTV-a također biti tajna za zastupnike i hrvatske građane koji su 50 godina gradili taj, kako je rekao, jedan od boljih sustava u ovom dijelu Europe? Hoće li i u ovom slučaju na zahtjev da se dostavi ugovor o koncesiji stići odgovor da je to tajna da bi se postigla bolja cijena, pita Glavan. Što se tiče zakonskog prijedloga smatra da ne donosi ništa novoga te da ne ispunjava, niti garantira da će se ispuniti već spomenuta dva cilja u tržišnoj utakmici.

Počnimo se ponašati kao dobri gospodari

Njegova stranačka kolegica **Dorica Nikolić** nije se složila s potonjom konstatacijom da predloženi zakon ne donosi ništa novoga i navodi suprotno - umjesto Hrvatskog zavoda za telekomunikacije sada će biti Hrvatska agencija za telekomunikacije. Ali ta novost je na štetu građana i građanki Hrvatske budući da svaka izmjena naziva sa sobom nosi nepotrebne troškove kao u slučaju ZAP-a i FINE, te Hrvatskog sabora. Dovoljno je samo sjetiti se promjene memoranduma. Dakle, radi se o promjeni bez promjene radi promjene, ali na štetu građana Hrvatske.

Zastupnik **Glavan** složio se sa svojom stranačkom kolegicom da zakonski prijedlog ne donosi ništa novoga za korisnike osim što će građani Hrvatske gore proći nakon svih naknada koncesija i postotaka koje moraju platiti koncesionari. Sve će to, naime, u konačnici platiti građani

ni u krajnjoj cijeni usluge. **Jozo Radoš (LIBRA)** ne slaže se s mišljenjem zastupnika Glavana da saborski zastupnici kao predstavnici javnosti mogu doći do svih podataka. Naglašava kako takvo što ne stoji u Zakonu o zaštiti tajnosti podataka. Ukoliko zastupnik Glavan smatra da tako treba biti tada može predložiti izmjene i dopune spomenutog Zakona ali će tada to biti jedinstveno rješenje u demokratskom svijetu, zaključuje Radoš.

Zastupnik **Glavan** je primijetio da nije ispravljen njegov netočan navod. On je, tvrdi, samo rekao da je Sabor donio pravila o prodaji državnih firmi pa tako i HT-a, a kada je tako onda mora znati jesu li se kod prodaje ista poštivala.

Na Glavanov upit što su dobili hrvatski građani od dobiti što ih je ostvario od Deutsche Telekom, **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** odgovara da su mnogi dobili otkaze. Ministar pomorstva, prometa i veza **Roland Žuvanić** primijetio je da je zastupnik Glavan nekoliko puta u svom izlaganju spomenuo njegovo ime u kontekstu ignoriranja Sabora, a vezano uz pismo za govornu poštu. S tim u vezi ministar pojašnjava da je na nepravilnosti, ako ih je bilo, prije svega, trebalo reagirati Vijeće za telekomunikacije koje je odgovorno Hrvatskom saboru, a ne Ministarstvu. Uz to, Ministarstvo nema inspekciju. Zastupnik **Glavan** zaniijekao je da je u svojoj raspravi spomenuo ime ministra Žuvanića. Također misli kako ga ministar Žuvanić nije demantirao niti jednom riječju. Najlakše je reći, kaže, da to nije u domeni Ministarstva kojem je na čelu. Ako, pak, ministar nema direktnu ingerenciju nad tom domenom problema tada kao osoba zadužena za to područje treba pokrenuti postupak kod Državnog odvjetništva.

Kada se počelo govoriti o privatizaciji telekomunikacija tada se govorilo o tržištu telekomunikacija koje će donijeti niže cijene i bolju tehnologiju, ali ništa od toga nije bilo.

Što više rasprava odmiče to je zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** uvjerenija da je predloženi zakon mogao ići u dva čitanja te da ga je nužno raspraviti u

kontekstu Zakona o elektroničkim medijima. Najvažnije pitanje jeste može li nas predloženi zakon zaštititi od monopola, a sama izražava bojazan da zakon to ne može, pače podsjeća da se monopol produžava na barem dvije godine. Jednako je tako važno da ovaj zakon zaštiti potrošače od neželjene usluge. Svojedobno se vodila rasprava oko poskupljenja impulsa, a povećanje cijene te usluga u sklopu poskupljenja plina, struje i prijevoza sasvim je sigurno utjecalo na troškove života i jedan je od kamenčića u mozajku zbog kojega mnogi ljudi misle da žive lošije. U nastavku iznijela je i nekoliko primjedbi na zakonski prijedlog. Predlaže brisanje prijedloga po kojem bi Ministarstvo obavljalo inspekcijski nadzor u području telekomunikacija jer to, kaže, nije u skladu s praksom zemalja Europske unije. Prema zakonskom prijedlogu Hrvatska agencija za telekomunikacije sastoji se od pet članova, koje imenuje i razrješava Sabor na prijedlog Vlade. Zastupnica misli da nije potrebno prihvatiti Vladin prijedlog da u postupku predlaganja članova Vijeća Agencije Vlada može prethodno objaviti i javni poziv za predlaganje kandidata za članove tog Vijeća. Gospođa Kosor misli da bi se takav prijedlog teško provodio. Predlaže također da zbog karaktera poslova i načina rada Vijeća Agencije njegovi članovi ne obnašaju dužnost profesionalno već da za svoj rad imaju pravo na mjesečnu naknadu. Neprihvatljiv joj je Vladin prijedlog da članovi Vijeća Agencije, nakon razrješenja s dužnosti sve do početka ostvarivanja plaće po drugoj osnovi ili do ostvarivanja prava na mirovinu, a najdulje godinu dana od dana razrješenja s dužnosti, imaju pravo na naknadu u visini plaće koju ostvare kao članovi Vijeća Agencije. Također se protivi da se bilo kakvim posebnim zakonom ili podzakonskim aktom omogući prisluškivanje pa iz zakonskog prijedloga valja ukloniti takve odredbe, u ovom slučaju članak 106. Kako je dosadašnji Zakon o telekomunikacijama govorio i o radiju i televiziji to je ponukalo zastupnicu da progovori i riječ dvije o Programskom vijeću Hrvatske radiotelevizije. S tim u vezi uputila je javni poziv Hrvatskom saboru da konačno imenuje članove toga Vijeća. Suprotno najavama iz vladajuće koalicije oporbene su stranke usuglasile svoj prijedlog glede članova Vijeća i predale ga matičnom odboru Sabora i nema nikakve

zapreke da se taj posao ne obavi do 15. srpnja ove godine. Situacija na televiziji je ozbiljna pa je spomenuto imenovanje, odnosno funkcioniranje tog Vijeća nužno, zaključila je zastupnica Kosor.

Replicirajući **Mirjana Didović (SDP)** složila se sa zastupnicom Kosor da što prije treba imenovati članove Vijeća Agencije, ali kao članica Odbora za informatizaciju i medije ima, kaže, informaciju da se čeka prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a, a koji je stigao sa zakašnjenjem. S tom se tvrdnjom nije složila zastupnica **Kosor**. Naglasila je da su kod spomenutog imenovanja već davno premašeni svi rokovi, ali iz Zakona te ponovila da je oporba predala svoj prijedlog kandidata, ali se vladajuća koalicija još nije odlučila (usuglasila) za svoje.

Nenada Stazića (SDP) interesiralo je da li se mi ovim Zakonom usklađujemo s pravnim stečevinama EU-a ili s pravnim stečevinama Deutsche Telekomu jer u Hrvatskom Telekomu de facto podržavamo monopol na dvije godine mimo odredbi Marakeškog ugovora kojeg je Hrvatska potpisala, a Sabor potvrdio. Postavlja se, dakle, pitanje hijerarhije ovih pravnih propisa. Upozorio je na mišljenje Ministarstva gospodarstva da je svojevremeno od strane SAD-e u okviru WTO-a pokrenuto pitanje usklađenosti sličnog rješenja u SR Njemačkoj. Deutsche Telekom je i u svojoj matičnoj državi kršio odredbe WTO-a. Ministarstvo gospodarstva stoga upozorava da ako se prihvati ovaj zakon postoji mogućnost da zemlja članica WTO-a koja se osjeti pogođenom predloženim rješenjima postavi pitanje u okviru spomenute svjetske organizacije o usklađenosti takvog rješenja s odredbama WTO. Zastupnika zanima kolika je opasnost da se to dogodi, odnosno da Hrvatska bude kritizirana zbog toga što ne poštuje odredbe WTO-a. Način financiranja Hrvatske agencije za telekomunikacije normiran je na način da se sredstva osiguravaju u iznosu od 0,2 posto od ukupnog godišnjeg bruto prihoda koji su u prethodnoj godini u obavljanju telekomunikacijskih usluga i djelatnosti ostvarili koncesionari i davatelji telekomunikacijskih usluga. Što će biti ako se prikupi više novca, pita Stazić, i hoće li taj novac ići u državni proračun. Ako ode u državni proračun tada je riječ o parafiskalnom nametu za operatera. Zastupnik smatra da bi se višak prikupljenog novca trebao smatrati akontacijom za iduću godinu. Tu je odmah i pitanje

što ako se ne prikupi dovoljno novca, hoće li onda rad Agencije financirati država iz proračuna? Te bi dvojbe mogla otkloniti Vlada svojom amandmanskom intervencijom, zaključuje Stazić. Prema Vladinom prijedlogu operater i davatelj usluga obavezan je o vlastitom trošku osigurati i održavati funkciju tajnog nadzora telekomunikacijskih usluga i/ili djelatnosti koje obavlja (stavak 6. članak 18.). Stazić misli da je nelogično da operater snosi trošak te djelatnosti nego je logično samo da pruži uslugu.

Kada se počelo govoriti o privatizaciji telekomunikacija tada se govorilo o tržištu telekomunikacija koje će donijeti niže cijene i bolju tehnologiju, ali ništa od toga nije bilo, rekao je **Ivan Milas (HDZ)**. Umjesto Hrvatskog telekoma u državnom vlasništvu nastao je HT-e u pretežitom hrvatskom vlasništvu, ali s njemačkim upravljanjem i to po ugovoru koji je tajan. Zastupnik kaže kako od te prodaje nismo dobili ništa te poziva da kao nacija počnemo razmišljati kao dobri gospodari i ne prodajemo kuću u kojoj ćemo morati stanovati. Objašnjavajući zorno što je to monopol, zastupnik Milas kaže da smo podstanari u kući koju smo sami napravili, a s pologom kojeg smo dobili kao kupoprodajnu cijenu plaćamo mjesečno stanarinu u iznosu koji nam je određen i pri tome nam se ne da da promijenimo kuću u kojoj ćemo stanovati.

Replicirao je mr.sc. **Željko Glavan (HSLS)** konstatacijom da Hrvatski telekom nije privatna nego državna firma u vlasništvu njemačke države, a ne nažalost hrvatske države.

U Hrvatskom saboru vlada praksa prihvaćanja zakona na brzinu pod izlikom prilagođivanja našeg zakonodavstva zakonodavstvu EU-a, rekao je **Dario Vukić (HDZ)**. I koliko god smo brzi u donošenju zakona i strategija toliko smo nikakvi u njihovom provođenju. Primjerice, Vlada je u veljači 2001. prihvatila Strategiju informacijske i komunikacijske tehnologije i 17 preporuka u tom dokumentu, a dvije i pol godine kasnije ostvareno je tek 10 posto od zadanoga. Predloženi zakon dotiče potencijalno jednu od najvećih poluga razvoja Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća ali valja još niz stvari učiniti na ovom području. Zakon može biti poticaj ali pri tome valja odrediti realne rokove za ostvarenje predloženih rješenja.

Time je zaključena rasprava.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Na tekst Konačnog prijedloga zakona podneseno je 111 amandmana, ne računajući one predlagatelja (20). Naime, Vlada je najprije izvršila manju amandmansku korekciju vlastitog teksta (članak 63. i dr.) a potom je naknadno dostavila još 19 amandmana s kojima je zastupnike usmeno upoznao ministar Žuvanić.

AMANDMANI VLADE

Uvodno je naglasio da se uglavnom radi o nomotehničkim izmjenama, sukladno primjedbama Odbora za zakonodavstvo, koje ne mijenjaju sadržaj ovog Zakona. Primjerice, u članku 6. brišu se riječi: "Hrvatskom agencijom za telekomunikacije", a umjesto njih dodaju riječi: "člancima 76. i 77. ovog Zakona". Nadalje, u članku 12. stavku 1. točki 14. riječi "u dogovoru s Ministarstvom" zamjenjuju se riječima: "uz suglasnost Vlade i ovlaštenog ministarstva". Spomenuo, je, i izmjenu stavka 4. u članku 17. koji sada glasi: "Građevna dozvola za telekomunikacijsku infrastrukturu izdaje se prema posebnom Zakonu kojim je uređeno građenje, uz prethodnu prijavu Agenciji". U stavku 2. članka 20. predlagatelj precizira da o podnošenju zahtjeva za izdavanje građevne dozvole za gradnju građevine u zoni telekomunikacijske infrastrukture i opreme te spojnog puta, prema posebnom zakonu kojim je uređeno građenje, investitor mora izvjestiti Agenciju". Amandmanske korekcije članaka 23, 24, 25. i 29. predložene su radi usklađivanja s člankom 36. Zakona (propisuje naknade za koncesije, dozvole, prijave i ovlasti za obavljanje telekomunikacijskih usluga i djelatnosti) te radi jasnoće izričaja. Vlada je, među ostalim, nomotehnički dotjerala članke 37. st.2. točka 1, precizirala izričaje u člancima 40.st.1. i 106.st.1., te uskladila članke 41.st.2. i 4. s primjedbama Odbora za zakonodavstvo.

Radi usklađivanja s novim Zakonom o elektroničkim medijima, u članku 30. dodan je novi stavak 4. koji glasi: "Ugovor o koncesiji za frekvenciju za obavljanje djelatnosti radija i televizije, na temelju odluke donesene po posebnom zakonu, sklapaju Agencija i Vijeće za elektroničke medije".

Amandmanskom korekcijom članka 50. preciznije se utvrđuje način formiranja i odnos Vijeća i Agencije.

Opsežnije izmjene izvršene su i u naslovu i tekstu članka 77. kojim se reguliraju planovi dodjele radijskih frekvencija. Zahvaljujući tome Agencija ima obvezu svakih šest mjeseci dostavljati Vijeću za elektroničke medije plan dodjele radijskih frekvencija, koji se odnosi na frekvencijsko područje radija i televizije. U planu dodjele frekvencija za radiodifuziju mora posebno planirati frekvencije za potrebe javne ustanove Hrvatske radiotelevizije." Obrazlažući taj amandman Žuvanić je naglasio da se planovi dodjele frekvencija, posebno za radiodifuziju, moraju raditi prema zemljopisnim područjima (županije).

Spomenuo je i izmjene članka 113. kojima se precizira da inspektor telekomunikacija može izricati samo privremene zabrane obavljanja telekomunikacijskih usluga ili djelatnosti u određenim slučajevima (npr. ako nije pribavljena propisana koncesija ili dozvola, odnosno sklopljen propisani ugovor, plaćena naknada, itd.).

Većinom glasova zastupnici su podržali ovaj paket Vladinih amandmana. Potom ih je ministar Žuvanić upoznao i s njenim amandmanom na članak 121. Naglasio je da je dopunama alineje 1. u stavku 1. propisan rok u kojem će Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade, imenovati članove, predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća Agencije za telekomunikacije (u roku od 30 dana od primitka prijedloga). Izmjenom alineje 2. predviđa se da predsjednik, njegov zamjenik i članovi Vijeća za telekomunikacije, kao i predsjednik, zamjenik predsjednika i članovi Vijeća Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, te direktor i zamjenik direktora te institucije privremeno nastavljaju s radom i nakon stupanja na snagu ovog Zakona (do dana imenovanja novih članova Vijeća Agencije prema ovom zakonu").

Nadalje, stavci 2., 3., 4. i 6. se brišu, dok se stavak 5. dopunjava rečenicom: "Vijeće Agencije će u roku 30 dana od dana imenovanja, temeljem dobivene ovlasti Hrvatskog sabora, podnijeti prijavu za brisanje Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskog zavoda za telekomunikacije iz sudskog registra, te izvršiti prijavu za upis Agen-

cije u sudski registar. Kako je obrazložio ministar Žuvanić, ove izmjene su nužne radi održavanja kontinuiteta djelovanja regulatornog tijela. Primjenom navedenih rješenja osigurat će se jednostavniji prijelaz sa starog na novi zakonodavni okvir, uz učinkovitost djelovanja regulatornog tijela u prijelaznom razdoblju.

Dr. sc. **Jure Radić** je napomenuo da su u Klubu zastupnika HDZ-a zadovoljni ovim Vladinim amandmanom jer on pokriva i intencije njihova amandmana. Sugeriraju, međutim, da se Zakonom predvidi samo da će Hrvatski sabor u roku 30 dana od primitka Vladina prijedloga raspraviti i glasovati o tome (nije realno obvezivati Parlament da u tom roku imenuje članove Vijeća Agencije jer neki od predloženih kandidata možda neće dobiti podršku zastupnika. Po riječima **Ante Markova** to mišljenje dijele i zastupnici HSS-a. Njihov je Klub također zadovoljan intencijom ovog Vladinog amandmana (zalagao se za slično rješenje). Ministar Žuvanić je rekao da bi o predloženoj valjalo razmisliti, ali ipak treba ograničiti vrijeme u kojem Sabor mora imenovati članove Vijeća Agencije. Nakon toga je predsjednik Tomčić dao na glasovanje ovaj amandman kojega su zastupnici, većinom glasova, prihvatili.

AMANDMANI RADNIH TIJELA, KLUBOVA ZASTUPNIKA I ZASTUPNIKA

Potom se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima radnih tijela i klubova zastupnika.

Budući da je predlagatelj uvažio zahtjeve **Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** za izmjenu stavka 1. u članku 3. o tim se amandmanima nije posebno glasovalo (postali su sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona). Podsjetimo, riječ je o prijedlogu da Strategiju razvoja telekomunikacija i informacijske tehnologije Republike Hrvatske donosi Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade (prvobitno je bilo predviđeno da je donosi Vlada, na prijedlog nadležnog ministarstva). Usvajanjem tog prijedloga prihvaćena je i intencija amandmana **Kluba zastupnika HDZ-a**.

Agencija ne može obavljati inspekcijski nadzor

Po riječima ministra **Žuvanića** Vlada je prihvatila i amandmanski zahtjev **Kluba zastupnika HSS-a** za dopunu stavka 2. istog članka kojom bi se propisalo da u izradi spomenutog dokumenta sudjeluje i Hrvatska agencija za telekomunikacije. Nije, međutim, uvažila njihov prijedlog da se toj Agenciji povjere i poslovi inspekcijskog nadzora u području telekomunikacija (izmjena stavka 6.). Ministar **Žuvanić** je to argumentirao činjenicom da se, prema zakonu o sustavu državne uprave, inspekcijski nadzor može obavljati jedino u okviru tijela državne uprave. Nato je predstavnik Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov** izjavio da je svrha njihova amandmana pojačati funkciju inspekcijskog nadzora te da nije u skladu s praksom zemalja EU da taj nadzor obavlja Ministarstvo. Unatoč tome, uvažio je stajalište predlagatelja i u ime svojih stranačkih kolega povukao ovaj amandman.

Žuvanić je u nastavku informirao zastupnike i o tome da predlagatelj nije uvažio prijedloge klubova zastupnika DC-a, Hrvatskog bloka i HSLS-a za brisanje sporne odredbe stavka 6. u spomenutom članku. Predstavnik Kluba zastupnika DC-a dr.sc. **Mate Granić** inzistirao je na tome da se o njihovu amandmanu glasuje, uz napomenu da jedino prihvaćanjem zakonskog rješenja prema kojem Agencija obavlja inspekcijski nadzor ona može provoditi Zakon kao samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima te kontrolirati sudionike u području telekomunikacija. Uslijedilo je glasovanje, ali taj amandman nije prošao.

Potom je ministar Žuvanić izvijestio zastupnike da je Vlada uvažila amandmanski zahtjev **Ivana Ninića (SDP)**, da se u članku 67. doda definicija televizije koja bi glasila: "javne telekomunikacije koje odašilju zvuk, sliku i druge signale namijenjene za izravan prijem u javnosti, putem odašiljača na Zemlji ili satelita (Television Broadcasting)". Nije se glasovalo ni o amandmanu **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članak 8. budući da ga je predlagatelj prihvatio. To znači da je u stavku 1. tog članka iza riječi "samostalna" dodana riječ "neprofitna" (odnosi se na Hrvatsku agenciju za telekomunikacije koja je definirana kao samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima).

Osnivanje Agencije - po uzoru na europske zemlje

U nastavku se javila za riječ **Dorica Nikolić**, zahtijevajući da se glasuje o amandmanu Kluba zastupnika HSLS-a koji se zalaže za to da se, umjesto Agencije, zadrži stari naziv Hrvatski zavod za telekomunikacije (barem dok Hrvatska ne uđe u EU). U prilog tome napomenula je da je ta institucija već godinu i pol dana poznata pod tim nazivom i u domaćim i u međunarodnim krugovima, te da svaka promjena naziva košta porezne obveznike (troškovi uvođenja u registar, izrade tablica, memoranduma, itd.). Unatoč tom obrazloženju zastupnici su se kod glasovanja priklonili prijedlogu Vlade, uvaživši njen argument da se osnivanje Agencije predlaže po uzoru na europske zemlje.

Klub zastupnika HSS-a se, među ostalim, založio i za to da se u članku 9. stavak 1. predvidi da Hrvatski sabor bira članove Vijeća Agencije za telekomunikacije na temelju javnog poziva za predlaganje kandidata (isto su predložili i klubovi DC-a, Hrvatskog bloka i HSLS-a, ali u nešto drugačijoj formulaciji). Obrazlažući zbog čega Vlada odbija te amandmane **Roland Žuvanić** je rekao da se u zakonu objavljivanje javnog poziva predviđa samo kao mogućnost, ali ne i obveza.

Izbor članova Vijeća mora biti transparentan

Po riječima **Ante Markova**, predstavnika Kluba zastupnika HSS-a, taj postupak ne može biti u domeni diskrecije Vlade, već to mora biti obveza, kako bi način izbora članova Vijeća bio transparentan. To bi, naime, omogućilo da se za članove tog tijela kandidira što veći broj kvalitetnih kandidata. Uslijedilo je glasovanje o njihovu amandmanu u kojem su se zastupnici priklonili stajalištu Vlade. Istu sudbinu doživjeli su i slični amandmani ostalih klubova zastupnika (**Dorica Nikolić** je u ime svojih stranačkih kolega povukla njihov amandman). Isto su učinili i predstavnici Kluba zastupnika HSS-a s prijedlogom za izmjenu stavka 2. u članku 9. Podsjetimo, riječ je o brisanju rečenice koja predviđa da se tri člana početnog sastava Vijeća Agencije imenuju na vrijeme od pet godina, a dva

na vrijeme od tri godine. Haesesovci su, naime, uvažili argument predlagatelja da će predloženo rješenje omogućiti kontinuitet u radu tog tijela. Ni njihov prijedlog za brisanje stavka 4. u spomenutom članku nije naišao na razumijevanje predlagatelja, kao ni istovjetni amandmani Kluba zastupnika Hrvatskog bloka i DC-a (prvi je povučen a o drugome se glasovalo). Predstavnik Vlade je napomenuo da je sporna odredba nužna jer su njome dane ovlasti predsjedniku Vijeća Agencije da je predstavlja i zastupa, odgovara za zakonitost njena rada i dr. u skladu s iskustvima u zemljama članicama EU.

Nema potrebe da članovi Vijeća budu profesionalci

Vlada nije uvažila ni zahtjeve klubova zastupnika HSS-a, Hrvatskog bloka i DC-a, za izmjenu stavka 5. u članku 9. kojim je predviđeno da članovi Vijeća Agencije dužnost obnašaju profesionalno. Za razliku od predlagatelja koji tvrdi da je takva praksa u skladu s iskustvima zemalja EU podnositelji amandmana smatraju da nema potrebe da ljudi koji se jednom mjesečno sastaju budu profesionalci. Umjesto toga zakonom bi, kažu, trebalo precizirati da članovi Vijeća imaju pravo na mjesečnu naknadu za svoj rad, koju bi određivala Vlada RH. O njihovim se amandmanima glasovalo, ali nisu dobili podršku saborske većine.

Po riječima **Rolanda Žuvanića** Vlada ne prihvaća ni prijedlog Kluba zastupnika HSS-a da se iz članka 9. st. 6. izostave riječi "...u području telekomunikacija..." Kako reče, predviđeno je da se za članove Vijeća Agencije za telekomunikacije mogu imenovati kandidati s visokom stručnom spremom iz područja elektrotehničkih, pravnih i ekonomskih znanosti i najmanje deset godina radnog iskustva u području telekomunikacija. Ovaj posljednji uvjet je nužan zbog vrste posla, što je u skladu i s europskim standardima i praksom. Uvaživši ovo obrazloženje haesesovci su povukli svoj amandman. Isto su uradili i s prijedlogom da se u zakonskom tekstu riječi "upravitelj Agencije" zamijene riječima: "direktor Agencije", kojega je Vlada također odbila. Obrazlažući razloge tome, ministar Žuvanić je napomenuo da predsjednik Vijeća ima ovlasti predstavljanja i zastupanja Agencije, dok upravitelj organizira i vodi rad stručne službe. S

istim obrazloženjem predlagatelj je odbio i amandman istih podnositelja za izmjenu stavka 2. u članku 11. Konačnog prijedloga zakona, koji je prema njihovu prijedlogu trebao glasiti: "Agencijom rukovodi direktor Agencije koji za svoj rad odgovara Vijeću Agencije. Direktor sudjeluje na sjednicama Vijeća Agencije bez prava glasa, predstavlja i zastupa Agenciju, organizira i vodi rad stručne službe Agencije te obavlja druge poslove određene Statutom Agencije" (isti amandman uložili su i klubovi zastupnika DC-a i Hrvatskog bloka). Dok su haesesovci odustali od svog prijedloga, o amandmanu Kluba zastupnika DC-a se glasovalo, ali nije prošao. Podsjetimo, u okviru ovog amandmana deceovci su predlagali i dodavanje novog stavka 6. koji bi glasio: "Direktor Agencije, predsjednik i zamjenik predsjednika Vijeća Agencije, nakon prestanka obnašanja dužnosti do početka ostvarivanja plaće po drugoj osnovi ili do ispunjenja uvjeta za mirovinu, imaju prvih šest mjeseci pravo na naknadu u visini plaće koju ostvaruju osobe imenovane na tim poslovima, a sljedećih šest mjeseci na 50 posto plaće koju ostvaruju osobe imenovane na tim poslovima." Sličan amandmanski zahtjev uputio je predlagatelj i Klub zastupnika HSS-a, ali je od njega odustao nakon obrazloženja ministra Žuvanića da, prema članku 10, bivši članovi Vijeća Agencije, godinu dana nakon razrješenja s dužnosti imaju pravo na naknadu u visini plaće. Pojasnio je da je taj rok predviđen zbog toga što navedene osobe imaju godinu dana nakon razrješenja s dužnosti zabranu zaposlenja u pravnim osobama koncesionara ili davatelja telekomunikacijskih usluga na koje se primjenjuju odredbe ovog Zakona.

Za vođenje prekršajnog postupka ovlašteno Ministarstvo

Haesesovci su povukli i svoj prijedlog za dopunu stavka 6. u članku 13. prema kojoj bi u postupku provođenja izvršenja prisilnim putem, Agencija bila ovlaštena izricati prisilne novčane kazne u iznosu od 100 do 200 tisuća kuna, a izvršenje tih kazni provodilo bi tijelo nadležno za izvršenje novčanih kazni izrečenih za prekršaje. Razlog - ministar Žuvanić je pojasnio da Vlada ne prihvaća ovu amandmansku intervenciju te da je Vijeće Agencije zakonom ovlašteno da izda

prekršajni nalog za prekršaje navedene u tom propisu (u kaznenim odredbama precizno su utvrđene novčane kazne). Za vođenje prekršajnog postupka ovlašteno je Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, što će znatno ubrzati taj postupak, naglasio je Žuvanić.

Izvori sredstava za rad Agencije

U nastavku je informirao zastupnike da je Vlada uvažila amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** za izmjenu članka 16.st.1. Konačnog prijedloga zakona, kojim se na odgovarajući način utvrđuju sredstva za obavljanje poslova Agencije. Prihvaćeni su i slični amandmani klubova zastupnika HSS-a, DC-a, Hrvatskog bloka i HSLA-a. Zahvaljujući tome, sredstva za obavljanje i razvoj djelatnosti Agencije za telekomunikacije osiguravat će se iz tri izvora: od dijela naknade za uporabu radijskih frekvencija koji, izražen u postotku, ne može biti manji od 5 posto; od naknade za uporabu adresa i brojeva te iz iznosa od 0,2 posto od ukupnog godišnjeg bruto prihoda koji su u prethodnoj godini ostvarili koncesionari telekomunikacijskih usluga i kabelske televizije, te davatelji telekomunikacijskih usluga”.

Nije se glasovalo ni o amandmanu **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članak 18, budući da ga je Vlada prihvatila. Njime se utvrđuje da se tajni nadzor telekomunikacijskih usluga može urediti samo zakonom, a ne podzakonskim propisima. Djelomično je prihvatila i amandman Kluba zastupnika HSS-a na članak 19. Zahvaljujući tim korekcijama stavak 1. članka 19. sada glasi: ”Telekomunikacijske mreže mogu se povezati s telekomunikacijskim mrežama drugih država na temelju prijave Agenciji” (stavak 2. se briše, a stavci 3, 4. i 5. postaju stavci 2, 3. i 4.). Budući da su i ostali klubovi zastupnika predlagali brisanje stavaka 1. i 2. ovog članka, predsjednik Tomčić je zahtijevao da se i oni izjasne slažu li se s izmijenjenom amandmanskom korekcijom stavka 1. (njihovi predstavnici odgovorili su potvrdno).

Oduzimanje koncesije tek nakon treće opomene

Spomenimo, nadalje, da je predlagatelj uvažio prijedlog **Ivana Ninića** da se u

članku 24. stavku 3. riječi ”radiodifuzna usluga” zamijene riječima ”djelatnost radija i televizije”, a riječi ”koncesionari radiodifuznih usluga” u stavku 2. članka 25. riječima ”koncesionari radija i televizije”. Prihvatio je i amandmane **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članke 26. i 33. prema kojima bi Vijeće Agencije za telekomunikacije donosilo rješenje o prestanku valjanosti dozvole za obavljanje telekomunikacijskih usluga, odnosno odluku o oduzimanju koncesije, tek nakon treće opomene.

Prijedlog Kluba zastupnika HSLA-a za izmjenu stavka 1. u članku 36. koja ide za tim da naknade za izdavanje odobrenja i podnošenje prijava za obavljanje telekomunikacijskih usluga moraju odražavati administrativne troškove, nije naišao na razumijevanje predlagatelja. Po riječima **Rolanda Žuvanića** spomenutom odredbom propisano je da će najkasnije u roku od godine dana ministar donijeti pravilnik o plaćanju naknade za obavljanje telekomunikacijskih usluga i djelatnosti te da će se najkasnije do 1. siječnja 2005. uvesti administrativni iznos naknada, što nije u vezi s donošenjem spomenutog pravilnika. Predstavnica podnositelja amandmana **Dorica Nikolić** inzistirala je na tome da se o njemu glasuje, ali nije dobio podršku većine zastupnika.

Ivan Ninić je bio bolje sreće sa svojim amandmanom na članak 40. koji je uložio radi poboljšanja teksta odredbe stavka 1. Vlada je djelomično prihvatila i amandman Kluba zastupnika HDZ-a za dopunu članka 43. novim stavkom 4. Riječ je o prijedlogu da se davateljima javnih telekomunikacijskih usluga zabrani uvođenje bilo koje usluge pretplatnicima, osim potpuno besplatnih, bez njihove izričite narudžbe. Prema formulaciji Vlade spomenuta odredba glasi: ”Davatelj javnih telekomunikacijskih usluga je kod uvođenja novih usluga obavezan dati korisnicima njihov detaljan opis, te im omogućiti odabir korištenja i u slučaju ako su navedene usluge besplatne. Ovakom formulirana odredba usklađena je s europskom direktivom, naglasio je ministar Žuvanić. Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a dr. **Jure Radić** konstatirao je da je izričajem što ga je ponudio predlagatelj pokrivena i intencija njihova prijedloga. Dodao je još da ih je na njegovo podnošenje potakao potez Hrvatskog telekoma koji je samoinicijativno uveo uslugu govorne pošte, bez da su korisnici usluga to tražili.

Radi zaštite krajnjih korisnika **Klub zastupnika HSLA-a** je predložio dodavanje novog članka 46a. koji bi glasio: ”Operator i davatelj osnovnih telekomunikacijskih usluga, koji je obavezan obavljati te usluge u skladu s člankom 38. stavkom 3. ovog Zakona, mora omogućiti pretplatnicima, na njihov zahtjev, određivanje najvećeg ugovorenog iznosa mjesečne naknade za obavljanje usluga nakon prelaska kojeg mu blokira odlazne pozive koji se naplaćuju”. **Roland Žuvanić** je rekao da Vlada ne prihvaća taj amandman, jer nije u skladu s direktivama EU.

Predstavnica podnositelja **Dorica Nikolić** zahtijevala je da se o njihovu amandmanu glasuje, uz napomenu da je podnesen radi zaštite krajnjih korisnika, ali nije dobio ”zeleno svjetlo”.

Tržišna regulacija cijena usluga

Amandman **Nenada Stazića** te Kluba zastupnika HSLA-a za dodavanje novog članka 54a. Vlada je uvažila, ali u izmijenjenom obliku (zastupnici su se s tim složili). Konkretno, u članku 54. dodala je stavak 6. koji glasi: ”Regulacija cijene iz članaka 52, 53. i 54. ne odnosi se na zahtjev virtualnih pokretnih mrežnih operatora.

Spomenimo, nadalje, da je predlagatelj prihvatio amandmane **Nenada Stazića** na članke 56. stavak 16. (iza riječi ”javni govorni usluga” dodaju se riječi ”u nepokretnoj mreži”) te članak 63. (stavci 7, 11. i 12.) kojim se, sukladno regulativama EU, predviđa tržišna regulacija cijena usluga u mobilnoj mreži. Amandman dr. **Petra Turčinovića** za brisanje članka 74. nije dobio ”zeleno svjetlo” predlagatelja, a ni većine zastupnika. Podsjetimo, riječ je o odredbama kojima je regulirano upravljanje nacionalnom internetskom domenom. Istu sudbinu doživjeli su i amandmani klubova zastupnika HSS-a, DC-a, Hrvatskog bloka i HSLA-a koji su predlagali da se iz zakonskog teksta izostavi članak 77. Ministar Žuvanić je napomenuo da, prema članku 76. Pravilnik o namjeni radiofrekvencijskog spektra donosi Ministarstvo, dok Plan dodjele izrađuje Agencija. Sukladno direktivama EZ br. 96/19 i 96/2 briga o frekventnom spektru je jedna od bitnih funkcija Agencije u svim zemljama EU, a planovi dodjele radiofrekvencija su od osobitog značaja

za pravilno raspoređivanje frekventnog spektra. Agencija je obvezna svakih 6 mjeseci objavljivati radiofrekvencije u funkciji na području Republike Hrvatske, kako bi Vijeće za elektroničke medije moglo raspisivati natječaj za koncesije. Nakon ovog obrazloženja haesesovci su povukli svoj amandman, dok se o onome zastupnika DC-a glasovalo, ali nije dobio "zeleno svjetlo" (unatoč obrazloženju dr.sc. **Mate Granića** kako je plan dodjele i pregled uporabe radijskih frekvencija prema područnom ustrojstvu Hrvatske zastario način planiranja radiofrekvencijskog spektra).

Zastupnici HSS-a su odustali i od amandmanskog zahtjeva za dodavanje novog članka 82a. kojim bi se propisalo da su poslovi upravljanja radiofrekvencijskim spektrom, raspodjele, usklađivanja i kontrole uporabe radijskih frekvencija u nadležnosti Agencije za telekomunikacije. Uvažili su, naime, obrazloženje predstavnika predlagatelja da je ta materija već regulirana člancima 75. i 77. O istovjetnim amandmanima klubova zastupnika DC-a, Hrvatskog bloka i HSLS-a se glasovalo, ali nisu prošli.

Nakon napomene predstavnika predlagatelja da amandmanski zahtjevi za izmjenu članka 84. nisu u skladu s direktivama EU, klubovi zastupnika odustali su od svojih prijedloga. Podsjetimo, predlagali su da se propiše postupak izdavanja dozvola za postavljanje radijske postaje, kako bi se postojeći korisnici zaštitili od pojave štetnih smetnji.

Izdavanje dozvola za postavljanje radijske postaje

Budući da predlagatelj nije uvažio prijedloge klubova zastupnika HSS-a, DC-a i Hrvatskog bloka za brisanje članka 85. kojim je regulirano izdavanje dozvola za uporabu radijskih frekvencija, podnositelji su predložili dodavanje novog članka (istu izmjenu predložio je i Klub zastupnika HSLS-a). Spomenutim člankom uređilo bi se izdavanje dozvola za postavljanje radijske postaje. Konkretno, propisalo bi se da se prije izdavanja dozvole za tehnički složeniju nepokretnu radijsku postaju, prema mjerilima koja propisuje ministar, može izdati i dozvola za postavljanje te radijske postaje, s rokom valjanosti do dvije godine. Prema predloženom, dozvola za tu radijsku postaju

izdala bi se tek kada se tehničkim pregledom utvrdi da ispunjava tehničke uvjete i norme na način propisan ovim Zakonom, odnosno da može nesmetano raditi i da ne stvara štetnu smetnju. Tehnički pregled obavljala bi Agencija za telekomunikacije, uz stvarne troškove povjerenstva koje ga obavlja.

Obrazlažući zbog čega Vlada ne prihvaća ovu amandmansku korekciju **Roland Žuvanić** je naglasio da se odredbama članka 85. smanjuje administriranje jer umjesto tisuća dozvola za uporabu radijskih frekvencija predviđa izdavanje samo jedne. Naglasio je da pri tome kvaliteta nadzora ostaje ista, te da su operatori dužni davati odgovarajuće podatke Agenciji. Napomenuo je, također, da će izdavanje dozvola za postavljanje radijskih postaja biti regulirano pravilnikom, kao dio postupka izdavanja dozvola za radijsku postaju. Osim toga, člankom 86.st.6 reguliran je tehnički pregled, a člancima 101. do 104. zaštita od tehničkih smetnji. Na inzistiranje zastupnika HSLS-a o spomenutom amandmanu se ipak glasovalo, ali nije dobio podršku saborske većine.

Produžiti rok za izdavanje dozvola

Ministar Žuvanić je izvijestio zastupnike da Vlada ne prihvaća ni prijedloge parlamentarnih klubova za izmjenu članka 86. (regulira izdavanje dozvola za radijsku postaju) budući da su predložene odredbe uvjetovane direktivama EU. Podsjetimo, zastupnici su predlagali da se za svaku radijsku postaju dodjeljuje frekvencija koja mora biti u tablici namjene radiofrekvencijskog spektra i ne uzrokuje štetne smetnje već postojećim vezama (npr. policiji, hitnim službama, zrakoplovstvu, itd). Mišljenja su da rok za izdavanje dozvola za radijsku postaju treba produžiti sa 60 na najmanje 120 dana, budući da redovni postupak međunarodne koordinacije frekvencija traje 3 mjeseca. Unatoč tome haesesovci su, uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja, odustali od svog amandmana, dok se o istovjetnim amandmanima klubova zastupnika DC-a i HSLS-a glasovalo (nisu dobili "zeleno svjetlo").

Ministar **Žuvanić** je u nastavku informirao zastupnike da je Vlada prihvatila

amandmanski zahtjev **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** za izmjenu stavka 2. u članku 96. Konačnog prijedloga zakona. Njime se predviđa da se naknada za dodjelu i uporabu radijskih frekvencija uplaćuje na račun Agencije.

Budući da je predlagatelj uvažio prijedloge klubova zastupnika HSS-a i DC-a za izmjenu stavka 1. u članku 100., taj je amandman postao sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona. Izmijenjena odredba glasi: "RITT oprema (radijska i telekomunikacijska terminalna oprema) može se staviti u pogon u skladu s odredbama iz članka 17.stavka 1. i 2. ovog Zakona. Amandmanski zahtjevi klubova zastupnika HSS-a, DC-a, Hrvatskog bloka i HSLS-a za izmjenu stavaka 1. i 2. u članku 103. nisu naišli na razumijevanje predlagatelja jer, kako je naglasio ministar Žuvanić, nisu u skladu s direktivama EU. Prema njihovim prijedlozima izmijenjene odredbe trebale su glasiti: "(1) Poslove utvrđivanja uzroka smetnji obavlja Agencija; (2) Mjerenja i ispitivanja u svrhu utvrđivanja uzroka smetnji iz stavka 11. ovog članka i članka 102. stavka 11. ovog Zakona, obavlja Agencija ili pravna osoba koju je ovlastila Agencija." Međutim, haesesovci i deceovci su povukli svoje amandmane, dok se o onome Kluba zastupnika Hrvatskog bloka glasovalo, ali nije prošao.

Tajnost priopćenja odnosno nadzora uredit će se zakonom

Zastupnici su u nastavku saznali da je predlagatelj prihvatio prijedloge **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** za izmjenu članaka 106. st.2. i 107. st.6. (istovjetan amandman na članak 106. podnio je i Klub zastupnika HDZ-a). Navedenim amandmanima se utvrđuje da se tajnost telekomunikacijskih priopćenja, odnosno tajnost nadzora telekomunikacijskih usluga, uređuje samo zakonom.

Saznavši da Vlada ne prihvaća njihov prijedlog da inspekcijski nadzor nad provedbom ovog Zakona umjesto resornog Ministarstva obavlja Agencija, zastupnici HSS-a su povukli svoj amandman. Obrazloženje predstavnika predlagatelja da se inspekcijski nadzor može obavljati samo u okviru tijela državne uprave uvažava

žili su i zastupnici Hrvatskog bloka, dok se o istovjetnim amandmanima klubova zastupnika DC-a i HSLA-a glasovalo (nisu dobili "zeleno svjetlo").

Proširene kaznene odredbe

Budući da je Vlada uvažila amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** za dopunu članka 116, ubuduće će novčana kazna od 5 tisuća do milijun kuna biti predviđena i za pravne osobe koje u propisanom roku ne uplate višak sredstava koja Agencije nije utrošila u tekućoj godini, te za investitora stambene, poslovne ili druge građevine, ako u roku od 60 dana od utvrđene smetnje ne osigura o svom trošku prijam radijskih i televizijskih programa, uz jednake uvjete kakvi su postojali prije nastanka smetnji.

Zahvaljujući amandmanskoj korekciji članka 117, koju je predložio Odbor a predlagatelj uvažio, ubuduće će novčanom kaznom od 2 tisuće do 100 tisuća kuna biti prekršajno kažnjena i pravna osoba ako zaposli člana Vijeća Agencije u roku od godine dana od njegova razrješavanja s dužnosti, u pravnim osobama koncesionara ili davatelja telekomunikacijskih usluga.

Izjednačiti uvjete poslovanja za sve koncesionare

Amandmanske zahtjeve Kluba zastupnika HSS-a, da se novčane kazne za povrede odredaba ovog Zakona izraze u postocima bruto godišnjeg prihoda operatora, odnosno davatelja usluga, predlagatelj nije uvažio, uz obrazloženje da Zakon o prekršajima izričito propisuje visinu prekršajnih kazni. Predstavnik podnositelja amandmana **Ante Markov** je pojasnio da je njihova namjera bila izjednačiti uvjete poslovanja za velike i male koncesionare i kod ovih restriktivnih mjera. Naime, kazna od milijun kuna za HT ne predstavlja ništa, dok za manjeg koncesionara može značiti siguran odlazak u stečaj. Osim toga, koncesionarima sa znatnijom tržišnom snagom nekad je jeftinije platiti fiksnu kaznu nego sprovesti odluku regulatora, te na taj način spriječiti tržišnu utakmicu, tvrdi zastupnik

Glasovalo se samo o prvom amandmanu haesesovaca (na članak 116. st.1.) ali nije prošao, dok su od onoga na članak 117. st.1. odustali.

Obrazlažući zbog čega predlagatelj ne prihvaća prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a za brisanje stavaka 2, 3, 4. i 10. u članku 119. Konačnog prijedlog zakona, **Roland Žuvanić** je napomenuo da su, prema odredbi stavka 2. tog članka, Hrvatske telekomunikacije d.d. obvezne obaviti pripreme za uključivanje novog operatora od 1. siječnja 2005. godine. Do 1. listopada ove godine HT treba izvršiti tehničke pripreme, a do lipnja iduće godine mora dostaviti Agenciji sve podatke o tome.

Uslijedilo je glasovanje, ali navedeni amandman nije dobio "zeleno svjetlo" (istu sudbinu doživio je i sličan amandman Kluba zastupnika HSLA-a).

Spriječiti monopol HT-a

Prijedlog Kluba zastupnika Hrvatskog bloka za izmjenu stavka 2. u članku 119. predlagatelj također nije uvažio jer je, kako je rekao ministar **Žuvanić**, njihov amandman identičan ponuđenoj odredbi. Nato je predstavnik podnositelja **Krunoslav Gašparić** pojasnio da se radi o greški u prijepisu. Naime, njegovi stranački kolege zalažu se za to da se skрати rok do kojeg je HT dužan omogućiti drugim operatorima i davateljima usluga pristup svojoj izdvojenoj lokalnoj petlji (do 1. siječnja 2004.). Krajnji je cilj te zakonske izmjene spriječiti zadržavanje monopolističkog položaja HT-a, kaže Gašparić. Unatoč tom obrazloženju njihov amandman nije prošao, za razliku od amandmana kojim je Klub zastupnika DC-a zatražio da se ispravi stavak 7. u istom članku (predlagatelj se pogrešno pozvao na nepostojeću odredbu članka 17.st.6.).

Djelomično je prihvaćen amandman **Ivana Ninića** koji je predložio da se u članku 119. doda novi stavak 6. koji bi glasilo: "Odašiljači i veze d.d. nastavljaju obavljati radiodifuzijske usluge iz članka 23. stavka 1. ovog Zakona bez posebne koncesije u skladu s ovim Zakonom." Vlada je taj prijedlog uvažila, s tim da je iza riječi "koncesije" dodala riječi "za potrebe javne ustanove Hrvatske radiotelevizije".

Iako je predstavnik predlagatelja ustvrdio da su prijelazne odredbe o koncesijama za radio i televiziju usklađene s Prijedlogom zakona o elektroničkim medijima, zastupnici su glasovanjem prihvatili amandmanske zahtjeve **Josipa Leke** za

izmjenu članka 120. Po novome te bi odredbe glasile:

"(1) Vijeće za radio i televiziju osnovano prema Zakonu o telekomunikacijama, nastavlja radom prema odredbama tog Zakona do imenovanja Vijeća za elektroničke medije sukladno Zakonu o elektroničkim medijima.

(2) Vijeće za radio i televiziju će postupke za davanje koncesija, odnosno produljenja koncesija za obavljanje djelatnosti radija i televizije, te postupke za promjene vlasničke strukture, promjenu programske sheme i po drugim zahtjevima, započete prema propisima koji su važili do dana početka primjene ovog Zakona, dovršiti prema propisima koji su važili do dana početka primjene Zakona o elektroničkim medijima."

U stavku 3. riječi: "stupanja na snagu" zamjenjuju se riječima: "početka primjene".

Nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja da Vlada ne može prihvatiti njihov amandman na članak 121. jer je nepotpun (Hrvatska Agencija za telekomunikacije je pravni sljednik ne samo Hrvatskog zavoda za telekomunikacije nego i Vijeća za telekomunikacije), zastupnici HSS-a su povukli taj amandman. Podsjetimo, predlagali su izmjene u stavku 1. te brisanje stavaka 2, 3, 4. i 6. ovog članka radi održavanja kontinuiteta rada i djelovanja regulatornog tijela. Za to da članovi Vijeća za telekomunikacije, članovi Vijeća za radio i televiziju te direktor Zavoda nastave obavljati svoje dužnosti do imenovanja novih članova Vijeća Agencije za telekomunikacije prema ovom Zakonu zalagali su se i klubovi zastupnika Hrvatskog bloka, DC-a i HSLA-a (deceovci su odustali od svog amandmana, dok se o ostalima glasovalo, ali nisu prošli).

Klub zastupnika HSS-a je odustao i od zahtjeva za izmjenu stavka 7. u članku 121. jer je, kao i onaj na ostale stavke ovog članka, pokriven amandmanima Vlade RH. Riječ je o odredbi koja normira preuzimanje radnika stručne službe Vijeća za telekomunikacije i Zavoda za telekomunikacije u Agenciju. Iz istih razloga i ostali klubovi zastupnika su povukli istovjetne amandmane (glasovalo se jedino o onome Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, ali nije dobio "zeleno svjetlo").

Budući da je Vlada uvažila amandmane **Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav**

na članak 123. (riječ je o amandmanima pravno-tehničke naravi) o njima se nije glasovalo.

Odgoditi primjenu Zakona

Unatoč uvjerenju da je početak primjene ovog Zakona trebalo odgoditi barem do 1. rujna, kako bi se obavile potrebne pripreme, **Josip Leko** je odustao od svog amandmana na članak 124. Konačnog prijedloga zakona. Od predstavnika predlagatelja saznao je, naime, da je datum 1. kolovoza 2003. usklađen s terminom donošenja Zakona o elektroničkim medijima.

Zaključivši raspravu predsjednik Tomčić je dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Ishod - **Zakon o telekomunikacijama donesen je većinom glasova nazočnih zastupnika (81 "za", 24 "protiv i 5 suzdržanih) u predloženom tekstu, zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

Odbijeni zaključci HSLS-a

Potom se glasovalo (poimenično) o prijedlogu zaključka što ga je predložio Klub zastupnika HSLS-a. Njime se Vladu RH obvezuje da u roku od osam dana dostavi Hrvatskom saboru: Ugovor o koncesiji između Vlade RH i Hrvatskih telekomunikacija d.d. iz 1999. godine i njegov dodatak iz srpnja 2001. godine, Ugovor o prodaji 35 posto dionica HT-a iz 1999. godine i Ugovor o prodaji 16 posto dionica HT-a iz 2001. godine. Taj zaključak, međutim, nije donesen, jer ga nije poduprla većina zastupnika (43 glasa "za", 69 "protiv" i 6 suzdržanih).

Potom je **Dorica Nikolić**, u ime Kluba zastupnika HSLS-a, zatražila 15-minutnu stanku. Napomenula je da su njeni stranački kolege zgroženi ovakvim rezultatima glasovanja i da traže stanku kako bi zauzeli stajalište o daljnjem radu.

U nastavku sjednice nakon stanke u ime Kluba zastupnika HSLS-a javio se za riječ **Dražen Budiša**. Napomenuo je da se u zadnjih nekoliko godina u Parlamentu dogodilo više događaja zbog kojih su zastupnici HSLS-a ogorčeni i zabrinuti nad sudbinom parlamentarne demokracije u Hrvatskoj. Ovo što se

malo prije dogodilo prevršilo je, kaže, svaku mjeru, budući da je odbijanjem predloženih zaključaka Hrvatski sabor sam sebi uskratio pravo da nadzire rad Vlade i izvršne vlasti u cijelosti, što mu je ujedno i ustavna obveza. Ponovo se suočavamo s praksom da jedna politička volja upravlja ovim Parlamentom, i da se po mehanizmu stranačke stege postupa prema starim političkim obrascima iz razdoblja za koje smo vjerovali da smo ga davno prevladali, konstatirao je zastupnik. "Ne možete biti socijalni demokrati, liberalni demokrati, socijalno-demokratske orijentacije i dr. ako niste demokrati, poručio je zastupnicima. Naime, demokracija prethodi svakom politički profiliranom i stranačkom stavu. Kad je ona u pitanju onda je u pitanju i politički pluralizam.

Napomenuvši da poštuje kolege koji su pokušali spasiti čast vlastite stranke glasujući za prijedlog HSLS-a, Budiša je izrazio žaljenje što ga nije podupro ni predsjednik Sabora koji je bio jedan od glavnih pobornika nastojanja da se "mutne" stvari oko prodaje HT-a raščiste. Predsjednik Tomčić ga je nato upozorio da ne može komentirati ni njegovo niti glasovanje bilo kojeg drugog zastupnika.

U nastavku izlaganja Budiša je spomenuo da o ingerencijama Hrvatskog sabora najbolje svjedoči najava da će se na izvanrednoj sjednici raspravljati o privatizaciji INE, ako strateški partner dopusti da se s te točke skine oznaka tajnosti. Na kraju je zapitao: "Je li ovo vrhovno zakonodavno i predstavničko tijelo hrvatskog naroda ili ponovno transmisija političke volje koja nema uporište u volji građana Hrvatske?"

Nenad Stazić (SDP) je opovrgnuo njegove navode da je Parlament sam sebi uskratio pravo da nadzire rad Vlade. Po ocjeni zastupnika većina u Parlamentu pokazala je odgovornost. Zašto prvi ugovor o prodaji dionica HT-a iz 1999. godine koji je sklopio HDZ nije javno obznanjen nego ima klauzulu tajnosti, pita Stazić. Zanimalo ga je i kako to da su zastupnici te stranke danas glasovali za to da se ta klauzula poništi i da Republika Hrvatska prekrši ugovor koji su oni sklopili. To bi

rezultiralo financijskim posljedicama za državni proračun (riječ je o novcu građana ove zemlje), upozorava zastupnik.

Zamjerivši mu da nije ispravio netočan navod, **Željko Glavan (HSLS)** je informirao zastupnike da su predstavnici HT-a i Deutsche Telekom na sjednici Odbora za pomorstvo izjavili da nemaju ništa protiv toga da se ugovor o kojem je riječ dostavi zastupnicima (smatraju da je to stvar naše Vlade).

Ljubica Lalić (HSS) je podsjetila na činjenicu da je ugovorom iz 99. prodano 35 posto dionica Hrvatskog Telekom, a poznato je, kaže, pod čijom je upravom u to vrijeme bila Hrvatska. Ugovorom zaključenim 2001. godine prodan je paket od 16 posto dionica HT-a čime je Deutsche Telekom stekao većinsko vlasništvo (u to vrijeme je resorni ministar bio iz HSLS-a). Već tada je, kaže, bilo inicijativa da se ti ugovori dadu na uvid, jer je postalo bjelodano da nešto s njima nije u redu. Međutim, stranka koja se danas zalaže za to je tada tvrdila da je to poslovna tajna, što je najobičnije licemjerje.

Mr.sc. **Željko Glavan** je prigovorio da je zastupnica povrijedila Poslovnik jer je, umjesto ispravljanja netočnih navoda iznosila povijesne činjenice. Osim toga, smetnula je s uma činjenicu da bivši ministar Fižulić danas sjedi u Sabornici i da je glasovao za predložene zaključke.

Nije točno da se radi o navodnoj suspenziji Sabora, nego Sabor nitko ništa i ne pita, primijetio je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Lopovi koji su 99. sklapali ugovore o prodaji dionica HT-a po istoj su metodi prodali i INU, tvrdi zastupnik. Riječ je, kaže, o korumpiranim pojedincima iz redova najviših državnih dužnosnika, pa i u današnjoj i u bivšoj Vladi. Čast časnim i poštenim ljudima, ali ovdje se, očito, radi o kriminalu, zaključio je Rojs, uz napomenu da nitko dosad nije demantirao njegove tvrdnje.

Za riječ se još javio dr.sc. **Ivica Kostović**, da bi upozorio na povredu Poslovnika tijekom njegova izlaganja, ali ga je predsjednik Tomčić u tome prekinuo i zaključio raspravu.

V.Ž.; J.Š.; M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ELEKTRONIČKIM MEDIJIMA

Sustavan poticaj pluralizmu i ravnopravnosti elektroničkih medija

Većinom glasova Hrvatski sabor je donio Zakon o elektroničkim medijima. Zakon je u odnosu na prvo čitanje najveću izmjenu doživio glede Vijeća za elektroničke medije, odnosno njegova statusa, broja članova i uvjeta njihove zaposlenosti u Vijeću, kao i načina financiranja Vijeća. Predlagatelj je i ovog puta bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 367, na strani 52. pod naslovom: "Propisuju se opća načela za obavljanje djelatnosti elektroničkih medija". U nastavku stoga donosimo samo razlike koje su uslijedile nakon prvog čitanja.

Alternativno rješenje načina izbora Vijeća za elektroničke medije koje je bilo sadržano u Prijedlogu zakona, riješeno je tako što Konačni prijedlog podržava prijedloge iz rasprave opredjeljenjem za izbor Vijeća kako je to uređeno u članku 59. Konačnog prijedloga zakona. Ujedno je člankom 58. pojašnjen status Vijeća kao samostalne i nezavisne pravne osobe s javnim ovlastima. Također je broj članova Vijeća smanjen s devet na sedam, ali je ujedno propisano da predsjednik Vijeća mora svoju dužnost obavljati profesionalno, kao zaposlenik Vijeća, dok drugi članovi mogu ali ne moraju nužno biti zaposlenici Vijeća.

Način osiguravanja sredstava za rad Vijeća također je izmijenjen u odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona i to tako što se Konačnim prijedlogom propisuje da će se iznos od 0,5% od ukupnog godišnjeg bruto prihoda koji ostvare nakladnici elektroničkih medija obavljanjem djelatnosti radija i televizije, uplaćivati u

korist Vijeća. Neurošena sredstva prelijevat će se u Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija, te će se raspoređivati sukladno Zakonu. Sukladno primjedbama detaljnije su utvrđeni i kriteriji za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija.

Između dva saborska čitanja održano je nekoliko skupova stručne javnosti na kojima je provedena rasprava o Prijedlogu zakona o elektroničkim medijima te su i sugestije s tih skupova razmotrene i dijelom uvrštene u Konačni prijedlog zakona. Isto tako Konačni prijedlog zakona usuglašen je s novim tekstom Zakona o telekomunikacijama koji je također u postupku donošenja. Time je postignuto jasnije usklađenje predloženih odredbi s europskim zakonodavstvom, direktivama i preporukama u području medija i elektroničkih medija.

Unatoč prijedlogu da se pokuša izbjeći ovlaštenje prema kojemu ministar nadležnog ministarstva uz suglasnost ministra nadležnog za područje telekomunikacija propisuje uvjete iz članka 10. ovoga Zakona, predlagatelj je uvažavajući opredjeljenja predstavnika elektroničkih medija, zadržao u tom pitanju isto rješenje kao u Prijedlogu zakona. Naime, u praksi djeluje izvjestan broj elektroničkih medija koji nemaju najosnovnije prostorne i kadrovske uvjete za rad i djelovanje. Takvi mediji najčešće reproduciraju samo postojeće programske sadržaje i gotovo da ni nemaju vlastitu proizvodnju programa. Da bi se postupno dostigli odgovarajući kadrovski, prostorni, pa i tehnički standardi u ovom području, nužno je osigurati zakonsku osnovu za propisivanje najnižih standarda koji predstavljaju uvjet za obavljanje djelatnosti elektroničkih medija.

RADNA TIJELA

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav, za zakonodavstvo, za obrazovanje, znanost i kulturu, za informiranje, informatizaciju i medije te za europske integracije predložili su da Zakon o elektroničkim medijima bude donesen.

AMANDMANI

Amandmani Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav odnosili su se, kao prvo, na dodavanje stavka 3. u članku 2. koji glasi: "Odredbe ovoga Zakona odnose se na pojmove iz stavka 1. ovoga članka ako posebnim zakonom nije drukčije uređeno." Time se predlaže razriješiti slučajeve kad se pojedina pitanja uređena ovim Zakonom posebnim zakonima uređuju na drukčiji način. Potom se u članku 12. stavku 1. podstavku 1. riječi: "i osnovna prava čovjeka" zamjenjuju riječima: "i ljudska prava i temeljne slobode". Zatim se u članku 15. stavku 2. podstavku 1. iza riječi: "ksenofobiju" dodaju riječi: "ideje fašističkih, nacističkih i drugih totalitarnih režima". Potom se radnopravni status članova Vijeća za elektroničke medije usklađuje s njihovim djelokrugom poslova i odgovornošću na način da se riječi: "mogu obavljati" zamjenjuju riječju: "obavljaju". Posljednjim amandmanom se predlaže odgovarajući datum primjene ovoga Zakona te bi on bio 1. rujna.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije podnio je amandman kojim predlaže na adekvatniji i stvarno primjenjiv način reguliranje obveze vezane uz objavljivanje elektroničkih medija. Konkretno bi nakladnik, prije prve objave, morao podnijeti prijavu za upis u Očevi-

dnik nakladnika elektroničkih publikacija, a sve vezano uz Očevidnik propisuje Vijeće za elektroničke medije.

Amandman **Jadranke Kosor (HDZ)** odnosio se na dan stupanja na snagu ovog Zakona. Predložila je da to bude nakon stupanja na snagu Zakona o medijima.

Nenad Stazić (SDP) je smatrao da je neprihvatljivo da pravne osobe koje se bave prikupljanjem, oblikovanjem i posredovanjem u oglašavanju, kao i osobe koje u imovini te vrste imaju više od deset posto vlasničkih udjela bave nakladništvom u sferi elektroničkih medija. Amandmanom je predložio da navedene osobe ne mogu imati vlasništvo dionica ili udjele u kapitalu radijskog ili televizijskog programa.

RASPRAVA

Poticati zapošljavanje stručnih kadrova u elektroničkim medijima na lokalnoj i regionalnoj razini

Uvodno je zamjenica ministra kulture dr.sc. **Branka Cvjetičanin** zastupnike upoznala sa Zakonom. Napomenula je kako je najveći dio primjedbi i prijedloga iz prvog čitanja ugrađen u tekst Zakona čime je on poboljšao. Kao najvažnije promjene istaknula je to što će se sredstvima Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija poticati zapošljavanje visokoobrazovanih stručnih kadrova u elektroničkim medijima na lokalnoj i regionalnoj razini. Zatim će se sredstva Fonda u jednakom omjeru raspoređivati na poticanje pluralizma i raznovrsnosti radijskih i televizijskih programa. Što se Vijeća za elektroničke medije tiče broj članova će biti 7, a sredstva za rad Vijeća osiguravaju se u skladu s godišnjim financijskim planom iz iznosa od 0,5 posto od ukupnog godišnjeg bruto prihoda. Dodala je da je Zakon usklađen sa Konvencijom o prekograničnoj televiziji i direktivama Europske unije.

U ime Odbora za zakonodavstvo **Josip Leko** je iznio pozitivan stav Odbora glede donošenja ovog Zakona. Iznio je potom slijedeće prijedloge. Smatra da bi trebalo uvesti iznimku u Zakonu vezan uz iznimku udruga budući da su posebnim zakonom utvrđene kao neprofitne organizacije. Također je predložio utvrđivanje

minimalne visine zapriječene novčane kazne budući da se, kako je sada predloženo, mogu izreći kazne od jedne do milijun kuna.

Ovim Zakonom se kvalitetno i prvi put u RH posebno uređuje područje elektroničkih medija, na što nas obvezuje i Nacionalni program za pridruživanje Europskoj uniji.

Uz podržavanje donošenja ovog Zakona, **Luka Roić**, predsjednik Odbora za informiranje, informatizaciju i medije iznio je i primjedbe Odbora. Kao prvo, Odbor smatra da je opasno zakonski regulirati ono što se na Internetu objavljuje, osim ako se radi o zabrani poticanja rasne, nacionalne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti. Također je izraženo stajalište po kojem će biti teško inkorporirati kabelsku televiziju u odredbe ovog Zakona. Potom je pojasnio amandmane koje Odbor podnosi.

Potpredsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu **Želimir Janjić** iznio je samo pozitivan stav svog Odbora glede donošenja Zakona o elektroničkim medijima.

Prva je u raspravi govorila u ime Kluba zastupnika SDP-a **Mirjana Dido- vić (SDP)**. Rekla je da će njen Klub podržati donošenje ovog Zakona. Napomenula je da se njime posebno regulira područje radiodifuzije koje nije bilo riješeno na adekvatan način. Kao posebno važne odredbe koje su na kvalitetniji način doradene u odnosu na prvo čitanje izdvojila je odredbe o programskim sadržajima i djelatnosti Radija i Televizije, odredbe o regulaciji vlasništva u području medija, osnivanje Fonda za poticanje pluralizma elektroničkih medija te zadaće i nadležnosti Vijeća za elektroničke medije. Naglasila je da se Zakonom prvi put uvode odredbe o regulaciji vlasništva u smislu ograničenja koncentracije u području medija. Drži dalje kako zakonodavac mora spriječiti stvaranje monopola, a tamo gdje već postoji treba primijeniti mehanizme putem kojih se medijska scena demonopolizira. Dobrim je ocijenila i odredbu da će se sredstvima Fonda za poticanje pluralizma i raznovr-

snosti elektroničkih medija poticati zapošljavanje visokoobrazovanih stručnih radnika na lokalnoj i regionalnoj razini. Posebno važnim smatra osiguranje sredstava za rad Vijeća za elektroničke medije. Dobro je, kaže, da se zakonom rješava i pitanje monitoringa programa dodavši kako će Klub zastupnika SDP-a podržati predloženo zakonsko rješenje o postupku izbora članova Vijeća. Istaknula je potom da se ovim Zakonom kvalitetno i prvi put u RH posebno uređuje područje elektroničkih medija na što nas obvezuje i Nacionalni program za pridruživanje Europskoj uniji. Kao jedan od razloga što će njen Klub podržati ovaj Zakon navela je i to što je predlagatelj u Konačni prijedlog uvrstio većinu prijedloga saborskih klubova i odbora.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je ispravio netočni navod. Smatra da neće ovaj Zakon pridonijeti boljoj usklađenosti i kvaliteti programa, nego sami ljudi.

Gospodin Česić-Rojs je povrijedio Poslovnik jer nije govorio o temi o kojoj se raspravlja, smatrala je **Mirjana Dido- vić**.

Poslovnik je povrijedila kolegica Dido- vić jer sam ja točno rekao, naglasio je **Ljubo Česić-Rojs**.

Ovdje se kuća gradi zbrda-zdola

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Jadranka Kosor (HDZ)** je istaknula kako trenutno traje javna rasprava o Zakonu o medijima te da joj se čini da se ovdje kuća gradi zbrda-zdola. Dodala je kako joj se čini da postoji dosta zakona, kao Zakon o telekomunikacijama, Zakon o HRT-u, te Zakon o elektroničkim medijima, koji govore o sličnom ili istom te se boji da neće biti dobro usklađeni. Osvrnula se na odredbe dosadašnjeg Zakona o telekomunikacijama koji je zabranjivao emitiranje priloga koji potiče na uporabu duhanskih proizvoda, međutim, kaže, to se vrlo malo poštivalo. Predložila je stoga da se u takva odredba ugradi u ovaj Zakon. Istaknula je da Klub zastupnika HDZ-a i dalje ima primjedaba na Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, prije svega glede kriterija za izbor članova Fonda. Vrlo općenit nazvala je članak koji govori o dodjeljivanju sredstava Fonda te smatra da se tu sve može "utrpiti". Čini joj se da odredba koja govori o područjima posebne državne skrbi stoji u Zakonu

samo zato jer je nešto trebalo reći i o tim područjima. Smatra da je tu svakako trebalo navesti čime bi se posebni programi na navedenim područjima trebali baviti. Predložila je da ti programi budu u edukacijsku svrhu borbe protiv svih oblika ovisnosti. Ukazala je tada na odredbe koje se odnose na Vijeće za elektroničke medije rekavši da su one od prvog čitanja ostale iste. Drži kako će tu poteškoće nastati kao i kod formiranja Vijeća HRT-a, te je predložila da se taksativno navedu institucije koje bi imenovale članove Vijeća. Mišljenja je dalje da otvorenim ostaje na koji način u Zakon uvrstiti kablsku televiziju budući da na najbolji način nisu riješena vlasnička pitanja. Na kraju je zaključila da stupanja na snagu ovog Zakona mora biti svakako nakon stupanja na snagu Zakona o medijima.

Postoji dosta zakona koji govore o sličnom ili istom te postoji bojazan da neće biti dobro usklađeni.

Ljubo Česić-Rojs drži netočnim podatkom o realizaciji programa protiv ovisnosti budući da se najavljuje legalizacija droge i prostitucije.

Mi za ovaj Zakon nećemo glasovati, rekla je u ime Kluba zastupnika HSLs-a **Dorica Nikolić (HSLs)**. Istaknula je da izborni program vladajuće koalicije od 2000. godine sadrži ideju kako su slobodni mediji najbolja brana samovolji vlasti i korupciji. Ukazala je na to da se od tada dva puta promijenio Zakon o HRT-u, u proceduri je Zakon o telekomunikacijama, dok je u javnoj raspravi Zakon o medijima koji predlaže posvemašnju kontrolu izvršne vlasti nad poduzetnicima javnog informiranja. Smatra dalje da se predloženim Zakonom ne rješavaju sva pitanja vezana uz elektroničke medije. Mišljenja je kako je trebalo napraviti Zakon o medijima i onda ga podijeliti na elektroničke i tiskovne medije. Napomenula je da se u predloženom Zakonu ni jednom ne spominje ta podjela, vjerojatno, kaže, zastupnica, zbog toga što se očito na elektronske medije ne može više vršiti utjecaj. Prigovorila je i tome što u Zakonu nije dovoljno određeno tko je koncesionar. Pri tome bi, dodaje, trebalo biti najvažnije da elektronički mediji ne budu u stranom vlasništvu. Osvrnula

se i na članak koji govori o programskim sadržajima koji štete djeci i mladeži. Drži da odredba koja govori o tome kako će te sadržaje djeca vjerojatno gledati nije dobra nego da je trebalo navesti točno vrijeme u koje se oni ne prikazuju. Na kraju je konstatala da svi prije navedeni vode u olovna vremena a HSLs u njima neće sudjelovati, te neće ni glasovati "za".

Netočan je navod da dolaze "olovna vremena" jer to može biti samo fašizam i nacizam, nego se vraća komunizam i socijalističko samoupravljanje, rekao je **Ljubo Česić-Rojs**.

Gđa Nikolić je ustvrdila da se Zakon o elektroničkim medijima donosi zbog političkog utjecaja vladajućih na Radio i Televiziju, što nije točno jer se ovaj Zakon donosi da bi se udovoljilo zahtjevima struke, ispravila je **Mirjana Dido-vić**.

Dorica Nikolić je u tome vidjela povredu Poslovnika pojasnivši kako nije ništa ispravljeno.

Zakon treba ići u treće čitanje

Ovaj Zakon sigurno može biti bolji te bi trebao ići u treće čitanje, smatra u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Rekao je dalje kako ovaj Zakon ne rješava sva pitanja vezana uz elektroničke medije budući da su svi mediji trebali biti obuhvaćeni jednim zakonom. Kao zamjerke Zakonu naveo je to što uvodi previše ograničenja te to što je doveden na brzinu. Najveću primjedbu imao je na sustav koncesionarstva koji, kaže, ograničava slobodu poduzetništva jer ne dozvoljava razvoj manjih elektroničkih medija. Osvrnulo se i na ograničavanje monopola rekavši da je sada zabrana stavljena operateru koji obavlja djelatnost prijenosa radijskog i/ili televizijskog programa. Drži da je to u suprotnosti s europskom praksom. Mišljenja je da bi trebalo ubaciti zabranu i operateru telekomunikacijskih usluga. Predlagatelju je zamjerio i uvođenje potpuno nove takse za nakladnike rediotelevizijskih postaja te predviđa da će tako za rad Vijeća steći najmanje 7 i pol milijuna kuna što je izuzetno puno s obzirom na samo sedam članova. Lošim rješenjem i korakom unazad, zastupnik drži to što natječaj za dodjelu koncesije raspisuje ministar. Nije se složio ni s prekršajnim odredbama obrazloživši kako će se definitivno ove godine uni-

štiti i zatvoriti mnoge radio i televizijske postaje. Nepotrebnim dalje drži prisiljavati regionalne elektroničke medije na proizvodnju lokalnih vijesti. Napomenuo je potom da ni u jednom zakonu na svijetu nema da televizijske postaje koje emitiraju program 24 sata u razdoblju od 18 do 22 sata moraju emitirati isključivo program vlastite proizvodnje. Smatra da u Zakonu treba ostati obveza na 20 posto vlastite dnevne proizvodnje bez navedenih ograničenja. Ukazao je i na, kako je rekao restrikcije koje se mogu naći samo na Kubi, o tome da od 24 sata emitiranja samo 4,8 do 7,2 sata smije biti na nekom od stranih jezika. Zaključio je izlaganje riječima da Klub zastupnika IDS-a naglasak stavlja na strah od eventualnog monopola kojega će sutradan preuzeti stranci.

Predloženim Zakonom ne rješavaju se sva pitanja vezana uz elektroničke medije.

Nema sumnje da je to vrlo značajna tema i da o njoj moramo vrlo ozbiljno progovoriti, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Roić (HSS)**. Mišljenja je da su postojeće odredbe u važećem Zakonu o telekomunikacijama koje se odnose na područje radija i televizije neodređene pa je potrebno elektroničke medije regulativno odvojiti od telekomunikacija. Smatra da posebnu pažnju zaslužuje Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija te Vijeće za elektroničke medije. Mišljenja je dalje da dva članka koja reguliraju djelokrug Fonda nisu dovoljna te da ne postoje jasni kriteriji na temelju kojih će se dodjeljivati sredstva. Isto tako, rekao je, ne može se točno predvidjeti koliko će sredstava biti u svrhu namijenjeno iz Državnog proračuna. I gospodin Roić je iznio ideju kako ovaj Zakon ne rješava sva bitna pitanja te da je trebalo sve medije obuhvatiti jednim Zakonom. Drži dalje da se neki članci u Zakonu o HRT-u, i o elektroničkim medijima preklapaju posebno u dijelu koji govori o promidžbenim porukama. Dodao je i kako nije posve jasno regulirano i definirani pokroviteljstvo nad emisijama te se boji da bi time moglo doći do zabune. Što se tiče ograničenja koncentracije, drži da niti to

nije najbolje riješeno. Predložio je da se uz zabranu operateru koji obavlja djelatnost prijenosa radijskog ili TV programa da ne može biti nakladnik istog treba staviti zabranu takvom operateru i svih telekomunikacijskih usluga. Mišljenja je također da se umanjuje uloga i nezavisnost Vijeća za elektroničke medije time što ministar raspisuje natječaj glede Vijeća. Nije se složio ni s visinama novčanih kazni rekavši da su apsolutno neprimjerenе za ovakve zakone. Gospodin Roić je zaključio da bez obzira na primjedbe ovaj Zakon može dobiti prolaznu ocjenu te da će Klub zastupnika HSS-a glasovati za njega.

Zakon je trebalo bolje razraditi

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Naglasio je da i ovaj Zakon ima famoznu oznaku "E", a naš Klub, dodao je, nije baš siguran da će nas on doista približiti Europskoj uniji. Kao primjedbu istaknuo je hitnost u kojoj se ovaj Zakon donosi. Smatra da se sve ovo moglo ostaviti na jesen i u miru još bolje razraditi. Drži dalje da u Zakonu nije u dobroj mjeri razrađen kriterij dodjele sredstava iz Fonda za razvoj pluralizma. Ukazao je i na poticanje posebnih programa na područjima od posebne državne skrbi. Čini mu se da je ta odredba rezultat predlagateljeve dosjetke kako je potrebno nešto reći i o tim područjima. Naravno, rekao je, to bi trebali biti edukativni programi. Osvrnuo se potom na članak 53. koji govori o tome da operater koji obavlja djelatnost prijenosa radijskog ili televizijskog programa ne može biti nakladnik radijskog ili televizijskog programa. Predložio je da se u članak ugradi odredba da istim osobama bude zabranjeno pružanje telekomunikacijskih usluga. Što se tiče izbora članova Vijeća za elektroničke medije, mišljenja je da će nastati iste poteškoće kao i oko formiranja Vijeća za HRT. Predložio je stoga da se taksativno navedu institucije koje bi imenovale članove Vijeća. Drži dalje da se u ovom Zakonu otvara i novo pitanje, a to je oduzimanje koncesije te pita tko provodi nadzor, odnosno tko će odrediti pokrivenost medijskog prostora. Napomenuo je kako Vijeće nema iza sebe nikakav stručni tehnički mehanizam koji omogućava monitoring onoga što se zbiva u medijskom prostoru. Ukazao je i na situaciju

da se u Hrvatskoj za dobivanje koncesije provodi dvostruki postupak, budući da Vijeće za elektroničke medije daje koncesiju, a Vijeće za telekomunikacije frekvenciju. Tu se radi o dvije pristojbe i nepotrebnom kompliciranju, zaključio je zastupnik. Mišljenja je dalje kako je ovaj Zakon trebao biti koncentriran isključivo na emitiranje radiotelevizijskog programa koristeći radiofrekvencije odašiljača, a ne ga širiti i na područje Interneta i kableske televizije. Iz svih navedenih razloga, Klub zastupnika HSP-HKDU-a bit će suzdržan prilikom glasovanja, ustvrdio je g. Tadić.

Bez obzira na primjedbe ovaj Zakon može dobiti prolaznu ocjenu.

Netočan je navod da Zakonom nije određeno stručno tijelo za nadzor programa, jer u člancima 60. i 61. stoji da Vijeće osigurava nadzor nad provedbom odredbi o programskim načelima i obvezama utvrđenim ovim Zakonom izuzev elektroničkih publikacija te donosi godišnji plan nadzora monitoringa, ispravila je **Mirjana Didović**.

U ime Kluba zastupnika LS-a dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** je rekao da će se priključiti onima koji imaju određene primjedbe na hitrost kojom se pojedini zakoni donose u Republici Hrvatskoj. Dodao je da ne želi vjerovati da se vraćaju olovna vremena u Hrvatskoj, ali da Klub zastupnika LS-a ima gorak okus da se zakoni o HRT-u telekomunikacijama, medijima i sl. donose u sjeni natječaja za koncesiju 3. programa HRT-a. Pozdravio je inzistiranje na pluralnosti i raznovrsnosti medija, ali drži da neka rješenja uvode preveliki broj ograničenja, pa su kažnjavanja, koja su nužna, nekada pomalo i drastična. Zapravo, kaže, stvara se jedan obrnuti proces da umjesto medijske raznolikosti dobijemo nečiji monopol. Zaključio je da će LS dati potporu nekim intencijama ovog Zakona, ali da bi ipak trebalo razmotriti pitanje vlasništva i koncesija. Ako Vlada svojim amandmanima bude na tragu toga Klub zastupnika Liberalne stranke može podržati Zakon, zaključio je g. Kramarić.

Dobivamo još jedan zakon kojim se želi zamijeniti zakone o elektroničkim

medijima koji postoje do sada, te se želi kanalizirati moć o odlučivanju o elektroničkim medijima na jedan mali broj ljudi koji su imenovani od Vlade, a potvrđeni od Sabora, rekao je **Ante Beljo (HDZ)**. Napomenuo je kako se Vijeću daju ogromne ovlasti, dok se članove bira putem natječaja za kojeg će se unaprijed znati izabrani, a potom će ih Sabor automatizmom kloniranog dizanja ruku imenovati. Osvrnuo se potom na stupanje na snagu ovog Zakona rekavši da mu nije jasno kako Vlada misli u 15 dana raspisati navedeni natječaj i oformiti Vijeće koje bi trebalo funkcionirati.

Zlatko Canjuga (HND) je naglasio da mu je nepotrebno širenje straha od dolaska i ulaska u naš medijski prostor velikih stranih korporacija. Drži dobrim da se hrvatske kompanije povezuju sa stranim, tim više što će HRT imati dobar izazov u konkurenciji. Prilično rigoroznim nazvao je zagovaranje emitiranja vlastitog programa kada iskustva govore da strane kompanije nikada nisu uspjele ispuniti 70 posto nacionalnog programa. Osvrnuo se i na članak 53. koji govori o zabrani vlasništva rekavši da je izostavljen operater za telekomunikacije. Ocijenio je da rješenja glede Vijeća nisu loša, ali smatra da je primjena Zakona do 1. kolovoza problematična. Zaključio je da bi predloženi Zakon trebao biti dobra podloga za jednu otvoreniju koncepciju.

Slažem se s gospodinom Canjugom da ne treba širiti strah, ali treba biti oprezan s određenim stranim vlasništvom, dodala je **Dorica Nikolić (HSL)**.

Naglasak u raspravi je bio na tome da uvijek smatramo da su mediji pod nečijim nadzorom, pojasnio je **Zlatko Canjuga**.

Bliže se izbori i kontrola nad medijima bit će još rigoroznija

Nakladnik koji obavlja djelatnost radija i televizije mora poštovati ljudsko dostojanstvo i osnovna ljudska prava, doprinosti slobodnom oblikovanju mišljenja, braniti demokratske slobode i objavljivati istinu, citirao je **Mario Kovač (HSL)**. Istaknuo je kako se nada da će Zakon biti promijenjen te da će tada Radio i Televizija morati mijenjati svoju dosadašnju praksu. Ukazao je i na činjenicu da će Vijeće za elektronske medije biti pod utjecajem vladajuće politike,

budući da ga bira Sabor. Osvrnuo se i na odredbu koja zabranjuje poticanje i širenje netrpeljivosti. Upitao je hoće li onda opstati "Latinica" u kojoj se širi netrpeljivost prema onima koji imaju drugačije mišljenje od voditelja. Drži da, sukladno

Zakon je trebao biti koncentriran isključivo na emitiranje radio-televizijskog programa, koristeći radiofrekvencije odašiljača, a ne ga širiti i na područje Interneta i kabela televizije.

Zakonu, od sada neće više biti emisija pod pokroviteljstvom. Ali, kaže, ne trebaju strahovati oni kojima ide u prilog ovakva programska politika jer će Vijeće za elektroničke medije biti u sastavu koji odgovara vladajućoj strukturi. Konstatirao je da se bliže izbori te da će kontrola nad medijima biti još rigoroznija, a instrumentaliziranost državnih medija još veća. Drži da je ova vlast svjesna kako je ovim Zakonom ogolila svoje nedemokratsko lice. Zaključio je da se Hrvatska

pretvara u koloniju budući da stranci imaju monopol u medijima i telekomunikacijama te vlasništvo u bankama i energetskom sektoru.

Latinica dosljedno zastupa jedan svjetonazor, a to je borba ksenofobije, rasizma i šovinizma, pojasnio je **Mladen Godek (LIBRA)**.

Gospodin Godek ponovno pokušava polemizirati s mojim vrijednosnim sudovima, dodao je **Mario Kovač**.

Za riječ se javila i **Dorica Nikolić** rekavši da Zakon nije dobar i zbog toga što u sebi nema rješenje iz istog austrijskog zakona temeljem kojeg su novinari potpuno zaštićeni od svih kaznenih progona. Drži da se predloženim zakonom, upravo suprotno, rigoroznije ponaša prema novinarima. Naglasila je da se njena stranka oduvijek borila za slobodu medija, jer je drži najvažnijom budući da daje mogućnost svim drugim slobodama. Završnu riječ imala je zamjenica ministra kulture dr.sc. **Biserka Cvjetičanin**. Zahvalila je i na iznesenim primjedbama i sugestijama. Prvo se osvrnula na dva članka koja govore o Fondu i Vijeću. Pojasnila je da je osnovan na lokalnoj razini s ciljem razvijanja lokalnih medija, a na područjima posebne državne skrbi zadatak mu je

poticanje vlastitih posebnih programa. Smatra da donošenje ovog Zakona predstavlja veliki korak naprijed budući da ga ima najveći dio Europe. Što se tiče operatera telekomunikacijskih usluga koji ne može biti koncesionar elektroničkih medija, napomenula je da je ta odredba sukladna Zakonu o telekomunikacijama. Osvrnula se i na koncesiju za treći program HRT-a rekavši kako je sve provedeno temeljem nekadašnjeg Zakona o telekomunikacijama i sve postupke glede toga obaviti će Vijeće za Radio i Televiziju. Pojasnila je i da se ovaj Zakon donosi redovnim postupkom, te da nije upitna brzina njegovog donošenja to više što je prilikom izrade ostvarena vrlo uska suradnja sa svim elektroničkim medijima i njihovim udrugama koje su Zakon podržale.

Predstavница Vlade potom se očitovala o podnesenim amandmanima. U potpunosti su prihvaćeni svi amandmani osim onog koji je podnijela Jadranka Kosor.

Zastupnici su tada prešli na glasanje i većinom glasova (72 "za" i 5 "suzdržanih") donijeli Zakon o elektroničkim medijima u tekstu kako je predložen, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRANI

Zaštita života i zdravlja ljudi, interesa potrošača te globalnog interesa Hrvatske

Hrvatski sabor prihvatio je ovaj zakon u tekstu predlagatelja zajedno s prihvaćenim amandmanima. Prethodila je tome rasprava u kojoj su se svi sudionici složili da se ovakvim zakonom unapređuje zaštita života i zdravlja ljudi, štiti interes potrošača te globalni interesi Republike, a i okoliš. Iz redova oporbe je, međutim, predlagatelju (Vladi RH)

zamjereno što inzistira na hitnom postupku, a zakonski je prijedlog u ministarstvima odnosno u Vladi pripreman nekoliko godina. S tim u svezi je i upozorenje kako je u pripremi zakonskog teksta trebalo konzultirati najširu stručnu a i potrošačku javnost.

U raspravi se još čulo: da Hrvatska mora zadržati status ekološki

čiste zemlje kako bi sa zemljama u okruženju stvorila regiju slobodnu od genetski modificiranih organizama te da Vlada mora voditi računa o tome da stanovništvo ima dovoljno sredstava za prehranu - da ne bude obasipano jeftinom, nekvalitetnom hranom koja će rezultirati bolestima i na kraju opet opteretiti društvo.

Globalni okvir poljoprivredno-prehrambene legislative

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga evo, najkraće, što je o njemu rekao ministar poljoprivrede i šumarstva, mr.sc. **Božidar Pankretić**.

Rekavši kako Zakon o hrani zaokružuje globalni okvir poljoprivredno-prehrambene legislative, ustvrdio kako se danas sve više ljudi hrani izvan kuće pa da se logično postavlja dvojba - jedemo li doista hranu koja nam neće narušiti zdravlje i imamo li povjerenja u proizvođača.

Tri su temeljna razloga za donošenje ovog zakona: zaštita života i zdravlja ljudi, zaštita interesa potrošača te globalnog interesa Republike u nastupu na međunarodnom tržištu (bescarinski izvoz i slobodan pristup tržištu EU neće se moći koristiti ako ne postoji jamstvo potrošačima da hrana udovoljava visokim standardima). Hrvatski potrošač, pak, ne želi biti prevaren i želi da mu sustav kontrole hrane osigura temeljno pravo - da kupnjom hrane ne ugrozi svoje zdravlje i ekonomski interes.

Hrvatskoj slijedi izazov - proizvodi višeg stupnja prerade i dodatne kakvoće za koje Hrvatska ima raznolike ekološke i prirodne uvjete te bogatu tradiciju u proizvodnji poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Prehrambena industrija a i drugi subjekti koji posluju s hranom, po ministrovim riječima, sve više nastoje poslovati u skladu sa 3 E - ekonomija, ekologija i etika.

Razlozi za donošenje zakona, nadalje, jesu: želja potrošača da budu informirani o hrani koju kupuju; pomanjkanje koordinacije između tijela državne uprave nadležnih za provedbu desetaka zakona koji sada reguliraju područje proizvodnje, prometa i kontrole hrane za ljude i za životinje; visoki troškovi kontrole prvenstveno zbog preklapanja nadležnosti inspekcija; potreba za uvođenjem sustava analize rizika, sukladno europskom prehrambenom pravu; zastarjeli propisi za kakvoću hrane.

Ministar je, nadalje, rekao da će donošenje zakona posredno utjecati na poticanje pravične tržišne utakmice i suzbijanje sive ekonomije i da će se uspješno razriješiti vertikalna odgovornost inspekcija. Komentirajući, kako reče iluziju (očekivanja) gospodarstvenika o smanjenju troškova službene kontrole hrane, upozorio

je da pouzdana analiza iziskuje troškove - i samih proizvođača (europske smjernice jednako težište stavljaju na subjekte u poslovanju hranom) i iz Proračuna te da je racionalizacija moguća točnim definiranjem nadležnosti pojedinih inspekcija, kao i odredbama zakona koje se odnose na uzimanje uzoraka za potrebe laboratorijskih analiza.

Uspostavom jedinstvenog sustava nadzora i ustrojavanjem transparentnog prijenosa informacija svima u lancu postići će se veća motiviranost svih koji na bilo koji način (dojavom, informacijom) mogu pridonijeti nadzoru. Time se daje ovlaštenje inspektorima koji ranije unatoč saznanjima o nelegalnoj proizvodnji nisu mogli postupati.

Ministar je još: rekao da je zakonski prijedlog u najvećoj mjeri usuglašen s propisima Europske unije i da je pritom uvažena postojeća praksa te dugogodišnje iskustvo raznolikih struka na tom području; da je Hrvatska, kad je riječ o genetski modificiranim organizmima, zauzela vrlo konzervativan i oprezan pristup, a i da je laboratorij za detekciju GMO jedan od tridesetak u svijetu.

Objašnjavajući razloge za osnivanje Hrvatske agencije za hranu (koja bi trebala zaživjeti najdulje za šest mjeseci) ministar Pankretić je, među ostalim, ustvrdio da je bilo potrebno razriješiti preklapanja nadležnosti (dodatni troškovi zbog broja uzoraka), da će se zahvaljujući njenoj temeljnoj zadaći - procjeni rizika i obavještavanju o njemu ispuniti zadaća koju svaka država mora jamčiti svojim građanima - sigurnost hrane.

To da hrana nije samo pitanje veterinarske ili sanitarne struke već i medicinske znanosti, nutricionizma, agronomije, biotehnologije dolazi do izražaja i u radu Agencije unutar koje postoje, i ovlastima se ne preklapaju - Znanstveno vijeće, znanstveni odbori, Savjetodavno vijeće, Upravno vijeće.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje zakona i nije se usprotivio prijedlogu o hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnio je 46 amandmana, dobrim dijelom pravno-tehničke naravi (na one manje važnosti se ne osvrćemo). Predloženo je usklađivanje izričaja članka 2 - da se zakon primjenjuje na sve faze proizvodnje, prerade,

skladištenja i distribucije hrane i hrane za životinje, osim na primarnu proizvodnju, pripremu, rukovanje i skladištenje hrane u domaćinstvima namijenjene za osobnu potrošnju i potrošnju za životinje u domaćinstvu koje nisu namijenjene za prodaju na tržištu. Obrazloženje - u narednim se odredbama uređuje i pitanje skladištenja, a zakon se odnosi i na hranu za životinje, pa bi trebalo isključiti njegovu primjenu glede hrane za životinje u domaćinstvu koji nisu namijenjene za prodaju na tržištu.

Brisanje članaka 5, 6, 7, 8, 9. i 10. predloženo je s obrazloženjem da odredbe koje se utvrđuju kao načela ne predstavljaju materijalne odredbe, da nemaju obvezno djelovanje niti su za nepoštivanje načela predviđene sankcije, a amandman na članak 19. objašnjava upozorenjem kako nije moguće da Agencija za hranu u suradnji s ministrima mijenja popis vrsta hrane i podjelu nadzora inspekcija.

Obrazloženje amandmana na članak 27. je sljedeće: budući da su ministar poljoprivrede i šumarstva i ministar zdravstva ovlašteni poduzimati mjere za povlačenje hrane stavljene na tržište, uređuje se izričaj, jer predlagatelj u tekstu ovoga Prijedloga zakona pod pojmom nadležna tijela u pojedinim slučajevima podrazumijeva i Agenciju, ali i inspekcije. Stavak 3. se amandmanom dopunjuje jer se ocjenjuje da za obvezno postupanje - obvezno povlačenje hrane s tržišta treba postojati rješenje s nalogom za poduzimanje takve mjere, posebno imajući u vidu da je za nepostupanje člankom 107. propisan prekršaj sa zapriječenom novčanom kaznom do 100 tisuća kuna.

Brisanje dijela predloženog teksta u članku 29. opsežno je objašnjeno. Zakonom se, stoji u obrazloženju, opisuje što pojedini subjekti moraju poduzimati, a ne svrha (kao što je i stavkom 1. utvrđeno da bi navedena dokumentacija olakšavala službenu kontrolu). Stavak 4. se predlaže izostaviti jer ne predstavlja sadržaj zakona. Stavkom 7. nisu predviđeni uvjeti ni mjerila u odnosu na to koje bi ministar poljoprivrede, odnosno ministar zdravstva mogli izuzeti od primjene odredbe ovoga članka o provedbi sustava samokontrole te bi, u biti, moglo doći do takvih i tolikih iznimaka da se sustav samokontrole ne bi ni primjenjivao kod većeg broja subjekata. Ovo posebno što se za početak primjene članka 29. (uspo-

stava sustava samokontrole) predviđa odgovorni rok od 3 godine od dana stupanja zakona na snagu.

Korekcije u članku 35. popraćene su upozorenjem kako je, imajući u vidu izričaj uvodne rečenice stavka 3, i odredbu članka 111. stavka 1. (kojim se utvrđuje rok za donošenje ovih propisa), razvidno da nije pitanje prosudbe ministra hoće li ili ne donijeti navedene propise.

Nije prihvatljivo što se prijedlogom odredbe stavka 3., ne daje mogućnost proizvođaču i prerađivaču da podnesu zahtjev samostalno (neovisno jesu li fizičke ili pravne osobe). Proizlazi da se moraju udružiti u posebno (svojevrsno) udruženje da bi ga mogli podnijeti. U pravilu, budući da se radi o hrani s oznakom tradicionalnog ugleda, radi se o malom broju proizvođača, odnosno prerađivača, te je predloženo da zahtjev mogu podnijeti sami, ali i njihovo udruženje - ako je osnovano. Istodobno, postavlja se pitanje na osnovi čega će ministar moći utvrditi o kojoj je hrani riječ - obrazloženje je amandmana na članak 36.

Odbor za zakonodavstvo je, nadalje, ukazao da nije prihvatljivo određenje kako će se hrana s oznakom izvornosti moći upisati u upisnik, odnosno registar samo ako "postoji sustav inspeksijske kontrole" pa su predložili da se to rješenje briše.

Amandmanom na članak 44. usklađuje se izričaj sukladno članku 36, uvažavajući i razloge amandmana podnesenog na taj članak. Nije prihvatljivo, ukazao je Odbor da se pojedini proizvođač ili prerađivač obvezuje da prije podnošenja zahtjeva utvrdi je li on jedini takav proizvođač određene hrane u Republici Hrvatskoj ili na određenom zemljopisnom području, te da utvrđuje ima li to određeno zemljopisno područje svojstva koja se znatno razlikuju od svojstava susjednih područja ili da se svojstva njegove hrane znatno razlikuju od svojstava druge hrane iste vrste.

Budući da nije predviđeno tko donosi opći plan upravljanja krizom, predlaže se da taj plan donosi Vlada Republike Hrvatske, jer se njime uređuju značajna pitanja, kao i pitanja koja ne bi mogla utvrđivati bilo koja druga tijela - obrazloženje je amandmana na članak 77.

Tu je i amandman na članak 91. s obrazloženjem: temeljno je pravilo da pravna osoba odgovara svojim osnivačima te je neprihvatljivo određenje prema kojemu

bi Agencija odgovarala predsjedniku Vlade i dvojici ministara, kao svojevrsnom odboru. Intervencijom u članak 101. uređuje se njegov izričaj tako da se vodi računa o tome da bude olakšan način izbora članova ovoga vijeća, dok bi se detaljan popis zadaća utvrđivao Statutom i drugim općim aktima Agencije.

Predloženom izmjenom u članku 105. predloženo je da ravnatelju, članovima Upravnog vijeća, Savjetodavnog vijeća, Znanstvenog vijeća i znanstvenih odbora Agencije pripada naknada za rad i naknada troškova u vezi s radom te da visinu naknada utvrđuje Vlada Republike Hrvatske. Obrazloženje - nužno je utvrditi da se radi o naknadi za rad i naknadi troškova u vezi s njim, a osim toga odredbom nije bilo utvrđeno tko donosi odluku o visini naknada. Imajući u vidu da je Agencija ustanova s javnim ovlastima koja se osniva ovim Zakonom, predloženo je da visinu tih naknada utvrđuje Vlada Republike Hrvatske.

Ovo radno tijelo predložilo je još da Stručna služba Hrvatskog sabora obavijedi redakciju teksta prije njegove objave u Narodnim novinama. Naime, u istom se smislu rabe različiti pojmovi i pojmovni slogovi, primjerice: nepovoljna hrana, štetna hrana, rizična hrana, opasna hrana, zdravstveno neispravna hrana, hrana koja ne odgovara propisanim zahtjevima i sl.; zatim: zdravlje ljudi, zdravlje potrošača, zdravlje stanovništva i javnosti, te neodređeni pojmovi: odavno poznato, sada se koriste, postojeća situacija i sl.

Odbor za europske integracije raspravljao je o predmetnom Zakonu kao zainteresirano radno tijelo jednoglasno utvrdivši da je Konačni prijedlog zakona o hrani usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo (zainteresirano radno tijelo) raspravljao je posebno o zdravstvenoj ispravnosti hrane, kao bitnom dijelu zdravstvene zaštite. Čule su se primjedbe u svezi s ulogom Agencije za hranu, kao koordinatora u sustavu osiguravanja zdravstvene ispravnosti hrane - primjerice upit terminološke opravdanosti naziva "znanstveno vijeće", "znanstveno mišljenje" (previše naziva "znanstveno"). Također je upozoreno da je za provedbu zakona potrebno donijeti tridesetak provedbenih propisa. Mišljenje je članova Odbora da dio tih odredbi treba biti ugra-

đen u sam zakonski tekst, dok bi manji dio trebalo ostaviti kao nužne provedbene propise.

Više pažnje u raspravi poklonjeno je proizvodnji i stavljanju u promet zdravstveno neispravnih namirnica. Uočeno je da su predviđene samo prekršajne odredbe te da ni Kazneni, a ni ovaj zakon, ne predviđaju kaznenu odgovornost za najteže oblike postupanja s najtežim posljedicama.

Odbor je predložio posve novi članak 106, kojim je predviđena novčana ili kazna zatvora do tri godine onome tko se u poslovanju s hranom ne pridržava propisanih ili uobičajenih mjera kojima se osigurava zdravstvena ispravnost hrane pa ona uslijed toga postane štetna za zdravlje ljudi te ima za posljedicu narušavanje zdravlja ljudi ili pogoršanje postojeće bolesti neke osobe. Za teško narušavanje zdravlja odnosno znatno pogoršanje postojeće bolesti kazna bi, prema amandmanu, bila zatvor od jedne do osam godina, a prouzroči li se smrt jedne ili više osoba - zatvor od tri do trideset godina zatvora. U obrazloženju amandmana stoji, među ostalim, kako je zdravlje ljudi društveno dobro koje se mora štiti svim sredstvima i metodama ukupnoga društvenog djelovanja.

RASPRAVA

Nakon ministra poljoprivrede i šumarstva za riječ se javila **Dorica Nikolić (HSL)**. Ispravila je predstavnika predlagatelja, rekavši kako nije točno da će se Hrvatska ovime svrstati u zemlje EU, jer su se one, a posebice zemlje Alpe-Dunav-Jadran, jasno opredijelile prema genetski modificiranim organizmima. Usvoji li se ovaj zakon, a Hrvatska nema stava o GMO-u, proizvođači bi mogli staviti na tržište genetski modificiranu hranu.

Usljedila su izlaganja predstavnika radnih tijela: **Josipa Leke** (Odbor za zakonodavstvo), **Drage Krpine** (Odbor za poljoprivredu i šumarstvo) i **Sonje Borovčak** (Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo).

Propisi o kakvoći previše centralizirani u jednom ministarstvu

U ime **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka**, mr.sc. **Zdravka Bušić** je izrazila

žaljenje što se zakonski tekst nije ranije našao na dnevnom redu (tri odgode), ustvrdila kako će vrijeme pokazati koliko je ovaj tekst uspio pomiriti nerijetko suprotstavljena mišljenja proizvođača i potrošača o njemu te izrazila bojazan da Agencija neće brzo zaživjeti s obzirom na to da bi reorganizacija "poznajući hrvatske prilike" mogla potrajati.

Vrijeme će pokazati koliko je ovaj tekst uspio pomiriti nerijetko suprotstavljena mišljenja proizvođača i potrošača. Agencija neće brzo zaživjeti s obzirom da bi reorganizacija s obzirom na hrvatske prilike mogla potrajati.

U tekstu se naglašava pojam zdravstvene ispravnosti hrane, ali manje važna nije kakvoća pa bi i to trebalo razraditi - upozorila je zastupnica, skrenuvši pozornost na to da se još koriste propisi i normativi o kakvoći stari tridesetak godina.

U ime Kluba ona je, nadalje: zatražila da se precizira koja to nadležna tijela upravljaju rizikom te na koju se hranu i koje bilateralne ugovore odnosi članak 17 (iznimka prema kojoj hrana mora udovoljavati takvom ugovoru, a ne odredbama propisa o hrani); izjavila da su propisi o kakvoći previše centralizirani u jednom ministarstvu i ovisi o jednom ministru; rekla da dijetetska hrana ne bi trebala biti posebno deklarirana već u skladu s općim propisima; predložila da se jasnije odredi koje poslove Agencija može prenijeti na Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Veterinarski institut.

Zakon hitnim postupkom, a neki propisi tek za tri godine

Zastupnici **Kluba zastupnika HSLS-a** (predstavnik **Marko Baričević**) usprotivili su se hitnom postupku. Uz to su upozorili da bi nositelj pripreme zakona trebalo biti Ministarstvo zdravstva (a suodgovorno Ministarstvo poljoprivrede) - ako je bit zakona zaštita života i zdravlja ljudi, a tek tada interesa potrošača i globalnog interesa RH. Tu je i upit - ako je riječ o interesu potrošača, gdje su javne, stručne, rasprave s potrošačima.

Klub, nadalje: ne prihvaća da ovim zakonom bude regulirano pitanje stočne hrane; upozorava da se s Agencijom povećava broj zaposlenih te pita - gdje u svijetu agencija zamjenjuje Ministarstvo i zašto pravnoj osobi koja već brine o ispravnosti lijekova nije dodan dio brige o hrani; skreće predlagatelju pozornost da nije dovoljno dorečeno kako će se označavati pojedini proizvodi; izražava bojazan da će Hrvatska biti "isprepletena" GMO hranom ukazavši s tim u svezi na "šokantne" podatke Gospodarske komore da se u svijetu još ne proizvode, tek su u laboratorijima, GMO kulture za koje su zainteresirane zemlje u razvoju, ali da su dostupne one otporne na herbicide (75 posto) i na insekte (17 posto).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće primjedbe i upozorenja: Amerika ne razdvaja klasičnu proizvodnju od GMO i ako je uvezena stočna hrana sa GMO hranom su hranjene životinje; američka GMO soja odobrena je i u Europskoj uniji.

Napomenuvši da podržavaju akciju "Kupujmo Hrvatsko", predstavnik ovog kluba je upitao jede li se hrvatsko ako je salama iz Vrbovca od mesa koje je "oprašeno" u Bugarskoj, dotovljeno u Rumunjskoj, zaklano u Papuku u Požegi, a prerađeno u Mesnoj industriji Vrbovec (u kojoj je 75 posto sirovine, mesa, uvoznog porijekla).

Zapanjujućim je predstavnik HSLS nazvao prijelazne i završne odredbe. Zakon se donosi hitnim postupkom, a ministar poljoprivrede se obvezuje da tek u roku godinu dana donese jedanaest propisa, a u roku tri godine devet propisa vezanih uz ovaj zakon.

Na kraju je Marko Baričević podsjetio zastupnike da je ministar svojevremeno zabranio uvoz svinjskog i govedskog mesa iz šest država zbog mogućnosti da su bili hranjeni koštanim brašnom, a nije dao uništiti sve zalihe košanog brašna u našim hladnjačama.

Primjeren zakon o hrani

Napomenuvši kako predloženi zakon nije samo prilog realizaciji Strategije poljoprivrede, već potpunom usklađivanju s propisima EU, dr.sc. **Vilim Herman** je u ime **Kluba zastupnika LIBRE** rekao kako Hrvatska donosi, kao svojevrsan kompromis pred Svjetskom trgovačkom

organizacijom, posve primjeren Zakon o hrani te da ga taj klub podržava. Genetski manipulirana hrana može biti stavljena na tržište, ali na popratnoj dokumentaciji mora imati vidnu oznaku da sadrži genetski modificirane organizme, objasnio je. Prema tome Hrvatska nastupa na tom planu identično kao Europska unija. Budući da bi se moglo dogoditi da GMO hrana bude jeftinija na tržištu mogao bi se dogoditi suprotan efekt - da ima prednost na tržištu. Zbog toga valja javnost odmah na početku primjene zakona izvijestiti o tome kakva je to hrana te kako će je proizvođač prepoznati Ministarstvo je dužno nešto učiniti na tom planu, a osobito da se otklanjaju stereotipi koji pokušavaju nametnuti priču o tome kako Hrvatska na mala vrata uvodi GMO.

Hrvatska mora zadržati status ekološki čiste zemlje i sa zemljama u okruženju stvoriti regiju slobodnu od genetski modificiranih organizama.

Komentirajući članak 30, prema kojemu nova hrana, a time i GMO, ne smije biti opasna za zdravlje krajnjeg potrošača, dr. Herman je rekao kako se valja suočiti s time da negativni utjecaj GMO hrane na zdravlje ljudi ima tzv. kumulativni efekt, odnosno dolazi do izražaja nakon dugotrajnog izlaganja organizma takvoj hrani.

Iz njegova izlaganja u ime Kluba još izdvajamo: prijedlog da makar dio Agencije za hranu ima sjedište u Osijeku (obrazloženje - najveća proizvodnja hrane je u pet slavonsko-baranjskih regija; od milijun i 400 tisuća hektara poljoprivredne površine na pet slavonskih županija otpada gotovo 80 posto: uz to, u Slavoniji postoji razvijeno sveučilište s potrebnim pratećim institucijama); napomenu kako je čista politička poza tvrdnja da Agencija za hranu nije potrebna.

Definirati što je "nova hrana"

Zdenka Čuhnlić izvijestila je zastupnike da će **Klub zastupnika nacionalnih manjina** podržati predloženo uvažava li se određeni zahtjevi za izmjenama. Uvodno je ustvrdila kako je zakonska regulativa s

jedne strane nedostatna (a ima i preklapanja s najskupljom kvalitativnom, kvantitativnom i zdravstvenom kontrolom), što je prepreka plasmanu hrvatskih proizvoda, a s druge domaći normativi nerijetko idu iznad europskih standarda (što je regulirano provedbenim aktima kao rezultat izvršne administracije).

Zakonski prijedlog u ministarstvu odnosno Vladi priprema se nekoliko godina, dok se od parlamenta očekuje da to riješi hitnim postupkom (što je neprihvatljiva marginalizacija i potcjenjivanje uloge Parlamenta), a trebalo je konzultirati najširu stručnu pa i potrošačku javnost.

Zastupnica je zatim iznijela zahtjeve, primjedbe, prijedloge, i upite Kluba: točno definirati što je nova hrana (ona koja nije dosad bila na našem tržištu); kamo spadaju organizmi dobiveni mutagenom izazvanom rendgenskim ili radioaktivnim zračenjem, ili kemikalijama koje selekcija koristi u križanju oplemenjivanju novih sorti (99 posto biljaka genetički su izmijenjene prema ishodišnim koje je čovjek počeo uzgajati).

Predstavnica Kluba je, zatim upozorila kako se nove sorte dobivene tradicionalnim postupcima rijetko ili uopće ne analiziraju (zbog toga su se, npr., na tržištu javile dvije sorte krumpira koje sadržavaju povećanu količinu otrovnog solanina ili celer s osam puta većom količinom kancerogene tvari nego ishodišna sorta). Uz to, i ovaj zakon nabroja novu hranu, a izuzima onu i one sastojke koji su dobiveni tradicionalnim načinom razmnožavanja. Posljedica toga može biti, dometnula je, zaključak kako su genetski modificirani organizmi sigurniji (jer su prošli iscrpne analize) što samo potvrđuje da postupak proizvodnje nije garancija zdrave hrane.

Apelirajući da se građanima dade pravo izbora, zastupnica Čuhnil je rekla da potrošačima valja prepustiti odluku o tome što će kupiti.

Ona je još, među ostalim: upitala zašto hrana za životinje u ovom zakonu (nije

li bolje riješiti zakonom o stočnoj hrani); izrazila bojazan da će predugi rok za donošenje provedbenih propisa usporiti primjenu zakona i umanjiti ulogu Agencije.

HSS poziva građane da kupuju hrvatsko i ne kupuju GMO namirnice

Klub zastupnika HSS-a, čiji je stav objasnila **Marijana Petir**, započela je izlaganje popisom jela (od domaćih proizvoda proizvedenih na obiteljskim gospodarstvima) koje je Zagrebačka županija uspjela učiniti marketinški prepoznatljivima, rekavši da je to hrana koju Hrvatska može i treba ponuditi na domaćem i stranom tržištu. Ona je zatim ukazala na potrebu usklađenosti tri zakona - o hrani, o zaštiti prirode i o zdravstvenoj ispravnosti namirnica te, hvaleći zakonski prijedlog ustvrdila kako će se uspostavljanjem agencije osigurati čvrsta kontrola i da će to zasigurno utjecati i na smanjenje uvoza hrane.

Podrška zakonskom prijedlogu iz četiri razloga: njime se unapređuje zaštita života i zdravlja ljudi; štiti se interes potrošača; štite se globalni interesi Republike u nastupu na europskom odnosno međunarodnom tržištu; uz proizvodnju hrane veže se zaštita okoliša.

Klub zastupnika HSS predložio je da se u popratnoj dokumentaciji hrane i stočne hrane koja sadrži genetski modificiranih organizama mora naznačiti (u skladu sa smjericama Europske unije) koje genetski modificirane organizme, ili njihove sastojke, sadrži. S tim u svezi je upozorio je da je Zelena akcija načinila tzv. crnu listu genetski modificiranih proizvoda.

Predstavnica HSS-a je naglasila kako je dodatni razlog za donošenje Zakona o hrani taj što Hrvatska još nema zakon o genetski modificiranim organizmima a niti ovlaštenu laboratorij (iako je osiguran novac u Proračunu za to), a niti inspekcijaskog nadzora. Namirnice za koje se

sumnja da sadrže GMO šalju se u Švicarsku na analizu.

HSS poziva građane da kupuju hrvatsko te da ne kupuju GMO proizvode jer je to strateški važno s obzirom na to da Hrvatska ne sije i ne proizvodi takvu hranu, opredijeljena za eko poljoprivredu i eko turizam (razvojna šansa). Hrvatska mora zadržati status ekološki čiste zemlje i sa zemljama u okruženju stvoriti regiju slobodnu od genetski modificiranih organizama. Navodeći razloge zašto ne kupovati GMO, zastupnica je rekla da ljudski organizam nema iskustva s novim proteinima u hrani te da se, primjerice, oni koji potječu od modificiranog kukuruza smatraju alergenima (što se ne može znanstveno dokazati u razdoblju manjem od pet do deset godina). U kritičkom osvrtu na GMO hranu ona je navela razloge zbog kojih ne valja konzumirati genetski modificiranu hranu: genetski inženjering često koristi gene otporne na antibiotike koji mogu prijeći osobito na patogene bakterije, osobito crijevne a bolest time izazvana ne bi se mogla uspješno liječiti antibioticima; GMO također mogu sintetizirati neočekivanu toksičnu tvar te uzrokovati trovanje.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće primjedbe, prijedloge i upite - nitko ne može prisiliti potrošače da kupuju ono što ne žele; Vladu ovlastiti da na prijedlog Ministarstva poljoprivrede ili drugoga nadležnog tijela može, privremeno ili trajno, zabraniti uvoz nove hrane i stočne koja sadrži genetski modificirane organizme u slučaju nedostatka znanstvenih informacija i znanja o mogućim razmjerima negativnih posljedica na život i zdravlje ljudi; predvidjeti mjere neškodljivog uništenja hrane ili stočne hrane koja sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama; ideju o globalnoj proizvodnji hrane zamijeniti domaćom proizvodnjom; domaći sustav proizvodnje voće i prodaja na malim tržnicama i u malim prodavaonicama.

Protiv

Da će Klub zastupnika **Demokratskog centra** glasati protiv zastupnike je izvijestila **Vesna Škare-Ožbolt**, uz tvrdnju da bi predloženi zakon, sa svojom samo formalnom usklađenošću s direktivama Europske unije, a sadržajno loše koncipiran, donio više štete nego koristi. Ne spore da je riječ o izuzetno važnom

zakonu, naglašavajući da je uz zaštitu zdravlja hrvatskih građana važno i to što Hrvatska želi biti turistička zemlja visokih standarda, a to podrazumijeva higijenski i zdravstveno besprijekornu hranu. Europski standardi, nažalost, nisu dostignuti (višeputne epidemije trihineloze te pojave trovanja u slastičarnicama, hotelima, odgojnim ustanovama). Posljedica je to većinom izigravanja propisa i propusta inspekcijskih službi, a manje nemogućnosti provođenja potrebnih analiza.

Zakon, dakle, treba donijeti - rekla je zastupnica - ali ne ovakav, zbunjujući, neprincipijelan s kompromisnim rješenjima dvaju ministarstava. Posebno je zbunjujuća koncepcija djelatnosti i struktura Hrvatske agencije za hranu, kao da je na djelu lobistički interes zainteresiranih grupacija ispred interesa stvarne zaštite stanovništva i potrošača.

Vlada treba voditi računa da stanovništvo ima dovoljno sredstava za prehranu, a i da ne bude obasipano jeftinom, nekvalitetnom, hranom koja će rezultirati bolestima i na kraju opet opteretiti društvo troškovima.

Da se nije ozbiljno pristupilo pisanju zakona svjedoči po tvrdnji zastupnice i to što se spominje nepostojanje nacionalnih laboratorija za analizu rezidua ili ostataka veterinarskih lijekova, pesticida i teških metala u namirnicama ili, pak, tvrdi kako samo tri zavoda dosižu akreditirani status, a među njima se spominje i centralni laboratorij za mlijeko u Križevcima, nakon čijih je analiza nekim proizvođačima mliječnih proizvoda bio zabranjen izvoz u EU. Nasuprot tome, priznati status očito nemaju laboratoriji Hrvatskoga veterinarskog instituta (čije nalaze priznaje Europa) i Odjel za monitoring i kontrolu animalnih transmisivnih encefalopatija (jedini na nacionalnoj razini zaduženi za kralje ludilo).

Predstavnica DC-a ukazala je, nadalje, na nedorečenosti i kontradikcije među odredbama te nespretne formulacije upitavši mora, među ostalim, mora

li se uistinu taksativno navesti da lijekovi, kozmetika i narkotici nisu hrana te što znači da se procjena rizika temelji na dostupnim zdravstvenim dokazima (a trebalo bi na znanstvenim spoznajama i pretpostavkama). Iz predloženog teksta, po njenim riječima, proizlazi i to da je ministar zdravstva više nadležan za ratarstvo a manje za medicinu jer propise o tome što može a ne može biti u hrani donosi - uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, a to ministarstvo, bez obzira na to što je veterina bliža medicini, donosi propise o hrani životinjskog porijekla i definiira moguću dopuštenu količinu lijekova u toj hrani (a za voće i povrće ga praktički nije briga). "Najljepša" verzija međuministarske suradnje je rješenje da će za subjekte koji posluju s hranom u ugostiteljskoj djelatnosti po pitanjima higijene ministar zdravstva donijeti provedbeni propis - uz suglasnost ministra turizma.

Zastupnici Kluba DC-a predložili su da se dade razuman rok do kojega referentni laboratoriji (posebice oni koji provjeravaju kvalitetu ovlaštenih laboratorija) pribavljaju međunarodne certifikate, a ne da ih ovlašćuju ministri. Inače će se ponoviti slučaj centralnog laboratorija za mlijeko, koji je "nezavisan po odluci ministra poljoprivrede" srozao je higijensku ispravnost mlijeka s aspekta prisutnosti somatskih stanica u mlijeku.

Tu je, nadalje, upozorenje kako bi Agencija mogla doživjeti sudbinu Hrvatskog zavoda za toksikologiju i Hrvatskog zavoda za zaštitu od zračenja, koji također imaju široke ovlasti ali ne i laboratorije te dovoljan broj stručnjaka pa se neke sada ukida a neke ostavlja - iz čisto političkih interesa - da ubiru postotak od analiza koje su napravile neke druge institucije (koje imaju stručnjake, ali ne i potreban žig).

Iz ovog izlaganja još sljedeća upozorenja, primjedbe i prijedloge: znanstvena mišljenja mogu dati znanstvene institucije, a Agencija to nije (s 9 milijuna kuna može se platiti puka administracija); s obzirom na to da postoji Zakon o dobrobiti životinja neumjesno je osnivanje odbora za zdravlje i dobrobit životinja (razmisliti o Odboru za hranu animalnog porijekla); uz novčane kazne uvesti kategoriju kaznene odgovornosti.

Neprihvatljiva marginalizacija parlamenta

Drago Krpina je izlaganje u ime Hrvatske demokratske zajednice započeo upozorenjem da se zakonski prijedlog u ministarstvima odnosno Vladi priprema nekoliko godina dok se od parlamenta očekuje da to riješi hitnim postupkom (što je neprihvatljiva marginalizacija i potcjenjivanje uloge parlamenta), a trebalo je konzultirati najširu stručnu pa i potrošačku javnost). Nakon zahtjeva da se posao donošenja zakona obavi u redovnoj proceduri, ustvrdio je da jedan od razloga kojim se obrazlaže zahtjev za hitnošću ne stoji - jer, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju uopće nije stupio na snagu (nije ga ratificiralo više europskih zemalja) te da inzistiranje na hitnosti nije nimalo europski postupak.

Zastupnik je zatim: ustvrdio kako reakcije iz stručnih gospodarskih krugova pokazuju da predloženi zakon neće, kako se očekivalo, pomoći zaštititi odnosno oživljavanju poljoprivredne proizvodnje; rekao da bi zakonom trebalo dati predah domaćoj prehrambeno-prerađivačkoj industriji vezanoj uz "te nesretne kombinete" da se prilagodi nametnutoj konkurenciji; izjavio da u predloženome ne vidi mehanizme koji bi Hrvatsku mogli legitimirati kao zemlju zdrave hrane konkurentne na domaćem i inozemnom tržištu.

Od primjedbi Kluba zastupnika HDZ-a u nastavku još izdvajamo sljedeće primjedbe, prijedloge i zahtjeve: predvidjeti da ministarstva donose rješenje o povlačenju zdravstveno neispravne hrane s tržišta, a ne da "zahtijevaju" od nekoga da je povuče; inspektori bi trebali imati jednako pravo uzimanja uzoraka i u veleprodaji te prilikom transporta i sl.; pitanje stočne hrane regulirati posebnim zakonom; Agencija bi trebala biti odgovorna Saboru, a ne Vladi RH (kako bi se izbjegle zloporabe, malverzacije, mito i korupcija, ne tako rijetki u izvršnoj vlasti); Agencija ne može biti znanstvena već stručna, institucija; s obzirom na tri-desetak podzakonskih propisa zakon bi mogao imati i samo jedan članak, kojim bi bilo utvrđeno da će se područje proizvodnje i prometa te nadzora nad hranom urediti podzakonskim propisima koje će ministar poljoprivrede donijeti u roku tri godine.

Podrška

Branislav Tušek je izvijestio zastupnike da **Klub zastupnika SDP-a** zakonski prijedlog podržava iz četiri razloga: njime se unapređuje zaštita života i zdravlja ljudi; štiti se interes potrošača; štite se globalni interesi Republike u nastupu na europskom odnosno međunarodnom tržištu; uz proizvodnju hrane veže se zaštita okoliša. Uz to se njime uspostavlja i regulira opskrba hranom; te uspostavlja pravni okvir za sve ostale propise koji će dolaziti iz Europske unije.

Od pohvala predloženom u nastavku izdvajamo sljedeće ocjene i objašnjenja: dobro je što se napokon definira hrana koja može nositi oznaku hrane tradicionalnog ugleda (kako bi se mogla i izvoziti); Agencija je, prije svega, u funkciji zaštite građana i povećanja povjerenja potrošača i mora odgovarati prije svega njima, ali i parlamentu i Vladi.

Dorica Nikolić (HSL) je izlaganje započela napomenom kako je vjerojatno jedini razlog za hitni postupak to što zakonski prijedlog nosi oznaku PZE. Zamjerila je Vladi što je predlagatelj zakonskog prijedloga Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva (a trebalo bi - Ministarstvo zdravstva); ustvrdila je kako ga nije moguće popraviti amandmanima, pa bi se ovo trebalo smatrati prvim čitanjem; upozorila je da će zakon biti donesen iako nije poznat broj provedbenih propisa (njima će se vjerojatno rješavati genetski modificirane organizme).

Zastupnica je ukazala i na nejasne i neprecizne prijelazne odredbe u svezi s provedbom zakona. A i one druge - primjerice kaže se kako hrana koja se uvozi u Hrvatsku mora udovoljavati propisima o hrani, a ne kaže se kojim. Ista primjedba stoji i kad je riječ o izvozu hrane.

Da je zakonski prijedlog pisan zbrzdola svjedoči po njenoj tvrdnji i definicija hrane, a i to što se ne predviđa deklariranje mutena (radi oboljelih od celijakije), a i još je dosta toga neodređeno (upućuje se na propise i podzakonske akte).

Nedopustivo je, pak - rekla je Dorica Nikolić - kako se govori o genetski modificiranim organizmima. Prema definiciji iz članka 31. i 83. svaki građanin, poljoprivrednik može proizvoditi genetski modificiranu hranu i prodavati je (to nije nigdje zabranjeno).

Ostane li zakonski tekst takav ne samo da nećemo znati što jedemo već niti što

proizvodimo, naglasila je zastupnica, upozorivši - u svezi s predviđenim da deklaraciju može staviti proizvođač ili onaj tko proizvod pakira - da u Austriji potrošač zna i otkud je but koji kupuje, koja je zemlja njegova podrijetla, gdje je junica nastala, gdje klana, a gdje pakirana. U Hrvatskoj se to ništa ne zna, a i neće se po predloženom propisu - naglasila je.

Iz izlaganja još izdvajamo: upit kako se slažu obećanja o manjoj Vladi i formiranju tolikih agencija (Amerika, primjerice, ima Agenciju za hranu i lijekove i nema Ministarstvo poljoprivrede).

Ispravljajući navod zastupnice Nikolić, **Miroslav Korenika (SDP)** izvijestio je zastupnike da je javne rasprave bilo - osim prezentacije u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva - bilo i u Hrvatskoj gospodarskoj komori, da je bila u nekoliko emisija Hrvatskog radija, a i gospodin Krpina je u ime Kluba zastupnika HDZ-a je spomenuo komentare stručnjaka, dometnuo je. Zastupnik je još dometnuo kako bi prema njezinu izlaganju trebalo zatvoriti sve tržnice u Hrvatskoj, jer se na njima ne bi ništa moglo prodavati.

Rekavši kako se pod firmom "nemojmo sami sebi sprečavati ulazak u Europu uniju, učinom to brzo i jednostavno" ubrzano donose zakoni, **Dario Vukić (HDZ)** je rekao da ih se može donijeti i 150, ali osnovno je pitanje provedbe. Hoće li ti zakoni, kako reče, promijeniti naš mentalitet, podići produktivnost, proizvodnost, približiti nas Europskoj uniji ili producirati kaos. Nekorektno je, osim toga, u izvršnom tijelu pripremati zakon par godina, a od parlamenta očekivati da ga donese hitno.

Nakon osvrta na uvoz hrane (20 posto više nego lani), zastupnik je podsjetio da je Hrvatska potpisnik Svjetske deklaracije i Plana aktivnosti za prehranu, obvezavši se na stvaranje nacionalne prehrane politike i provođenje načela te deklaracije te da je Ministarstvo zdravstva 1999. donijelo Politiku prehrane pa bi bilo logično da je ono predlagatelj zakona.

Rekavši kako je normalno da stručnjaci kontroliraju što ćemo dobiti na police, a što preventivno treba skinuti, ustvrdio je kako kupeu valja osigurati da ne dođe u mogućnost kupiti jeftino, a pogubno za zdravlje. Nameće se, dometnuo je s tim u svezi pitanje kvalitete uvezenih proizvoda iz Njemačke, Italije i Mađarske (iz kojih se najviše uvozi). Svaka bi Vlada,

naglasio je, trebala voditi računa da stanovništvo ima dovoljno sredstava za (kvalitetnu) prehranu, a i da ne bude obasipano jeftinom, nekvalitetnom hranom koja će rezultirati bolestima i na kraju opet opteretiti društvo troškovima.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeća upozorenja i prijedloge: trebalo bi balansirati mala obiteljska gospodarstva - koliko ih je uključeno u sustav PDV-a i zašto ih plaćaju na inpute, što rezultira nekonkurentnošću tih proizvođača na tržištu i još više izvozu; treba voditi računa o visinu stope PDV-a na prehrambene proizvode (u mnogim je zemljama diferencirana i dva-tri puta manja od naših 22 posto).

Ocjenu da diferenciranu stopu zaslužuje i turizam zastupnik je potkrijepio analizom brojčanih pokazatelja, rekavši da je turizam izložen žestokoj konkurenciji zemalja u kojima je PDV 10 posto, i to ne samo za hotelski smještaj već i za restorane, rent-a-car, muzeje, disko klubove i sl. Još je rekao kako se subvencionira i strance (nulta stopa za organizirani dolazak), a porezno se opterećuje domaćeg vlasnika agencija.

Diferencirana bi stopa za hranu, kao primjerice u drugim zemljama - Belgiji (6 i 12 posto), Njemačkoj (7 posto), Grčkoj (8 posto), Španjolskoj (4 i 7 posto), Luksemburgu (3 posto), Nizozemskoj (6 posto), Austriji (10 posto), rezultirala konkurentnošću hrvatskih proizvođača koji bi isporučivali i jeftiniji i kvalitetniji proizvod, posljedica čega bi opet bio manji uvoz hrane.

Izlaganje je zastupnik završio upozorenjem kako Hrvatska nije spremila svoje gospodarstvo, nije spremna za tržišnu utakmicu, za predstojeće otvaranje prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, ukidanju carinskih barijera i otvaranju hrvatskog tržišta hrane. S jedne strane su plasirane milijarde iz zajedničke europske kase u tehnološki napredniju poljoprivredu i marketing, a s druge je mali poljoprivrednik s malim poljoprivrednim posjedom.

Replicirajući, **Dorica Nikolić** je rekla kako nije točno da će zahvaljujući Agenciji za hranu potrošači biti zaštićeni. Jer, primjerice, zabrana stavljanja na tržište nove hrane nije u nadležnosti agencije već ministara. Može se zabraniti stavljanje na tržište genetski modificirane, a i ne mora. Prema tome - naglasila je zastupnica - Agencija ne može ništa zabraniti

ti. Kolega je, dometnula je, vjerojatno mislio na američku agenciju za hranu koja radi posao kako bi on želio, ali ona obavlja posao ministarstva, a ovdje se jedan ili dva ministra mogu nagoditi s proizvođačima i reći da nije ustanovljen rizik pa se može proizvoditi.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Marko Baričević (HSLS)**. Smatra da ne bi smjelo zabranjivati hranjenje GMO hranom, ali da je kao takvu treba deklarirati. Ukazao je jedino na to kako je GMO kukuruz otporan na herbicide i insekte rekavši da postoji opasnost da jat kukuruz sutra postane korov kojeg se neće moći uništiti. Vodimo računa da ne unakazimo okoliš, jer Hrvatska je prelijepa zemlja i krasan vrt, konstatirao je. Ustvrdio je da Hrvatska može biti europski vrt gdje će izletnici doći jesti prirodnu hranu.

Mi u Hrvatskoj nemamo razloga biti nezadovoljni kvalitetom, ukusom i zdravstvenom razinom hrane, obrazložio je zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Osvrnuo se na izlaganje gospodina Baričevića, rekavši da svako korištenje genetski modificirane hrane mora biti odobreno. Ukazao je i na postojanje Pravilnika o deklariranju hrane istaknuvši da on važi za pakiranu kao i za hranu u rinfuzi. Što se tiče kvalitete uvozne hrane, zamjenik ministra je pojasnio da se tu inzistira na odgovornosti svih inspeksijskih službi. Kao razlog što se u zakonu nalazi i hrana za životi-

nje, gospodin Ledić je objasnio da je to iz razloga što je ta hrana uvjet zdravog mesa životinja koje se tom hrane. Kada je riječ o poticanju izvoza zamjenik ministra je rekao da je on veći za 51 posto. Usporedio je to s 1997. godinom kada je, kaže, probijena granica uvoza i kada Hrvatska nije imala ni s kim ugovor o slobodnoj trgovini. Danas naša zemlja ima takav ugovor s 32 zemlje, zaključio je gospodin Ledić.

Time je rasprava zaključena i prešlo se na izjašnjavanje o amandmanima.

AMANDMANI

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankreć** je u ime predlagatelja prihvatio većinu amandmana **Odbora za zakonodavstvo**. Odbijeni amandmani odnosili su se na brisanje članka koji govore o općim načelima na kojima se temelji prehrambeno pravo EU-a, izmjenu članka koji govori o hrani koja se izvozi iz RH, izmjenu članka koji govori o objektima koji se koriste u primarnoj proizvodnji hrane te brisanje članka koji se odnose na odobravanje obavljanja djelatnosti primarne proizvodnje hrane u objektima predviđenima za to.

Amandmani **Kluba zastupnika HSS-a** doživjeli su polovičan uspjeh, dva su prihvaćena, a dva odbijena. Odbijene amandmane Klub je povukao, a odnosili su se na to da u popratnoj dokumentaciji hrane i stočne hrane koja sadrži genetski

modificirane organizme mora stajati koji su to organizmi te na propisivanje mjera neškodljivog uništenja hrane koja sadrži genetski modificirane organizme.

Predstavnik Vlade nije prihvatio potom ni amandmane mr.sc. **Mate Arlovića (SDP)**. Međutim, amandman kojim se predlaže da se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona odredbe članka 14, 15, 16, 17. i 18. Zakona o Državnom inspektoratu prestaju primjenjivati u dijelu koji se odnosi na hranu i hranu za životinje zastupnici su prihvatili većinom glasova.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podnio je amandman kojim je predložio uvođenje novog članka u kaznene odredbe ovog Zakona kojim bi se uvele kazne za onoga tko se bavi proizvodnjom hrane i na takav način postane uzročnikom narušavanja zdravlja ljudi ili pogoršavanja postojeće bolesti neke osobe. Amandman je odbijen, a isti stav imali su i zastupnici prilikom glasanja.

Zastupnici su tada prešli na glasanje i većinom glasova (71 "za", 13 "protiv" i 3 "suzdržana") donesen je Zakon o hrani zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo donesen je i zaključak kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta ovog Zakona prije objave u "Narodnim novinama".

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

Svi postupci - hitne naravi

Hrvatski sabor donio je ovaj zakon većinom glasova - u tekstu predlagatelja korigiranom s petnaest amandmana. Učinjeno je to uz većinsku podršku predložene tekstu Vlade RH, ali se u raspravi čuo i zahtjev (iz dijela oporbe) da tekst ide u treće čitanje jer se, kako je naglašeno, odlučuje brzopleto i o nedorađenim zakonskim rješenjima. Na to je, među ostalim, odgovoreno upozorenjem kako bi odlaganjem donošenja zakona

nastao "zrakoprazan prostor" - nasilje "izvađeno" iz Obiteljskog zakona ne bi moglo biti u međuvremenu sankcionirano.

Recimo i kako je nasilje u obitelji definirano - kao: svaka primjena fizičke sile ili psihičke prisile na integritet osobe; svako drugo postupanje jednog člana obitelji koje može prouzročiti ili izazvati opasnost da će prouzročiti fizičku ili psihičku bol; prouzročenje osjećaja straha ili osobne ugroženosti

ili povrede dostojanstva; fizički napad, bez obzira da li je nastupila tjelesna ozljeda ili ne; verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrdnim nazivima i drugi načini grubog uznemiravanja; spolno uznemiravanje; uhodjenje i svi drugi načini uznemiravanja; potpuna izolacija ili ograničavanje slobode kretanja ili komuniciranja s trećim osobama, oštećenje ili uništenje imovine, ili pokušaj da se to učini.

Valja reći da su svi postupci prema ovom zakonu - hitne naravi, da se nasilnik koji ne postupi prema izrečenoj mjeri kažnjava novčanom kaznom ne manjom od 3000 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 40 dana te da će, ako ne izvijeste o nasilju za koje saznavaju u obavljanju svoje dužnosti prekršajno biti kažnjeni: zdravstveni djelatnik, djelatnik socijalne skrbi, psiholog, socijalni radnik i pedagog te djelatnik odgojno-obrazovne ustanove.

Naglasimo još uvodno kako je predlagatelj ostao pri stajalištu da je pravo na život važnije od prava vlasništva pa nisu uvažena upozorenja kako se udaljavanjem iz stambenog prostora krše ustavna prava nasilnika.

O PRIJEDLOGU

Od prava vlasništva važnije pravo na život

Evo što je o razlikama između Prijedloga i Konačnog prijedloga uvodno rekao mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministricе pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, nakon što je zastupnike izvijestio da je uvažena većina primjedbi iz prvog čitanja.

Zaštitne mjere: obvezan psihosocijalni tretman, zabrana približavanja žrtvi nasilja, zabrana uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju, mjera udaljenja iz stambenog prostora, mjera osiguranja zaštite osobe izložene nasilju te mjera obveznog liječenja od ovisnosti i oduzimanja predmeta namijenjenog ili uporabljenog u počinjenju prekršaja.

Izričito se, ponajprije, utvrđuje kako se na prekršaj iz područja zaštite obitelji primjenjuju postupovne odredbe iz Zakona o prekršajima. Izraz "obiteljska ili izvanbračna veza" zamijenjen je boljim izričajem "obiteljska ili izvanbračna zajednica, a izraz "zajedničko dijete" izrazom "zaje-

dnička djeca". Predlagatelj je uvažio upozorenje iz prvog čitanja kako je besmisleno govoriti o pristanku žrtve kad je riječ o spolnom uznemiravanju pa je brisan i taj izraz. Umjesto o psihoterapijskom i psihijatrijskom liječenju govori se o psihosocijalnom tretmanu, što - naglasio je zamjenik ministricе - omogućuje uključivanje daleko većeg broja stručnjaka. U Konačnom prijedlogu se, nadalje, precizira po koje se to (nužne) stvari može vratiti osoba koju obiteljski nasilnik istjera iz stambenog prostora.

Proširen je krug osoba koje su dužne prijaviti nasilje za koje saznavaju obavljajući profesionalnu ili službenu dužnost. Kao nerazumljiva i neprimjenjiva, iz zakonskog je prijedloga brisana sveobuhvatna mjera u kojoj su se navodili svi oblici zaštite, a predlagatelj je i nomotehnički poboljšao cijeli tekst.

Nisu uvaženi sljedeći zahtjevi: da se nasilje u obitelji tretira kao kazneno djelo (u Kaznenom zakonu već postoji članak o nasilničkom ponašanju u obitelji); da se, kako je zahtijevano, jasnije precizira krug osoba koje čine obitelj (predlagatelj smatra da je to učinjeno); da krug osoba koje čine obitelj u smislu zbog zakona obuhvaća samo one koji žive zajedno (nasilje se događa i između onih članova obitelji koji ne žive zajedno).

Unatoč upozorenju kako se udaljenjem nasilnika iz prostora krše njegova ustavna prava predlagatelj je ostao pri prijašnjem stajalištu da je od prava vlasništva važnije pravo na život, a u svezi s upozorenjima o preblagim kaznama odgovorio kako se držao općeg maksimuma novčane kazne određenog Zakonom o prekršajima. To nije organski zakon niti viši od nekog drugoga, ali se ocjenjuje da baš u ovom posebnom slučaju - zaštite od nasilja u obitelji - nema potrebe odstupati od njegovih općih odredbi, rekao je zamjenik ministricе pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

RADNA TIJELA AMANDMANI

Pet amandmana pravno-tehničke naravi podnio je **Odbor za zakonodavstvo**.

Odbor za ravnopravnost spolova (zainteresirano radno tijelo) podnio ih je deset. U raspravi je istaknuto je da članak. 4, koji propisuje oblike nasilja u obitelji, ne propisuje i mjerila na teme-

lju kojih će se diferencirati kaznena od prekršajne odgovornosti. Neprijeporno je da je obiteljsko nasilje u porastu te da su žrtve najčešće djeca, žene i starije i nemoćne osobe, stoga je od iznimne važnosti Zakonom zaštititi žrtve nasilj

Bez primjedbi Konačni prijedlog je podržao **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**. Njegovi su članovi ocijenili da je tekst poboljšan u odnosu na prvo čitanje te da su značajno poboljšane odredbe o zaštitnim mjerama i zaključili da je nužna široka edukacija kako bi se promijenilo tolerantno ponašanje prema nasilju i spriječilo pasivno ponašanje žrtava, u čemu značajnu ulogu imaju i mediji.

Članovi **Odbora za pravosuđe** ocijenili su da je Konačni prijedlog svojim sadržajem, a i zbog nedorađenosti predloženih rješenja, manje kvalitetan od teksta o kojem se raspravljalo u prvom čitanju. Iz tih razloga upozoreno je kako se donošenjem ovakvog zakona ne bi mogli ostvariti ciljevi koje bi zakon trebao postići te da je nužna bitna intervencija i dodatni napor za znatno poboljšanje predloženog teksta. Jedna od najznačajnijih primjedbi je kako je rješenje da se predviđena zaštitna mjera iz članka 7. može početi primjenjivati tek od pravomoćnosti rješenja o prekršaju - u potpunoj suprotnosti s intencijom Zakona da pruži žurnu i efikasnu zaštitu ugroženima nasiljem, odmah i neposredno nakon štetnog događaja. Jednoglasno je stoga predloženo da se provede postupak trećeg čitanja, s tim da predlagatelj kod izrade Konačnog prijedloga u obzir uzme sve primjedbe i prijedloge iz rasprave.

Odbor za obitelj, mladež i šport podržao je Konačni prijedlog bez amandmana. U raspravi je rečeno kako je nužno zakon dosljedno provoditi, jer se stanje mora popraviti te da bi znatno veću pozornost trebalo pokloniti edukaciji, a i podići razinu efikasnosti funkcioniranja institucija sustava. Predlagatelju je zamjereno što je ostao kod predloženih novčanih kazni te ponovno izražen strah da bi teret visokih novčanih kazni u stvarnosti mogli snositi podjednako nasilnik i žrtva obiteljskog nasilja. Sjednici prisutna predstavница nevladine udruge O-zona usprotivila se donošenju zakona, istaknuvši da gomilanje propisa stvara pravnu zbrku te otežava provođenje zakona. Stajalište je udruge da nasilje nad ženama ne može biti regulirano

prekršajnim pravom već da je to povreda ljudskih prava koju treba regulirati kroz kazneno zakonodavstvo.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina podržao je Konačni prijedlog uz dva upozorenje: predloženo nije usklađeno s tekstem Konačnog prijedloga obiteljskog zakona (također u saborskoj proceduri); i dalje se predlaže da se nasilje u obitelji uglavnom sankcionira prekršajno, a praksa je pokazala da je to bio jedan od značajnih razloga za ponavljanje nasilja. Tu je i ocjena, s obzirom na spomenuto, po mišljenju većine članova Odbora, neće se poboljšati zaštita žrtava nasilja, što bi trebala biti temeljna svrha zakona.

OSTALI AMANDMANI

Samo zatvorska kazna ako...

Klub zastupnika Hrvatskog bloka podnio je dva amandmana. Prvim je predložio da se samo zatvorska kazna može odrediti nasilniku ukoliko član obitelji koji počinil nasilje dijeli kućanstvo s osobom nad kojom je počinjeno djelo ili ukoliko bi izrečena novčana kazna nanijela štetu osobi nad kojom je počinjeno djelo nasilja. U svezi s tim je i amandman na članak 17, za koji je predložena izmjena stavka 2. tako da glasi: "Osoba koja ne postupi prema izrečenoj zaštitnoj mjeri kaznit će se kaznom zatvora do 40 dana".

RASPRAVA

Nakon što je zamjenik ministrice pravosuđa mr.sc. **Miljenko Kovač** objasnio razlike između Prijedloga i Konačnog prijedloga, uslijedila su izlaganja predstavnika radnih tijela: **Ive Fabijanića** (Odbor za ravnopravnost spolova) i **Sonje Borovčak** (Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo).

U treće čitanje

Klub Hrvatske demokratske zajednice (predstavnik - **Jadranka Kosor**) predložio je da Konačni prijedlog ide u treće čitanje jer nije doraden, a i zbog ozbiljnih primjedbi na neka rješenja. Njegovim zastupnici su ponajprije upozorili da je rješenje iz članka 7 (primjena zaštitnih mjera tek po pravomoćnosti rješenja)

suprotno temeljnoj intenciji zakonskog prijedloga - da se žrtvu zaštiti odmah nakon što se dogodi nasilje. Tu je zatim prigovor na definiciju obitelji - trebalo bi je uskladiti s pratećim zakonima, primjerice Obiteljskim zakonom.

Ovaj klub je još: upozorio da je nasilje i kad se obitelj financijski ne pomaže (ne plaćaju niti režije); predložio da bi za nasilnike-recidiviste trebalo predvidjeti (samo) najveću moguću kaznu zatvora; zatražio od Vlade da, ako to već nije učinila, pomogne u saniranju troškova automotivne ženske kuće u Zagrebu.

Konačni prijedlog poslati u treće čitanje jer nije doraden, a i zbog ozbiljnih primjedbi na neka rješenja.

Obrazlažući stav svoga kluba, zastupnica je najprije naglasila kako najčešće stradavaju žene, ali su zapravo djeca najveća žrtva, jer odrasla u obitelji nasilnika nasilje doživljava kao normalno ozračje - nasilje, naime, generira nasilje. Nakon što je rekla kako je najgore kad se žene i djeca nemaju kamo skloniti ona se osvrnula na slučaj "poznatog intelektualca" rekavši kako u njegovu stilu: "Pa što, samo sam je jednom udario po ustima" razmišlja nemali broj muškaraca.

Ozbiljnost problema zastupnica je ilustrirala brojčanim pokazateljima: ilustrirala ozbiljnost problema - u 80 posto slučajeva za ozljede i smrt žena krivi su muževi; dvije od pet žena su seksualno zlostavljano; više od 98 posto žrtava seksualnog nasilja su žene; seksualno je zlostavljana 4,4 posto dječaka i 3,6 posto djevojčica do 12 godina; svakih 15 minuta strada jedna žena.

Jadranka Kosor još je podsjetila da je upravo na inicijativu Kluba zastupnika HDZ-a silovanje u braku uneseno kao kazneno djelo.

Milanka Opačić (SDP) javila se radi ispravka netočnog navoda, upozorivši zastupnicu da je Odbor za ravnopravnost predložio amandmane zahvaljujući kojima će se moći izreći zaštitna mjera prije završetka prekršajnog postupka. Uz to je još skrenula pozornost na to da bi u slučaju trećeg čitanja nastao zrakoprazan prostor bez sankcija za nasilje u obite-

lji (s obzirom na to da više ne postoji mogućnost zaštite prema Obiteljskom zakonu).

Podrobnije razraditi zaštitne mjere

U ime **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka**, **Krunoslav Gašparić** je podržao Konačni prijedlog kao nužnost i obvezu, naglasivši kako potrebu donošenja pojačava "vrlo eksploatirani slučaj kvazieuropjca" te zatim ukazao na sve što bi, po ocjeni tog Kluba, moglo otežati primjenu zakona. Uz upit je li dovoljno samo izdvojiti problem nasilja iz Obiteljskog zakona, zastupnik je upozorio da su se od prvog čitanja promijenile samo kazne i oštrina zaštitnih mjera, ali da mjere udaljevanja nasilnika, zabrana prilaženja, liječenje, lišavanja slobode (do tri mjeseca) nisu detaljno razradene. Zastupnici Kluba ne dvoje o sposobnosti ministra unutarnjih poslova, koji je ovlašten za način njihove provedbe ukazuju da je upravo način provedbe najvažniji dio pomoći države žrtvama nasilja.

Najveći nedostatak zakona i dokaz brzopletosti u njegovu donošenju jesu predviđene kazne. Naime, u velikoj većini slučajeva nasilnik i žrtva su djelatnici istog kućanstva pa će novčana kazna za nasilnike predstavljati neposrednu štetu za žrtvu, što je još jedan motiv manje za prijavu nasilja.

Najvećim nedostatkom zakona i dokazom brzopletosti u njegovu donošenju smatra predviđene kazne, rekao je zastupnik, podsjetivši da je još kod prvog čitanja upozoravao na upitnu provedivost izricanja novčane kazne nasilniku. Naime, u velikoj većini slučajeva nasilnik i žrtva su djelatnici istog kućanstva pa će novčana kazna za nasilnike predstavljati neposrednu štetu za žrtvu (još jedan motiv manje za prijavu nasilja). Zbog toga je Klub zastupnika Hrvatskog bloka i podnio (prikazani) amandman.

Iz izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako su psihološke barijere žrtava nasi-

lja najveći problem te da kako se objašnjenje pasivnosti žrtve nasilja u velikoj mjeri može objasniti usađenim tradicionalnim vrijednostima hrvatskog društva (sram da se prizna problem unutar vlastite obitelji).

Predvidjeti i rehabilitaciju nasilnika

Predstavnik Kluba zastupnika HSLs-a, **Želimir Janjić** započeo je izlaganje usporednim brojčanim pokazateljima za 1991. i 2000. koji svjedoče o povećanju broja kaznenih djela: kaznenim djelima protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (sa 43 na 426); protiv braka, obitelji mladeži (sa 187 na 598) te, za 1991. i 2001, u stanju socijalne zaštitne potrebe zbog roditeljskog zlostavljanja ili zanemarivanja (sa 3557 na 5437).

Kazne će imati vrlo ograničen preventivni učinak ako nasilnik bude samo kažnjen, a ne i rehabilitiran.

On je zatim ustvrdio kako i siromaštvo generira nasilje (da je posljedica i nezadovoljstva zbog nezaposlenosti, zbog niskog standarda) te kako prevencija može biti i povećanje broja zaposlenih. Zastupnici toga kluba smatraju da bi u sprečavanju nasilja dosta mogli pomoći školski programi te mediji, ukazuju da bi trebalo više (materijalno) podržati nevladine udruge i to u cijeloj Republici.

Klub zastupnika HSLs-a je upozorio: da treba dijeliti nasilje od uobičajenih mjera roditeljskog nadzora (da ne bi redoviti roditeljski nadzor, primjerice zabrana večernjeg izlaska, bio proglašen nasiljem); da je potrebna edukacija svih koji će zakon provoditi, napose policije. Nakon upita - hoće li predviđene kazne i zaštitne mjere sprječiti ili razbjesniti nasilnika, predstavnik HSLs-a izjavio kako bi daleko bolje rezultate moglo dati dugoročno psihološko savjetovanje i druge rehabilitacijske mjere nego kratke, intenzivne mjere poput uhićenja i kratke zatvorske ili novčane kazne. Zastupnici HSLs-a smatraju da će kazne imati vrlo ograničen preventivni učinak ako nasil-

nik bude samo kažnjen, a ne i rehabilitiran. Još su upozorili kako se ne bi smjelo dogoditi da u sklopu zaštite od nasilnika zapravo bude (policijskom pratnjom dok izlazi iz stambenog prostora) obilježena osoba izložena nasilju.

Nikada se nećemo osloboditi nasilja u obitelji ako...

U ime Kluba zastupnika HSS-a, **Marijana Petir** je najprije navela slučajeve poznatih nasilnika koji, kako reče, batinama poručuju da vole. Među njima su: bivši reprezentativac novčano kažnjen (i on i žena poslije tvrdili kako su mediji prenapuhali stvar); poznati zagrebački odvjetnik (žena mu nedavno ambulantly obrađena); poznati poduzetnik (na vidjelo - u brakorazvodnoj parnici).

Uz zlostavljače tu su i oni koji šute, ne obazirući se na viku i plač iz susjednog stana, okretanje glave od tuđih problema rezultira novim nasilnicima i u obitelji i u društvu - rekla je zastupnica, dometnuvši kako rijetkost nije ni ravnodušno i neljudsko držanje službenika dužnih da pomognu u suzbijanju nasilja u obitelji (liječnici, primjerice, izbjegavaju izvještavati o pojavama nasilja, a socijalne službe ne interveniraju).

Liječnici izbjegavaju izvještavati o pojavama nasilja, a socijalne službe ne interveniraju.

Nakon pohvale uvođenju programa prepoznavanja i suzbijanja svih oblika nasilja, predstavnica HSS je podastrla na pokazatelje koji svjedoče o ozbiljnosti problema nasilja u obitelji. Prema policijskim evidencijama najčešći oblik nasilja je bračno nasilje (oko 90 posto zlostavljanja su žene, a zatim slijede djeca) i upravo u obiteljima se događaju teška, trajna i okrutna nasilja koja ostaju nepoznata čak i kod fatalnih ishoda. Žrtve rijetko prosveduju jer - ili ne poznaju svoja prava ili se prepuste sudbini ili ovisnosti. A i dalje postoji zabluda kako je ekstremno nasilje rijetka pojava te da se uglavnom događa u problematičnim obiteljima i povezuje se s lošim ekonomskim prilikama, poremećajima ponašanja i alkoholizmom. Kod nasilja, međutim - naglasila

je **Marijana Petir** - ograničavajuću ulogu nema ekonomski ni socijalni status, a niti spol, dob, rasa ili nacionalnost.

Ove pokazatelje zastupnica je potkrijepila brojčanim podacima (podaci MUP-a): u 2001. ubijene su 22 žene te pokušano ubojstvo njih 45; 232 su zadobile teške tjelesne ozljede, a 455 ih je prijavilo seksualno nasilje; u 2002. je policija prosječno dnevno evidentirala 15 žena žrtava obiteljskog nasilja (svakih sat i pol); u 2003. je dnevno podnošeno prosječno 17 prekršajnih, a tjedno 10 kaznenih prijava - od toga je u više od 50 posto slučajeva žrtva supruga, a nasilnik suprug, dok je u 20 posto slučajeva nasilnik otac, a žrtva kćer.

Obiteljsko nasilje regulirano je kroz 5 zakona, ali nijedan po ocjeni HSS-a ne zadovoljava u potpunosti kriterije promicanja jednakosti žena. Dodatni je problem što je obiteljsko nasilje definirano i kao prekršaj i kao kazneno djelo pa će policija arbitrarno odlučivati koju vrstu prijave poduprijeti - upozorila je **Marijana Petir**. S obzirom na to da zakonodavac kriterij za razlikovanje vidi u razmjerima i težini štete s pravom se, naglasila je, neke udruge za ženska prava pitaju koje će silovanje biti prekršaj, a koje kazneno djelo.

Uz ocjenu da je Konačni prijedlog bolji od prijedloga, Klub zastupnika HSS-a je ukazao da je zaštitne mjere trebalo odrediti u trajanju ne manjem od tri mjeseca, s tim da se za nasilnike koji ponavljaju nasilje odredi samo kazna zatvora.

Nakon upozorenja kako se danas prima duplo više poziva za intervenciju zbog nasilja u obitelji nego 1997 (što svjedoči i o većem angažiranju nadležnih) i podataka da svaka četvrta djevojčica i četvrti dječak dožive neki oblik seksualnog zlostavljanja do 18. godine te da je više od 50 posto nasilja nad starijim osobama psihičko nasilje (uz ekonomsko), predstavnica HSS-a založila se za otvaranje obiteljskih savjetovališta, gdje će se uvijek moći dobiti podrška u borbi protiv nasilja u kući. Bračni partneri trebaju stručnjake koji će ih naučiti međusobnoj konverzaciji i prilagođavanju, nasilje treba onemogućiti kroz odgoj, treba potaknuti javnost i žrtve na suradnju - rekla je **Marijana Petir**, zaključivši izlaganje citiranjem dr. Brajše: "Obitelj je još uvijek jedina i najbolja tvornica ljudi, ali nažalost iz nje sve više izlaze poluproizvodi koje dovršavaju oni koji im žele najmanje dobra i sreće.

Nema demokracije u društvu ako je ne osiguramo u našim brakovima i obiteljima. Nema demokracije odraslih ako je ne osiguramo za našu djecu. Nikada se nećemo osloboditi nasilja u društvu ako ga prvo uklonimo iz naših obitelji.”

Dvije dodatne zaštitne mjere

Milanka Opačić obrazložila je stav Kluba zastupnika SDP-a, jednog od klubova koji je inicirao donošenje posebnog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji koji je, kako reče, i svojevrsna društvena poruka da se nasilje više neće tolerirati odnosno proći nekažnjeno. Drugom verzijom zakonskog teksta nisu pretjerano zadovoljni pa su intervenirali kroz odbore amandmanima.

Predvidjeti dvije dodatne zaštitne mjere - obvezu liječenja od ovisnosti i oduzimanja predmeta namijenjenog počinjenju prekršaja.

Njihova predstavnica je rekla da je dobro da su nadležni prekršajni sudovi jer su mnogo brži i imaju vrlo malo zastara, a i amandmanima se predlaže da svi postupci budu hitne naravi. Klub se založio za prekršajnu odgovornost osoba koje su dužne prijaviti nasilje; predložio da se precizira kako su i članovi obitelji (ne samo - obitelj) ugroženi nasiljem; te predložio dvije dodatne zaštitne mjere - obvezu liječenja od ovisnosti i oduzimanja predmeta namijenjenog počinjenju prekršaja.

U ime SDP-a zastupnik je podržao zakonsko rješenje da sud u roku 48 sati mora reagirati te obveznu (isključivu) kaznu zatvora u slučaju da se prekrši zaštitna mjera (jasna poruka zlostavljačima da ne smiju ponoviti nasilje). Ukazao je zatim na posljedice toga što država nije dosad adekvatno štitila žrtve zlostavljanja, zbog čega je jedan broj žena na izdržavanju kazne zbog ubojstva muža (svojevrsna samoobrana od dugogodišnjeg zlostavljanja), a djeca nerijetko smještena po domovima.

Na kraju je slijedilo upozorenje - ne donese li se zakon sada ostatak će zrako-

prazan prostor jer će nasilje u obitelji biti zakonski nepokriveno.

Sankcionirati i ekonomsko i duhovno nasilje

Klub zastupnika Libre podržao je Konačni prijedlog, s tim da je njihov predstavnik (dr. **Vilim Herman**) uvodno upozorio da se ovaj zakon mora donijeti i stoga što je riječ o obvezi Hrvatske koja je potpisnica Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena te Konvencije o pravima djeteta, koje obvezuju da se u pozitivno zakonodavstvo ugradi zaštita od svih oblika nasilja pa time i zaštita od nasilja u obitelji. On je zatim iznio sljedeća dva podatka o, kako reče, šokantnim podacima iz svakidašnjeg života: svakih sat i pol u Hrvatskoj je pretučena jedna žena; trećina seksualnih zlostavljača djece su njihovi roditelji (samo u 2001. ih je prijavljeno 7400).

Ustvrdiše kako su mnoge žrtve nasilja zarobljenici svoga doma, bez prijatelja ili poznatih, s nedovoljnim brojem prijatelja, odvojene od obitelji, bez financijskih sredstava, zastupnik je rekao kako žrtve ostaju sa zlostavljačem najčešće zbog negativnog stava i nepovjerenja društva odsustva podrške, samozavaravanja ili odgoja. Podsjetio je zatim kako je nasilje nad "svojom" ženom (kao vlasništvom) društvo dugo toleriralo kao prihvatljiv oblik ponašanja.

Osnovno pitanje na koje treba odgovoriti zakon jest - kako pomoći žrtvi nasilja, kako joj osigurati smještaj nakon što napusti svoj dom.

Predstavnik Kluba zastupnika Libre upozorio je kako je osnovno pitanje na koje treba odgovoriti zakon - kako pomoći žrtvi nasilja, kako im osigurati smještaj nakon što napuste svoj dom. Uslijedili su sljedeći prijedlozi i ocjene te upiti: u definiciju nasilja uvrstiti ekonomsko i duhovno nasilje; pooštriti kazne (najniža kazna - 50 tisuća kuna) za počinjenje nasilja i njegovo neprijavlivanje i usuglasiti to sa Zakonom o prekršajima (kojim je za fizičku osobu

predviđen maksimum od 10 tisuća), a ako to zasad nije moguće povećati barem minimalnu kaznu; osim spremnosti kolike su mogućnosti za provedbu zakona (da ne ostane povelja dobrih namjera ili politička deklaracija); s edukacijom o nasilju započeti još u dječjem vrtiću; potrebno je uskladiti ovaj i Zakon o obiteljskom nasilju jer će pravne proturječnosti onemogućiti provedbu zakona.

Kazneni progon efikasnije odvraća od nasilja

Izlaganje u ime **Kluba zastupnika LS-a Tibor Santo** započeo je upozorenjem kako samo usvajanje zakona neće preko noći, a niti bezbolno, promijeniti situaciju, ali da će sankcije prisiliti institucije na postupanje. Vjeruju, dometnuo je, da će se s vremenom promijeniti i klima u društvu.

Zastupnik je: upozorio, kao - podsjetio je - i udruge za ženska ljudska prava, na nedovoljno jasnu distinkciju i kriterije temeljem kojih će organi kaznenog gonjenja odlučivati kada je riječ o prekršajnom a kada o kaznenom djelu; rekao da LS smatra kako kazneni progon efikasnije odvraća nasilnike od ponavljanja nasilništva; ukazao na nesklad rješenja iz ovog i Obiteljskog zakona (moglo bi se dogoditi da roditelji provođenjem obveze nadzora nad kretanjem djece u noćnim satima dođu pod udar članka 4. Zakona o zaštiti od nasilja); upozorio - kao i ženske udruge - da Konačnim prijedlogom još nije osigurana intencija zakona - brzo uklanjanje zlostavljača od zlostavljanih (predložene mjere nastupaju tek poslije pravomoćnih presuda prekršajnih sudova).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upozorenje kako iskustvo grupa za ženska ljudska prava potvrđuju da je uglavnom riječ o nasilju s uporabom oružja i nanošenjem teških ozljeda, zbog čega je važno da organi gonjenja imaju više obvezujućeg, a manje diskrecionog prava postupanja.

Ovime su okončana izlaganja predstavnika klubova. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministricе pravosuđa, izvijestio je zastupnike o tiskarskoj grešci u članku 4 (umjesto "potpuna" izolacija treba stajati "protupravna" izolacija).

Novčanom kaznom se neimaštvo povećava, a uzroci nasilja produbljuju

Ustvrdivši kako su namjere predlagatelja nesumnjivo plemenite **Drago Krpina (HDZ)** je rekao da ipak dvoji o dosezima ciljeva zakona. Obrazloženje - nasilje u obiteljima ima dublje uzroke, izvore i razloge, a njima se zakonski prijedlog ne bavi već samo represivnim pristupom - zapriječenim kaznama - pokušava spriječiti posljedice.

Nasilje u obiteljima ima dublje uzroke, izvore i razloge, a njima se zakonski prijedlog ne bavi već samo represivnim pristupom - zapriječenim kaznama - pokušava spriječiti posljedice.

Izvori nasilja su, po ocjeni zastupnika, u posvemašnjoj moralnoj dekadenciji suvremenog društva i posvemašnjoj relativizaciji moralnih i etičkih vrijednosti u društvu.

On, nadalje, smatra da nije prihvatljivo nasilje u obitelji svesti samo na prekršajnu razinu, članku 4. zamjera zbog nepreciznih formulacija (primjerice "spolno uznemiravanje" može biti korišteno kao

alibi za eventualno traženje rastave braka). Zloupotrijebljena bi, po njegovoj ocjeni, mogla biti i formulacija o uhođenju. Je li, pita uhođenje ako roditelj prati svoje dijete zato što sumnja da namjerava kupiti drogu.

Zastupnik, nadalje, neprihvatljivima ocjenjuje zapriječene novčane kazne, uz prijedlog da se od njih odustane (neće li neimaština biti još povećana, a uzroci nasilja još produbljeni?). Povodom određenja (iz članka 14) da se zaštitne mjere mogu izreći na zahtjev osobe izložene nasilju, Krpina je upozorio da bi trebalo najprije utvrditi da se nasilje zaista dogodilo (jer su moguće zloporabe). Povodom predviđenih kazni zatvora zastupnik je upitao - što ako je, primjerice, riječ o 60 dana zatvora ili se izgubi radno mjesto - kakve će posljedice nastupiti za tu obitelj.

Izvori nasilja su u posvemašnjoj moralnoj dekadenciji suvremenog društva i posvemašnjoj relativizaciji moralnih i etičkih vrijednosti u društvu.

Najbolja brana nasilju, po ocjeni zastupnika, jesu moralne i etičke vrijednosti koje valja utkati u odgojno-obrazovni sustav, ne samo u škole već i u druge

institucije te u medije (spomenuo je s tim u svezi, po njegovoj ocjeni, znakovit primjer - urednica Vijeća HRT-a je prije pet godina ocijenila da bi u programima HTV-a trebalo biti više programa sa sadržajima nasilja i erotike ("čitaj - pornografije", dometnuo je).

Izlaganje je Drago Krpina završio napomenom kako je neobično da najveću zabrinutost zbog nasilja u obitelji iskazuju oni koji su se oštro protivili uvođenju vjeronauka u vrtiće i u škole, a vjeronauk je jedan od oblika edukacije protiv nasilja, a za ljubav, solidarnost, toleranciju i uvažavanje među ljudima, osobito u obitelji.

Hrvatski sabor prihvatio je **Konačni prijedlog zakona sa 74 glasa "za" i 8 "suzdržano", korigiravši Konačni prijedlog usvojenim amandmanima. Od njih sedamanest odbijeni su: (glasovanjem) dva amandmana Kluba zastupnika Hrvatskog bloka. Predstavnik predlagatelja, Miljenko Kovač rekao je da je doista riječ o teškom problemu te da je razumljivo kako će stradati obitelj ako je novčano kažnjen njezin (nasilan) član, ali da bi u slučaju prihvaćanja predloženih amandmana - na članke 15. i 17 - preostala samo zatvorska kazna. I u tom slučaju je obitelj oštećena jer član obitelji ne zaraduje. Stoga je bolje prepustiti sudu da procijeni svaki pojedini slučaj.**

J.R.

34 - IZVANREDNA - SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Viša razina zaštite

Ovaj je zakon izglasan većinom glasova, u tekstu predlagatelja i s prihvaćenim amandmanima, najvećim dijelom Odbora za socijalnu politiku i zdravstvo. Na tvrdnju predlagatelja kako će se donošenjem ovog zakona zaštita bolesnika podići na višu razinu zastupnici su i u drugom čitanju, iako dijelom zadovoljni uvažavanjem njihove

vih upozorenja iz prvog čitanja, opet odgovorili primjedbama (amandmanima), među ostalim: zahtjevima da se omogući formiranje više od jednog doma zdravlja po županiji, ocjenom da se sustav zdravstva potpuno narušava mogućnošću da i trgovačka društva mogu osnivati zdravstvene djelatnosti (uključujući specijalne bolnice),

zamjerkom zbog predloženog formiranja Nacionalnog zavoda za mentalno zdravlje te tvrdnjom kako nije logično da cijenu zdravstvenih usluga za poslove privatne prakse u kojima nije ugovoren zdravstveni radnik utvrđuje nadležna komora u okolnostima slobodnog tržišta i slobodnog formiranja cijena.

O PRIJEDLOGU

Bolje definiran sadržaj rada domova zdravlja

Mr.sc. **Andro Vlahušić**, ministar zdravstva upoznao je zastupnike s razlikama između Prijedloga i Konačnog prijedloga. Tu je, ponajprije, prijedlog da se formira Nacionalni zavod za mentalno zdravlje. U prvom je čitanju bilo predviđeno da se briga o njemu vodi po domovima zdravlja, ali je tada zaključeno da je mentalno zdravlje veliki nacionalni problem i da brigu treba podići na višu razinu, formiranjem Nacionalnog zavoda.

Riješeno je, također, pitanje transfuzijske djelatnosti koja nije više u isključivoj nadležnosti Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu, nego može obavljati i na regionalnoj razini te u općim bolnicama.

Kad je riječ o pitanju primarne zdravstvene zaštite, ginekologije i pedijatrije, pedijatrija i ginekologija su primarna zdravstvena zaštita. Zaštita žena, predškolske djece i dojenčadi u primarnoj je zdravstvenoj zaštiti. Konačnim prijedlogom uvaženi su i stavovi Nacionalnoga znanstvenog vijeća.

Donošenjem ovog zakona će se zaštita hrvatskih građana, bolesnika podići na višu razinu jer je riješen i problem stručnog i inspekcijanskog nadzora. Za stručni nadzor su primarno zadužene komore, a za inspekcijanski nadzor Ministarstvo zdravstva. Bolje je regulirano pitanje medicinske dokumentacije i druga pitanja.

Kad je riječ o domovima zdravlja, osim što je predviđeno da svaka županija ima jedan bolje je definiran sadržaj njihova rada.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podržao je zakonski prijedlog uz jedan amandman.

Njime se utvrđuje da se danom stupanja na snagu ovoga zakona prestaju primjenjivati odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Narodne novine", brojevi 75/93, 55/96, 1/97 - pročišćeni tekst, 111/97, 95/00. i 129/00.) u dijelu u kojemu su u suprotnosti s ovim Zakonom te da Zakon prestaje važiti 1. srpnja 2004. Obrazloženje - Nije moguće na neodređen način utvrditi prestanak važenja Zakona o zdravstvenoj zaštiti i to tako da

neke odredbe prestaju važiti stupanjem na snagu osnovne mreže zdravstvene djelatnosti, stupanjem na snagu drugog zakona, početkom rada državnog zavoda, kako to navodi predlagatelj.

Mogućnost da trgovačka društva mogu obavljati zdravstvene djelatnosti, uključujući i specijalne bolnice, potpuno narušava dosadašnji sustav zdravstva. Potpuno je nepregledno i nejasno u kakvom bi odnosu bile zdravstvene djelatnosti trgovačkog društva s ukupnim zdravstvenim sustavom.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podržao je Konačni prijedlog, kao matično radno tijelo. U raspravi je istaknuto da je tekst Konačnog prijedloga zakona znatno poboljšana, te da je prihvaćen veći broj primjedbi ovog Odbora iskazan prilikom rasprave u prvom čitanju. Tako je sada određeno da transfuzijsku djelatnost obavljaju, uz Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu i jedinice transfuzijske medicine u bolnicama čime je usvojen regionalni princip organizacije transfuzijske službe. Status zdravstvenih suradnika koji obavljaju visoko specijalizirane poslove dopunjen je člankom 123. zakonskog prijedloga kojim se uređuje sadržaj i način njihovog stručnog usavršavanja. Ugrađene su odredbe o Hrvatskom zavodu za mentalno zdravlje, uvažavajući mišljenje ovog Odbora vezano uz potrebu osnivanja nacionalne institucije za mentalno zdravlje.

No, kako je istaknuto u opširnoj raspravi, i dalje ostaju primjedbe na određena rješenja, koje bi, po mišljenju članova Odbora, znatno popravile tekst Zakona. Primjedbe se prije svega odnose na novu koncepciju uspostave jedinstvene uprave doma zdravlja na razini županije, odnosno tri doma zdravlja za potrebe Grada Zagreba. Ovu koncepciju Odbor u cijelosti podržava, budući da se radi o racionalizaciji uprave doma zdravlja, koja ima sve manje ovlasti, jer je veliki dio djelatnosti u domovima zdravlja privatiziran. Ipak, pritom i dalje se ističe specifičan

položaj pojedinih županija, s obzirom na njihovu prometnu povezanost, geografska obilježja, broj stanovnika i dr. Sve ove činjenice treba uzeti u obzir, te ostaviti mogućnost osnivanja jednog ili dva doma zdravlja u određenim županijama.

Ukazavši predlagatelju na nedostatak osnovne mreže ginekološke djelatnosti, na to da bi trebalo riješiti pitanje djelatnosti trgovačkih društava, odnosno obvezu zaštite javno zdravstvenih ustanova od mogućnosti privatizacije djela njihovih poslova, na pitanje određivanja cijene rada zdravstvenih radnika zaposlenih u zdravstvenim ustanovama, koji obavljaju poslove u svojoj struci izvan punog radnog vremena, članovi Odbora predložili su 16 amandmana.

Prvim se osiguravaju uvjeti za profesionalnu edukaciju (stručno usavršavanje), koja se obvezno mora provoditi prema odredbama propisa profesionalnih zakona. Budući da palijativna skrb (za neizlječivo bolesne odnosno umiruće) nije predviđena mjerama zdravstvene zaštite, a njen nedostatak predstavlja vrlo značajan problem, drugim amandmanom se palijativna skrb predviđa kao mjera zdravstvene zaštite. Trećim se amandmanom jasnije utvrđuje koje osobe su su odgovorne za čuvanje i unapređenje svoga zdravlja, a četvrtim predlože da i ostali radnici s visokom stručnom spremom, a ne samo liječnici zaposleni u ustanovi budu imenovani članom Upravnog vijeća.

Petim je predviđeno da etičko povjerenstvo zdravstvene ustanove ne odobrava, nego prati klinička ispitivanja lijekova, a uz to se tekst usklađuje s amandmanom o lijekovima, prema kojem se odobravanje kliničkog ispitivanja lijekova u RH povjerava Centralnom etičkom povjerenstvu.

Dom zdravlja može organizirati radne jedinice za obavljanje djelatnosti iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, u skladu s osnovnom mrežom zdravstvene djelatnosti - zahtjev je iz šestog amandmana, a sedmim se definira ustanova za palijativnu skrb kao: zdravstvena ustanova koja ima palijativni interdisciplinarni tim kućnih posjeta (liječnik, medicinska sestra, fizikalni terapeut, socijalni radnik s posebnom naobrazbom za pristup umirućem), ambulantu za bol i palijativnu skrb, dnevni boravak. Obrazloženje: zbog značaja palijativne skrbi prijeko je potrebno odredbama koje određuju zdravstvene ustanove na pri-

marnoj razini zdravstvene djelatnosti, predvidjeti i ustanove za palijativnu skrb.

Nakon osmog amandmana, pravno-tehničke naravi, naredni se obrazlaže potrebom da se spriječi svaka mogućnost zloporabe u postupku prikupljanja plazme za preradu tehnikom plazmafereze.

Hrvatski zavod za medicinu rada planira, predlaže i provodi mjere za očuvanje i unapređenje zdravlja sportaša i sportske populacije, te organizirano provodi specifičnu zdravstvenu zaštitu u cilju preventive" - sadržaj je desetog amandmana Odbora, dok se jedanaestim ukazuje kako ne postoji obveza svih medicinskih stručnih društava da budu članovi Hrvatskoga liječničkog zbora, pa se otvara mogućnost pribavljanja i njihovog stručnog mišljenja za osnivanje referentnog centra.

Dvanaestim amandmanom izričito se određuje kako u zdravstvenim ustanovama zdravstveni radnici koji su u radnom odnosu na neodređeno vrijeme i ispunjavaju uvjete propisane od ministara nadležnog za zdravstvo, po pribavljenom mišljenju nadležne komore, mogu obavljati poslove u svojoj struci izvan punog radnog vremena, ali ne dulje od jedne trećine punog radnog vremena. Obrazloženje - nedvosmislen se kaže da poslove u svojoj struci izvan punog radnog vremena ovi radnici mogu obavljati koristeći isključivo prostor zdravstvene ustanove u kojoj su u radnom odnosu.

Pojam "medicinska etika" je širi pojam te obuhvaća i "stomatološku etiku" - upozorenje je uz dva naredna amandmana, a petnaestim se utvrđuje kako poglavarstva jedinica područne (regionalne) samouprave donose odluku o spajanju ljekarničkih ustanova čiji su osnivač, u jednu ljekarničku ustanovu. Obrazloženje - time se usklađuje članak 205. s člankom 69. te se prijelaznim odredbama utvrđuje status ljekarni koje su do stupanja na snagu ovoga Zakona bile u sastavu doma zdravlja.

Pripajanje Hrvatskog zavoda za prevenciju ovisnosti Hrvatskome zavodu za javno zdravstvo (u roku od 60 dana po stupanju na snagu ovog Zakona) - sadržaj je posljednjeg, šesnaestog amandmana.

Odbor za europske integracije jedno-glasno je zaključio da je Konačni prijedlog usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Ukidanje Hrvatskog zavoda za toksikologiju - nerazumljivo, neutemeljeno, a i opasno

Dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** podnio je tri amandmana. Prva dva, na članak 95. stavak 3. i na poglavlje VII (novi članak 106) obrazlaže upozorenjem kako je ukidanje Hrvatskog zavoda za toksikologiju potpuno nerazumljivo, po europskim standardima neutemeljeno te - za neke situacije - i opasno. S druge strane ne postoji nikakva potreba za osnivanjem Hrvatskog zavoda za mentalno zdravlje, jer bi se onda mogli osnivati zavodi za druga područja bolesti i biomedicine. Iz načelnih i praktičnih razloga nije primjereno ukidanje zavoda s dokazanom djelatnošću i nepotrebno uvođenje zavoda s nejasnim područjem rada - ocjenjuje zastupnik Kostović.

Svoj prijedlog za brisanje poglavlja X - kojim se prvi put uvodi mogućnost da trgovačka društva mogu obavljati zdravstvene djelatnosti, uključujući i specijalne bolnice - obrazlaže tvrdnjom da se time potpuno narušava dosadašnji sustav zdravstva. Potpuno je nepregledno i nejasno u kakvom bi odnosu bile zdravstvene djelatnosti trgovačkog društva s ukupnim zdravstvenim sustavom i koliko su takve odredbe moguće po Zakonu o trgovačkim društvima. Jedna od mogućnosti bila je da se to navede kao dopuna Zakona o trgovačkim društvima, čime bi pravni aspekti bili mnogo jasniji. Zašto bi - pita dr.sc. Kostović - trgovačka društva dobivala u svoju nadležnost ustanove namijenjene socijalnom zdravstvu, kao što su specijalne bolnice, i kako će tržišna orijentacija zdravstva biti usklađena s Ustavom. Drugim riječima, mogućnost da trgovačka društva obavljaju zdravstvenu djelatnost jest "šaka u oko" zdravstvu Hrvatske i velika nepoznanica za budućnost socijalnog zdravstva.

Iznimno - dva doma zdravlja...

Josip Pavković (SDP) je amandmanom na članak 68. zatražio da se predvidi kako se iznimno, u županijama sa specifičnim uvjetima mogu osnovati dva doma zdravlja. Obrazloženje - u nekima je zbog teritorijalnih specifičnosti (rascjepkanost

u Zagrebačkoj, otoci u Splitsko-dalmatinskoj) teško ostvarivo postojeće domove zdravlja svrstati u jedan. Stoga bi predložena mogućnost osnivanja dva doma

Iznimno, u županijama sa specifičnim uvjetima omogućiti osnivanje dva doma zdravlja. Naime, u nekima je zbog teritorijalnih specifičnosti (rascjepkanost u Zagrebačkoj, otoci u Splitsko-dalmatinskoj) teško ostvarivo postojeće domove zdravlja svrstati u jedan.

uvelike olakšala mogućnost osnivanja a istovremeno pridonijela racionalizaciji troškova i učinkovitosti poslovanja.

...ili najmanje jedan

Tibor Santo, dr.med. (LS) je predložio da se člankom 68. predvidi kako se osniva "najmanje" jedan dom zdravlja. Zahtjev je potkrijepio tvrdnjom kako je stajalište struke da je optimalan broj o kojem može skrbiti jedan dom zdravlja oko 100 tisuća ljudi. Budući da neke županije imaju više od tri puta toliko stanovnika bilo bi oportuno da one mogu same, temeljem utvrđenih potreba osnovati i više od jednog doma zdravlja. Ta mogućnost omogućava i rješavanje problema specifičnih za pojedine županije (zemljopisna raznolikost, koncentracija stanovništva, prometna povezanost, stupanj privatizacije primarne zdravstvene zaštite i sl.) koji su od važnosti za organizaciju primarne zdravstvene zaštite.

Nije logično da cijenu zdravstvenih usluga za poslove privatne prakse u kojima nije ugovoren zdravstveni radnik utvrđuje nadležna komora u okolnostima slobodnog tržišta i slobodnog formiranja cijena.

Zoran Šimatović (SDP) podnio je pet amandmana. Zahtjev da se riječ narkoma-

nija zamijeni sa bolest ovisnosti o drogi objašnjava se upozorenjem da je prvi izraz odavno napušten te da stručna i zakonska regulativa upotrebljavaju predloženi izraz. Sljedeći amandman zastupnik obrazlaže tvrdnjom da je izuzetno značajno zakonski regulirati obvezu izvanbolničkog liječenja ovisnika o drogi te povremenih uzimatelja opojnih droga, posredstvom županijskih centara kao podružnica Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave. Jer, to je najsuvremeniji oblik liječenja koji je dobio najviše stručne ocjene međunarodnih institucija. S tim u svezi zastupnik ukazuje da se Nacionalna strategija za suzbijanje zloporabe opojnih droga oslanja na mrežu centara za izvanbolničko liječenje i prevenciju kao ključnu infrastrukturnu podršku za provođenje programa. Treći se amandman objašnjava zaključkom da se potreba formiranja nacionalnog centra za ovisnosti pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo nameće kao logično rješenje radi koordinacije provođenja Nacionalne strategije.

Dati zakonski okvir realnosti

Poboljšanje kvalitete i sigurnosti zdravstvene zaštite u suvremenoj medicini predviđa suvremenu tehničko-medicinsku opremu, ali i povremenu suradnju barem dvojice, ako ne i više stručnjaka različitih, ali srodnih i komplementarnih medicinskih specijalizacija - obrazloženje je sljedećeg amandmana. U kojem se još navodi kako najbolji primjer može biti suradnja kirurški orijentiranih specijalizacija s anesteziološkom djelatnošću. Zakon dopušta ambulantama da obavljaju manje kirurške zahvate, naročito u estetskoj kirurgiji, što je bez anesteziološke podrške nemoguće. U stvarnosti se anesteziološke usluge koriste i potrebno je dati zakonski okvir toj realnosti.

Brisanje stavka 2. u članku 154. zastupnik Šimatović objašnjava upozorenjem kako je nelogično cijenu zdravstvenih usluga za poslove privatne prakse u kojima nije ugovoren zdravstveni radnik utvrđuje nadležna komora u okolnostima slobodnog tržišta i slobodnog formiranja cijena.

Nisu uzete u obzir specifičnosti županija

Vladimir Šepčić (SDP) podnio je amandman na članak 68. kojim je pre-

dložio da se u županijama zemljopisne raznolikosti i s koncentracijom stanovništva većom od 140 tisuća u njihovim središtima osnivaju dva doma zdravlja

Donošenjem ovog zakona će se zaštita hrvatskih građana, bolesnika podići na višu razinu, jer je riješen i problem stručnog i inspekcijskog nadzora.

I Tonči Žuvela (SDP) je podnio amandman s tim u svezi, upozorivši da se formiranjem jednog doma zdravlja za jednu županiju ne uzimaju u obzir specifičnosti pojedine županije ili jedinice lokalne samouprave. Primjerice u Dubrovačko-neretvanskoj županiji ukinut će se pet domova zdravlja u gradovima tako da će pojedini bivši domovi zdravlja od centra u Dubrovniku biti udaljeni 200 km pa će se morati prijeći dva puta državna granica da bi se došlo u Metković i Ploče, kao izdvojene jedinice doma zdravlja. Temeljem toga jedinicama lokalne samouprave, županijama i gradovima treba dati više ovlasti u svezi s osnivačkim pravima domova zdravlja, kako bi direktno utjecali na razvoj zdravstvene zaštite na svome području, što u turističkim mjestima u tijeku turističke sezone, pogotovo ima određenu specifičnu težinu.

RASPRAVA

Stav Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo obrazložila je njegova predsjednica **Snježana Biga-Friganović**.

Uvjet za člana Upravnog vijeća - najmanje viša sprema

Izlaganje u ime Kluba zastupnika LIBRE, koji je Konačni prijedlog ocijenio dobrim, zastupnik **Viktor Brož** započeo je ispravkom ministra. Ne radi se o najvažnijem zakonu već jednom od dva temelja, jer je i onaj o sestrinstvu izuzetno važan. Nakon zahvale što su uvaženi neki prijedlozi toga kluba u pripremi Konačnog prijedloga zastupnik je, među ostalim, predložio: da članovi Upravnog vijeća na razini županijskih bolnica (koji su određeni pretežno prema političkoj

funkciji podobnosti) moraju imati najmanje višu odnosno visoku stručnu spremu te znanje i iskustvo iz rada i organizacije u zdravstvu; da se umjesto Etičkog predviđi Državno etičko povjerenstvo; da

Za pacijente se ništa bitno ne mijenja smanjivanjem broja domova zdravlja. Uprave se svode na jednu županiju (u nekim zavodima je bilo više članova upravnog vijeća nego zaposlenih!), županijsko zdravstvo štedi novac koji se usmjerava prema pacijentu.

se predviđi mogućnost da dom zdravlja na svom području može formirati radne jedinice/ispostave, koje će osigurati zadržavanje dosadašnjega opsega zdravstvene zaštite; da se Referentni centar ministarstva nadležnog za zdravstvo formira na prijedlog stručnog društva Hrvatskog liječničkog zbora.

Uštede

Opća podrška Kluba zastupnika SDP-a, čiji je stav obrazložila **Snježana Biga-Friganović**, bila je popraćena ukazivanjem na uštede (8 mln kuna) nastale zahvaljujući spajanju nekih uprava domova zdravlja u Gradu Zagrebu te pojašnjenjem - za pacijente se ništa bitno ne mijenja smanjivanjem broja domova zdravlja. Uprave se svode na jednu županiju (u nekim zavodima je bilo više članova upravnog vijeća nego zaposlenih!), županijsko zdravstvo štedi novac koji se usmjerava prema pacijentu.

Izuzetno značajnim smatraju prijedlog o osnivanju Hrvatskog zavoda za mentalno zdravlje, jer Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja koja nije imala takvu nacionalnu instituciju - rekla je zastupnica.

Iz njezina izlaganja još izdvajamo: zahtjev da se jasnije definira organiziranje rada i radno vrijeme zdravstvenih radnika; tvrdnju da će se ovim zakonom bitno riješiti problematika nadzora (veća efikasnost); pohvalu najavljenom setu zakona o pravima pacijenata, među ostalim i pravilniku koji skraćuje vrijeme čekanja na socijalističke preglede.

Plazmu prikupljati samo u Zavodu za transfuzijsku medicinu

Izrazivši zadovoljstvo što je uvažen najveći broj primjedbi Kluba zastupnika HSS-a iz prvog čitanja, **Miroslav Furdek**, dr.med, pozdravio je cijeli set zdravstvenih zakona, a zatim u ime tog kluba predložio: istaći potrebu osiguranja uvjeta za edukaciju zdravstvenih radnika; otvoriti mogućnost da u određenim

Dom zdravlja kao institucija za prošle vlasti jednostavno je demontiran i ne bi valjalo da se proces uništenja dovrši.

županijama zbog strogo osobitih specifičnosti mogu biti i dva doma zdravlja; prikupljanje plazme - samo u Zavodu za transfuzijsku medicinu; razmisliti i o mogućnostima da i privatni liječnici koji rade u svom ili u prostoru zakupljenom od doma zdravlja, a imaju ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, mogu raditi u svojoj struci izvan punog radnog vremena, ali ne više od jedne trećine; cijenu rada za taj oblik rada odrediti prema cijenama Komore za privatnike (što se rješava Zakonom o liječništvu).

Dom zdravlja bi što više morao nalikovati nekadašnjem

Podržavši Konačni prijedlog u ime Kluba zastupnika LS-a, **Tibor Santo** objasnio je svoj amandman, rekavši kako je dom zdravlja kao institucija za prošle vlasti jednostavno demontiran i kako ne bi valjalo da se proces uništenja dovrši. Predlaže stoga da županije ipak imaju mogućnost formiranja i više od jednog doma zdravlja. Zastupnik je upozorio kako u prilog takvoj viziji doma zdravlja ne ide rješenje prema kojem je već poslije jedne godine rada moguć ulazak u zakup i što nema ograničenja tko može biti privatni liječnik (zalagao se da to budu specijalisti barem obiteljske medicine). Ovakom su, nažalost, to nerijetko početnici, koje dovoljno ne kontroliraju niti nad-

ziru, a kako dom nije mjesto objedinjavanja i stručnog koordiniranja "imamo to što imamo".

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: pohvalu formiranju posebnog zavoda za mentalno zdravlje, ali uz upit zašto se - konzistentnosti radi - i zaštita mentalnog zdravlja ne bi na državnoj razini koordinirala unutar Zavoda za javno zdravstvo s obzirom na činjenicu da se i aktivnost zavoda za suzbijanje bolesti ovisnosti predviđa unutar Zavoda za javno zdravstvo. Nakon toga je uslijedila zastupnikova kako će i Hrvatski zavod za mentalno zdravlje, koji nema ispod sebe mrežu sličnih institucija vjerojatno doživjeti sudbinu Hrvatskog zavoda za suzbijanje bolesti ovisnosti.

Dom zdravlja može organizirati radne jedinice za obavljanje utvrđene djelatnosti u skladu s osnovnom mrežom zdravstvene djelatnosti.

Izlaganje je zastupnik okončao ocjenom kako uloga novog doma zdravlja nije u dovoljnoj mjeri ispravljena te izražavanjem nade da će u podzakonskim aktima to biti kompenzirano kako bi budući dom zdravlja više nalikovao onom nekadašnjem.

U ime predlagatelja

Komentirajući raspravu, **Andro Vlahušić**, ministar zdravstva, je izvijestio zastupnike kako će se pitanje ginekologije i pedijatrije riješiti na najbolji mogući način, da je toga dana obavljena rasprava povjerenstva u koju su uključeni liječnici i jedne i druge struke te da će se to riješiti na najbolji mogući način. Svi liječnici trebaju biti u istoj poziciji, nema ekskluzive, dometnuo je, ustvrdivši zatim kako Ustavni sud nije isključio niti jedan oblik djelovanja, da za sve vrijede isti odnosi te da se to može regulirati pravilnikom.

Kad je riječ o domovima zdravlja to je pitanje vlasništva - ustvrdio je. Jedan vlasnik - jedna uprava.

Vlahušić je, nadalje, rekao da nije uprava pitanje financijske uštede, već to znači jedinstveni stav za područje zdravlja. Imamo jedan Zavod za javno zdrav-

stvo, imamo županijsku sliku zdravlja. Želimo decentralizirane funkcije - rekao je ministar.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: tvrdnju o bolje reguliranim ovlastima Zavoda za mentalno zdravlje te obećanje da će se razmisliti o tome koja će to varijanta omogućiti da funkcioniraju domovi zdravlja kakve smo znali - koji su 24 sata vodili računa o građanima na području primarne zdravstve zaštite te kako to prenijeti na gradove, općine i manja područja.

Izjašnjavanje o amandmanima

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo povukao je amandman kojim je zahtijevao da Etičko povjerenstvo prati (a ne odobrava) klinička ispitivanja lijekova i provedbu toga nakon obrazloženja ministra kako se to ne prihvaća zbog potrebe usklađivanja s prethodno usvojenim Zakonom o lijekovima. I Tonči Žuvela je povukao svoj amandman, nakon objašnjenja ministra da je prihvaćen amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, kojim se uređuje da dom zdravlja može organizirati radne jedinice za obavljanje utvrđene djelatnosti, u skladu s osnovnom mrežom zdravstvene djelatnosti, što je usklađeno i sa Zakonom o ustanovama.

Iako njegov amandman nije bio identičan prethodno spomenutom, i Vladimir Šepčić je povukao svoje amandmane na isti članak nakon obrazloženja Vlahušića da neće biti dva doma zdravlja, ali da će biti radne jedinice koje imaju sve te da postoje dvije mogućnosti koje cjelovito rješavaju područje otoka na jedan a Gorskog kotara na drugi način. Isto je učinio i Josip Pavković.

Glasovanjem je odbijen amandman dr.sc. Ivice Kostovića. Nije ga uvjerilo (pa je zatražio glasovanje) obrazloženje ministra kako mu se amandman ne prihvaća zato što kroz ovaj zakon nastaje novi Hrvatski zavod za mentalno zdravlje, dok Hrvatski zavod za toksikologiju postaje dio Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Ista je bila sudbina i amandmana (odbijen glasovanjem) Zorana Šimatovića. Na ministrovu da amandman ne prihvaća jer su ta pitanja uređena Zakonom o suzbijanju zlorabe opojnih droga odbio je povući amandman rekavši kako je u pripremi novi zakon koji baš na predloženi

način regulira tu materiju. Ne može, objasnio je povući niti zbog toga što se prvi put izriječom govori da se centri bave i izvanbolničkim liječenjem, što je u skladu s Nacionalnom strategijom, prihvaćenom u Hrvatskom saboru. Vlahušić je na to objasnio da će centri za izvanbolničko liječenje, centri za prevenciju, biti sastavni dio Zavoda za javno zdravstvo na lokalnim razinama, ali ne kao podružnice nego kao zasebne cjeline ili jedinice, koje se uređuju statutom Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i statutima županijskih zavoda za javno zdravstvo.

Drugi amandman (na članak 98a) zastupnik Šimatović je povukao nakon obrazloženja ministra da je prijedlog u biti usvojen zato što je unutarnjim statutom, koji je već prihvaćen i na Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i statutu koji ide prema Vladi prihvaćeno da je Nacionalni centar za ovisnosti sastavni dio Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Dr.sc. Ivica Kostović povukao je amandman na poglavlje VII nakon obrazloženja ministra Vlahušića da u svakoj županiji poslove zaštite od otrova obavljaju zavodi za javno zdravstvo na lokalnim razinama te da je onda logično i da Nacionalni zavod za javno zdravstvo obavlja i nacionalnu funkciju onoga što njegove sastavne jedinice obavljaju po županija-

ma. Glasovanjem je odbijen amandman istog zastupnika u svezi s trgovačkim društvom za obavljanje zdravstvene djelatnosti. Mr.sc. Vlahušić je prethodno objasnio da se to može predvidjeti "u posebnim oblicima i izuzetno rijetko" te ne za postojeće ustanove (gdje je zaposleno više od 95 posto ljudi). Ali, nastanu li novi zdravstveni entiteti - oni se mogu, također, osnovati i kao trgovačko društvo za obavljanje zdravstvene djelatnosti. Zastupnik Kostović je na to odgovorio da je riječ o kukavičjem jajetu, o kraju socijalnog zdravstva i nečemu protuustavnome. Ministar Vlahušić je uzvratilo da je to zakonom predviđeno isključivo za dio specijalnih bolnica (za rehabilitaciju), gdje žele ulagati privatni vlasnici i dobiti dio od toga. I sada, napomenuo je, ima nekoliko privatnih ustanova koje ne mogu poslovati s dobiti jer je to suprotno Zakonu o ustanovama, odnosno omogućuje se investitorima da ulažu u mali segment za koji je Hrvatska zainteresirana, pogotovo lječilišnog turizma.

Nakon poduzetog obrazloženja zastupnik Šimatović povukao je svoj amandman na članak 144. Ministar Vlahušić je objasnio da to predlagatelj ne prihvaća jer se, ukoliko je riječ o osobnom radu, ne može prihvatiti da u istoj ordinaciji radi više zdravstvenih radnika srodne ili komplementarne struke. Jer nije riječ o privatnoj

praksi koja se obavlja osobnim radom. Ali, svima koji žele u svojoj ordinaciji zaposliti više ljudi iste ili srodne struke ostaje mogućnost da naprave polikliniku, ustanovu ili trgovačko društvo i zaposle više ljudi. Na Šimatovićevo upozorenje o estetskim kirurzima koji "na crno" plaćaju anesteziologe, ministar je uzvratilo da se mogu registrirati kao poliklinika, da je to samo pitanje registracije.

Glasovanjem je odbijen amandman na članak 144. Zastupnika Šimatovića nije uvjerilo obrazloženje ministra kako se amandman ne prihvaća zato što cijenu privatne prakse koja nije ugovorena treba određivati nadležna komora, a njega pak Šimatovićevo kako je obrazloženje neloogično. Ako netko nema ugovor sa HZZ-om logično je da slobodno izlazi na tržište sa svojim radom i cijenama, a ne da ih drugi uvjetuje. Zastupnici su se glasovanjem priklonili ministrovu obrazloženju.

Glasovanje

Hrvatski sabor je Zakon o zdravstvenoj zaštiti donio većinom glasova (77 "za", 5 "protiv" i jednim "suzdržano") - u tekstu predlagatelja i s prihvaćenim amandmanima (najvećim dijelom Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, neki u djelomice izmijenjenom obliku).

J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O LIJEKOVIMA I MEDICINSKIM PROIZVODIMA

Dostupniji i sigurniji lijekovi svim građanima

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o lijekovima i medicinskim proizvodima u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Ovim se zakonskim aktom usklađuju norme Republike Hrvatske sa standardima Europske unije na polju proizvodnje i distribucije lijekova i medicinskih proizvoda.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog podnijela je Vlada Republike Hrvatske po hitnom postupku. Predloženi Zakon konceptijski i sadržajno podijeljen je na posebna područja i to za: lijekove, te medicinske i homeopatske proizvode, čime je omogućena njihova

veća transparentnost i lakša primjena predloženih rješenja. Radi usklađivanja s normama država Europske unije donesenim nakon 1997. godine, Zakon o lijekovima i medicinskim proizvodima, već sada zahtijeva dodatne novele, a uz mogućnost prijelaznog razdoblja za primjenu u trajanju od tri godine.

Svaka država zainteresirana za članstvo u Europskoj uniji pa tako i Republika Hrvatska, treba usuglasiti nacionalno zakonodavstvo na području lijekova i medicinskih proizvoda. Potpisivanje Ugovora o članstvu u Europskoj uniji znači prihvaćanje cjelokupnog pravnog sustava Unije što bi prema iskustvima nekih tranzicijskih država moglo oštetiti nacionalnu (uglavnom generičku) industriju, ukoliko nisu prethodno izvršene sve pripreme i usuglašavanja na partnerskoj osnovi između EU i nove države članice.

Pravni sustav Europske unije iz područja lijekova sastoji se od primarne legislativne (ugovori: Rim, Maastricht, Amsterdam), sekundarne legislativne (uredbe, direktive, odluke, preporuke i mišljenja), te farmaceutskog zakonodavstva i normi koji su obuhvaćeni u devet volumena: "The Rules Governing Medicinal Products in the European Union".

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovala su se nadležna radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je njegovo donošenje, ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se primijeni hitni postupak. Amandmane na tekst Konačnog prijedloga, Odbor će dostaviti dopunskim izvješćem, a amandmani su inače predstavljeni u dijelu teksta kada se predstavnik predlagatelja očituje, uoči postupka glasanja.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi tekst kao matično radno tijelo. U vrlo opsežnoj raspravi koja je uslijedila nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, istaknuto je da je ovaj Zakon kvalitetna novina na području politike lijekova i medicinskih proizvoda, a tekst je u najvećoj mjeri usklađen s normama država EU. I članovi ovog odbora uputili su amandmane koji su predstavljeni u rečenom poglavlju teksta.

O podnijetom prijedlogu pristiglo je izvješće i s rasprave **Odbora za europske integracije**. Odbor je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

RASPRAVA

O podnijetom je prijedlogu uvodno govorio ministar zdravstva u Vladi Repu-

blike Hrvatske, mr.sc. **Andro Vlahušić**. On je napomenuo da se predloženim zdravstvenim zakonima uređuje materija koja je u posljednje dvije godine raspravljana zajedno sa strukom. Ovim se prijedlogom usklađuju zdravstvene norme s normama Europske unije oko lijekova, ali i ostalih medicinskih i homeopatskih proizvoda. Posebno se zahvalio na suradnji i pomoći Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku koji je sudjelovao u pisanju ovog zakona. Najavio je ujedno da će Ministarstvo voditi računa i očitovati se o svim amandmanima koji pristignu u utvrđenom roku.

Usklađivanje s normama EU

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo zatim je govorila zastupnica **Snježana Biga-Friganović**. Izrazila je zadovoljstvo najavom da će se uvažiti amandmani i prijedlozi koje je uputilo ovo radno tijelo. U opširnoj raspravi koja je na Odboru uslijedila nakon izlaganja predstavnika predlagatelja, istaknuto je da ovaj zakon predstavlja kvalitetnu novinu na području lijekova i medicinskih proizvoda, a tekst je u najvećoj mjeri usklađen s normama država EU. Odbor je ocijenio potrebnim ustrojiti centralno etičko povjerenstvo prema smjernicama Unije, te predložiti određene amandmane vezane za kliničko ispitivanje lijekova.

Pojedini članovi Odbora skrenuli su pozornost i na opasnost od mogućeg pretjerano liberalnog uključivanja lijekova u promet izvan ljekarni. Kako su u raspravi iskazani konkretni prijedlozi za izmjenu određenih zakonskih rješenja, članovi Odbora predložili su i amandmane na Konačni prijedlog zakona. Amandmani su trenutno još u fazi izrade, a formirana je zajednička radna grupa od predstavnika nadležnog ministarstva i Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru da usvoji Zakon o lijekovima i medicinskim proizvodima, zaključila je predstavnica Odbora i zastupnica **Snježana Biga-Friganović**.

Zatim je u ime Odbora za zakonodavstvo govorio zastupnik **Josip Leko**. On je napomenuo da Odbor podupire njegovo donošenje, ne protiveći se hitnom postupku. Konstatirano je da je Konačni prijedlog zakona obradio materiju na konzistentan način i dobro obrazložio primjedbe koje je usvojio iz prve raspra-

ve. Odbor je ujedno konstatirao da su dva stručna tijela zamijenjena s upravno-stručnom Agencijom. Doduše, nije definirana zajednički djelokrug i nadležnosti, ali Odbor će do izglasavanja podnijeti i određene amandmane u drugom izvješću na Konačni tekst prijedloga zakona.

Uslijedili su govori klubova zastupnika parlamentarnih stranaka, a prva je u ime Kluba zastupnika SDP-a, govorila zastupnica **Snježana Biga-Friganović**. Napomenula je da Klub podržava ovaj zakon koji se odnosi na formiranje Agencije za lijekove i medicinske proizvode. Ocijenila je ujedno da se očekuje postizanje veće dostupnosti sigurnih i dokazanih lijekova svim građanima i kvalitetnije provođenje nacionalne politike lijekova. Također je potrebna trajna izobrazba svih zdravstvenih radnika u provođenju racionalne farmakoterapije i što kvalitetnija suradnja sa specijaliziranim međunarodnim organizacijama na području lijekova. Ocjenjuje ujedno da će ustrojavanje Agencije osigurati bolju kvalitetu, veću djelotvornost i neškodljivost lijekova u njihovu ispitivanju, proizvodnji i prometu.

Opreznije s liberalizacijom prodaje lijekova

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Miroslav Furdek**. Iznio je neka razmišljanja članova Kluba, ističući u prvi plan ocjenu da zakon donosi kvalitetna rješenja na području ispitivanja, proizvodnje, prometa i uporabe lijekova i medicinskih proizvoda. U najvećem dijelu Zakon je usuglašen s direktivama EU o lijekovima za humanu uporabu, pa Klub zastupnika HSS-a podržava njegovo donošenje, a kao najvažniju novinu ističu osnivanje Agencije za lijekove i medicinske proizvode. Kada Agencija započne s radom tada će Hrvatski zavod za kontrolu lijekova i Hrvatski zavod za kontrolu imuno-bioloških preparata, zajedno sa zaposlenicima prerasti u Agenciju. Podržao je rješenje kojim se potrebni lijekovi mogu nabaviti i izvan ljekarni, ali u zakonom utvrđenim uvjetima, a podržao je i amandmane koje je najavio Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

U ime Kluba zastupnika LS-a govorio je zastupnik **Tibor Santo**, dr.med. On je podupro cjelokupnu proceduru, odnosno činjenicu što je obavljeno stručno i kvalitetno usuglašavanje s nadležnim struko-

vnim organizacijama. Ocijenio je da će se posredstvom amandmana na početku teksta, bolje riješiti uloga i pojam Agencije za lijekove, a pozdravio je činjenicu što se regulira područje vezano uz homeopatske proizvode. Upozorio je na dosadašnje propuste koji se odnose na reklamiranje tih proizvoda, a da nisu bili nedvojbeno utvrđeni pojedini učinci proizvoda. Smatra da nije najbolje riješena visina kazni u profitabilnim djelatnostima s ogromnim zaradama, odnosno da predložene kazne neće destimulirati prekršitelje. Smatra da bi možda trebalo razmisliti o povećavanju kaznenih odredbi koje se odnose na rečene prekršaje. Na kraju je naglasio da će podržati donošenje predloženoga teksta.

Potreban je kvalitetan rad i nadzor Agencije

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Viktor Brož**, dr.med. On je upozorio da je čitav set zakona o kojima se raspravlja, na najizravniji način vezan uz ukupan život svih naših građana. Time se uređuje važna materija za svakog pojedinog čovjeka i daje se odgovor na pitanja kako i koliko će se živjeti. Time se pokriva izuzetno značajno područje, a uređuje se i kompletna proizvodnja, distribucija i promet lijekova i medicinskih proizvoda.

Klub zastupnika LIBRE ujedno podržava osnivanje nadležne Agencije koja će svojim radom uvesti više reda na ovo područje. Upozorio je međutim da bi se Etičko povjerenstvo trebalo utemeljiti na razini države koje bi onda bilo samostalno tijelo, a time se ne bi isključivala mogućnost osnivanja povjerenstava na razini klinika. LIBRA će svakako podržati ovaj zakon jer ga smatra korisnim i dobrim - zaključio je svoje izlaganje zastupnik Brož.

Predsjedavajući je zatim konstatirao da se nitko nije javio za pojedinačnu raspravu, pa je zaključio raspravu i najavio glasanje za idući dan.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rada predsjedavajući je podsjetio da su amandmane podnio **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** i **Odbor za zakonodavstvo**. Pozvao je ministra Vlahušića da se očituje o podnijetim amandmanima.

Ministar **Vlahušić** prihvatio je prvi amandman **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** kojim je predloženo da se u članku 2. točki 27, riječi "Etičko" dodaje riječ "Centralno". Amandman se prihvaća uz dopunu: "Središnje etičko povjerenstvo imenuje ministra nadležnog za zdravstvo". Odbor je prihvatio rečeni amandman u izmijenjenom obliku.

Prihvaćen je i amandman Odbora kojim se u članku 2. dodaje nova točka 62. koja glasi: "Agencija je pravna osoba čiji je osnivač Republika Hrvatska, te čija se nadležnost na području lijekova, medicinskih i homeopatskih proizvoda utvrđuje ovim Zakonom.

Prihvaćen je i slijedeći amandman Odbora, ali u izmijenjenom obliku koji glasi: U članku 7. stavku 6. dodaje se točka 3. koja glasi: "Da je plan ispitivanja prihvaćen od etičkog povjerenstva zdravstvene ustanove u slučaju kad se ispitivanje provodi u samo jednoj zdravstvenoj ustanovi u Republici Hrvatskoj, odnosno da je plan ispitivanja prihvaćen od središnjeg etičkog povjerenstva za klinička ispitivanja u slučaju multicentričnih ispitivanja". Odbor je prihvatio predloženu formulaciju pa je amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

I slijedeći amandman ministar je prihvatio u izmijenjenom tekstu koji se odnosi na članak 7. stavak 8, gdje se iza riječi "pozitivnog mišljenja" dodaje riječ "nadležnog". Odbor se suglasio s ovom formulacijom.

Nije prihvatio amandman pod rednim brojem 5. kojim se u članku 7. stavku 8, iza riječi "pozitivnog mišljenja" dodaje riječ "centralnog". Ministar je ocijenio da

je ovaj amandman obuhvaćen kroz prethodno prihvaćeni amandman, a s takvom se solucijom u ime Odbora suglasila i zastupnica **Snježana Biga-Friganović**. Ona je povukla rečeni amandman iz procedure.

Prihvaćen je i slijedeći, šesti amandman kojim se u članku 97. stavku 1. iza riječi "veliko" dodaju i riječi "i na malo". Ovaj je amandman vezan uz reguliranje prometa lijekova i medicinskih proizvoda.

Ministar je prihvatio i slijedeća dva amandmana Odbora kojima se u članku 126. stavku 1, iza riječi "tijela" dodaju i riječi "uvjeti i postupak imenovanja ravnatelja", te amandman kojim se briše članak 154. U obrazloženju ovog posljednjeg amandmana stoji da ne postoji opravdanje da se od samog početka rada Agencije na novoprimitljene zahtjeve ne primjenjuju rokovi propisani u člancima 16. i 19. ovog zakona.

Prešlo se zatim na amandmane koje je podnio **Odbor za zakonodavstvo**. Prihvaćen je prvi amandman kojim se mijenja članak 153. koji glasi: "Zakon o lijekovima i medicinskim proizvodima ("Narodne novine", br. 124/97. i 53/01.) prestaju važiti 1. siječnja 2004."

Prihvaćen je i drugi amandman Odbora kojim se predlaže brisanje članka 154.

Ministar je na kraju prihvatio i posljednji amandman, koji se odnosi na članak 155. Predloženo je da se u članku 155. iza riječi: "Narodnim novinama" dodaju riječi: "osim određaba članka 16. stavka 1. i članka 19. stavaka 2. i 6, koji se primjenjuju od 1. siječnja 2004.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Nakon brojanja glasova utvrdio je da je većinom od 68 glasova "za" i 8 "suzdržanih", donesen Zakon o lijekovima i medicinskim proizvodima u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O LIJEČNIŠTVU; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O LJEKARNIŠTVU; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O STOMATOLOŠKOJ DJELATNOSTI; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SESTRINSTVU; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MEDICINSKO-BIOKEMIJSKOJ DJELATNOSTI

Profesionalnija zdravstvena zaštita

Zastupnici Hrvatskog sabora, bez veće rasprave, donijeli su ovih pet zakona (Zakon o ljekarništvu u prvom i drugom čitanju) nastojeći zaokružiti ciklus zdravstvene reforme. Ujedno su pozdravili način pripreme zakonskih prijedloga jer je Vlada, kao predlagatelj u potpunosti konzultirala struku, a uvažavanjem nekih primjedbi i prijedloga radnih tijela i zastupnika poboljšala zakonska rješenja.

O PRIJEDLOZIMA

Umjesto prikaza zakonskih prijedloga donosimo izlaganje ministra zdravstva, mr.sc. **Andre Vlahušića**. U kraćem obraćanju zastupnicima ustvrdio je da je ovdje riječ o pet potpuno novih zakona kojima se maksimalno poštuju naznačene profesije u zdravstvu i obuhvaća više od 95 posto svih stručnjaka, odnosno profesionalaca u djelatnosti zdravstva. Prvo su čitanje prošla četiri zakona, osim Zakona o ljekarništvu. Potonji zakonski prijedlog komplementaran je Zakonu o lijekovima i raspravlja se u prvom i drugom čitanju, objasnio je ministar. Zakonskim aktima obvezu stručnog nadzora dobivaju komore i to kao javnu ovlast za što će biti predviđena odgovarajuća financijska sredstva u državnom proračunu. Najveću bi korist od ovih zakona trebali imati hrvatski građani jer će dobiti profesionalniju i ozbiljniju zdravstvenu zaštitu, a Vlada vjeruje da će se dignuti i dignitet ovih profesija na veću razinu.

RADNA TIJELA

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo razmotrio je pet zakonskih akata kao matično radno tijelo te zaključio, da su zakonski prijedlozi znatno

poboljšani u odnosu na prva čitanja, a primjedbe iz rasprave prilikom prvog čitanja uzete u obzir i ugrađene u konačne tekstove navedenih zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovih zakona, a kod Zakona o ljekarništvu nije se protivio prijedlogu Vlade da se isti donese po hitnom postupku. Upozorava još da će amandmane na zakonske prijedloge dostaviti dopunskim izvješćem.

AMANDMANI

Klub zastupnika LIBRE je predložio da se u članak 29. Konačnog prijedloga zakona o liječništvu unese obveza poslodavca da omogući liječniku njegovo stručno usavršavanje i plati troškove stručnog usavršavanja i to najmanje u opsegu koji mu osigurava obnavljanje odobrenja za samostalan rad, a prema općem aktu Komore. Klub drži da nema razloga na različite načine zakonski normirati stručno usavršavanje liječnika i stomatologa, pa ovim prijedlogom, kaže, samo prenosi rješenje predloženo u Konačnom prijedlogu zakona o stomatološkoj djelatnosti.

Ovo je prvi put da se iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti izdvaja i donosi set ovih zakonskih akata, na zadovoljstvo struke i korisnika zdravstvenih usluga.

U zakonskom prijedlogu o ljekarništvu Klub intervenira u članku 9. tražeći da se briše stavak 3. prema kojem se depo može osnovati na otoku i području

od posebne državne skrbi određenim posebnim zakonom. Klub, naime, drži da otoke i područja od posebne državne skrbi nije potrebno posebno izdvajati jer je posljednjim stavkom u tom članku u potpunosti i dobro regulirana mogućnost otvaranja depoa u smislu ljekarničke djelatnosti.

Brisanjem riječi: "izrade galenskih pripravaka" u stavku 2. članka 12. Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo otklanja tehničku pogrešku u izradi Zakona i spomenuti stavak usklađuje sa stavkom 1. istog članka.

Isti je Odbor amandmanom zatražio da se u članku 13. Konačnog prijedloga zakona o stomatološkoj djelatnosti briše točka u stavku 2. i dodaju riječi: "odnosno medicinska sestra". Predloženim amandmanom utvrđuje se da član ordinacijskog stomatološkog tima može biti i medicinska sestra s obzirom na nedostatak stomatoloških asistenata sa završenim srednjoškolskim obrazovnim programom.

Amandmanskim prijedlogom u članku 12. stavku 2. alineji 1. Konačnog prijedloga zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti isti odbor izričito navodi ime fakulteta (Farmaceutsko-biokemijskog) koji jedini izdaje diplomu za zvanje diplomiranog inženjera medicinske biokemije.

RASPRAVA

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Viktor Brož** je pozdravio rješenje u posljednjem stavku članka 36. da se liječnici dobrovoljno udružuju u Hrvatski liječnički zbor, njegove podružnice i stručna društva kao i druga stručna liječnička društva i udruge. Komora to zaslužuje zbog svoje duge povijesti (osnovana je 1874.) i

zasluga, koje ima na unapređenju razvoja zdravstva i stručnog usavršavanja zdravstvenih radnika, nastavlja Brož.

U Zakonu o ljekarništvu pozdravlja predviđenu mogućnost da se ljekarnička djelatnost obavlja i u ljekarničkim depoi- ma što će, kaže, olakšati život građanima u mnogim općinama koje su sada udaljene od ljekarni, a često puta moraju po lijekove dolaziti po teškim uvjetima. Na kraju je izrazio zadovoljstvo činjenicom što su svjetlo dana ugledali ovi zakonski prijedlozi koji na neki način rješavaju statusna pitanja zdravstvenih radnika, te ih će Klub zastupnika LIBRE podržati.

Miroslav Furdek (HSS) čestitao je resornom Ministarstvu što je zakonskim prijedlozima zaokružilo zdravstvenu regulativu i legislativu te ustvrdio da će Klub zastupnika HSS-a podržati donošenje svih pet zakona. Izrazio je zadovoljstvo činjenicom da je Vlada uvažila dobar dio primjedbi na predloženi Zakon o liječništvu te tako na bolji i kvalitetniji način definirala neka rješenja. Pritom je osobito apostrofirao odredbe koje se odnose na pružanje liječničke pomoći, a napose odredbu o pravu liječnika da se pozove na priziv savjesti. Kvalitetno je i rješenje da se vrednovanje liječničkog rada izvan osnovne mreže zdravstvene djelatnosti utvrđuje cjenikom Hrvatske liječničke komore. Pozdravio je i prijedlog po kojem se liječnici dobrovoljno udružuju u Hrvatski liječnički zbor, njegove podružnice i stručna društva. Tako se, kaže, doduše pomalo na stidljiv način uvodi u Zakon Hrvatski liječnički zbor, ali s obzirom na tradiciju Zbora i njegovo značenje do osnivanja Hrvatske liječničke komore tu koja rečenica više o Hrvatskom liječničkom zboru ne bi bila nao-

dmet. Rad u zdravstvu je timski, a sestre su vrlo važni i nezamjenjivi dio tog tima, i stoga je u zakonu bitno kvalitetno definirati odnos liječnika i sestre. U tom smislu Furdek je pozdravio članak 18. predloženog Zakona o sestrinstvu po kojem medicinska sestra čini težu povredu radne dužnosti kada npr. promijeni način i sadržaj od liječnika ordinirane terapije, zatim članak 20. po kojem je ona obvezna odmah izvijestiti ovlaštenog liječnika u slučaju kada bolesnik savjesno odbije ordinirani postupak ili primjenu ordinirane terapije, odnosno pisano izvijestiti nadređenu osobu u slučaju nemogućnosti provedbe ordiniranog postupka iz stavka 1. članka 21.

Ovo je prvi put da se iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti izdvaja i donosi set ovih zakona na zadovoljstvo struke i korisnika zdravstvenih usluga, podvukao je **Kreško Kovačiček (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Pozdravio je i način pripreme zakonskih prijedloga jer je, kaže, u potpunosti konzultirana struka dok su komore bile sukreatori zakonskih rješenja, te dodao da će Klub podržati donošenje svih pet zakona. Sve novosti u zakonskim prijedlozima, a najveći je broj vezan uz organizaciju zdravstvene djelatnosti kroz trgovačka društva, valja provoditi, i kroz praksu u hodu rješavati moguća loša rješenja, mišljenja je Kovačiček. Posebnu pažnju Kluba pobudile su odredbe po kojima su liječnik i stomatolog obvezni svu dokumentaciju pacijenta na zahtjev predložiti ministarstvu nadležnom za zdravstvo, tijelima državne uprave u skladu s posebnim propisima, Komori ili sudbenoj vlasti. Izražena je sumnja da bi takvo što bilo u koliziji sa rješenjima o profesionalnoj tajni koju su

obvezni o zdravstvenom stanju pacijenta čuvati liječnici i stomatolozi.

U ime predlagatelja završnu riječ imao je ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u raspravi te podsjetio da je na temelju međunarodne konvencije koja štiti pravo bolesnika Ministarstvo dosad pripremlilo sedam zakonskih akata, a u radnoj su verziji i zakoni o: pravima bolesnika, transplantaciji i doniranju jajnih stanica. Tek tako moći će se reći da je institucionalno napravljena reforma u sustavu zdravstva.

Time je rasprava zaključena. Ostalo je samo izjašnjavanje o amandmanima. U ime Vlade ministar **Vlahušić** prihvatio je amandmane podnesene na sve zakonske prijedloge, ali ne i amandman Kluba zastupnika LIBRE na članak 29. Konačnog prijedloga zakona o liječništvu. Obrazloženje - Vlada je mišljenja da je pitanje stručnog usavršavanja zaposlenika najbolje rješavati kroz kolektivni ugovor kao što je i predložila, a ne kroz zakon. Nakon tog obrazloženja **Viktor Brož** povukao je amandman Kluba zastupnika LIBRE. **Potom je Hrvatski sabor većinom glasova zastupnika donio svih pet zakona u tekstu kako ga je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanima - Zakon o liječništvu 77 glasova "za", 1 "protiv" i 3 "suzdržana", Zakon o ljekarništvu - 79 "za" i 1 "suzdržan", Zakon o stomatološkoj djelatnosti - 72 "za" i 4 "suzdržana", Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti - 77 "za" i 1 "protiv", dok je Zakon o sestrinstvu donesen jednoglasno.**

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ŽELJEZNICI

Primjena zakona od 1. siječnja 2005. godine

Hrvatski je sabor donio Zakon o željeznici kojim se uređuje ustrojstvo željezničkog sustava, način i uvjeti

obavljanja željezničkog prijevoza, status željezničke infrastrukture i uvjeti pristupa na željezničku strukturu,

usluge željezničkog prijevoza od posebnoga državnog interesa za koje Republika Hrvatska osigurava dio sredstava

te sustav regulacije u djelatnosti željezničkog prijevoza.

Ovaj zakon primjenjivat će se od 1. siječnja 2005. godine osim odredbe (članak 32.) o financiranju željezničke infrastrukture koja će se primjenjivati od 1. siječnja 2004. godine.

Čitatelje podsjećamo da smo o svim tim rješenjima i raspravi u Saboru u prvom čitanju pisali u Izvješćima, broj 364, od 27. svibnja 2003. na str. 19 pod naslovom: "Za djelotvornije i racionalnije funkcioniranje željezničkog prometa".

O PRIJEDLOGU

Stoga ćemo se u prikazu Konačnog prijedloga zakona zadržati samo na razlikama u odnosu na Prijedlog zakona. Ugrađene su prihvaćene primjedbe iz prvog čitanja u vezi s uključivanjem Hrvatskog sabora u donošenje odluke o trajnoj obustavi željezničkog prometa i oduzimanju statusa javnog dobra u općoj uporabi u željezničkoj infrastrukturi. Predviđa se i da Hrvatski sabor donosi Nacionalni program željezničke infrastrukture. Prihvaćen je i prijedlog u vezi sa stalnim financiranjem željeznice na način da se odredi fiksni dio sredstava za financiranje održavanja željezničke infrastrukture u iznosu od 0,60 kuna po litri uvezenih i isporučenih naftnih derivata.

Ugrađene su prihvaćene primjedbe iz prvog čitanja u vezi s uključivanjem Hrvatskog sabora u donošenje odluke o trajnoj obustavi željezničkog prometa i oduzimanju statusa javnog dobra u općoj uporabi u željezničkoj infrastrukturi. Predviđa se i da Hrvatski sabor donosi Nacionalni program željezničke infrastrukture.

Predlagatelj smatra da se u Konačnom prijedlogu zakona dovoljno jasno razgraničava djelatnost željezničke infrastrukture od željezničkog prijevoza i date su (članak 2.) temeljne definicije tih pojmova. U pogledu djelatnosti željezničkog

prijevoza određuju se vrste prijevoza odnosno što se smatra uslugama javnog prijevoza na koje se ovaj zakon odnosi, detaljno se propisuju uvjeti koje mora ispunjavati željeznički prijevoznik itd. U posebnoj poglavlju uređuje se željeznička infrastruktura, što ona obuhvaća, njen pravni status itd.

U Prijelaznim i završnim odredbama, a predviđeno je da će se donijeti posebni zakon kojim će se urediti razdvajanje postojećeg društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. na više društava prema vrstama djelatnosti koja će to društvo obavljati. Prilikom donošenja tog posebnog zakona trebat će polaziti od načela razdvajanja sustava željezničkog prijevoza i željezničke infrastrukture uspostavljene ovim zakonom. Uz to, predlagatelj je, kako navodi, učinio određena poboljšanja u zakonskom tekstu. Niz pitanja je cjelovitije i sustavnije uređeno, pojedina rješenja koja se odnose na pravne akte (dozvola i rješenja) usklađena su s postojećim pravnim sustavom i tekst zakona je nomotehnički ureden.

Da bi Hrvatske željeznice u cijelosti funkcionirale u skladu s ovim zakonom i udovoljile potrebama integriranog željezničkog sustava Europe te postale temeljni nositelj kopnenoga prometa sa svim svojim prednostima potrebno je da RH za realizaciju planova razvoja i modernizaciju hrvatskih željeznica osigurava sredstva (državni proračun, kredit i ostalo). Sredstva se odnose na dio koji je potrebno godišnje osigurati za razvoj infrastrukture u skladu s Poslovnim planom i potrebama razvoja HŽ za razdoblje od 2003. do 2007. godine sredstva što se procjenjuje na tri milijarde kuna godišnje. U dijelu za održavanje infrastrukture i nadoknadu razlike u putničkom prijevozu potrebno je osigurati 1,3 milijarde kuna godišnje uz uvjet osiguranja navedenih sredstava za razvoj.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona a na predloženi tekst podnio dva amandmana kojim traži da se obveže Vlada RH da u primjerenom roku podnese prijedlog zakona o osnivanju regulatornog tijela te da se predložena obveza Hrvatskom saboru da donese Nacionalni program zamijeni s tekstom da će Vlada RH podnijeti Prijedlog Nacionalnog programa (nije moguće jednim

zakonom obvezati Hrvatski sabor na donošenje drugog zakona ili akta u određenom roku).

Odbor za pomorstvo, promet i veze predložio je Hrvatskom saboru, većinom glasova, da prihvati predloženi zakon te da se preporuči Vladi RH da iznos za tekuće održavanje infrastrukture ne izazove povećanje cijena naftnih derivata na teret građana. Također, da zaduži Ministarstvo pomorstva, prometa i veza da svake godine prije rasprave o državnom proračunu podnese izvješće matičnom saborskom Odboru o planu investicije u željezničku infrastrukturu u sljedećoj godini i ostvarenjima u prethodnoj.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora o predloženom zakonu uvodno je govorio zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza dr.sc. **Pavle Komadina** naglašavajući da ovaj zakon učvršćuje i konkretizira u svojim odredbama već izraženo strateško razvojno opredjeljenje Vlade RH o prioritetnom značenju razvoja željeznice u sljedećem razdoblju.

Tko će odgovarati ako se ne ostvare ciljevi

U ime Kluba zastupnika HSS-a o predloženom zakonu govorio je **Marijan Maršić (HSS)**. Naveo je da se unatoč svemu što je poduzeto kroz zaključke Vlade RH od 26. srpnja 2000. te Strategije restrukturiranja modernizacije HŽ-a, socijalnog programa HŽ-a za zbrinjavanje viška zaposlenih bilježe gubici u poslovanju HŽ-a. Zato HSS može reći da je zadovoljan zbog prihvaćanja nekih njezinih primjedbi iz prvog čitanja ovog zakona no da nije zadovoljan odredbom da se poslovi korištenja pruga od značaja za lokalni promet, u slučaju postojanja interesa, mogu povjeriti jedinicama lokalne i područne samouprave. Od Ministarstva nismo dobili odgovor hoće li pruge lokalnog značaja biti postupno prepuštene same sebi odnosno lokalnoj samoupravi te što se može dogoditi u slučaju da ne budu od posebnog državnog interesa.

Mi u HSS-u svjesni smo potrebe ovako predloženih rješenja ali i mogućih rizika u slučaju lošeg poslovanja, sporog provođenja restrukturiranja i negativnosti koje

može donijeti loše vodena privatizacijska politika. Zato prije nego damo potvrdu za prolaz ovog zakona pitamo tko će odgovarati u slučaju da se unatoč svim planiranim programima i propisima ne postignu zacrtani ciljevi u zadanim rokovima, rekao je, među ostalim zastupnik.

Klub zastupnika LIBRE želi posebno istaći i da razvoj, modernizacija, elektrifikacija i promocija željezničkog i kombiniranog prijevoza može i te kako pridonijeti zaštiti okoliša te da je ulaganje u željeznicu ujedno i ulaganje u zaštitu okoliša.

Željko Pavlic (LIBRA) iznio je stajalište Kluba zastupnika LIBRE o ovom zakonu koji ga podržava i smatra nužnim njegovo donošenje kako bi se željeznički promet u Hrvatskoj u što skorije vrijeme prilagodio smjernicama EU i podigla kvaliteta usluga.

Naime, na velikom dijelu željezničke mreže brojna su ograničenja brzine zbog neodgovarajućeg održavanja ili zastarjelih signalno-sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja, naveo je, među ostalim govoreći i o voznom parku koji ima vrlo nepovoljnu starosnu strukturu. Po općim pokazateljima razvijenost hrvatske željeznice zaostaje za prosjekom zemalja EU pa i zemljama srednje i istočne Europe a taj je zaostatak naročito izražen kada je u pitanju elektrificiranost mreže te duljina dvokolosiječnih pruga, naveo je među ostalim.

Klub zastupnika LIBRE želi posebno istaći i da razvoj, modernizacija, elektrifikacija i promocija željezničkog i kombiniranog prijevoza može i te kako pridonijeti zaštiti okoliša te da je ulaganje u željeznicu ujedno i ulaganje u zaštitu okoliša. Naime, željeznički promet štedi energiju jer je vlakovima u prosjeku potrebno manje pogonske energije nego osobnim vozilima i kamionima a time su i emisije štetnih plinova manje. Klub zastupnika LIBRE smatra da će se usvajanjem ovog zakona, u kojem se posebno naglašava važnost kombiniranog prijevoza (u Čakovcu se već grade posebni vagoni) ostvariti pozitivni učinci u zaštiti

okoliša što je za LIBRU izuzetno značajno, rekao je, među ostalim u dužem izlaganju.

Osvrnuo se i na obvezu jedinica lokalne samouprave u osiguranju sredstava za nadoknadu dijela troškova željezničkim prijevoznicima (kad prihodi ne mogu pokriti troškove) koja će, kaže, svakako izazvati primjedbe općina, gradova i županija ovisno o njihovoj financijskoj snazi a ako neće biti te snage to će ostati samo mrtvo slovo na papiru. Trenutno lokalni proračuni ne omogućavaju kvalitetno rješenje ovog problema pogotovo kad se zna da je duljina lokalnih pruga 806 kilometara što je približno jedna trećina ukupne dužine svih pruga i da njihovo učešće u svim prihodima iznosi samo pet posto, rekao je. Na kraju je istaknuo da je ovaj Klub zastupnika podnio amandman kojim traži da Hrvatski sabor dobiva godišnja izvješća o ostvarivanju godišnjeg plana o ostvarenju Nacionalnog programa željezničke infrastrukture pogotovo zato što se radi o velikim proračunskim sredstvima.

Ne uvodi se dodatni porez

Klub zastupnika SDP-a daje podršku ovom zakonu s obzirom na to da je predlagatelj uvažio veliki broj primjedbi, izvijestio je Miroslav Korenika (SDP). Moramo naglasiti da su Hrvatske željeznice u Domovinskom ratu pretrpjele veliku štetu, da je uništen dobar dio infrastrukture i s obzirom na to možemo na neki način biti i zadovoljni poslovanjem HŽ-a, rekao je govoreći i o prednosti željeznice u odnosu na neke druge vidove prijevoza.

Bez obzira na to što ovog časa lokalna i regionalna samouprava nema dovoljno financijskih sredstava u vezi s mogućnošću brige o lokalnim prugama pozitivno je što neće doći do ukidanja tih pruga, jer to je u nadležnosti Sabora, i vodit će se sasvim sigurno posebna briga o prugama na područjima posebne državne skrbi, rekao je zastupnik. U vezi s predviđenim izdvajanjem za financiranje željezničke infrastrukture u visini 0,60 kuna iz cijene litre naftnih derivata podsjetio je, jer da zna da ima onih koji se protive takvom rješenju, da su željeznice na području RH proteklih desetljeća plaćale franšizu odnosno kupovinom goriva za dizelske lokomotive plaćali dodatne pristojbe za razvoj hrvatskih cesta. Naročito je zna-

čajno što smo dobili uvjerenja iz Ministarstva financija i Ministarstva pomorstva, prometa i veza da ovim izdvajanjem za hrvatske građane neće doći do povišenja cijene litre benzina i što znači da se ne uvodi dodatni porez.

Bitno je da imamo stabilne izvore financiranja i raduje činjenica da će se novci iz proračuna trošiti najvećim dijelom u hrvatskim poduzećima koja će osposobljavati teretne vagoni, rekonstruirati putničke vagoni ali i za kombiniranu vrstu prijevoza, za autovlakove, rekao je, među ostalim. Moramo biti svjesni da će sve više građana RH težiti tome da se koristi željeznicom, rekao je napominjući da velik broj Vinkovčana više ne ide prema Zagrebu automobilima, jer za manje od tri sata vlakom stignu u samo središte Zagreba. Kad krenu u promet nagibni vlakovi čini se da će velik broj i građana Splita i okolice, bez obzira na autocestu i avion, ići vlakom jer će biti i brže i jeftinije.

Je li domaća znanost podržala preporuke stranih konzultanata?

Dr.sc. Zlatko Kramarić (LS) govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a rekavši na početku da bi volio podijeliti optimizam iz dosadašnje rasprave ali da će ovaj Klub možda pledirati za drugačiji pogled na sve ono što se može događati u budućnosti s Hrvatskim željeznicama. Postoji mišljenje da bi trebalo konzultirati prometne stručnjake i željezničare kako bi se na neki način senzibilizirala ukupna javnost i možda otvorila javna rasprava, što je ovom prilikom, nažalost, kaže zastupnik, izostalo. Neke su zemlje pod pritiskom struke i samih željezničara imale savjetodavne referendume na kojima su se (Slovenija) građani izjašnjavali o potrebi razdvajanja željezničke infrastrukture od funkcija prijevoza jer to je zapravo uvod u privatizaciju prometnog sektora.

Naše dosadašnje iskustvo iz pretvorbe i privatizacije i stvorene nepravde daju nam pravo da upozorimo Vladu na moguće posljedice nekih prebrzih i možda olakih rješenja. Nama u Klubu zastupnika LS-a čini se, kaže zastupnik, da i ovaj novi zakon o željeznici sadrži i u drugom čitanju krupne pojmovne i sadržajne nejasnoće i da je sasvim upitan cilj

koji se ovim zakonom želi postići. U situaciji kada su ukupna prometna politika i strategija u RH sasvim upitne jer ne vode smanjenju ukupnih prometnih troškova, stvaranju pouzdanih izvora financiranja temeljenih na načelu ekološke podobnosti, podizanju kvalitete prometne usluge. Ovim bi se zakonom dodatno pogoršalo postojeće stanje željezničkoga i ukupnog prometnog sustava RH i možda će se nanijeti mnoge društvene i gospodarske štete. Usvajanjem ovog zakona, nastavio je zastupnik, stvorila bi se pravna rupa u regulativi željezničkog prometa.

Njime se očigledno želi omogućiti odnosno postići tzv. međunarodna tržišna utakmica u prijevozu željeznicom međutim, može se uočiti dvojbenost takvog pristupa. Sudjelovanje troškova prijevoza u vrijednosti proizvoda u RH je dramatičnih 25 posto dok se u zemljama Zapadne Europe kreće između 8 i 12 posto a tehnološko, ekonomski ustrojbeno i drugo stanje u djelatnosti prometa u RH je zastarjelo u odnosu na suvremeni svijet otprilike 25 do 30 godina, naveo je, među ostalim zastupnik osvrćući se i na zaostajanje u prometu osoba i roba.

Otvaranjem ove međunarodne tržišne utakmice pogoršat će se ovo stanje dodatno a predloženi zakon jamči njenu neregularnost jer su HŽ zaostale u odnosu na ino prijevoznike, pa će u krajnjoj mjeri ovaj zakon omogućiti prijevoznicima da ostvare dobit na pojedinim željezničkim prugama RH uz istovremeno odumiranje i nestajanje poduzeća HŽ-a i samog željezničkog prijevoza na preostalom

dijelu mreže, upozorio je, među ostalim zastupnik. Dotaknuo je također i pitanje nekretnina odnosno vlasništva HŽ-a (prema definiciji infrastruktura je samo dio vlasništva) koji se ovdje uopće ne spominje iako može biti bitan za kompletiranje i poboljšavanje ukupne prijevozne usluge u putničkom i teretnom prometu i formiranju ekonomskog položaja željeznice. Svi značajniji željeznički kolodvori su u samim središtima gradova RH, počevši od Zagreba, Osijeka do Koprivnice, Vinkovaca, i promišljenijim ostvarivanjem novih usluga ta bi mjesta mogla postati profitnim centrima koji bi HŽ-u osigurali značajnu dobit i kvalifikaciju dobrog gospodara što dosad nije bio slučaj.

Tekst predloženog zakona obiluje mnogim nedorečenostima i nejasnoćama te je u krajnjoj mjeri teško prihvatljiv, rekao je, među ostalim, naglašavajući da ovaj Klub zastupnika zanima i u kojem će se razdoblju troškovi prijevoza svesti na prihvatljive postupke. Tu je i pitanje je li domaća znanost podržala preporuke stranih konzultanata za smanjenje broja zaposlenih, zatvaranju nerentabilnih pruga, zanemarivanje domaće tobože skupe proizvodnje, odustajanje od vlastitih projekata. To je zanimalo Klub zastupnika LS-a kako bi sa sigurnošću moglo dati prolaznu ocjenu ovom zakonu, rekao je na kraju.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Prije glasovanja o predloženom zakonu zastupnici su se izjasnili o podnesenim amandmanima te prema stajali-

štu predlagatelja prihvatili amandmane Odbora za zakonodavstvo dok je Klub zastupnika LIBRE povukao svoj amandman nakon objašnjenja zamjenika ministra dr.sc. **Pavla Komadine** da se predlaže zaduženje Ministarstvu pomorstva, prometa i veza da svake godine prije rasprave o državnom proračunu podnese izvješće matičnom Odboru Sabora te da Vlada može nakon razmatranja izvještaja o poslovanju upravitelja infrastrukture tu informaciju uputiti Saboru.

Tekst predloženog zakona obiluje mnogim nedorečenostima i nejasnoćama te je u krajnjoj mjeri teško prihvatljiv.

Većinom glasova (79 za, 2 suzdržana) Hrvatski je sabor donio Zakon o željeznici u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za pomorstvo, promet i veze većinom glasova donesen je i zaključak kojim se zadužuje Ministarstvo pomorstva, prometa i veza da svake godine prije rasprave o državnom proračunu podnese izvješće tom Odboru o planu investicija u željezničku infrastrukturu u sljedećoj godini i ostvarenjima u prethodnoj.

D.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POSEBOM POREZU NA NAFTNE DERIVATE

Plavo gorivo svim komercijalnim poljoprivrednicima

Propisuje se da pravo na eurodizel-dizelsko gorivo obojeno plavom bojom mogu ostvariti svi komercijalni poljoprivrednici upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača. Predloženim pravom korište-

nja jeftinijeg goriva omogućit će se brži razvitak akvakulture, što je sukladno Strategiji poljoprivrede i ribarstva.

Predlagatelj zakona je Klub zastupnika HSS-a. Zastupnici Hrvatskog

sabora donijeli su većinom glasova u hitnom postupku Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, zastupnika **Stjepana Živkovića (HSS)** koji je govorio u ime **Kluba zastupnika HSS-a**.

Da bi se izjednačili uvjeti za proizvodnju različitih usjeva pravo na korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom trebali bi imati svi komercijalni poljoprivrednici. Dosadašnje pravo na plavo gorivo samo za određene kulture favorizira proizvodnju žitarica, šećerne repe, uljarica, te duhana, a demotivira poljoprivrednike za proizvodnju drugih usjeva kojima bi možda ostvarili veći prihod.

Da bi se poboljšali uvjeti za proizvodnju u akvakulturi potrebno je uzgajivačima riba i školjaka omogućiti korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom.

Do sada su pravo na tzv. plavo gorivo ostvarivali proizvođači koji su ostvarili poticaj za žitarice, uljarice, šećernu repu, duhan, i to u ograničenim količinama po hektaru (80 litara odnosno 40 litara za duhan). Jedino su pravo na neograničene količine imali ribari koji posjeduju povlasticu za gospodarski ribolov na moru, ali ne i uzgajivači riba (morski i slatkovodni). Da bi se poboljšali uvjeti za proizvodnju u akvakulturi potrebno je uzgajivačima riba i školjaka omogućiti korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom. Predloženim pravom korištenja jeftinijeg goriva omogućit će se brži razvitak akvakulture što je sukladno Strategiji poljoprivrede i ribarstva.

Procjenjuje se da se ovakvim izmjenama priliv novčanih sredstava od trošarina na naftne derivate u državni proračun ne bi smanjio s obzirom na to da je, usprkos zakonskim zabranama, potrošnja lož ulja u poljoprivredi kao i cestovnom prometu još uvijek na visokoj razini. Legaliziranju plavog goriva u komercijalnoj poljoprivredi smanjila bi se nelegalna potrošnja lož ulja, a upisivanjem poljoprivrednih gospodarstava u Upisnik omogućila lakša

inspekcijska kontrola i nadzor njegovog korištenja.

”Ovaj Prijedlog smo predložili po hitnom postupku, razlog je vrlo jednostavan, da bi se ova propisana prava mogla što prije i što potpunije ostvariti”.

Naime, donošenjem ovog zakona po hitnom postupku omogućilo bi se korištenje plavog goriva komercijalnim poljoprivrednicima već u jesenskoj sjetvi, kao i za uzgajivačima slatkovodnih i morskih riba i školjaka u njihovoj proizvodnji.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga podnosi amandman na članak 1. koji glasi: U članku 1. u uvodnoj rečenici iza riječi: ”derivate” dodaje se tekst: ”(”Narodne novine”, brojevi 55/00, 101/00, 27/01, 107/01. i 136/02.-pročišćeni tekst)”.

Obrazloženje je da se time nomotehnički uređuje tekst.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu u svojstvu matičnog radnog tijela. Odbor je raspolagao pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore o predmetnom Zakonu. U uvodnom izlaganju predstavnici predlagatelja istaknuli su da se predloženim izmjenama i dopunama zakona propisuje pravo korištenja eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom svim komercijalnim poljoprivrednicima upisanim u Upisnik poljoprivrednih proizvođača. Kontrola potrošnje navedenog goriva obavljat će se na temelju obrasca za kontrolu potrošnje kojeg će izdati Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Na predloženi način stvorit će se uvjeti za proizvodnju usjeva po komercijalnim osnovama, a ujedno će se omogućiti i brži razvitak akvakulture.

Predstavnik Vlade RH usmeno je obrazložio stajalište Vlade RH o predmetnom Zakonu. Naime, Vlada RH podržava donošenje ovog Zakona uz manje primjedbe koje će formulirati u amandmanskoj formi i uputiti u saborsku proceduru.

Odbor je podržao većinom glasova prijedlog predlagatelja da se sukladno članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora predloženi Zakon donese po hitnom postupku, kako bi se omogućilo korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom komercijalnim poljoprivrednicima u jesenskoj sjetvi, kao i uzga-

jivačima slatkovodnih i morskih riba i školjaka u njihovoj proizvodnji.

Ukidanje količinskog ograničenja

U raspravi na Odboru iznijeta su slijedeća mišljenja, primjedbe i prijedlozi. Podržane su predložene izmjene i dopune Zakona o posebnom porezu na naftne derivate kojima se korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom proširuje na sva komercijalna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, kao i ukidanje količinskog ograničenja korištenja tog goriva za obavljanje njihove djelatnosti. Na predloženi način navedena komercijalna poljoprivredna gospodarstva imat će niže troškove proizvodnje koji će im omogućiti veću komercijalnost kako na domaćem tako i na stranom tržištu.

Istaknuto je mišljenje da inspekcijske službe Državnog inspektorata trebaju provoditi češću i efikasniju kontrolu gospodarskih i osobnih automobila, kako bi se spriječilo i sankcioniralo nenamjensko korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom, kao pogonskog goriva.

Korištenje eurodizel-dizelskog goriva obojenog plavom bojom proširuje se na sva komercijalna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Nakon provedene rasprave, Odbor je odlučio većinom glasova predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakon o posebnom porezu na naftne derivate, zajedno sa slijedećim amandmanom:

U članku 1. Konačnog prijedloga zakona u stavku 7. briše se riječi: ”(oranice, višegodišnji nasadi i livade), a iza riječi ”sukladno” briše se riječ: ”Zakonu”, a upisuju se riječi: ”članku 13. Zakona”. Ostali dio teksta ostaje nepromijenjen.

Obrazloženje je da se predloženim amandmanom preciznije utvrđuje da komercijalna poljoprivredna gospodarstva, koja se bave proizvodnjom navedenom u članku 13. Zakona o državnoj

potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu, imaju pravo na korištenje eurodizelskog goriva obojenog plavom bojom za pogon njihovih poljoprivrednih strojeva.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, zastupnika **Stjepana Živkovića (HSS)** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a, izvješće u ime Odbora za financije i državni proračun podnijela je zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)**, zamjenica predsjednika Odbora. Potom je otpočela rasprava u ime klubova zastupnika.

Ovim se Prijedlogom komercijalni poljoprivrednici stavljaju u ravnopravan položaj s ribarima koji za obavljanje svoje djelatnosti koriste plavu naftu u neograničenim količinama.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Josip Golubić (HSS)**. Reкао je da ovim Prijedlogom o korištenju plave nafte namijenjene poljoprivrednicima koji su upisani u Upisnik, Klub zastupnika HSS-a želi ispraviti nedostatke u postojećem zakonu. Ovim se Prijedlogom komercijalni poljoprivrednici stavljaju u ravnopravan položaj s ribarima koji za obavljanje svoje djelatnosti koriste plavu naftu u neograničenim količinama.

”Prema sada važećem zakonu, poljoprivrednici mogu koristiti plavu naftu u količinama određenim prema hektarima obuhvaćenima poticajima, a te su količine nedostatne i odobravane u vrijeme koje poljoprivrednicima nije uvijek

odgovaralo”. Za primjer je naveo proizvodnju kukuruza, gdje je gorivo trebalo u jesen, a odobravano je u proljeće, a takvih primjera ima i kod proizvodnje drugih ratarskih kultura.

Zastupnik ističe da je korištenje loživog ulja u poljoprivredi česta praksa naših poljoprivrednika, iako je to zakonom zabranjeno. Dodaje da postoji više razloga zbog kojih je taj problem prisutan. ”Štočari najviše osjećaju manjak goriva, jer za hranjenje, pripremu hrane nije dovoljno 80 litara po hektaru, te u takvoj situaciji poljoprivrednici nemaju drugog izbora, nego koristiti lož ulje”.

Kao drugi razlog naveo je to što se na tržištu plava nafta prodaje na mjestima veće udaljenosti, pa su i iz tog razloga poljoprivrednici koristili i kupovali lakše dostupno lož ulje, pogotovo po istoj cijeni.

Josip Golubić rekao je da se ovim Prijedlogom pojednostavljuje prodaja eurodizelskog goriva obojenog plavom bojom, što će vjerojatno utjecati na znatno smanjenje korištenja lož ulja za poljoprivredne radove, a cilj je pojednostaviti i inspekcijским službama kontrolu korištenja plavog ulja.

Predloženom zakonu ide u prilog i to da se količine kupljene plave nafte evidentiraju u posebni obrazac koji će imati svaki korisnik plave nafte.

Zaključno je zamolio zastupnike da podrže ovaj Prijedlog izmijenjenog zakona, koji će omogućiti jeftiniju obradu zemlje, a što vodi jačanju poljoprivrede kao važne privredne grane u našoj zemlji.

Potreban novi zakon

U pojedinačnoj raspravi govorio je **Franjo Kučar (SDP)**. Prvotno je rekao da je očekivao da će se predlagateljima ovog Prijedloga pridružiti i resorno ministarstvo. Istaknuo je da danas na području Republike Hrvatske u distribuciji plavog

goriva ima niz velikih problema. Prošle godine u Hrvatskoj je distribuirano 22 milijuna litara plavog dizela, pri čemu je država subvencionirala ovaj vid proizvodnje sa 50 milijuna kuna. Zastupnik naglašava da naši poljoprivredni proizvođači i ribari moraju biti opskrbljeni gorivom koje im država po nekim pogodnostima daje na svim benzinskim crpkama. Predlaže da se svakom robnom komercijalnom proizvođaču izda kreditna kartica s iznosom kuna koliko vrijedi njegov poticaj. ”Naš svaki poljoprivredni proizvođač tada može doći na bilo koju postaju, INA-e ili koju drugu i iz kartice se uzima koliko je potrošeno”.

Smatra da bi se time riješilo osnovno pitanje, te bi resorno ministarstvo imalo apsolutnu i trenutnu evidenciju trošenja tih sredstava.

Zaključno je rekao da će podržati ovaj Prijedlog, uz prijedlog da resorno ministarstvo i predlagatelj pripreme za jesensko zasjedanje novi zakon.

Predstavnik predlagatelja, zastupnik **Stjepan Živković (HSS)** dao je završnu riječ. Apsolutno podržava ideju kolege Kučara da je potrebna transparentnost u ovom pitanju, da se vidi trošak, da se znaju korisnici i da se omogući nadzor, pa je u tom pogledu ponudio i suradnju.

Ovime je zaključena rasprava.

Predstavnik predlagatelja, zastupnik **Ivo Kolar (HSS)** očitovao se o podnijetim amandmanima. Konstatirao je da predlagatelj prihvaća amandmane Odbora za zakonodavstvo i Odbora za financije i državni proračun.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova, sa 69 glasova ”za”, 4 ”protiv” i 5 ”suzdržanih” donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O SIGURNOSTI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I ORGANIZACIJE SJEVERNOATLANTSKOG UGOVORA

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske. Kod utvrđivanja dnevnog reda zastupnici su prihvatili primjenu hitnog postupka kod donošenja ovog zakona.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma o sigurnosti između Republike Hrvatske i Organizacije Sjevernoatlantskog

ugovora, kojim se uređuju njihovi partnerski odnosi glede političkih i sigurnosnih pitanja, te širenja i intenziviranja političke i vojne suradnje u Europi.

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministrice obrane, gospodina **Zlatka Gareljića**. Izjavio je da je riječ o standardnom sporazumu kojega države članice NATO saveza ili kandidati za članstvo, odnosno dionici u programu Partnerstvo za mir sklapaju sa NATO savezom. Njime se regulira pitanje distribucije, primanja

i pohrane različitih materijala i informacija i utvrđuju standardi u tom postupku.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i

zaključio i pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 78 glasova "za" i 3 "suzdržana" donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma o sigurnosti između Republike Hrvatske i Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU HAŠKOG SPORAZUMA O MEĐUNARODNOJ POHRANI INDUSTRIJSKOG DIZAJNA, OD 6. STUDENOGA 1925, REVIDIRANOG U HAGU, 28. STUDENOGA 1960. (HAŠKI AKT 1960), I DOPUNJENOG U STOCKHOLMU, 14. SRPNJA 1967, S IZMJENAMA OD 28. RUJNA 1979. (STOCKHOLMSKI DOPUNSKI AKT 1967), TE ŽENEVSKOG AKTA HAŠKOG SPORAZUMA O MEĐUNARODNOJ REGISTRACIJI INDUSTRIJSKOGA DIZAJNA, USVOJENOG U ŽENEVI, 2. SRPNJA 1999. (ŽENEVSKI AKT 1999.)

Međunarodna zaštita industrijskog dizajna

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske. Ovim zakonskim prijedlogom uskladuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, a budući da se radi o potvrđivanju međunarodnih ugovora, nije potrebna Izjava o njihovoj usklađenosti s *acquis communautaire*om.

Pristupanjem Republike Hrvatske Haškom sporazumu o međunarodnoj pohrani industrijskoga dizajna, "Haškom aktu iz 1960." te "Stockholmskom Dopunskom aktu iz 1967." godine, koji se danas primjenjuju u 32 države, omogućava se ostvarivanje međunarodne zaštite industrijskog dizajna sukladno ovom Sporazumu i u Republici Hrvatskoj. Istodobno, potvrđivanjem Ženevskog akta Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna iz 1999. godine, kojim se pojednostavljuje postupak ostvarivanja međunarodne zaštite dizajna, doprinosi se njegovom bržem stupanju na snagu.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova u hitnom postupku donijeli ovaj zakon u tekstu predlagatelja.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra znanosti i tehnologije, dr. sc. **Zdenka Franića**.

Rekao je da zaštita ostvarena međunarodnom pohranom nakon prihvaćanja ovog zakona, a propisana ovim Sporazumom, ima u svakoj državi pristupnici, ugovornici, isti učinak kao da je preuzeta od strane njezinog nacionalnog ureda.

Ovaj Sporazum o međunarodnoj pohrani industrijskog dizajna je mnogostrani međunarodni ugovor koji uređuje međunarodnu zaštitu industrijskog dizajna.

Napomenuo je da zaštita dizajna proizvoda u pravilu prethodi ulasku stranih investitora i gospodarstvenika na tržište neke pojedine države, odnosno prihvaćanjem ovog zakona se uklanjaju oni

poremećaji na hrvatskom tržištu koji su nastali uslijed nemogućnosti ostvarivanja zaštite industrijskog dizajna.

Osim toga, "ovo je i jedan kulturološki i civilizacijski čin kojim se omogućava vrednovanje intelektualnog rada i prava koja iz njega proizlaze, čime se Hrvatska još više harmonizira sa sustavima slobodnih tržišta razvijenih demokratskih zemalja u kojima je intelektualni rad neprocjenjivi kapital".

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra znanosti i tehnologije, dr. sc. **Zdenka Franića**, a kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio,

te je uslijedilo glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 81 glasom "za" i 3 "suzdržana" donijeli Zakon o potvrđivanju Haškog sporazuma o međuna-

rodnoj pohrani industrijskog dizajna, od 6. studenoga 1925., revidiranog u Hagu, 28. studenoga 1960. (Haški akt 1960.), i dopunjenog u Stockholmu, 14. srpnja 1967., s izmjenama od 28. rujna 1979. (Stockholmski Dopunski

akt 1967.), te Ženevskog akta Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna, usvojenog u Ženevi, 2. srpnja 1999. (Ženevski akt 1999.).

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE PATENTNE ORGANIZACIJE O SURADNJI NA PODRUČJU PATENATA (SPORAZUM O SURADNJI I PROŠIRENJU)

Prihvatanje ovog Sporazuma omogućuje domaćim i stranim gospodarstvenicima stjecanje europskih patenata u Republici Hrvatskoj, priznatih od Europskog patentnog ureda.

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske. Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova u hitnom postupku donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske patentne organizacije o suradnji na području patenata.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra znanosti i tehnologije, dr.sc. **Zdenka Franića**.

Republika Hrvatska je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju preuzela obvezu da u roku od tri godine od stu-

panja na snagu tog Sporazuma uredi na području intelektualnog vlasništva koji obuhvaća i područje patenata, istu razinu zaštite koja postoji u zemljama članicama Europske unije. Stupanjem na snagu ovog Sporazuma i njegovom provedbom omogućava se domaćim i stranim gospodarstvenim subjektima stjecanje europskih patenata u Republici Hrvatskoj, priznatih od strane Europskog patentnog ureda. Time se pak potiče dolazak novih tehnologija, a time i novih investicija u Republiku Hrvatsku, naglasio je zamjenik ministra.

Istodobno, uklanjaju se i posljednje prepreke za punopravno članstvo Republike Hrvatske, odnosno Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo u Europskoj patentnoj organizaciji.

To je izuzetno važno jer bi priznavanje nekog patenta u Hrvatskoj ujedno značilo i priznavanje istog patenta u bilo kojoj zemlji Europske unije, a time bi se stimuliralo prijavljivanje patenata u Republici Hrvatskoj, što sada nažalost

nije slučaj od strane naših znanstvenika i eksperata, odnosno, ubrzao bi se prijenos znanja iz sustava znanosti i visokog obrazovanja u gospodarstvo, pojašnjava dr. Franić.

Zaključio je da se prihvaćanjem ovog zakona ubrzava pristupanje Republike Hrvatske Europskoj patentnoj organizaciji, čime Hrvatska definitivno izlazi iz sive zone onih zemalja koje ne cijene intelektualno vlasništvo.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je zaključio i pristupilo se glasovanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 80 glasova "za" i 1 "suzdržanim" prihvatili Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske patentne organizacije o suradnji na području patenata (Sporazum o suradnji i proširenju), u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA O SLIVU RIJEKE SAVE

Nakon potpisivanja Pisma namjere, pod pokroviteljstvom Pakta o stabilnosti, eksperti Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Slovenije i SR Jugoslavije (sada Srbije i Crne Gore) izradili su i uskladili tekst Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save koji je potpisan od strane ministara vanjskih poslova sve četiri države u Kranjskoj Gori 3. prosinca 2002.

godine. Opravdani razlozi što hitnije provedbe Sporazuma nalaze se u interesu Republike Hrvatske za otvaranje međunarodne plovidbe na čitavom toku rijeke Save i uspostavljanju održivog upravljanja vodama sliva rijeke Save, što neće biti moguće do stupanja na snagu Okvirnog sporazuma.

Otvaranjem međunarodne plovidbe na čitavom toku rijeke Save omogućilo

bi se hrvatskim brodovima nesmetana plovidba i kontakt s Dunavom, što u ovom trenutku nije moguće iz razloga što je, prema postojećim zakonima Srbije i Crne Gore, Sava unutar njihovog teritorija nacionalna rijeka i plovidba stranih brodova moguća je samo uz posebnu dozvolu vlasti Srbije i Crne Gore. Takva situacija stvara značajne teškoće hrvatskim brodarima.

Zastupnici Hrvatskog sabora su jednoglasno, u hitnom postupku, donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

Kod utvrđivanja dnevnog reda zastupnici su prihvatili primjenu hitnog postupka kod donošenja ovog zakona. U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra pomorstva, prometa i veza, dr.sc. **Pavla Komadine**. Prvotno je konstatirao da se Okvirnim sporazumom o slivu rijeke Save, za čije potvrđivanje se predlaže donošenje ovog zakona, uređuje pitanje uspostavljanja međunarodnog režima plovidbe rijekom Savom i njenim plovnim pritokama.

Sporazum predviđa osnivanje Savske komisije kao međunarodnog tijela sastavljenog od predstavnika stranaka Sporazuma. Komisija će donositi odlu-

ke u svezi sa sigurnošću i uvjetima plovidbe, uvjetima financiranja i izgradnje plovnih putova i njihovom održavanju, odluke o donošenju i izvršavanju godišnjeg i drugih zajedničkih utvrđenih planova i druge poslove predviđene Sporazumom.

Stupanjem na snagu Okvirnog sporazuma omogućit će se uspostavljanje održivog upravljanja vodama rijeke Save, poduzimanje mjera za sprečavanje ili ograničavanje opasnosti koje mogu nastati uslijed havarija koje uključuju onečišćenja tvarima opasnim za vode, kao i ugrožavanje efekata poplava leda i suša na čitavom slivu.

Budući da će provedba Okvirnog sporazuma zahtijevati, počevši od 2004. godine, osiguranje sredstava iz državnog proračuna, za hrvatski udio u financiranju rada Savske komisije predlaže se donošenje ovog zakona o njegovom potvrđivanju, rekao je zamjenik ministra.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za pomorstvo, promet i veze razmatrao je predmetni akt kao zainteresirano radno tijelo. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save.

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja nije bilo prijavljenih za raspravu pa ju je odmah zaključio i pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona.

Zastupnici su jednoglasno, sa 80 glasova "za" donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske.

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PRAVOBRANITELJICE ZA DJECU

Predlagatelj odluke je sukladno članku 4. Zakona o pravobranitelju za djecu ("Narodne novine", broj 96/2003) Vlada Republike Hrvatske.

Zastupnici Hrvatskog sabora su, većinom glasova (72 glasa "za" i 5

"suzdržanih") donijeli Odluku o imenovanju Ljubice Matijević-Vrsaljko pravobraniteljicom za djecu.

Imenovana ispunjava sve uvjete iz članka 22. spomenutog Zakona kojim je propisano da za pravobranitelja za djecu može

biti imenovan hrvatski državljanin koji ima visoku stručnu spremu, najmanje 10 godina radnog iskustva i koji je osobnim zalaganjem u javnosti poznat u području promicanja i zaštite prava djece.

S.Š.

35 - IZVANREDNA - SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

IZVJEŠĆE O PRODAJI 25 POSTO PLUS JEDNE DIONICE INA - INDUSTRIJA NAFTE D.D.

Prodajom paketa dionica dobiven strateški partner

Hrvatski sabor je jednoglasno (s 81 glasom) prihvatio ovo izvješće, nakon rasprave kojoj nije prisustvovala sva oporba, što je po tvrdnji premijera, ministra gospodarstva a i drugih sudi-

onika rasprave, samo dokaz da nisu imali argumenata za osporavanje ove privatizacije.

Politička igra je jasna - čulo se od premijera Račana - valjalo je pod

svaku cijenu osporiti (Vladi, Koaliciji) jedan dobar, transparentno, pošteno obavljen i ekonomski koristan posao. Da je riječ baš o takvom poslu svojim je ocjenama potvrdila većina sudioni-

ka rasprave. Samo iz redova zastupnika Hrvatskog bloka čuli su upiti - je li ova privatizacija ustavna te što uopće njome INA dobiva. Odgovor ministra gospodarstva i premijera bio je - Vlada je privatizirala INU u najboljem trenutku i postigla najbolju moguću cijenu na tržišnim odnosima danas.

O IZVJEŠĆU

U Izvješću se navodi da se privatizacija INA-e temelji na odredbama Zakona o privatizaciji INA-Industrija nafte d.d. koji je Hrvatski sabor donio 19. ožujka, a na snagu je stupio 5. travnja 2002. godine. Na temelju odredbe članka 4. stavka 4. tog Zakona Vlada RH je 18. travnja iste godine donijela Odluku o redosljedu i dinamici privatizacije INA-e, na koju je suglasnost dao Hrvatski sabor. Sukladno odredbi članka 4. stavka 1. točke 3. Zakona postupak privatizacije pokrenut je prodajom 25 posto plus jedne dionice strateškom ulagatelju.

Prodajom paketa od 25 posto plus 1 dionice INA je dobila strateškog partnera, ali ne smatra se privatiziranom kompanijom, budući da u rukama države još uvijek ostaje 75 posto njenih dionica.

U postupku prodaje financijski savjetnici Vlade RH su konzorcij PriceWaterhouseCoopers i Deutsche Bank iz Londona (tijekom 2001. bili su savjetnici u postupku restrukturiranja Ine kao pripreme za privatizaciju), a pravni savjetnici odvjetnička tvrtka Baker Botts iz Londona, koja je također sudjelovala u postupku restrukturiranja tog poduzeća) te odvjetničko društvo Bogdanović i Dolički iz Zagreba, kao domaći pravni savjetnici.

Postupak prodaje započeo je objavom poziva za iskazivanje interesa koji je objavljen u tiskovinama "Vjesnik" i "Financial Times" 10. svibnja 2002. godine. U predviđenom roku, do 14. lipnja 2002. godine, preliminarne ponude s iskazom interesa za kupnju 25 posto plus jednu dionicu dioničkog društva dostavilo je 10 renomiranih tvrtki. Nakon sveobuhvatnog ocjenjivanja ponuda, na

osnovi utvrđenih kriterija za vrednovanje, Vlada je 22. srpnja 2002. napravila uži izbor i odlučila da se pet ponuditelja (OMV, MOL, Lukoil and The Latsis Group, Rosneft i Edison Gas) pozovu na "due dilligence" te da podnesu konačne obvezujuće ponude.

Od zainteresiranih uže odabranih ponuditelja, "due dilligence" su obavili MOL, OMV i Rosneft. U tijeku procesa Lukoil je odustao od sudjelovanja. Edison Gas je pristao na ulazak u proces kao manjinski dio (5 posto do najviše 20 posto) konzorcija sa Hellenic Petroleumom. Takav oblik udruživanja bio je suprotan odluci Vlade, tako da Hellenic Petroleum nije uvršten u krug uže odabranih ponuđača.

Spomenuta tri ponuditelja obavila su razgovore i diskusije s članovima uprave INA d.d. i iskazala interes za daljnjim sudjelovanjem u procesu privatizacije, te su pozvani da do 17. siječnja 2003. dostave svoje ponude. Budući da su u svojim ponudama uvjetovali cijenu, odnosno dali primjedbe na bitne sastojke predloženih ugovora o transakciji, nakon detaljnog ocjenjivanja ponuda s njima su u tri navrata (krajem travnja, sredinom svibnja i početkom srpnja ove godine) obavljani pregovori. Pregovaračka platforma Vlade zasnivala se na 10 temeljnih stavova koji su se u pregovorima pojavili u obliku 10 temeljnih pitanja, koja su usuglašena s ponuditeljima. Zahvaljujući tome u ugovore je ugrađena klauzula da se u ovoj transakciji prodaje samo 25 posto plus 1 dionica INA-e d.d., te da će Nadzorni odbor tvrtke, jednako kao i Uprava, sačinjavati po 7 članova, s tim da strateški ulagatelj nema više od 2 predstavnika. Precizirano je, nadalje, da iduće tri godine neće biti prisilnih otpuštanja viška zaposlenih, ni izmjene cijena nakon zaključenja transakcijskih ugovora, te da će se osigurati održavanje dviju postojećih rafinerija. Tijekom pregovora postignuta je suglasnost i o tome da će hrvatsko pravo biti mjerodavno za Ugovor između dioničara i Ugovor o suradnji, dok će se na kupoprodajni ugovor primjenjivati englesko pravo. Utanačeno je, također, da strateški partner narednih pet godina ne može prodati svoje dionice bez suglasnosti Vlade te da se tri godine neće isplaćivati dobit (nakon toga isplaćivalo bi se 25 posto za tekuću godinu). Precizirano je i to da ugovori o transakciji ne prestaju sve dok Vlada i strateški investitor imaju svaki najmanje po 25 posto

plus jednu dionicu temeljnog kapitala INA-e. Navedene klauzule ugrađene su u Ugovor o kupoprodaji dionica, i Dioničarski ugovor (sklapaju ih Vlada i strateški ulagatelj) te Ugovor o suradnji (sklapaju ga INA i strateški partner). Budući da je u pregovorima postignuta suglasnost oko temeljnih pitanja, ponuditelji su pozvani da 10. srpnja 2003. - podnesu svoje konačne obvezujuće ponude i to na temelju potpuno jednakih uvjeta i prava. Ponude su podnijeli MOL i OMV (prvi je ponudio 505 mln. USD, a drugi 420 mln. USD). Rosneft je odustao od natjecanja s obrazloženjem da mu nije ponuđeno dovoljno jamstvo za stjecanje daljnjih dionica do većinskog paketa.

Savjet za privatizaciju INE - Industrije nafte d.d. je na sjednici 11. srpnja procijenio ponude i predložio Vladi da prihvati ponudu MOL-a kao financijski najpovoljniju. Postupak prodaje dionica u cijelosti je obavljen sukladno odredbama članka 6. Zakona o privatizaciji INA-e prema kojem Vlada snosi odluku o broju dionica koje se prodaju strateškom ulagatelju, provodi postupak prodaje, izbor strateškog partnera i zaključuje ugovor o prodaji.

U Dioničarskom ugovoru strateški ulagatelj stječe određena upravljačka prava koja se pojavljuju u obliku tzv. "zadržanih pitanja". Riječ je o pitanjima za koja je Upravi INA-e potrebna suglasnost Nadzornog odbora (utvrđena su u prijedlogu novog Statuta INA-e). Uprava će morati tražiti suglasnost tog tijela za: odobrenje Godišnjeg budžeta Društva u odnosu na kapitalne izdatke i odobrenje bilo kakvog kapitalnog izdatka koji prelazi deset posto tada važećeg budžeta Društva; odobrenje i/ili izmjenu Poslovnog plana Društva, zasnivanje bilo kakvog osiguranja na nekretnini ili osnovnim sredstvima ili potraživanjima (ili izdavanje jamstva) kada iznos glavnice osiguranja (ili odgovornosti po jamstvu) prelazi 80 mln. kn ili kad ukupna vrijednost raspolaganja tim sredstvima prelazi 200 mln. kuna u tekućoj financijskoj godini. Pritom treba voditi računa o tome da sve odluke Upravnog odbora moraju biti u skladu s dugoročnim poslovnim planom, strategijom razvoja INE i godišnjim poslovnim planom.

Prethodna suglasnost Nadzornog odbora bit će potrebna i u slučaju prodaje, zakupa, zamjene, prijenosa ili drugačijeg raspolaganja bilo kojom nekretninom ili

drugom imovinom INA grupe koja je po mišljenju Uprave značajna za poslovanje i koja "teži" više od 80 mln. kuna, ili ako ukupna vrijednost raspolaganja tim sredstvima prelazi 200 mln. kuna u tekućoj financijskoj godini.

U Izvješću se, među ostalim, navodi da je i iz Dioničarskog ugovora razvidno koja su to tzv. zadržana pitanja za koja je kod odlučivanja potrebna kvalificirana većina od 6 članova NO-a, a za koja je dovoljna obična većina od 4 člana. Napominje se, također, da su sva tri spomenuta ugovora napisana sukladno kogentnim normama Zakona o trgovačkim društvima. Izvješću je priložen i Prijedlog odluke Vlade o prodaji 25 posto plus jedne dionice INA-Industrije nafte d.d. strateškom ulagatelju te Prijedlog zaključaka o ovlaštenju ministra gospodarstva da na osnovi članka 11. stavaka 1. i 2. Zakona o privatizaciji te tvrtke podnese Hrvatskom saboru izvješće o transakciji o kojoj je riječ.

RASPRAVA

Prije prelaska na raspravu predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** informirao je zastupnike da je Vlada uz ovo Izvješće dostavila i engleske tekstove ugovora o kupoprodaji dionica, dioničarskog ugovora i ugovora o suradnji, s popratnom dokumentacijom. Svi zainteresirani moći će dobiti uvid u te dokumente u Informacijskom centru, a do idućeg tjedna oni će biti prevedeni i na hrvatski jezik.

Prodaja dionica u skladu sa Zakonom

Zastupnicima se potom obratio dr.sc. **Ljubo Jurčić**, ministar gospodarstva. Podsjetio ih je na to da im je Vlada već u dva navrata (u prosincu prošle i u travnju ove godine) predočila izvješće o procesu prodaje 25 posto plus 1 dionice INA industrija nafte d.d. Napomenuo je, također, da se prema Zakonu o privatizaciji INE d.d. privatizacija tog poduzeća, dok je njezin postupak u tijeku, smatra državnim tajnom.

U nastavku ih je upoznao s time kako je tekao postupak prodaje dionica koji je, kako reče, u cijelosti obavljen sukladno odredbama članka 6. spomenutog Zakona. Naglasio je, među ostalim, da su sva

tri potencijalna strateška partnera dobili potpuno istovjetne dokumente na koje su trebali dati ponudu. Prodajom paketa od 25 posto plus 1 dionice INA je - kaže - dobila strateškog partnera, ali ne smatra se privatiziranom kompanijom, budući da u rukama države još uvijek ostaje 75 posto njenih dionica.

Svaka vladajuća garnitura vjerojatno bi pristupila privatizaciji Ine, pa i zbog financijske pozicije državnog proračuna. Bitno je samo da ta privatizacija, kad se u nju već krenulo, bude ne samo korektno izvedena, nego i javno obznanjena.

Kako reče, intencija je strateškog partnera da na području koje je definirano ugovorom o suradnji (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, pa i Srbija, ovisno o tome kako će proći privatizacija "Beopetrola") sve svoje poslovne aktivnosti obavlja kroz INA-u. Među ostalim, pod njenim znakom i imenom otvarat će i benzinske crpke.

Privatizacija mora biti korektna i javna

Da su stvari krenule drugačijim tokom INA je 90. mogla kupiti i MOL i OMV zajedno, primijetio je **Damir Kajin**, predstavnik Kluba zastupnika IDS-a. Nažalost, Hrvatska je postala žrtvom

Zaustavimo li ovu privatizaciju, Hrvatska će definitivno ostati bez potencijalnih investitora.

rata, dok se Mađarska istodobno otvorila svijetu. Zahvaljujući ulasku stranog kapitala od zemlje real socijalizma koja je 90. u svemu bila iza Hrvatske, postala je zemlja s minimalnom stopom nezaposlenih (svega 5,5 posto), uspješni izvoznik i 2004. će ući u EU. Postavlja se pitanje, kaže zastupnik, zašto smo mi kao zemlja tako neuspješni. Neopravdano se stvara

fama da je tobože ova Vlada sve rasprodala, dok je istina posve drugačija.

Naime, vrhunac privatizacijskog šlamperaja ogleda se u tome da je ove godine država privatizirala samo jedno poduzeće, novogradišku Tangu (nameće se pitanje koliko je poduzeća otišlo u stečaj zbog toga što nisu bila privatizirana). Vladi se nerijetko imputira i ono što se dešavalo do 2000. godine, a zamjera joj se i to da ide u privatizaciju velikih sustava u zadnjoj godini mandata. Ne treba zaboraviti, međutim, da je 99. prodana Privredna banka za oko 500 mln. DEM, kao i Hrvatski telekom, koji je 2002. imao 3 puta veću dobit od INE. Dosad su prodane brojne banke i ostali monopolisti, preostali su još samo HEP i INA. Zastupnik je, kako reče, protiv prodaje tih sustava ako oni, kao monopolisti, mogu opstati, ali to je dvojbena.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da je, zahvaljujući promjenama u INI nakon 3. siječnja ta tvrtka, koja je ranije bila kronični gubitaš, postala uspješnim poslovnim subjektom. Naime, 99. godine imala je oko 600 - 700 mln. gubitaka, a prošle godine je ostvarila dobit od 800 mln. kuna. Novom kupcu ona donosi sigurno tržište, solidnu poziciju u istraživanjima na Bliskom istoku, te dobru poziciju u regionalnoj maloprodaji (samo poziciju jer su sve crpke zastarjele, kao i rafinerije).

Zaustavimo li privatizaciju Ine ostat ćemo bez potencijalnih investitora

Po mišljenju zastupnika jedno od ključnih pitanja je procjena koliko zapravo trenutno INA vrijedi, s obzirom na to da procjene variraju između 1,8 i 2 mlrd. US dolara te je li ta tvrtka trebala ići u privatizaciju. Iako IDS u ožujku 2002. godine nije glasovao za donošenje Zakona o privatizaciji INE, nije glasovao zanj, Kajin priznaje da bi svaka vladajuća garnitura vjerojatno pristupila privatizaciji tog Društva, pa i zbog financijske pozicije državnog proračuna. Bitno je samo da ta privatizacija, kad se u nju već krenulo, bude ne samo korektno izvedena, nego i javno obznanjena. Naime, dovedemo li u pitanje privatizaciju INE, Hrvatska će definitivno ostati bez potencijalnih investitora, upozorava zastupnik. Daka-ko, naglasak u tom postupku mora biti

na ostvarivanju opredjeljenja o kojima je govorio ministar - tri godine ne smije biti otpuštanja radnika, zatvaranja rafinerija, ni isplate dobiti. Osim toga, za razliku od Hrvatskih telekomunikacija, strateški partner ovdje nema pravo prvokupa preostalih dionica. Unatoč tome MOL ima veću realnu upravljačku moć jer s kupljenim paketom dionica može suodluživati u bitnim odlukama težim od 80 mln. kuna.

Najvažnije je to da je pogođen pravi trenutak za privatizaciju ove tvrtke. Jer, da se na to išlo 99. godine, kad je barel nafte koštao 17 dolara (danas stoji 28) i kad je cijena naftnih derivata bila zamrznuta, INA bi postigla dvostruko manju cijenu nego danas.

Problem Ine je, kaže, i velika politička moć. Naime, iz te su tvrtke došli premijeri Gregurić i Valentić, te ministri Štern i Porges, a gospoda Linić i Šarinić bili su predsjednici nadzornog odbora. Po riječima zastupnika INA je za Hrvatsku kao TDR za Istru, s tom razlikom što je to državna tvrtka za koju se bore stranke, a TDR, u 10-postotnom vlasništvu četvero ljudi, bori se sa strankama i za stranke (predsjednik Tomčić je izrazio uvjerenje da ova usporedba nije namjerno tako nespretna).

Zastupnik je u nastavku napomenuo da u narednih šest mjeseci treba početi postupak javne ponude za još 15 posto Ininih dionica. Prognozira da će MOL vjerojatno kupiti najmanje 10 posto, dok je onih 7 plus 1 posto namijenjeno braniteljima, te zaposlenicima i bivšim zaposlenicima. Postavlja se pitanje, kaže, hoće li od dodatnih 25 posto dionica država uprihodovati još 500 mln. USD u drugoj fazi privatizacije, što je kod Telekoma uspjelo.

Na kraju je još jednom naglasio da je svaka privatizacija u Hrvatskoj nepopularna, pa i privatizacija Ine, ali pitanje je koliko bismo izgubili kada bismo zaustavili taj proces. Stoga trebamo biti korektni i priznati da nema Vlade koja u slučaju Ine ne bi postupila kao aktualna vlast, zaključio je Kajin.

Ina mora biti pokretač tržišta kapitala

Po riječima **Goranka Fižulića** Klub zastupnika LIBRE je zadovoljan načinom na koji je Vlada odradila posao oko ove transakcije. Čak, štoviše, čestita joj na političkoj hrabrosti što se u predizborno vrijeme odlučila na privatizaciju najveće hrvatske tvrtke, na transparentnosti postupka i načinu na koji je, u tehničkom smislu, vođena ova komplicirana i složena operacija. A najvažnije je to da je pogođen pravi trenutak za privatizaciju ove tvrtke. Jer, da se na to išlo 99. godine, kad je barel nafte koštao 17 dolara (danas stoji 28) i kad je cijena naftnih derivata bila zamrznuta i administrativno određena, INA bi postigla dvostruko manju cijenu nego danas. Ne možemo arbitrirati je li ta cijena dobra, no činjenica je da je korektna jer je postignuta u javnom nadmetanju na tržištu, kaže zastupnik.

INA, kao najveća hrvatska tvrtka mora biti i pokretač tržišta kapitala, jer bez toga nema tržišnog gospodarstva.

INA, kao najveća hrvatska tvrtka, mora biti i pokretač tržišta kapitala, napominje dalje. To znači da ona svakako mora na burzu jer bez toga nema tržišnog gospodarstva. Kad smo već, stjecajem okolnosti, propustili priliku kod HT-a ili nekih drugih tvrtki, ne smijemo dozvoliti da INA ne doživi javnu kotaciju. Procjenjuje se, naime, da bi prodaja 15 posto njenih dionica na burzi, po današnjim vrijednostima, donijela 300 mln. dolara. To nije bitno samo za INU, nego za stasanje hrvatskog tržišta kapitala na kojem su ostale samo dionice Plive i Podravke, kaže zastupnik. Jer, ne dogodi li se to s Inom, neće se sutra dogoditi ni s HEP-om, Croatia osiguranjem, JANAF-om, Hrvatskom poštanskom bankom, ili nekom drugom tvrtkom koja je još uvijek u državnom portfelju.

Po riječima zastupnika za razvoj ukupnog hrvatskog gospodarstva, kao i nastavak i uspješno okončanje mirovinske reforme, iznimno je važno da stasa tržište kapitala. Zbog toga onaj tko će odlučivati o INI i u narednoj godini mora

slijediti ono što je zapisano u zakonu i mora ići dalje u javnu ponudu udjela u toj tvrtki. Dakako, s tim u svezi postavlja se pitanje čemu ograničavati isplatu dividende, pogotovo ima li se u vidu da to istovremeno znači i ograničenje vrijednosti neprodanih udjela. Stoga bi valjalo preispitati odredbu kojom je to regulirano (strateški partner bi zacijelo pristao na aneks ugovora kojim bi se omogućila isplata dividende.) i to ne zbog države i MOL-a nego zbog postizanja veće vrijednosti dionica koje će biti privatizirane u daljnjem postupku.

Vlada nije poštovala redosljed privatizacije

Na početku svog izlaganja **Milan Kovač**, glasnogovornik Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, konstatirao je da je ova rasprava deplasirana i ponižavajuća za zastupnike, budući da se odvija "post festum", odnosno nakon obavljene prodaje paketa dionica INE. Ignorirajući zahtjeve oporbenih zastupnika da se ta transakcija odgodi, Vlada je potpisala kupoprodajni ugovor, i to na engleskom jeziku, što se protivi Ustavu (članak 12. propisuje da je u Republici Hrvatskoj u službenoj uporabi hrvatski jezik).

Vlada je trebala napraviti drugačiji redosljed prodaje dionica i samog tijeka privatizacije INE. Naime, sukladno Zakonu o privatizaciji trebala je najprije prenijeti 7 posto dionica, bez naknade, hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima, a potom isto toliko zaposlenicima i ranije zaposlenima.

Zastupnik, kako reče, sumnja u to da su svi potencijalni ponuđači imali identičan pristup svim podacima o Ininom poslovanju, jer u tom slučaju razlika u cijeni između OMV-a i MOL-a zasigurno ne bi bila tolika. Njegovi stranački kolege su mišljenja da suvlasnici neće moći dovoljno ulagati u istraživanja i razvoj INE jer su prezaduženi (to se odnosi ne

samo na državu nego i na MOL koji se, prema napisima u medijima, zadužio da bi kupio dionice INE, Beopetrola u Beogradu i slovačke naftne kompanije.). Predviđaju da će buduća Vlada zacijelo nastojati ubrati od ovog gospodarskog giganta što više novca za državni proračun (ili preko povećanja cijena goriva ili kroz druge vidove povećanja poreza). Drugi suvlasnik, koji ima samo rafinerije a ne i nalazišta nafte, će također nastojati što prije vratiti kredite, a to će moći jedino dizanjem cijena naftnih proizvoda.

Po mišljenju zastupnika Hrvatskog bloka Vlada je trebala napraviti drugačiji redosljed prodaje dionica i samog tijeka privatizacije INE. Konkretno, trebala je postupiti prema članku 4. Zakona o privatizaciji koji najprije predviđa prijenos 7 posto dionica (bez naknade) dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, a potom isto toliko zaposlenicima i ranije zaposlenima u društvima koja čine INA grupu. Riječ je, naime, o 14 posto vlasništva INE a spomenuti suvlasnici bi imali što reći oko novog strateškog ulagatelja. U tom slučaju bi ova privatizacija sasvim drugačije izgledala, tvrdi Kovač.

Vlada je, sukladno Zakonu, redovito izvještavala zastupnike o tome kako teče privatizacija, odnosno pripreme za privatizaciju INE.

Zastupnici Hrvatskog bloka se, inače, ne protive privatizaciji Ine, ali su protiv ovakvog načina privatizacije. To više što još uvijek nije poznata stvarna vrijednost Ininih nalazišta u Siriji, kao ni to gdje ta tvrtka još ima svoje vlasništvo (npr. što je s vlasništvom u Srbiji?) i je li ta imovina ušla u procjenu vrijednosti firme. Pitaju se i što mogu očekivati radnici nakon isteka trogodišnjeg razdoblja. Mišljenja su da je trebalo produžiti period u kojem ne bi bilo otpuštanja, te predvidjeti mjere za zbrinjavanje eventualnog viška zaposlenih u Inu, kao i u drugim gospodarskim subjektima u Hrvatskoj koji se privatiziraju na ovaj način.

Dragica Zgrebec (SDP) opovrgnula je njegovu tvrdnju da Vlada nije poštovala redosljed privatizacije propisan Zakonom. U prilog tome podsjetila je na činje-

nicu da je odredbom stavka 4. u članku 4. propisano da redosljed i dinamiku privatizacije Ine utvrđuje Vlada RH, uz suglasnost Hrvatskog sabora, te da će se prodaja dionica radnicima obaviti nakon prve prodaje u postupku javne ponude. Napomenula je, također, da je Vlada, sukladno Zakonu, redovito izvještavala zastupnike o tome kako teče privatizacija odnosno pripreme za privatizaciju Ine.

U ovom slučaju ne radi se o prodaji INE, već samo udjela u toj tvrtki, odnosno o pronalazenju strateškog partnera u skladu sa Zakonom.

Nije točno da Hrvatski sabor nije imao nikakvu ulogu u privatizaciji Ine, primijetila je i **Milanka Opačić (SDP)**. Naime, zadnje izvješće o tome zastupnicima je predočeno 17. travnja. U njemu se, među ostalim, govori i o tri ugovora o kupnji dionica, što znači da se ne radi o tajnim ugovorima kao što tvrde kolege iz oporbe. Odluku o prodaji paketa od 25 posto plus jedne dionice Vlade je donijela u skladu s člankom 6. Zakona o privatizaciji Ine, u kojem stoji da ona donosi odluku o broju dionica koje se prodaju strateškom ulagatelju, provodi postupak prodaje, izbor strateškog partnera i zaključuje ugovor o prodaji. **Milan Kovač** joj je zamjerio da je ispravila njegovo mišljenje a ne netočni navod. Naime, i dalje stoji na stajalištu da je deplasirano raspravljati o tome nakon što je potpisan kupoprodajni ugovor.

Josip Leko (SDP) je izjavio da kolega Kovač nije bio u pravu kad je ustvrdio da je potpisivanjem ugovora na engleskom jeziku Vlada prekršila Ustav. Naime, ministar je u uvodnom izlaganju naveo da je za dva ugovora mjerodavno hrvatsko, a za jedan englesko pravo. Konstatiravši da je zastupnik povrijedio Poslovnik jer nije ispravio njegov navod (radilo se, kaže, o citatu iz Ustava) **Kovač** je primijetio da je odmah nakon njegova izlaska za govornicu Hrvatska televizija isključila prijenos sjednice. To najbolje govori o transparentnosti ove transakcije, negodovao je zastupnik.

Za ispravak netočnog navoda javio se i mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Ne

slaže se s Kovačevom tvrdnjom da je ova rasprava ponižavajuća za zastupnike jer se, kako reče, radi o prodaji dijela dionica Ine temeljem zakona koji je donio Hrvatski sabor. U vrijeme dok je gospodin Kovač bio na čelu Fonda za privatizaciju mogli smo samo sanjati o tome da na ovako transparentan način raspravljamo o prodaji bilo čega, kaže Jurjević. Osim toga, u ovom slučaju ne radi se o prodaji Ine, već samo udjela u toj tvrtki, odnosno o pronalazenju strateškog partnera u skladu sa Zakonom. Budući da je hrvatsko tržište premalo za Inu, ovime profitira ne samo ta tvrtka nego i Hrvatska, zaključio je.

Podsjetivši na činjenicu da je 2000. godine Ina vrijedila 700 mln. dolara dok danas vrijedi blizu 2,5 mlrd. dolara naglasio je da je to zasluga ove Vlade.

Milan Kovač (HB) uzvratilo je Jurjeviću da ovaj ispravlja njegovo mišljenje. Vrijednost INE je u ove tri godine porasla toliko koliko je podignuta cijena naftnih derivata, a utoliko je siromašniji hrvatski narod kojemu je iz džepa izvučen novac.

Najpovoljnija ponuda u najpovoljnijem trenutku

U ime Kluba zastupnika SDP-a, mr.sc. **Mato Arlović** je izrazio žaljenje zbog odsustva dijela opozicije koja se, kako reče, prethodna dva-tri dana doslovice nabacivala blatom na vladajuću koaliciju i Vladu u svezi s pretvorbom INE. Danas se, međutim, nije spremna suočiti s istinom i činjenicama o tome.

Objašnjavajući "kako stvari stoje", zastupnik je podsjetio na Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu za prilagodbu financijskog sektora i poduzeća između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (rujan 1997) u kojem je stajalo da najsloženije od svih poduzeća - INA zahtijeva plan drastične reorganizacije restrukturiranja kako bi se Grupa koncentrirala i reducirala na osnovne djelatnosti - da bi se druge zatvorile i prodale i ponovno uspostavila financijska vrijednost, među ostalim i putem restrukturiranja duga.

Također je bilo predviđeno da će se provesti prodaja netemeljne imovine te tražiti strateški financijski partneri koji će ući u zajedničke financijske projekte u odnosu na osnovne djelatnosti. Na osnovi toga je INA izradila Program pripreme

privatizacije od 1998. do 2007. na osnovi kojega je ona sa 85 spala na četrdesetak poduzeća. Sve ostalo je privatizirano, rasprodano i, manje-više, posluje s gubitkom ili u nepovoljnim okolnostima. To je dovelo INU, potkraj 1999. u poziciju opterećenosti dugovima, nije bila poslovno sposobna i nije mogla servisirati svoja potraživanja i cijena joj je pala oko 700 mln dolara.

Parlament je donio Zakon o privatizaciji INE - Industrije nafte d.d. propisavši kakav postupak treba provesti i taj je postupak (i sadržaj) Vlada dokraja poštovala. Vlada je privatizirala INU u najboljem trenutku i postigla najbolju moguću cijenu na tržišnim odnosima danas.

Ustvrdivši kako su se s tim u svezi u sabornici slušale laži, zastupnik je izjavio da je od početka 2000. do danas INA došla u poziciju da dugove može servisirati i poslovati s dobiti te sa 25 posto plus jednom dionicom ostvariti cijenu od 505 milijuna dolara, što predmnijeva da je povećala vrijednost temeljnog kapitala na stvarnom tržištu.

Ustvrdivši da bi Vladi trebalo čestitati što je s menadžmentom INE uspjela INU dovesti u takvu poziciju, mr. Arlović je rekao kako Klub zastupnika SDP-a ne prihvaća objede kako se radi iza leđa Hrvatskom saboru. Prije svega, parlament je donio Zakon o privatizaciji INE -Industrije nafte d.d. propisavši kakav postupak treba provesti i taj je postupak (i sadržaj) Vlada dokraja poštovala. Ona je 17. travnja izvijestila parlament o postupku privatizacije i temeljnim pitanjima na kojima će se ova temeljiti, Hrvatski sabor je dao suglasnost, Vlada je zapravo provela njegovu odluku ili suodluku Vlade i parlamenta kroz taj institut suglasnosti. Uz to, nije ugovoreno samo pravo koje će se primijeniti na sklapanje ugovora nego i ono koje će se primjenjivati u njegovoj provedbi (domaće zakonodavstvo).

Mr. Mato Arlović je još skrenuo zastupnicima pozornost na to da je člankom 10. predviđeno kako se samo uz suglasnost Vlade može prodavati imovina INE

koja ima veću vrijednost od 3 posto tada se samo uz njezinu suglasnost donosi odluka ako se prelazi ili ulaže u vrijednost i za 25 posto dionica INE i sl.

Nakon upita zašto dijelu opozicije ne odgovara da se Zakon o privatizaciji INE proveo u najpovoljnijem trenutku s najpovoljnijom ponudom, predstavnik Kluba zastupnika SDP-a je rekao da je "trebalo raskrstiti s njima" s tim u svezi, ali da ih danas nema. Jer, kako reče, njih i ne interesira privatizacija INE, nemaju interes kada je privatizacija obavljena prema zakonu.

Mr. Arlović je komentirao i upit - otkud tolika razlika između ponudene cijene odabranog ponuditelja i drugih. Kako reče, nije mogao znati pa je dao najveću cijenu koju je mogao (da je znao ne bi). A svatko, dometnuo je, tko se imalo bavi makroekonomijom zna da MOL nije kupovao sebi samo INU već s njom i njezinu stratešku poziciju u jugoistočnoj Europi u toj djelatnosti, spašavajući sebi svoju poziciju na tom tržištu. Naravno da je onda i druga firma bila strahovito zainteresirana kad je čula cijenu, ali Vlada nije više mogla mijenjati odluku već poštovati rezultate javnog natječaja. U protivnome, bila bi neozbiljna i dovela u pitanje ozbiljnost Republike Hrvatske u međunarodnim odnosima kao subjekta privatnog pravnog i javno pravnog ovlaštenja. i prava.

Tražili su detaljne informacije, one su sada ovdje, a njih nema. Ako nije bilo po zakonu, gdje ste sada, dame i gospodo?

Izlaganje je predstavnik SDP-a zaključio riječima da je Vlada privatizirala INU u najboljem trenutku i postigla najbolju moguću cijenu na tržišnim odnosima danas.

Jasno i transparentno

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a, **Vesna Pusić** je rekla da je cijela procedura privatizacije INE obavljena jasno, transparentno te da svi mogu steći uvid u sve faze natječaja i prijave i interesenata. Riječ je, naglasila je, o ozbiljnoj, važnoj, stranoj investiciji koja će - izra-

zila je nadu - biti prekretnica u metodologiji posla.

Za ilustraciju pozitivne karakteristike prodaje dijela INE zastupnica Pusić navela je dvije činjenice. Prva je - odustanje Rosnefta - zato što su ustanovili da hrvatska Vlada ne osigurava u svakoj budućoj kupnji INE povoljniji položaj onome tko sada kupi 25 posto plus jednu dionicu. Nema od toga, naglasila je, jačeg argumenta da se ispoštovalo ono za što su se zalagali zastupnici - da strateški partner koji sada uđe ne bude ni na koji način u povoljnijem položaju u daljnjoj privatizaciji. Druga je razlika (gotovo 90 milijuna dolara) između onoga što je ponudio MOL i drugoplasirani OMW. To u prvom redu govori o korektnosti procedure, odnosno o stvarnoj tajnosti ponuda do njihova otvaranja. Da nije bilo tako ne bi bilo razloga da onaj tko je pobijedio ponudi u toj mjeri veću cijenu, dometnula je, podsjetivši kako je u drugim slučajevima prodaje razlika iznosila nekoliko desetaka tisuća dolara.

Obiteljsko srebro utoliko vrijedi koliko donosi profit ili ima od nje-ga praktične koristi.

Klub zastupnika HNS-a ocijenio je krajnje nekorektnim ponašanje dijela opozicije (HDZ-a, HSP-a i HSP-HKDU-a) odnosno, kako je rekla, njihove gotovo nezamislive objede da se kod prodaje INE radi o najvećoj pljački u devet stoljeća. Tražili su, podsjetila je, detaljne informacije, one su sada ovdje, a njih nema. Ako nije bilo po zakonu, gdje ste sada dame i gospodo, upitala je Vesna Pusić, rekavši kako, suprotno tvrdnjama iz oporbe, Sabor može i danas poništiti odluku Vlade, ako je na bilo koji način prekršen zakon. Izlaganje je završila tvrdnjom kako uvijek kada Hrvatska čini ozbiljni korak prema modernoj europskoj državi, prema slobodnom tržištu nema dama i gospode iz HDZ-a.

Degutantne i deplasirane insinuacije dijela oporbe

Tibor Santo je podržao Izvješće u ime Kluba zastupnika LS-a. Uvodno je izjavio kako je MOL-ova ponuda napokon

dokaz kako postoji ozbiljna nakana da se uspostave partnerski odnosi između Hrvatske i Mađarske, za dobrobit cijele regije u dugom razdoblju.

LS drži da su sve insinucije o zakulisnim radnjama i protuzakonitim poslovima "deplasirane i degutantne" te da se njih ne treba ozbiljno osvrutati. A upravo zbog pritisaka i "dizanja prašine" (ranije) oko posla privatizacije koji nije mogao biti okončan bio je ozbiljno narušen ugled Republike Hrvatske, kao zemlje koja nije u stanju efikasno i brzo obaviti te poslove. S tim u svezi u ovom je slučaju zastupnik odao priznanje ministru Jurčiću što je proces držan u tajnosti da se ne naštetiti interesima Hrvatske, a zatim transparentno objelodanjen.

Strateški cilj nije bila prodaja već - nalaženje strateškog partnera, kako bi se stvorili takvi odnosi da INA bude vodeći regionalni igrač u svom poslu te da se potakne daljnji razvoj hrvatskog gospodarstva.

Komentare iz rasprave o prodaji obiteljskog srebra Tibor Santo je popratio primjedbom da ono utoliko vrijedi ukoliko nosi profit ili ima od njega praktične koristi. S INOM bi, međutim, zasigurno u budućnosti bilo problema, rekao je, dometnuvši kako se smetnulo s uma da je INA s tržišta od otprilike 20 milijuna ljudi pala na nejakom hrvatsko tržište, a da nije prodrila na druga tržišta.

Uz ocjenu da cijena INE ubuduće ne bi bila ni približno ovako povoljna, predstavnik LS-a je pozdravio postupak Vlade, dometnuvši kako i iz izlaganja ostalih klubova proizlazi da je Zakon o prodaji INE u potpunosti poštovan.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće ocjene i primjedbe: MOL se od male nacionalne kompanije počeo naglo razvijati kada mu je Vlada Republike Mađarske dala punu slobodu, a LS očekuje da će i hrvatska Vlada učiniti isto s ostatkom vlasništva, do dijela nad kojim zadržava nadzor i kontrolu; nekorektno je što ponuđači koji nisu dali najvišu ponudu to pokušavaju učiniti naknadno, a Vlada nije željela dovesti svoj obraz u pitanje

i uz to je načinila korak više prema partnerskim odnosima s Mađarskom.

Dokraja poštovana zakonom predviđena procedura

I Klub zastupnika HSS-a, čiji je stav obrazložio Ante Markov zadovoljan je procesom, tijekom i načinom privatizacije INE i smatra da je dokraja poštovana zakonom predviđena procedura. Izrazili su također nadu da će Vlada parlament i dalje izvještavati Sabor o svemu te da će se ispoštovati dio koji se odnosi na dionice zaposlenika INE, za što se Klub također zalagao.

Ustvrdivši uvodno da su načela privatizacije - transparentnost, proceduralnost i načelo javnosti, zastupnik je izjavio kako se danas ne bi mogla praviti privatizacija 25 posto + jedna dionica da nije u raspravi u ožujku 2002. od predlagatelja tražene brojne izmjene i dopune predloženog teksta odnosno da nije amandmanima zatraženo jačanje uloge Parlamenta u procesu. Ovo je dobra primjer - naglasio je Markov - kako se dugoročno može sagledati dobra perspektiva.

Kupoprodaja INE izvršena je čisto, zakonito i financijski uspješno. To su razlozi odsutnosti (dijela) oporbe sa sjednice.

Predstavnik HSS-a je zatim ustvrdio kako strateški cilj nije bila prodaja već - nalaženje strateškog partnera, kako bi se stvorili takvi odnosi da INA bude vodeći regionalni igrač u svom poslu, te potakne daljnji razvoj hrvatskog gospodarstva ne samo na prostorima Hrvatske nego u širem i daljnjem okruženju.

A što sada drugo mogu nego sipati jal?

Mladen Godek je uvodno naglasio kako, za razliku od kolega ima puno razumijevanja za ponašanje oporbe. Jer valja, naglasio je, zamisliti samo neke činjenice - međunarodni ugled koji je stekla Hrvatska, a koji će rezultirati ulaskom u Europsku uniju, neočekivani gospodar-

ski rast, pad nezaposlenosti, odsutnost inflacije, ostvarenje višestoljetnog sna - prometno povezivanje sjevera i juga i sl. I što sada mogu raditi nego upravo to što rade - ispoljivati nervozu, sipati jal, rekao je.

Je li privatizacija ustavna - je li javno dobro izuzeto iz temeljnog kapitala INE?; što je cilj privatizacije - poboljšanje konkurentnosti INE ili jednokratno punjenje Proračuna?; jasno je što je MOL dobio - hrvatsko tržište i otvorio si prostor za širenje, ali nije jasno što je dobila INA.

Ustvrdivši zatim kako je kupoprodaja INE izvršena čisto, zakonito i financijski uspješno. To su, dometnuo je razlozi njihove odsutnosti sa sjednice.

INA nije dobila odgovarajućeg strateškog partnera

Ivić Pašalić (HB) je najprije objasnio zašto sjednici prisustvuju zastupnici Hrvatskog bloka - zato jer drže da je to mjesto gdje treba iznijeti dvojbe. A oni ih imaju, premda podržavaju načelno privatizaciju državnih poduzeća u manjinskim udjelima. Prva je dvojba - ustavnost ove privatizacije pa otud zastupnikov upit - je li javno dobro izuzeto iz temeljnog kapitala INE (kako je definirano člankom 52. Ustava). Drugo je pitanje - što je cilj ove privatizacije - je li poboljšanje konkurentnosti INE ili jednokratno punjenje Proračuna (s obzirom na to da je i ministar u intervjuu izjavio kako onda nema više potrebe za daljnjim zaduživanjem).

INA ne bi mogla opstati u Europi bez strateškog partnera.

Ivić Pašalić je izjavio kako je za hrvatske građane iskustvo sa HT-om loše, a ne dobro - kako je tvrdio Fižulić. Prije privatizacije, rekao je, to je bila kompanija u koju se investiralo, širila se infrastruktura,

cijene impulsa su bile pristupačne građanima, a računi nekoliko puta manji. HT, kao i Tvornica duhana Rovinj imaju enormne dobiti samo zato što su monopolne kompanije - upozorio je, dometnuvši zatim kako Deutsche Telekom nije donio ništa.

Nakon upozorenja kako su rezerve nafte najveća vrijednost naftnih kompanija (a MOL ih nema), zastupnik Pašalić je zatražio odgovor na pitanje što je to MOL donio INI (ta, kako reče, mala kompanijica, izašla iz goreg socijalizma od hrvatskog), kakva je njegova stvarna dioničarska struktura i hoće li se moći investirati onom dinamikom koja je INI potrebna s obzirom na to da je je Mol INU kupio kreditom. Jasno je što je MOL dobio - hrvatsko tržište i otvorio si prostor za širenje, ali nije jasno što je dobila INA, zaključio je Ivić Pašalić, rekavši na kraju da se HB protivi ovoj prodaji jer smatraju da INA nije dobila odgovarajućeg strateškog partnera. Još je upozorio da će ovaj klub podnijeti ustavnu tužbu ako se nakon stručnih konzultacija potvrdi da je povrijeđen članak 52. Ustava.

Postoji razlika između strateškog partnera i financijskog ulagača; privatizacija ustavna; poznati dioničari

U završnoj riječi ministar gospodarstva, dr.sc. **Ljubo Jurčić** je najprije odgovorio na upit zastupnika Fižulića - zašto se dividenda ne isplaćuje tri godine i kasnije ograničeno na 25 posto dobiti. U tome je, objasnio je ministar, suštinska razlika između strateškog partnera i financijskog ulagača - prvi ulazi da bi skupa razvijao posao, diže vrijednost kompanije i na taj način dionice, ne za mjesec, dva, godinu već za pet deset godina. Rekavši da je najviše vremena potrošio u promjeni atmosfere u pregovaranju, on je zatim rekao kako se ne traži financijski nego strateški partner.

Ne želimo da netko uđe u INU, kupi 25 posto po jeftinoj cijeni i špekuliranjem ili mešetarenjem u vrlo kratkom roku to proda za veći iznos no što je kupio. Ugovorom je sve usmjereno u ulaganje INE, njezin razvoj, dizanje njene vrijednosti i za razvoj u regiji - objasnio je ministar.

Objašnjavajući zašto partner, naglasio je kako je INA mala kompanija, a Hrvat-

ska ekonomski malo tržište i kada se uđe u Europu - gdje će Hrvatska postati geografski a ne više ekonomski pojam ovo će biti slobodno tržište i spram puno većih kompanija nije imala šansu. Strategija je stoga sada, u toj fazi liberalizacije da se kompanije umreže i ustabile svoje područje, svoje tržište i poslovanje na njemu - da budu spremne kad ono bude potpuno otvoreno - objasnio je dr. Jurčić.

Politička igra je jasna - valjalo je pod svaku cijenu osporiti (Vladi, Koaliciji) jedan dobar, transparentno, pošteno obavljen i ekonomski koristan posao.

Odgovorio je zatim Pašaliću, makar je to - napomenuo je - poslovna tajna da znaju tko je 98 posto dioničara u MOL-u. Kad je pak riječ o pitanju MOL-ova kredita, uzvratilo je protupitanjem - a tko drži na računu 600 milijuna dolara? (svaki dolar/kuna na računu je oportunistički i financijski gubitak). Ipak je još pojasnio kako je MOL (sindicirani) kredit dobio na temelju svoje bilance (vlastitih je sredstava imao oko 200 milijuna dolara). Pašaliću je upućen i sljedeći odgovor - naravno da nije prodato javno dobro, zna se po Ustavu što je to.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: objašnjenje kako je MOL dakako htio kupiti hrvatsko tržište jer u poslu postoji interes. MOL je procijenio svoju korist, a hrvatska strana svoju i spremni smo obrazložiti to na stručnim i znanstvenim krugovima - izjavio je ministar Jurčić, naglasivši kako INA ne bi mogla opstati u Europi bez strateškog partnera i svih tih priprema.

Ugovor je zaključen - rekao je na kraju izlaganja - u skladu s odlukama i zakoni Hrvatskog sabora.

Milan Kovač nije bio zadovoljan ministrovim odgovorom, upozorivši ga da je nabrajajući dioničare došao samo do njih 42, 8 posto te da je upravo time potvrdio da je oporba imala pravo sumnjati tko su vlasnici MOL-a.

U dodatnom pojašnjenju, ministar gospodarstva **Jurčić** je objasnio da je nabrojao one koje je znao napamet te još pojasnio kako prema mađarskom zakonu nitko ne može imati više od 10

posto, na što je **Milan Kovač** zatražio popis dioničara na uvid. Rekavši da se to po zakonu i u Mađarskoj smatra poslovnom tajnom uzvratilo je da se do tih podataka može doći analizom. Dat će mu to na uvid, ali ne pisano jer time, napomenuo je, odaje strukturu vlasništva strateškog partnera i susjedne prijateljske zemlje.

Izlaganje premijera

Zastupnicima se zaključno obratio premijer, **Ivica Račan**. Izlaganje je započeo napomenom o dezinformacijama, objeđama odnosno podmetanjima u svezi s privatizacijom INE. Kako reče, politička igra je jasna - valjalo je pod svaku cijenu osporiti (Vladi, Koaliciji) jedan dobar, transparentno, pošteno obavljen i ekonomski koristan posao. Rekavši da tu političku igru razumije, premijer je ustvrdio kako u njoj mora biti neki nivo političke odgovornosti s obzirom na argumente osporavanja.

Čulo se svašta - od toga da netko taj ugovore, da postoji jedan javan a dva tajna, a zaboravilo se da je upravo Vlada izvijestila Sabor da je riječ o sklapanju tri ugovora, što je logično za svaki takav posao. Mahalo se, nadalje s podatkom kako je vrijednost INE čak 5 mlrd dolara, ali je krivo čitano - riječ je o 5 mlrd kuna (oko 700 mln dolara).

Činjenica je da je u tri i pol godine vrijednost INE porasla - rekao je Račan, dometnuvši kako, dakako, opoziciji ne odgovara da raste vrijednost hrvatskih kompanija koje smjeraju biti regionalni igrači (valja i to obezvrijediti).

Ustvrdivši kako će s ovom privatizacijom vrijednost INE još porasti predsjednik Vlade je rekao kako je riječ o dobrom poslu za INU i za njenu afirmaciju na širem regionalnom tržištu. Ne ulažu, dometnuo je strateški partneri novac u takvu INU da ga obezvrijede, nego suprotno.

U nastavku izlaganja, premijer je podsjetio da je Sabor izglasao Zakon o privatizaciji INE (to je odgovor na upite zašto nije traženo odobrenje Sabora), prema kojemu je Vlada donijela i odluku o broju dionica, odluku o redosljedu i dinamici privatizaciji INE:

I danas je bila šansa da se, ovdje u Saboru, argumentirano pokaže u čemu je to Vlada radila mimo zakona. Pošto se to nije u stanju pokazati onda će se

vjerojatno nastaviti s iznošenjem sličnih neistina - rekao je Račan, dometnuvši kako takvi isprazni prigovori neće pomoći onima koji pokušavaju baciti sjenu, ili nešto i gore, na jedan izuzetno pošteno, transparentno i uspješno obavljen posao.

Odgovarajući na upozorenja onih koji su tvrdili (tvrde) da INU nije trebalo prodavati, premijer je naglasio da i nije riječ o prodaji već o dobivanju strateškog partnera. Prigovor kako to nije trebalo činiti prije izbora treba, napomenuo je, pročitati na drugi način - da Vlada nije trebala jedan težak posao pošteno i transparentno obaviti prije izbora. Jer, Vlada ne bi trebala biti uspješna, principijelna i dosljedna u obavljanju svoga posla prije izbora.

Premijerov komentar upozorenja kako svi u završnom procesu privatizacije nisu imali iste informacije bio je: neki koji osporavaju odluku o privatizaciji ustvari zagovaraju ponudu nižu od usvojene, ili onu koja je došla nakon (međunarodnog) natječaja. Hrvatska Vlada nije mogla udovoljiti takvim očekivanjima jer je morala braniti zakon koji sve obvezuje, i to sve - podsjetio je - u atmosferi u Hrvatskoj koja nije previše sklona privatizaciji (znamo što se sve dešavalo u okviru privatizacije posljednjih 10-12 godina).

Nekome se može ne sviđati ponuđač koji je bio uspješniji, ali međunarodni natječaj ima vrlo tvrdoglavu logiku - rekao je predsjednik Vlade, dometnuvši na kraju kako već i odsustvo onih koji

osporavaju ovaj uspjeh Vlade dokazuje da nemaju argumenata.

Ispravljajući predsjednika Račana, **Milan Kovač** je izjavio kako je Račanova retorika malo radikalnija nego 1989, na račun tada oporbenih, tek osnovanih stranaka. Zatražio je od njega da se ispriča opoziciji (prvenstveno prisutnim zastupnicima) zbog tvrdnje kako opoziciji nije stalo do razvoja hrvatskog gospodarstva te, zatim, ustvrdio kako nije točno da ničim nije potkrijepljena sumnja u privatizaciju INE (bilo je jako mnogo podataka i argumenata tome u prilog). Još se, naime, prevodi tekst sporazuma odnosno kupoprodajnog ugovora.

Izvješće je prihvaćeno jednoglasno.

M.Ko; J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA STEČAJNOG ZAKONA

I odvjetnički uredi stečajni upravitelji

Hrvatski je sabor jednoglasno, uz određene amandmane, donio izmjene i dopune Stečajnog zakona kojima se, među ostalim, prema tvrdnji predlagatelja, Vladi RH, pojednostavljuje stečajna procedura u prvom redu napuštanjem institucije stečajnog vijeća i povjeravanjem svih poslova stečajnog suda stečajnom sucu.

O Prijedlogu ovog zakona kao i raspravi u prvom čitanju pisali smo u Izvješćima broj 368 od 3. srpnja 2003. na strani 16 pod naslovom: "Pojednostavniti i ubrzati stečajni postupak".

O PRIJEDLOGU

U Konačnom prijedlogu ovog zakona izvršene su određene izmjene i dopune teksta u odnosu na Prijedlog zakona odnosno razlike kao posljedica uvažava-

vanja primjedaba, prijedloga i mišljenja saborskih odbora i iz rasprave na sjednici Hrvatskoga sabora. Uz to, predlagatelj je na vlastitu inicijativu učinio neke zahvate koje se odnose prvenstveno na preciznost pojedinih formulacija i općenito na nomotehničku urednost teksta kako bi se poboljšala kvaliteta samog sadržaja.

Sad je omogućeno da (članak 20.) pored odvjetnika i odvjetnički uredi mogu biti imenovani za stečajnog upravitelja kao i član javnog trgovačkog društva upisanog u sudski registar za obavljanje djelatnosti stečajne upraviteljske službe ako ima visoku stručnu spremu i položen stručni ispit za stečajnog upravitelja. Zatim, ponovno je propisano da se na listu stečajnih upravitelja od članova javnog trgovačkog društva upisanog u sudski registar za obavljanje djelatnosti stečajno-upraviteljske službe može sta-

viti samo osoba koja ispunjava te iste uvjete.

Propisuje se i da na zahtjev vjerovnika koji predstavljaju većinu potraživanja stečajni sudac mora potvrditi imenovanje stečajnog upravitelja kojeg su predložili ovi vjerovnici osim ako imenovana osoba ne ispunjava tražene uvjete. Nadalje, stečajni će sudac zakazati posebnu sjednicu skupštine vjerovnika najkasnije u roku od šest mjeseci od dana održavanja prvog izvještajnog ročišta radi rasprave o provedenom stečajnom postupku i donošenju odluke o njegovu nastavljanju.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a na tekst nema primjedbi.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSS-a podnio je dva amandmana kojima traži da stečajni upravitelj (članak 7.) mora imati pravno i ekonomsko poznavanje poslovanja trgovačkih društava kako bi mogao odgovorno i stručno provoditi zakon odnosno (članak 8.) da se na listu stečajnih upravitelja mogu uključiti i zaposlenici javnih trgovačkih društava koji posjeduju odgovarajuće znanje i zadovoljavajuće zakonske uvjete (oba amandmana su prihvaćena).

Damir Kajin (IDS) podnio je amandman (novi članak 25.) prema kojem bi 50 posto tražbina kooperanata ostvarenih isporukom roba i usluga trgovačkom društvu nad kojim se provodi stečajni postupak u posljednje tri godine prije datuma pokretanja postupka išlo u viši isplati red (amandman nije prihvaćen).

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora o predloženoj zakonu uvodno je govorio u ime predlagatelja ministar gospodarstva dr.sc. **Ljubo Jurčić** navevši koje je primjedbe predlagatelj prihvatio te obrazložio razloge za neprihvatanje drugih. Tako je rekao da se primjedba da je rok od dva mjeseca nakon općeg ispitnog ročišta u

kojem stečajni upravitelj treba sastaviti popis tražbina koje će se uzimati u obzir pri narednim diobama prekatak, ne prihvaća. Naime, praksa je pokazala da su stečajni upravitelji bezrazložno zadržavali velike iznose prikupljenog novca i čekali završnu diobu, rekao je, među ostalim.

Zatim je rasprava otvorena.

Josip Leko (SDP) govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a te naglasio da je ovaj zakon vrijedan pažnje i da je njegov temeljni cilj uklanjanje nesposobnih dužnika i poduzeća iz pravnoga i gospodarskog sustava. Da bi se izbjegla epidemija i virus insolventnosti i širenje nesigurnosti u poslovanju potreban je upravo ovakav zakon o stečaju, rekao je među ostalim govoreći o ciljevima ovog zakona i za to potrebnim načelima.

Prema mišljenju Kluba zastupnika SDP-a ovaj konačni prijedlog zakona u potpunosti zadovoljava današnje potrebe u gospodarstvu RH za djelotvornijim provođenjem stečajnog postupka, rekao je na kraju.

Javljujući se u ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov (HSS)** podsjetio je na raspravu o ovom zakonu u prvom čitanju u kojoj se pokušalo odgovoriti prije svega na pitanje uloge stečajnih upravitelja. Oni jesu i ostatak će u centru zbivanja prije svega zato jer su kreatori, na neki

način, i djelotvornosti, pravednosti i brzi provedbe postupaka stečaja. Osvrnuo se i na novougrađena rješenja o tome tko sve može biti stečajni upravitelj te na tzv. institut vremenskog ograničenja. Taj je institut apsolutno nužan i bitan ali ovaj zakon iz naravi stvari jednostavno ne može to vremensko ograničenje uvjetovati jer čitav niz radnji koje se odnose na tzv. izlučne zahtjeve parnice radi pobijanja pravnih radnji, odluke o parnicama radi utvrđivanja odnosno osporavanja dražbine radi naplate potraživanja itd. Prema tome rješenja iz drugih zakona vrlo su bitna da bi se ukupna instrumentacija tog vremenskog ograničenja svela na nazivnik na koji se ovaj zakon želi postaviti, rekao je među ostalim, smatrajući da kod velikih stečajeva gdje je u pitanju velika imovina i velik broj zaposlenika nužna konzultacija više sudaca. Najavio je amandmane ovog Kluba zastupnika (vidjeti u prikazu amandmana) čijim bi se prihvaćanjem, kako je rekao, stekli uvjeti da ovaj zakon u konačnici bude provediv a da se zadrži njegova najavljenja intencija.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Nakon izjašnjavanja o amandmanima Hrvatski je sabor jednoglasno (81 "za") donio Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona.

Đ.K.

Izbori, imenovanja, razrješenja

Većinom glasova ("81" za i jedan "suzdržan") Hrvatski sabor iskazao je povjerenje dr.sc. **Ivi Bancu**, novom ministru zaštite okoliša i prostornog uređenja.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** pojasnio je kako dosadašnji ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja odlazi na novu dužnost. Tako je, dodao je, Liberalna stranka predložila da tu dužnost obnaša dr.sc. Ivo Banac.

NOVI MINISTAR ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA - kratki životopis

Hrvatski sabor je potvrdio izbor novog ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja prof.dr.sc. **Ive Banca** i donosimo njegov kratak životopis.

Rođen je 1. ožujka 1947. Diplomirao je povijest i doktorirao s disertaci-

U raspravi se za riječ javio jedino u ime Kluba zastupnika HB-a **Krunoslav Gašparić (HB)**. Napomenuo je da hvalevrijednim drži sedam stranica životopisa gospodina Banca, ali da u njemu nije moguće pronaći ništa što ima veze s resorom koji gospodin Banac treba preuzeti. Ostaje tek čudnim, istaknuo je dalje, što je prije nekog vremena navedeni gospodin kazao kako su HNS i HSS kompromi-

tirani, SDP nesposoban a vlast močvara. Kako se onda može biti dijelom te vlasti, upitao je zastupnik. Zaključio je da stoga Hrvatski blok neće glasovati za novog ministra.

Zastupnici su potom prešli na glasanje te je nakon iskazanog povjerenja gospodin Banac prisegnuo na povjerenju mu dužnost.

M.S.

jom "Nacionalno pitanje u Jugoslaviji u razdoblju 1918-1921" i to u SAD-u.

Redovni je profesor povijesti na Sveučilištu Yale u SAD-u, a djeluje i na Središnjem europskom sveučilištu u Budimpešti i Pragu, te je bio direktor Centra za

izučavanje povijesti u Pragu, Programa za izučavanje jugoistočne Europe i Instituta za jugoistočnu Europu. Pisac brojnih knjiga i znanstvenih radova. Predsjednik Liberalne stranke.

Ž.S.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Sanacija županijskih i lokalnih cesta

Na zastupničko pitanje **Miroslava Korenike (SDP)** u vezi sa **sanacijom županijskih i lokalnih cesta koje su prekomjerno korištene tijekom izgradnje autoceste Zagreb-Goričan.**

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo odgovorilo je da su štete nastale na županijskim i lokalnim cestama na području Varaždinske županije u zoni izgradnje preostalih 23,5 km autoceste Zagreb-Goričan najvećim dijelom posljedica izrazito loših vremenskih uvjeta tijekom zime 2002/03. godine. Ove ceste nisu dimenzionirane za intenzivni redovni promet koji su po njima odvija, a sada su dodatno opterećene prijevozima za potrebe izgradnje autoceste, što je sve također utjecalo na njihovo loše stanje.

Nadležna Županijska uprava za ceste Varaždinske županije, Hrvatske autoceste d.o.o. zajedno sa izvoditeljima radova, te predstavnicima lokalne samouprave, obišli su županijske lokalne ceste koje se nalaze u koridorima prijevoza građevinskog materijala. Utvrđeno je da je za dovođenje cesta u prvobitno stanje potrebno izvesti radove sanacije u vrijednosti od 14.667.988,88 kuna.

1. travnja 2003. godine potpisani su Sporazumi između Županijske uprave za ceste Varaždina i Hrvatskih autocesta d.o.o. kojima je regulirano održavanje svih županijskih cesta za vrijeme njihova korištenja za izgradnju autoceste Breznički Hum-Varaždin, te njihova sanacija nakon prestanka korištenja.

U tehničkom smislu zaključeno je 9 Sporazuma jer su isti vezani za obveze pojedinih izvoditelja radova koji proizlaze iz njihovih Ugovora o građenju. Što se tiče Županijske uprave za ceste Vara-

ždina, potpisom spomenutih Sporazuma postupak je okončan jer su Hrvatske autoceste d.o.o. garant izvršenja obveza iz Sporazuma.

Nakon završetka radova izgradnje i puštanja u promet dionice Breznički Hum-Novu Marof, autoceste Zagreb-Goričan, prestala je potreba za prekomjernim korištenjem lokalne ceste LC-25158 na dionici Breznički Hum-Radešić za prijevoze građevinskog materijala i opreme za gradilište. U dogovoru sa Županijskom upravom za ceste Varaždin, radovi na sanaciji spomenute ceste u duljini od oko 1100 m započeli su u srpnju 2003. godine.

Kako je izgradnja dionice autoceste Novi Marof-Varaždin još u tijeku (rok završetka ukupnih građevinskih radova je studeni 2003. godine), ostale županijske i lokalne ceste na području Varaždinske županije, za koje su potpisani "Sporazumi o korištenju i sanaciji oštećenja županijskih i lokalnih cesta nastalih prekomjernom uporabom prilikom izgradnje autoceste" u ovom se trenutku ne mogu sanirati, već će se sanirati nakon prestanka potrebe za njihovim prekomjernim korištenjem.

8. srpnja 2003. godine održan je sastanak predstavnika Hrvatskih autocesta d.o.o. i Županijske uprave za ceste Varaždinske županije, te su dogovorni i dinamika sanacije županijskih i lokalnih cesta na području Varaždinske županije, prekomjerno korištenih tijekom izgradnje dionice autoceste od Brezničkog Huma do Novog Marofa, koja je završena krajem lipnja ove godine.

Dogovoreno je nadalje da za prijevoz materijal za nastavak izgradnje dionice Novi Marof-Varaždin neće trebati slijedeće dionice županijskih i lokalnih cesta: ŽC-2088 dionica Melinec-Jakopovec, ŽC-2088 dionica Kelemen Jakopovec, ŽC-2071 dionica Hrženica-Ludbreg, ŽC-2052 dionica Vrbanovec-Kelemen, LC-25158 dionica Breznički Hum-Radešić.

Na navedenim dionicama radovi sanacije započet će odmah po završetku pripremih aktivnosti koje su u tijeku. Planirana vrijednost radova sanacije spomenutih pet dionica županijskih i lokalnih cesta prema troškovnicima iznosi 3,254 milijuna kuna bez poreza na dodanu vrijednost.

PRAVA BRANITELJA

Dionice namijenjene hrvatskim braniteljima

Na zastupničko pitanje **Đure Dečaka (HDZ)** vezano uz **dionice namijenjene hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, a proizašlim iz privatizacije javnih poduzeća po posebnim propisima** odgovorilo je **Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.**

"Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("NN" br. 94/01; nastavno: Zakon) propisano je pravo na dionice odnosno udjele u trgovačkim društvima i pravnim osobama u vlasništvu RH, dok je posebnim zakonima o privatizaciji javnih poduzeća Hrvatskih telekomunikacija, Hrvatske elektroprivrede i INE, a na temelju članka 21. Zakona o privatizaciji propisano je pravo izdvajanja 7% dionica namijenjenih hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji iz vlasničkog dijela RH u iznosu 30%. Istima Zakonom je propisano da će Vlada RH odnosno Hrvatski sabor posebnim zakonom osnovati Fond u koji će se prenijeti narečene dionice sa svim pripadajućim pravima uključujući i dospjelu dividendu (čl. 4. Zakona o privatizaciji HT-a, čl. 4. Zakona o privatizaciji INE i čl. 5. Zakona o privatizaciji HEP-a).

Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata povodom zastu-

pničkog pitanja obratilo se Hrvatskom telekomu tražeći podatke koliki je iznos dividende na ime vlasništva 7% dionica Hrvatskog telekoma namijenjenih hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji te kada je i na koji način izvršena ista uplata.

Hrvatski telekom je obavijestio Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata dopisom da su donijeli Odluku o isplati dividende dioničarima Hrvatske telekomunikacije d.d. koji su registrirani u Središnju depozitnu agenciju, te da će "Vlada RH u ime Republike Hrvatske samostalno odlučiti o uporabi tih sredstava".

ZDRAVSTVO

Potvrda o plaćenju premiji dopunskog osiguranja za radnike HŽ-a

Na zastupničko pitanje **Velimira Pleše (HDZ)** u vezi s **uplatama dopunskog zdravstvenog osiguranja za djelatnike HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o.** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

"Kolektivnim ugovorom koji su sklopili Sindikati u Uprava HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. 20. lipnja 2002. godine utvrđeno je da će poslodavac za sve radnike zaključiti ugovor o dopunskom

zdravstvenom osiguranju u visini najniže propisane svote za tu svrhu.

HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. su 31. srpnja 2002. godine sklopile Ugovor sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje o poslovnoj suradnji u zdravstvenom osiguranju kojim HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o., kao ugovaratelj osiguranja, osigurava radnike na dopunsko zdravstveno osiguranje s primjenom od 1. rujna 2002. do 31. kolovoza 2003. Osiguratelj, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je, temeljem sklopljenog ugovora s HŽ - Hrvatskim željeznicama d.o.o., potpisivao police o dopunskom zdravstvenom osiguranju za radnike.

HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. svojom su odlukom povećali bruto plaću radnika koji su potpisali policu za dopunsko osiguranje, temeljem Ugovora između HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u visini od 90,68 kuna.

Ukupna obveza HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. za plaćanje premije uz odobreni popust od 10% iznosi 14.119.488,00 kuna.

Kako se radi o većim sredstvima za plaćanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je ugovorio sa HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. obročno plaćanje, s time da prvi obrok treba pokriti 50% ugovorenog iznosa.

HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. su izvršile uplatu u korist Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje 20. kolovoza 2003. u iznosu od 7.059.744,00 i 30. prosinca 2002. godine u iznosu od 1.000.000,00 kuna. Ostatak sredstava za uplatu premija osiguranja svojih radnika HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. planiraju izvršiti do sredine lipnja 2003. godine, o čemu je pismeno obaviješten Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Prema tome, dopunsko zdravstveno osiguranje radnika HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. je u potpunosti regulirano Ugovorom Hrvatskih željeznica i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Međutim, određeni problemi nastali su kod primjene Pravilnika o porezu na dohodak pa su HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. zatražile od Ministarstva financija, Porezne uprave mišljenje o porezno priznatim izdacima za naplaćene premije dopunskog zdravstvenog osiguranja.

Temeljem mišljenja Ministarstva financija, Porezne uprave - Središnjeg ureda, radnici HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. koji su sklopili police o dopunskom zdravstvenom osiguranju, mogu dobiti potvrdu o plaćenju premiji dopunskog zdravstvenog osiguranja i time ostvariti porezne olakšice - stoji u odgovoru.

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora